

היזם והים

משה אוחנה

(סיפור חיים)

משה אוחנה

היזם והים

הורדוס הוצאה לאור

משה אוחנה

היזום והים

עיצוב כריכה קדמית ואחורית: אורי מזר.
עימוד והכנה לדפוס: נחום סיון.

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, או להפיץ את הספר או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי, ללא אישור בכתב מהמחבר.

תשע"ט

יולי 2019

(הדפסה שנייה)

כל הזכויות שמורות למחבר

הודפס ב'דותן דפוס דיגיטלי'

טבריה

לאשתי נורית ולילדיי שלומי, מיכאל, ליאור ורחלי.

תוכן עניינים

15	הקדמה
16	ברכות
16	ברכת הרב דוד דוויק
18	ברכת הרב דוד גרוסמן
19	ברכת הרב יוסף קרמר
20	ברכת הרב יוסף חיים רוזנבלט
21	ברכת ד"ר יוסי שבל
22	פרק א - משפחת אוחנה - מקורות
34	מוצא משפחת אוחנה
34	משפחת אוחנה המורחבת
36	גניבת ספרי תורה ממתחם קבר רבי מאיר בעל הנס
37	על התכם שלמה אוחנה, הסבא רבא של משה אוחנה
39	הטבעת של ציון בהלול
45	פרק ב - האב שלמה אוחנה
46	המסעדה על החוף
51	דודיק, בן הזקונים במשפחת שלמה ורחל אוחנה
53	גלילה
53	יחסי יהודים ערבים
57	הסחר בדגים
58	סחר חליפין
60	כוחה של מזווה

60	כשחברים לא סופרים כסף...
61	התרמות במלחמת יום כיפורים
62	האמון באישה מכפר זיתים
64	פרק ג - ילדות ובגרות בטבריה
65	זיכרונות משה כילד
68	הרימונים בכינרת
68	גניבת הבטלדרס
69	הסכסוך עם הכורדים
70	הספורט בילדות
73	מעשה מהילדות
74	פרק ד - השירות בחיל הים
83	אירועים על המשחתת בזמן תפעול
86	איברהים אל אול
92	פרק ה - משה אוחנה
92	משה ותפיסת הדגים
93	סיפור הדיג
95	משה אוחנה צולל לכינרת
102	הסירה המשפחתית
105	ועוד על דגים
109	פרק ו - התבססות כלכלית
110	מים מבאר מרים וסיפור הפציעה במסעדה
114	האשראי בבנק דיסקונט ובבנק לאומי

115	החמצות
116	עבודה במלון 'רמה'
116	אליעזר בהלול
118	פרק ז - 'החוף השקט'
123	אורחים ומבקרים בחוף השקט
126	האחים המתופפים
126	בנק דיסקונט
126	חתונת הבעלים של 'חוף התכלת' וצחוק הגורל
128	מוטי מרדכי
129	חיילים חינום בחוף השקט
132	שטח אש ברמת הגולן
135	המנהל שנסע לפריז בזמן ההסכם עם כלל תיירות
135	חברות לאחר פרק 'החוף השקט'
136	'החוף השקט': זיכרונות מלקוחות
138	מכבי תל אביב
139	אמונה ומשקל
140	הטביעה של סלאם
142	הורדות ידיים
143	חדר מספר 508
143	סיפור על ארון
144	אורחים במלון 'החוף השקט'
145	מעשה בשמן שרוף

145	התקליטן מכפר ריינה
146	דאגה לצוות
146	סוכנות לכול
147	'החוף השקט'
148	אירועים בחוף השקט
151	סירוב לסטות מדרך הישר
152	פוליגרף בחוף השקט
153	זיוה הלל
153	המחליף של ד"ר לויט
158	'צלי אש'
158	הקניין
159	ליאור במשמרת קבלה במלון
161	פרק ח - ייבוש ובנייה בחוף השקט
165	הקיבוצים
166	ייבוש, בנייה ופיתוח
169	הארכיטקט בוקי צוקר
170	מפגשים עם משרדי הממשלה בירושלים
172	הבנייה
176	פרק ט - משפחת משה אוחנה
176	נורית
183	שרגא
187	יהודית

188	נעמי, אימא של נורית.....
194	רבי מאיר בעל הנס
195	יוסי רוח ושיפוץ בית הכנסת אבולעפיה
199	ירון קיסרי - אירוח במלון בים המלח
199	התינוק הענק
200	יצחק פדידה
202	אורי ינאי
203	חתן תורה
203	יוסי ג'ינו
204	ברכות למשה מהילדים והמשפחה
208	ברכת הילדים למשה עם הגיעו לגבורות
210	אלבום תמונות: משה הגיע לגיל שמונים
216	פרק י - הפגישה בין משה לד"ר יוסי שבל
224	פרק יא - יגאל אלון ידיד המשפחה
225	המזוזות בדירה של יגאל אלון בגינוסר ודברי הרב
228	פרק יב - 'שירת הים'
236	פרק יג - על מנהלים, שפים ומשגיחי כשרות
236	מנהלים
242	קגן - העוזר של משה
243	פרק יד - בריאות
247	פרק טו - תמונות מספרות
280	פרק טז - רשמים מהעבר

280	דב נייגר
281	הרבי מלובביץ
282	כי תעביר ממשלת זרון
283	החרדי התימהוני
284	אבו רוזה
285	יחזקאל מורד
288	אירוע בגרמניה
289	הפקידה הראשית בחוף השקט
290	אמרגן לתעודות מזויפות
290	מנהל בנק דיסקונט
291	ציון בהלול
292	הצעה מפתה שנדחתה
292	משה, אימו וביקור בכותל
293	הביקור בפולין
294	בית כנסת 'אבולעפיה'
296	אשר יעיש
297	הסיפור על אנדרי
298	משה ואפי איתם
299	שמחה עבו
300	פוליטיקה
303	שמעון נחמד והצ'ק
306	פרק יז – משלים ופתגמים

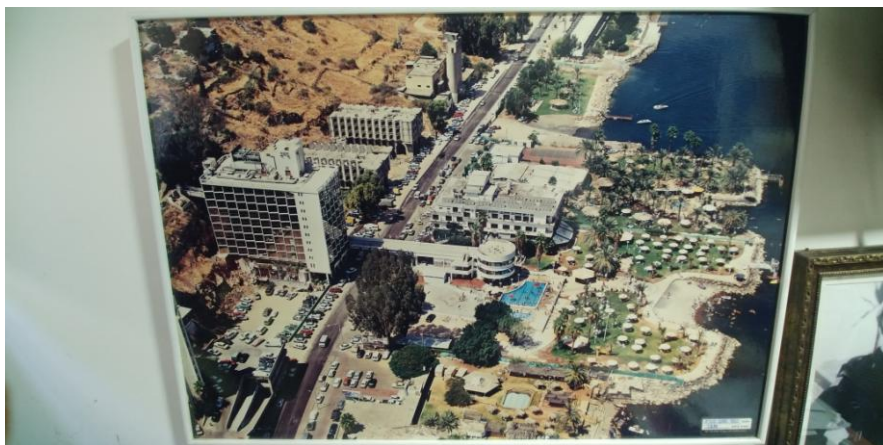
309	פרק יח - לזכרם
309	יחיעם
310	המשבר שפקד את יחיעם
312	תקוה
313	שמואל
319	פרק יט – סיפור הטבעת בגרסה שונה
320	פרק כ – אילן יוחסין משפחת אוחנה
333	תודות

הקדמה

הספר נכתב כרשמים וזיכרונות של משה אוחנה מילדותו בטבריה, דרך בגרותו ועד לכניסתו לעולם העסקים בעיר.

בסיפור חייו מגולל משה את ההווי הטברייני שלפני קום המדינה, את מערכת היחסים ששררה בעיר בין היהודים לערבים ואת קורות בני משפחתו הענפה שמוצאה מצפון אפריקה. לפי אומדנו, אבות המשפחה הראשונים הגיעו לארץ בתחילת המאה ה-17.

כל הנכתב בספר הינו רשמים וזיכרונות אישיים כפי שנשקפו למשה מבעד למסכי הזמן. אין בספר כל כוונה לפגוע בדמות כזו או אחרת, אלא להציג את העבר מנקודת ראותו האישית בלבד. אם חלילה, מישהו מבין הקוראים, ירגיש נפגע, מובהר שלא זו הייתה הכוונה.

מלונות החוף השקט (שני בתי המלון וחוף הרחצה), לאחר סיום הייבושים
ובניית 274 חדרים בשני אגפים, עם גשר מחבר, שנת 1994

ברכות

ברכת הרב דוד דוויק

בס"ד

אדר א התשע"ט

והאיש משה

את ידידי היקר מר משה אוחנה הי"ו אני מכיר כארבעים שנה. איש יקר, טוב לב, אוהב את התורה ולומדיה. מוקיר תלמידי חכמים. מופיע כדרך קבע לתפילת מנחה וערבית בבית הכנסת 'אוהל יעקב ולאה (שטרית). משתתף בשיעור תורה בין מנחה לערבית, שואל שאלות ואם צריך מדי פעם מספר סיפור או שניים על טבריה של פעם, או על אביו, שלמה ז"ל, או על הסבא חכם שמואל אוחנה ז"ל, וכן על חכמי טבריה זכותם תגן עלינו כמה וכמה פעמים משה הי"ו ערך סעודת סיום מסכת סעודה כיד המלך פעם במלון 'שירת הים', ופעם בחנות המטבחים של בנו, שלומי ובעוד כמה מקומות ותמיד הוא עושה זאת בשמחה רבה עם שירים וכו'.

לפני כעשרים וחמש שנה גיסי הרב יגאל כהן ערך את חתונתו אצל משה בחוף השקט הייתה חתונה יפה ומכיוון שהיו הרבה מזומנים נגמרו הלחמניות וחמי נכנס ללחץ, מה יהיה, ומשה אוהב לפתור את העניינים מהר דאג שיהיו פיתות ולחם פרוס. כולם אכלו ואע"פ שזה לא היה באשמתו מכיוון שהגיעו מזומנים יותר מהרגיל משה נתן לכל המשפחה המורחבת חדרים במלון, כולל ארוחת בוקר כדי שירגישו טוב כמין פיצוי על מה שקרה.

זכורני שתמיד משה אהב להתפלל בכיפור בבית הכנסת 'נווה שלום' עם המשפחה היה נהנה לבוא לשמוע את מורי אבי שהיה חזן בעל קול נעים. רב משה דוויק זצ"ל ולאחר מכן גם אני הייתי משמש שם חזן עם המנגינות הטברייניות המקוריות ומשה הי"ו היה אוהב להגיד ולשיר עננו בקול גדול וגם ויעבור ה' על פניו... ובשמחת תורה במשך שנים הוא קונה חתן תורה עם סעודה גדולה ומפוארת.

לפני כ-12 שנה התחלתי למסור שיעור קבוע כל יום בין מנחה לערבית. כל יום תמידין כסדרן כאמור משה משתתף בשיעור זה באופן קבוע. בתחילה הגבאים אמרו שיתנו סכום קטן עבור הדרשות אבל לאחר חודשיים הפסיקו אמרו שאין כסף צריך בשביל לשפץ את בית הכנסת...

וכאשר משה שמע שהם מפסיקים לתת, הוא הציע מעצמו שהוא ייתן, וכך עד היום משה נותן מדי חודש בחודשו הוא משלם עבור השיעור וגם בתקופה שהוא היה בחו"ל לצורך השתלת הכליה ולא היה בארץ כמה חודשים שלח לי עם ידידו יצחק פדידה שייתן לי וגם מחו"ל הוא דאג עבור זה. יה"ר שדברי התורה וזכות התורה תעמוד לו שיאריך ימים מתוך בריאות איתנה הוא ואשתו ובני ביתו עד ביאת הגואל אמן.

זכורני כאשר משה הבריא לאחר השתלת הכליה ערך סעודת הודיה להקב"ה בבית הכנסת סעודה גדולה עם תקליטן שירים ודברי תורה, ומשה סיפר את כל הנסים שבורא עולם עשה איתו ואמר ברכת הגומל בספר תורה וכן נשמת כל חי בעשרה מובטח לו שתפילתו לא תשוב ריקם.

ולסיום הננו לברכו ברכת כהנים - יברכך ה' וישמרך יאר פניו אליך ויחונך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום ושמך את שמי על בני ישראל ואני אברכם יה"ר שזכות כל המצוות יעמדו לידידנו משה בן רחל הי"ו לבריאות איתנה וחיים טובים ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות הוא ואשתו וכל בני משפחתו אמן.

בברכת התורה,

ידידו ומוקירו - דוד דוויק הכהן הי"ו

ברכת הרב דוד גרוסמן

Rabbi Yitzchak David Grossman
Chief Rabbi of Migdal Ha'emek
Member, Chief Rabbinate Council
Dean, Migdal Ohr Institutions

הרב יצחק דוד גרוסמן
רב העיר מגדל העמק
חבר מועצת הרבנות הראשית
נשיא מוסדות מגדל אור

בס"ד

אדר ב' תשע"ט

לכבוד

ידיד נפשי היקר והנכבד

רב פעלים לצדקה וחסד

מר משה אוחנה

שלום וברכה,

שמחתי והתרגשתי לשמוע על הוצאת ספרך המאגד בתוכו היסטוריה של חיים יהודיים
רבי פעולה בעיר הקדש טבריה וכל הסביבה כולה.

אין ספק שבקריאת הספר מקבלים חיזוק ועידוד בישיבתנו בארץ הקודש ובאופן מיוחד
בעיר הקודש טבריה, אשר הגמרא מספרת לנו על התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
זכותו תגן עלינו, שטיהר את העיר טבריה והודו לו מין שמיא.

בזה אברכך להצלחה וברכה ולהמשך פעילות מתוק בריאות ונחת.

ידידך דורש שלומך וטובתך כל הימים

הרב יצחק דוד גרוסמן

P.O.B. 345
Migdal Ha'emek ISRAEL 23028

טל: 073-2227070
פקס: 04-6546847

ת.ד. 345
מגדל העמק 23028

ברכת הרב יוסף קרמר

הרב יוסף קרמר

בית חב"ד טבריה, רח' רש"י, 7 טבריה טל' 04-6721080

ב"ה

כ"ה ניסן ה'תשע"ט

לכל מאן דבעי,

בהכרותי רבת השנים עם מר משה אוחנה שיחי, נצר למשפחה טבריינית שורשית וחמה, אשר תרם רבות למען המדינה והעם ולמען פיתוח התיירות בעיר טבריה בצורה מעוררת הערצה והתפעלות.

זיכרונותי מחזורים אותי לתחילת דרכי בפעילות חב"ד בטבריה, משה אוחנה היה מוכן תמיד לתת כף לפעילות חב"ד בעיר ובמיוחד מדי שנה בשנה בקיום סיום הרמב"ם בתרומת האולם המפואר של חוף השקט שהיה בבעלותו. כמו כן, משה זכה להיות קשור לרבי מליובאוויטש ונפגש אתו באופן אישי במרכז חב"ד העולמי בברוקלין ניו יורק (המכונה בפי העם 770). פגישה אשר השאירה אצלו רושם והשפעה לכל החיים.

כעת, בהוציאו את סיפור חייו, אני מאחל למשה היקר, כמו שהתגבר על כל האתגרים והמכשולים שהחיים העמידו לפניו כך ימשיך הלאה יחד עם זוגתו שעומדת לימינו בכל זמן, בכל הכח והעוצמה מתוך בריאות איתנה ושגשוג בכל התחומים והעיקר הרבה נחת יהודי מכל ילדיו היקרים שאף הם עדיין עומדים בקשר עם חב"ד בעיר.

ברכות על הוצאת הספר,

הרב יוסף קרמר

מנכ"ל בית חב"ד טבריה

ברכת הרב יוסף חיים רוזנבלט

RABBI YOSEF H. ROZENBLAT
REGIONAL RABBI, LOWER GALILEE
ISRAEL

הרב יוסף חיים רוזנבלט
רב אזורי - הגליל התחתון
ארה"ק ת"י

ב"ה, א' אייר תשע"ט
ראש חודש אייר "אני ה' רופאך"

כבוד
ידידי היקר מאוד
איש טבריה
מר משה אוחנה הי"ד

אחר דרישת שלומך הטוב הנני בזה להביע את ברכותיי הלבביות מקרב לב לקראת ההוצאה לאור של ספרך המיוחד המתאר את חיך באוירה הקסומה של העיר טבריה.

נהנתי מאוד לעבור על חלקים מהספר וראיתי כי הצלחת בסגנון המיוחד לשזור את ההיסטוריה המפוארת של משפחתכם מדורי דורות עם הווי החיים הטברייני של פעם אל הווי החיים בטבריה של ימינו.

החום והלבביות וחכמת החיים שניחת בהם באים לידי ביטוי בכל הסיפורים ובכל ההרפתקות שעברו עליך לאורך השנים וניכר שהם מלווים אותך עוד משחר ילדותך ועד עצם היום הזה.

כמעט אין דמות משמעותית שלא נגעת בה לאורך השנים והצלחת לבוא בקשרי ידידות עם כל דמויות ההוד ההסטוריות של טבריה והסביבה לדורותיה ותוך כדי קריאה גיליתי שגם אני זכיתי לאיזכור בספרך הודות לידידותי העמוקה עם גיסך היקר הבלתי נשכח שרגא נגלר ז"ל.

קיום "סיומי הרמב"ם" במשך שנים רבות במלון החוף השקט שהיה בבעלותך בהתנדבות מליאה הינם בין הזכויות הגדולות שלך ובמיוחד בעיר טבריה שזכתה שבה נטמן "הנשר הגדול" הלא הוא הרמב"ם ולכל אורך הספר ניכרת האמונה החזקה ואמונת חכמים שהיא חלק בלתי נפרד מאישיותך והאור שאתה מקרין לכל הסובבים אותך.

פעמים רבות זכיתי לשמוע מפך את התיאור המיוחד וההתרגשות שאפפה אותך בביקורך אצל הרבי מליובאוויטש מייסד תקנת לימוד הרמב"ם היומי ושמתתי לקרוא גם את הסיפור הזה בין עלי הספר.

יחי רצון שיקויים בך "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו" אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לך יחד עם רעייתך היקרה נורית שתחיי וכל יוצאי חלצך מתוך בריאות נחת ושמחה וזוכה כלנו בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקינו בגאולה האמתית והשלימה ומטבריה עתידין להיגאל.

בידידות ובהערכה גדולה

ת.ד. 302 גבעת אבני 15227 טל: 077-6637703 נייד: 054-7791770 אימייל: rozenblat@neto.net.il

ברכת ד"ר יוסי שבל

משה היקר,

אני שמח לברכך על כתיבת ספר על קורותיך. במשך שנים רבות הייתה לי הזכות לעבוד יחד איתך ולעקוב אחרי התפתחותך, הן במסגרת הלימודים והן במסגרת הקמת וניהול המלון. הקמת שלוחת הלימודים של אוניברסיטת חיפה, בתחום התיירות והמלונאות הייתה יוזמה שלך ותרומתך להקמת מרכז לימודים אקדמיים בטבריה הייתה חשובה מאין כמוה. אני עדיין זוכר את 'החוף השקט' – הבניין המקורי ממזרח לכביש. עקבתי אחר הקמתו של הבניין המרכזי והשתאיתי מהתלהבותך. הבניין הוקם במהירות ולצערי הממסד הביאו לכינוס.

בלימודים היית רציני ולמרות העומס בהקמת ובניהול המלון עמדת במרבית מטלות הלימודים. הצטיינת בהערותיך ובשאלותיך החכמות. כמו כן תמכת בכיתות הלימודים ותמיד סייעת בפתרון בעיות (כגון כיתות לימודים או עזרי לימודי).

אני מברך אותך עם הגיעך לגבורות. אתה יכול להסתכל בגאווה אחורה על השיגך ותרומתך לעיר טבריה ולחברה הישראלית. גאווה מיוחדת על משפחתך הנפלאה.

בברכה חמה,

דר' יוסי שבל

נשיא מכללת הגליל, נהלל

פרק א - משפחת אוחנה - מקורות

שמואל אוחנה, סבא של משה, רוכב על חמורו בטבריה.
סבו היה היחיד בעיר שהשתמש בחמור ככלי לשירות עצמי. היו
בוודאי אנשים נוספים בעיר שהחזיקו בחמורים, אך הם שימשו להם לצורך
עבודותיהם, בעיקר לנשיאת משאות כבדים. לעומתם, סבו החזיק בחמור
כ'פרייבט' אישי.

היום והים

שלמה, אביו של משה, נולד בטבריה למשפחת אוחנה. מוצא המשפחה מצפון אפריקה מאלג'יר או ממרוקו. רחל, אימו, נולדה בבית שאן, בת למשפחת דהן - אמסלם. מוצא משפחתה ממרוקו. גם אביו וגם אימו ילדים למשפחות החיות בארץ מזה מספר דורות.

שלמה אוחנה ורחל מיום חתונתם

מוצא המשפחה

דודיו של משה, אחים של אביו, נולדו בטבריה, צאצאים לעולים מאלג'יר שנשאו דרכונים צרפתיים. לאביו היה דרכון צרפתי, אבל לאחר קום המדינה, לא חידש אותו.

הדוד, אח של סבא של משה, נולד בטבריה, מבין חמישה מבניו של סבא רבא שנקרא בכור. הבנים שנולדו: שמואל, משה, בצלאל ואוהליאב.

בכדי להינצל מהשירות בצבא הטורקי ומתלאות מלחמת העולם הראשונה, היגרו למצרים. בתום המלחמה שבו לטבריה. משפחותיהם קבורות בטבריה.

סבתא אסתר עבו מצד אימא של
משה

המקובל אוהליאב בן
הרב שלמה אוחנה.
נולד בשנת 1890 נפטר
בשנת 1922.
התמונה מתוך הדרכון
משנת 1917.
הרב כתב על התמונה:
שיויתי לנגדי וכו' בכדי לא
לעבור על הפסוק "לא
תעשה לך פסל או מסכה".

שלמה אוחנה, אבא של משה

רחל אוחנה אימא של משה

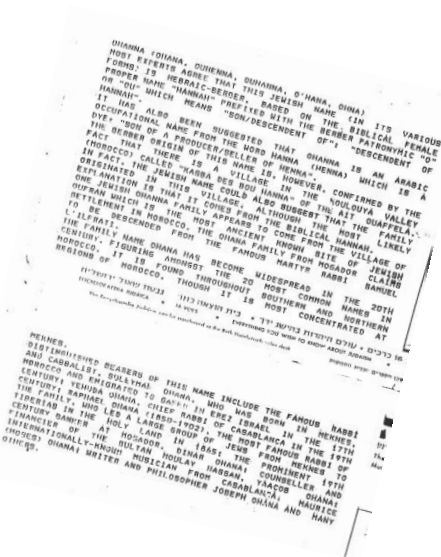
אסתר, סבתא של משה, מצד אימו

רחל, אימא של משה, עם אחותה מרים גמליאל ובתה אסתר גולני

מקור השם 'אוחנה' על פי תרגום דוח המחשב מ'בית התפוצות'

מרבית המומחים מסכימים, ששם יהודי זה על דורותיו השונים, מוצאו ממקור עברי בַּרְבְּרִי. שם זה מבוסס על השם התנ"כי 'חנה' שמתלווה אליו הקידומת, או אשר פירושו 'צאצא או בן' (של חנה), כמו כן לפי פירוש שונה: שם זה הינו מתקופת הכיבוש הערבי והמקור חנה - (צבע לשיער). זאת אומרת

'בנו של יצרן או הסוחר של חנה'.

אישור במקורות קיים בצורת העובדה שבעמק המוליה במרוקו, ישנו כפר אשר שמו 'קסבה של בן חנה'. השם העברי מרמז שמוצאה של המשפחה מכפר זה. אבל ההסבר המקובל ביותר שמקור השם 'מחנה' התנ"כית. משפחת אוחנה אחת מוכרת מקורה מהכפר אופראן שהוא מקום הישוב הקדום ביותר הידוע מבחינת אכלוס על ידי יהודים במרוקו. משפחת אוחנה מהעיר מוגדור טוענת שהיא מסונפת למשפחת הקורבן (לדת) רבי שמואל לילפרתי.

השם אוחנה החל להיות נפוץ במשך המאה ה-20, עד שהיה בין 20 השמות הנפוצים ביותר במרוקו וניתן היה למצוא אותו באזורים הצפוניים והדרומיים של מרוקו, למרות שהריכוז העיקרי היה באזור העינר מקנס. מחזיקים בגלגולים השונים של שם זה כוללים את הרב והקבליסט סולימן אוחנה שנולד במקנס והיגר לצפת במאה ה-17. יהודה אוחנה רבה הראשי של קזבלנקה במאה ה-19, רפאל אוחנה, הרב המפורסם ביותר של המשפחה, אשר הנהיג קבוצה גדולה של יהודים ממקנס לטבריה בשנת 1865. הבנקאי דינר אוחנה של מוגדור מממן ויועצו הכספי של הסולטאן מולאי חסן. יעקב אוחנה מוזיקאי בעל שם בינלאומי מקזבלנקה, מוריס (משה) אוחנה סופר ופילוסוף, יוסף אוחנה ואחרים.

רחל, אימא של משה, עם בנה הבכור שמואל

משפחת אוחנה

נמנה על חכמי צפת. ר' שלמה שלומל מעיד עליו: "מפורסם הוא לעיני כל ישראל בחכמה ובעונה יתירה ובחסידות מופלאה". בשנת השצ"ח (1638) הוא חתום עם שאר חכמי צפת.

אוחנא, ר' רפאל ב"ר חיים – יליד מכנאס (התר"י) – (1850). בשנת התרכ"ה (1865) עלה לטבריה עם סבו ר' יהודא אוחנא. נודע כאחד השד"רים המעולים ביותר של טבריה והשפעתו בקהילות שביקר בהן היחה עצומה. בשנת התר"מ (1880) יצא לטוריה, ככל כורדיסטאן, ובזכארה, אשר אליה הגיע לאחר רכיבה על גמלים כמשך 17 יום והיה השד"ר הראשון שביקר בה. בשנת התרנ"ד (1894) יצא שנית, יחד עם בנו חיים, והגיע להודו, בורמה, ראנגון, סינגפור, סינגאנג, הונג-קונג ושנחאי. בשנת התרנ"ז (1897) יצא בשלישית למרוקו. באיגרת שד"רותו לכלכותא נכתב, שהא "זרע הרב הקדוש המפורסם כמה"ר שלימאן אוחנא". היה חתנו של ר' דוד נתנאל רוסא, ובנישואיו השניים חתנו של ר' מרדכי אוחנא. בשנת התרס"ב חלה ועלה לצפת להתרפא, אולם נלב"ע בכ"ז באב, התרס"ב (1902). חיבר ספרים רבים, מהם שטרם יצאו לאור. חיבוריו שנדפסו: "שיר חדש לכבוד גיבורי בוכארה שעלו עמו לא"י" (התרמ"א–1881); "טובת מראה", על טבריה (ירושלים, התרנ"ז–1897); "יסוד מערבי" (התרנ"ו–1896); "מראה הילדים", סגולות ורפואות (ירושלים, התרנ"ט–1899); "ראה מעשה", מעשיות ומוסר (התרס"א–1901); "זוכר הלכה" (התרס"ו–1906), ועוד.

אוחנא, ר' אהליאב ב"ר שלמה – נולד בשנת התרנ"ב (1892) בדנמאט שבמרוקו. עלה לטבריה עוד בהיותו ילד והיה מתמיד, שהועד עליו שלא עבר עליו חצות ללא לימוד. כל ימיו עסק בתעניות, בסיגופים ובטבילות. נפטר כבן שלושים, בח"י בשבת, התרס"ב (1922) ונטמן בטבריה.

אוחנא, ר' יהודה – מגדולי רבני מכנאס. נולד בשנת התקנ"ו (1796). עלה לטבריה בשנת התרכ"ה (1865) והיה אחד מרבניה החשובים. נפטר בכ"ג בכסלו, התרל"ג (1873) ונטמן בטבריה.

אוחנא, ר' יעקב – יליד דנמאט שבמרוקו. עלה לטבריה בשנת התרכ"ו (1866). יצא כשד"ר בשנת התרל"ה (1875) להודו, ובהתרמ"ב (1882) – למצ"ח. חיבוריו "לוח ארז" ומילי קטיני" נשארו בכ"י.

אוחנא, ר' מרדכי – יליד דנמאט שבמרוקו. עלה לטבריה בשנות השישים של המאה שעברה ונמנה על חכמיה. בשנת התרנ"ב (1892) יצא כשד"ר טבריה למרוקו ונפטר שם.

אוחנה, ר' שלימאן ז' – מחכמי טבריה במאה הטי"ו, שעברו לצפת עם חורבן העיר לאחר השס"ג (1603). בשנת השס"ח (1608)

משפחת אוחנה

אוחנה, רבי סולימאן ן' - מחכמי טבריה במאה ה"ט שעברו לצפת עם חורבן העיר לאחר הש"ס"ג (1603). בשנת השס"ח (1608) נמנה עם חכמי צפת. רבי שלמה שלומיל מעיד עליו: "מפורסם הוא לעיני כל ישראל בחכמה ובעונוה יתרה ובחסידיות מופלאה". בשנת השצ"ח (1638) הוא חתום עם שאר חכמי צפת. אוחנה, רבי יהודה - מגדולי רבני מכנאס. נולד בשנת התקנ"ו (1796). עלה לטבריה בשנת התרכ"ה (1865), והיה אחד מרבניה החשובים. נפטר בכ"ג בכסלו התרל"ג (1873), ונטמן בטבריה. אוחנה, רבי יעקב - יליד דנמאת שבמרוקו. עלה לטבריה בשנת התרכ"ב (1866). יצא כשד"ר בשנת התרל"ה (1875) להודו, ובהתרמ"ב (1882) - למצרים. חיבוריו "לוח ארז" ו"מילי קטיני" נשארו בכ"י. אוחנה, רבי רפאל ב"ר חיים - יליד מכנאס (התר"י - 1850). בשנת התרכ"ה (1865) עלה לטבריה עם סבו רבי יהודה אוחנה. נודע כאחד השד"רים המעולים של טבריה, והשפעתו בקהילות שביקר בהן הייתה עצומה. בשנת התר"ם (1880) יצא לסוריה, בבל, כורדיסטאן ובוכרה, אשר אליה הגיע לאחר רכיבה על גמלים במשך 17 יום והיה השד"ר הראשון שביקר בה. בשנת התרנ"ד (1894) יצא שנית, יחד עם בנו חיים, והגיע להודו, רנגון (בורמה), סינגפור, פינאנג (מלזיה), הונג קונג ושנחאי. בשנת התרנ"ז (1897) יצא בשלישית למרוקו. באיגרת שד"רותו לכלכותה נכתב שהז' "זרע להרב הקדוש המפורסם כמה"ר סלימאן אוחנה" היה חתנו של רבי דוד נתנאל רופא, ובנישואיו השניים חתנו של רבי מרדכי אוחנה. בשנת התרס"ב חלה ועלה לצפת להתרפא, אולם נלביע בכ"ז באב התרס"ב (1902). חיבר ספרים רבים, מהם שטרם יצאו לאור. חיבוריו שנדפסו: "שיר חדש" לכבוד גיבורי בוכרה שעלו עמו לא"י (התרמ"א - 1881); "טובת מראה", על טבריה (ירושלים התרנ"ז - 1897); "יסוד מערב" (התרנ"ו - 1896); "מראה הילדים", סגולות ורפואות (ירושלים התרנ"ט - 1899); "ראה מעשה", מעשיות ומוסר (התרס"א) (1901); "נזכר הלכה" (התרס"ו - 1906) ועוד. אוחנה, רבי מרדכי - יליד דנמאת שבמרוקו. עלה לטבריה בשנות השישים של המאה שעברה, ונמנה עם חכמיה. בשנת התרנ"ב (1892) יצא כשד"ר לטבריה למרוקו, ונפטר שם. אוחנה, רבי אהליאב ב"ר שלמה - נולד בשנת התרנ"ב (1892) בדנמאת שבמרוקו. עלה לטבריה עוד בהיותו ילד, והיה מתמיד שהועד עליו שלא עבר עליו חצות ללא לימוד. כל ימיו עסק בתעניות, בסיגופים ובטבילות. נפטר כבן שלושים, בח"י שבשט התרפ"ב (1922), ונטמן בטבריה. משפחת אוחנה היא משפחה טבריינית שורשית וידועה בשושלת חכמיה ומקובליה. ראשון בדורות הקודמים והידוע שבהם הוא רבי סולימאן שלמה אוחנה, שהיה מגדולי חכמי טבריה במאה ה"ט. בני משפחתו הגיעו לצפת לאחר חורבנה, בין השנים 1603-1608, וברבות השנים הוא נמנה עם חכמי צפת ועם המקובלים שבה. רבי סולימאן היה סופר סת"ם שכתב דברי מסורה רבים, ומהידועים שבהם מגילת אסתר הנמצאת עד היום בחזקת בני משפחת אוחנה, שעברה מדור לדור, מאב לבן. כן כתב ספרים אחדים על מסורות ישראל. אחד הספרים הללו נמצא בבית הכנסת הידוע אבוהב שבעיר המקובלים צפת, שאותו גם בנו, וספר נוסף נמצא בבית הכנסת על שם האר"י הקדוש בצפת. אחרון חכמיה של משפחת אוחנה היה שמואל אוחנה, שנולד בעיר טבריה ונפטר בשנת 1955 בגיל 85 לערך. אחיו היה אהליאב, שחי בטבריה ונחשב לאחרון המקובלים במשפחת אוחנה שחיו בעיר. בנו הבכור של שמואל שלמה אוחנה נולד בטבריה בשנת 1908. לימים נשא לאישה את רחל לבית דהאן (עבן), ונולדו להם תשעה ילדים, ארבעה בנים וחמש בנות: שמואל, יוכבד, אסתר, משה, עליזה, תקוה, גלילה, יחיעם ודודיק. שלמה אוחנה היה ידוע כסוחר בטבריה. בתחילת דרכו עסק בסחר בבעלי חיים ובגידול בחוות חקלאיות. עיסוקיו בשנים האחרונות התמקדו בדיג ובתיירות. הוא היה בין מניחי היסודות לתיירות המודרנית בטבריה, פתח מסעדות לאורכה של הטילת והיה בין יוזמי החופים החדשים שנפתחו סביב הכנרת והפכו את התיירות בה לאטרקטיבית. עסקיו התרחבו לעיר העתיקה ונקשרו באחת המשפחת הידועות והאמידות בקרב האוכלוסייה הערבית, משפחת טברי. שלמה ניהל אתם מערכת עסקים מסועפת שהייתה קשורה גם למדיניות האזור כגון סוריה ולבנון. עסקי מסחר אלה תרמו רבות לחיי שיתוף והרמוניה בין האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית, שחיו יחדיו בעיר. כמו כן היה שותפו של מינו גולדצוויג, שאביו היה בזמנו הפטרון של כל הדגה בכנרת. גולדצוויג ואוחנה היו סוחרים דגים גדולים וידועים שמסחרם הגיע לכל חלקי הארץ ולכמה ממדינות ערב. אשתו של שלמה רחל הייתה עזר כנגדו לאורך כל הדרך, אישה בעלת שיעור קומה שמשפחתה נטועה

חולי ורפואה בטבריה בסוף המאה ה-19

כתב: ד"ר אליעזר חפר

בין ספריו הישנים של זקני, יעקב מרדכי ענתבי ז"ל, שנולד וחי בטבריה, מצאתי ספר עתיק ושמו "מראה הילדים", אשר קיבלו מאביו ח' ישראל שמואל ענתבי, שחי כל ימיו בעיר אבות זו וכיהן בה ברבנות. ספר מיוחד זה, שנכתב בידי רבי רפאל אוחנא, איש טבריה גם הוא, יצא לאור בשנת 1905 על ידי בנו של המחבר חיים אוחנא, שנתיים אחר פטירת אביו. רבי רפאל אוחנא תיעד בספר הזה את דרכי הטיפול והרפוי העממיות שהיו מקובלות בקרב יושבי העיר וכך הוא מסביר על תוכנו בעברית השגורה בפיו, זו שלפני מאה ועשור: "בו נקבצו כמה מיני רפואות ותועלות וסגולות וגורלות, מכמה ספרים כתיבת ידי ממזרח וממערב, מצפון ומים, מאשור וממצרים ומערי פרס וחדרי תימן... והיה כל מבקש סגולה או רפואה למכתו, או גורל לדעת מחלתו או לראות מצבו ותכונתו ילך אל האות ההוא [של שם המחלה המתאימה לו - א"ח] ויעשה".

הרקע לכתיבת הספר טפח מתולדותיה של משפחת אוחנא בעיר טבריה

על הרקע לפעולתו, לעבודת המחקר והאיסוף שעשה רבי רפאל אוחנא בכתיבת הספר הוא מסביר בהקדמה לספרו שחיבר:

"זה לי עשרים שנה ומעלה שעלה על דעתי להתחיל במלאכה זו. מפני חמת שהיו לי שני בנים יקרי הערך שמם כשם רבם עטרת ראשי כבוד מורינו הרב יהודה אוחנא זלה"ה, והראשון חלה את חוליו ומת, והיטב חרה לי על מות הבן, כי הרופאים לא ידעו טיב חוליו, על מה אדניו הוטבעו. ואחרי טהרתו בים כנרת, מצאו הרופאים [את גופת הנפטר - א"ח] תולעים דבוקים אשר היו בבטן הילדים הם שהיו בעורכיו".

רפואה נכונה - הגישה הראויה לרפואת ילדים

לאור המקרה הטריג שנפל עליו ועל משפחתו מצא רבי רפאל אוחנא את הצורך להזהיר תחילה את כל המטופלים, וביניהם הרופאים, כי כאשר בודקים ילד ששפתו אינה שגורה בפיו שומה על המטפל לבחון אותו היטב, מכל כיוון, כדי למצוא את הסיבה למחלתו. הוא פתח לצורך זה מקור העוסק ברפואה כללית ומצא שם תיאור שממנו הוא מצטט:

"וצדקו בה דברי המחבר רופא הילדים בהקדמתו: הדבר הראשי המוטל על הרופא בבואו אל החולה הוא לדרוש את החולה, אשר מדבריו יבין המחלה למינה. אולם היוגה החולה [תניוק שהגו חולה - א"ח] אין מלה בלשונו להשיב על דברי הרופא על רוב השאלות דרישות וחקירות אשר ידרוש הרופא בחולים המגודלים. והנה מוכרח הרופא להבין מעצמו תשובת שאלותיו ולהתבונן על המחלה להבדילה למינה".

אולם המחבר, אשר בא לגדור ולמנוע את המוות הטריג של שני בנים, רוצה ללמדנו על רפואת ילדים והייחוד שלה. ולכן תיאור בדיקת הילד שמעלה בפנינו המחבר, רבי אוחנא, אינו נופל מהולמד היום בבתי הספר לרפואה, והסיבה שהוא מצטט מאחד מספרי רפואת הילדים - כי רצה למנוע את מה שקרה בביתו שלו, כאשר הילדים לא טופלו כראוי, ואף גרוע מכך - הם לא טופלו בידי רופא מוכשר למלאכתו אלא בידי רופא אלילי וכך הוא מספר:

"והנה אופן הדרישה וחקירה בילדים חולים יעשה ככה: לראות ולבקר כל גוף הילד מראשו ועד רגליו, ולבקר [לבחון - א"ח] כל נקב חללי גופו, האוזניים והפה, האף וכדומה. ולהתבונן על מוצא נקביו: הרעי

והשתן, ולשים לב על כל המקרים אשר עברו עליו, לחקור מהמינקת והאומנת כל משכב הילד. כל אלה הדברים יפתחו פתח על עיקר המחלה. רופא הילדים ישפוט בדעתו תוכן המחלה והשתדלות רפואתה על פי הדברים הנזכרים, אבל בכל זאת יצטרך לו בינה מעצמו להבין תחלואי הילדים. רופא אליל יכול להזיק יותר מאשר אם לא היו דורשים ברופא כלל, והוא הדבר אשר קרא לנו בבנינו הנוכרים." ומכאן הוא מגיע לכתיבת הספר הזה, אשר היה נפוץ בין יושביה וחכמיה של טבריה, וממנו שאבו כל דבר רפואה ומזור לריפוי תחלואיהם:

"ובהיותי נבון ונאנח בזה מצאתי ראיתי אשר יש ספרים כתיבת יד מהראשונים [מתחברים קדמונים - א"ח] אשר תוכם רצוף גורלות אשר מודיעים על ידי החשבון מה היא סיבת החולה, ומה היא רפואתו, ובאיזה אבר חולה ומזור למחלתו. ויש בהם רפואות אשר ירטה על בשר אדם מבחוץ, אם לא יועילו, לא יזיקו שהם יודעים לכל בשר ורוח. וגם מיני זרעונים ועשבים וכיוצא. ויש בהם מיני סגולות שעולה מהם כמה תועליות. אף הוא היה מתכוין לגמור את השם אשר שם שמות הקודש השומרים מן עין הרע ומשדן ולילית ולילית. ומגינים מכמה פורענויות וכיוצא באלו. אז אמרתי אני לא לבי, זה הראוי לנערי בני ישראל כדי לדעת מה יעשה ישראל לבניו. כי כמה יתרון טוב לאדם בכל הונו ורכושו כאשר צאצאיו המבורכים חיים וקיימים, בריאים וגם שלמים".

רפואה עממית מספרו של אוחנה דוגמאות

"כיצד להכנס להריון? (לאישה / זוג אשר אינם מצליחים):
 הריון קח מילה של נער ומתש ודבש ותבלע אותה: (א) תשתה האשה בתוך המרחץ ולין שחוקים עם כמון שחוק ויערב במים או שכר או יין, ותשתה ותתעבר: (א) קח מוח של עורב, וזרניך וזעפראן, ותערבם ותתלה עליה מ' (40) יום ותתעבר: און - אם יקרה לאוזן כאב מאוד, ראוי שלא יאכל בשר, ויוסף בהם מים שומים, או שמן חרדל, או חלב שועל או חלב אווז, או חלב האשה חם מן הדד, או שתן צאן, או מרת כבשה עם שתן כבש ועם חלב אשה ביחד, או תבשל שמן זית עם קליפי רימונים חמוצים ויטיף באוזנו ויתרפא".

על פעולת ההוצאה לאור של הספר

שלושה מרבניה הבולטים של העיה ח"ר אהרון אלחדוף, ח"ר חיים דוד סיתהון וח"ר שלמה רחמים אבולעפיה, מגלים טפח על נסיבות פרסום הספר על ידי בנו של המחבר ומה היה מצב המשפחה באותם ימים: שהמחבר ר' "רפאל אוחנה ז"ל אשר ההכרח אלצהו לנווד ממקומו" כלומר נאלץ בנסיעות לרגל פרנסתו. ואילו בנו הרב חיים אוחנה, שהוציא לאור את הספר - עשה זאת על מנת להביא פרנסה לאמו ולשאר אחיו היתומים:
 "בראות הבן הגדול הנזכר, צרת אחיו ואלמנת מרת אמו... חשקה נפשו לברך על המוגמר ולהדפיס... אולי בזה תעלה ארוכה ומרפא להיתומים והאלמנה, להיותם בזמן הבוגד הזה, לכן חזר הבן להדפיס הספר 'מראה הילדים' לזכות את הרבים והקדיש ממנו לדפוס למען יבא לידי גוביניא, כסף אשר הקדיש... ובהנשאר יהיה לתועלת אחיו היתומים".

הספר נדפס בטבריה בשנת 1902, ושמו "מראה הילדים" ניתן לו כרמז לטרגדיה הנוראה שפקדה את המשפחה, ששכלה שני ילדים עקב מחלה שלא טופלה כראוי ובזמן. השם מראה, אגב, מרמז על שם המחבר:

מ מני ר פאל א וחנה א המחבר

ספר זה הפך לאחד המקורות החשובים בחקר ההיסטוריה של הרפואה בארץ, והוא משקף נאמנה גישות של רפואה עממית יהודית שהיו נהוגות ביישוב הישן.

ספר

טובת מראה

סובב הולך לפאמרי סנת יקרת קריה עליזה. ארץ חסדה חסיד וו סבריה חסדה ננחה, וכי תימא היכא רמ'וא? שלח ידך ואחח בונכו; ואחריו מאמרי רמכיה, אמשכס בעכותות אהבה, משמא דנפרא ואליכא אשוכה אראה מאמרי ועיק מסוד קרושים רבה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו; קרל דפריש כותבה דורשה אסרתי אחכמה. לדרוש ולתור תעלומות חכמה מה שהשינה די יד כהה יד לאמ"ה. עבוד סר'ישא כסדר'ם התורה מתהלך בנן כל חר כסוס אמ"ה; אסיה של תורה ובקרבו ישים אור כיו; אנא שלח משיח. ותבנה חוסות ירושלים חוסה נכחה דלתים וכרית שאו שערים ראשיכם ושאו סתחי עולם ויבא? כד איש צ'עיר המחבר רב אעירא קמינא

רפאל אוהנא סיג

נדפס מעד'ק ירושלים תוכניא

זינח טכ"ת מראה מחד לפיק

ברפוס ר' משה ליליענטהאל הי"ו (בכתי מסחה)
אדרעסע אל המדעים

Moses Lilienthal in Jerusalem (Palestina)

שער הספר 'טובת מראה' לרב רפאל אוהנא, שנדפס לראשונה בירושלים, בשנת התרנ"ז (1897).

מוצא משפחת אוחנה

ספר תורה כש"ר

עיקר גאוותו של כרסנטי הוא על ספר התורה שנכתב ע"י רבי יצחק אבוהב. ספר התורה שוכן בארון קודש מפואר לצד ספר התורה של המקובל רבי סולימאן אוחנה, מגדולי מקובלי צפת והוא בשימוש רק שלוש פעמים בשנה. "היו אלו חכמי צפת בדורות קודמים" מזכיר כרסנטי, "שגזרו להוציא את ספר התורה רק בשלוש מועדים אלה ונתנו לכך טעם וסימן: כיפור, שבועות, ראש השנה הם ר"ת כשה. רק בימים אלה כשר וזכאי קהל ישראל לראות את התורה הזו, פסקו. כרסנטי מציין כי בספר התורה של רבי יצחק אבוהב קוראים את הקריאה של אותו יום ובספר התורה של רבי סולימאן אוחנה קוראים למפטיה.

סולימן הקדוש (שלמה), היה העוזר של הארי הקדוש. סולימן הגדול כתב ספר לפני כשש מאות שנים, היום ניתן לעיין בו רק בימי 'כשר'.

משמעות המושג 'כשר' - כ=כיפורים, ש=שבועות, ר=ראש השנה, כלומר אפשר לראות את הספר בימים אלו בלבד.

עד כמה שידוע למשה ממידע שעובר מדור לדור במשפחתו, סולימן הגדול הוא צאצא של אחד ממבני משפחת אוחנה. להערכתו מדובר על תקופה של לפני למעלה ממאתיים שנה, כלומר מדובר על עשרים וארבעה דורות.

מתוך 'עניינים בצפון'.

פורסם ב-8/8/2011

למשפחות אוחנה היו ילדים רבים ונודעו כמשפחות גדולות, לכן הקשר ביניהם לא היה חזק כל כך, בעיקר משום ריבוי הנפשות שבכל משפחה. כשמשה שאל את סבו על משפחת אוחנה, השיב לו: "אנחנו לא זוכרים את הקרובים לנו, אז איך נזכור את הרחוקים?"
אולי זו הסיבה, לדעת משה, שלא טרחו לבדוק ולחקור מספיק את מוצאם ואת הקשר שלהם עם בני משפחות נוספות, הנושאות את השם אוחנה.

משפחת אוחנה המורחבת

במשפחת אוחנה לא היה נהוג ללכת לאזכרות תקופות ארוכות. אולי זו סיבה נוספת מדוע לא נשמר קשר טוב ורציף עם בני המשפחה המורחבת. להערכת משה המשפחה בארץ כמה מאות שנים ולפחות מהמאה ה-17 לערך.

היזם והים

סיבה אחרת יכולה להיות משום שחלק מבני המשפחה עברתו את שמם, כמו בני דודיו. משה לא הסכים לשנות את שם משפחתו.

בזמן שירותו בחיל הים, לפני היציאה לחוץ לארץ הייתה הנחייה שכל בעלי שמות המשפחה שאינם עבריים, יעברתו את שמותיהם. משה סירב, אך כאשר איימו ששינוי השם הינו תנאי לקראת יציאתו לחוץ לארץ, הסכים להתפשר ושינה זמנית שם המשפחה מ'אוחנה' ל'בן שלמה', כך שבעצם במהות לא היה כל שינוי.

מתחם הרשב"י במירון צפת (צילום מגלויה)

כשעלו ממרוקו לפני כמאתיים שנה ויותר, בנו את המבנה שמעל קבר רבי שמעון בר יוחאי. ארבע הכיפות הגדולות שבחזית נקראות כל אחת על שם אחד האחים. בני המשפחה לא דאגו לשילוט, לכן הנושא לא ידוע בציבור. משה שמע אותו מהסיפורים של הוריו שעברו מדור לדור. חמש הכיפות הקטנות שבחלק השמאלי העליון נוספו יותר מאוחר.

כפי שידוע למשה מזקני המשפחה: מהענף של אימו וסבא שלו מצד אימו, כשהם עלו לארץ, השתכנו במירון שבגליל, באזור רבי שמעון בר יוחאי. חיו שם האחים למשפחת עבו: מכלוף, אברהם, שלמה ומסעוד. כאשר הגיעו מחוץ לארץ היה להם מעט כסף ובעזרתו מימנו את הכיסוי הראשוני של קבר רשב"י. למיטב ידיעתו של משה, מעשיהם לא נרשמו בשום מקום. הייתה להם הזכות לבנות ולממן את ארבע הכיפות שבמתחם הקבר הקדוש. מעשה זה לא תועד והנחמה היחידה היא שזכותם של האחים רשומה בשמים.

לאבא של סבתא של משה, משה עבו, היו ארבעה אחים: שלמה, משה, אברהם ומכלוף.

גניבת ספרי תורה ממתחם קבר רבי מאיר בעל הנס

שלמה, אבא של סבו של משה, היה אחראי על קבר רבי מאיר בעל הנס. מדי יום נהג לקחת עימו שניים מילדיו והיה עולה איתם לקבר רבי מאיר כדי ללמוד תורה.

בצעירותו שמע משה סיפור שבאחד הימים הגיעו למתחם הקבר גנבים שנטלו ספרי תורה ורכוש שנאמד גם בכסף ובזהב. הגנבים העמיסו את שללם על חמורים וטיפסו איתם במעלה ההר, כדי להסתתר מפני השלטונות. אבל משהו קרה בדרך. כאשר הגנבים הגיעו עם החמורים למתחם קבר רבי עקיבא, נאלמו לפתע החמורים והתאבנו. איש לא הבין מה בדיוק קרה ולמה, אבל מה ש בטוח היה שהמטרה העותומאנית תפסה את הגנבים.

לסבא רבא של משה היו חמישה ילדים. הייתה לו חנות שהורישה לבנו. סיפור המטבע מתייחס לכמה דורות לאחור. בדורות ההם כינו את הערבים בשם 'ישמעאלים' וגם משה נהג להשתמש בביטוי הזה.

על החכם שלמה אוחנה, הסבא רבא של משה אוחנה

לפני כמאה שנה חי בעיר טבריה החכם רבי שלמה אוחנה, אף על פי שרבי שלמה אוחנה היה חכם גדול בתורה, לא רצה ליהנות מתורתו ולהיות "חכם" לעדה, אלא התפרנס מיגיע כפיו, רוב מסחרו היה עם הערבים תושבי הכפרים שבבקעת ים כינרת. שלושה ימים בשבוע היה מהלך עם חמורו הטעון סחורות מכפר אל כפר בין משכנות הישמעאלים ומוכר להם סחורתו, ושלושה ימים בשבוע היה יושב בחנותו הקטנה אשר בקצה השוק שבטבריה ומצפה לקונים.

הערבים כיבדוהו כבוד גדול, כי איש נאמן וישר היה במסחרו. הם גם הכירו לו טובה תמיד, כי לא דחק בהם לשלם לו עבור הסחורה שמכר להם, אלא היה גובה מהם מחיר הסחורה מעט מעט ובתשלומים, עם שהיה מחזר דרך מקום מגוריהם בכפרים שבבקעה, ולא זו בלבד, אלא כל ערבי שהיה זקוק לממון ודחקה לו שעתו, היה רבי שלמה אוחנה מלווה לו בסבר פנים יפות, והיה הישמעאלי מוסר לידי רבי שלמה משכון כנגד ההלוואה במזומנים, עד שיימצא לו לשלם, ואז החזיר לו רבי שלמה את משכונו.

יום אחד מכר חכם שלמה אוחנה לישמעאלי אחד סחורה רבה, ונתן זה בידו טבעת של זהב ואבן יקרה בתוכה כמשכון עד שיימצאו מעות לשלם לרבי שלמה, משעברו הימים והגיע המועד שהישמעאלי ישלם חובו, ולקבל מחכם שלמה אותה טבעת ולא נמצאה לו, והיה רבי שלמה מהפך בכל מקום בחנות ובביתו ולא מצאה.

כיוון שכך, עמד רבי שלמה וירד לטבול במי חמי טבריה, לבש את בגדי השבת שלו והלך אצל מצבת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, הוא עמד שם שעה ארוכה ואמר פרקי תהילים, משסיים קרא שלוש פעמים: "אלוקא דמאיר ענני". אחרי זה נתעטף וחזר לביתו, וליבו שקט ובטוח.

יום אחד עמד חכם שלמה בחנותו וחבורה של ערבים מכובדים מכפרי הסביבה נכנסה אצלו, מהם מוכרים ומחזירים לו חובותיהם, והוא מחזיר להם משכונות שלהם, ומהם שקונים סחורה חדשה, והיה בין הערבים אחד שלא בא לקנות, אלא לקחת מרבי שלמה אוחנה ולתת לו משכון עד שיחזיר

ההלואה, ביקש הערבי ההוא הלוואה של עשר מאג'ידות, מטבע טורקי שהיה אז בארץ, כשהסכים רבי שלמה להלוות לו, הוציא הישמעאלי מחיקו כיס של טבק גדול, פתח אותו, והוציא מתוכו מקטרת עתיקה, שהייתה מצופה כסף, אותה חשב לתת כמשכון, הביט חכם שלמה על המקטרת, האם שוויה הוא עשר מאג'ידות, ובתוך התבוננות במקטרת, מנה חכם שלמה לערבי עשר מאג'ידות על השולחן שלפניו העומד בחנותו.

עוד חכם שלמה מתבונן במקטרת, הרים הישמעאלי את קולו, וטען שקיבל מחכם שלמה רק תשע מאג'ידות בלבד, טען רבי שלמה לעומתו, כי הוא בטוח שנתן לו עשר מטבעות, ובוודאי את המטבע החסרה שלשל הערבי אל כיסו, ואין בתוכו מטבע, בתוך כך החלו ערביי הסביבה להתקהל לקול ההמולה, שכנים יהודים הגיעו ועמדו אלה נגד אלה, הישמעאליים טענו, שחכם שלמה העלים מטבע מאג'ידה אחת כריבית, והוא מעליל עלילות על הערבי שהוא גנב המטבע. לעומתו ענו חבורת היהודים, שאין נאמן כחכם שלמה איש ישר וצדיק הוא, ומתחילים שני המחנות לחרף ולגדף אלה את אלה, נשתלבו הרוחות, ועוד מעט יכו אלה את אלה.

*

אותה שעה עומד רבי שלמה ופניו לבנות וחיוורות הוא רועד כולו, וליבו מלא דאגה, אבל מייד הוא נרגע, הלא הוא התפלל על קבר רבי מאיר...!
 בשפתיו הוא לוחש: "אלוקא דמאיר ענני!" ופתאום נצנצה בו מחשבה, מבטו נופל על כיס הטבק הגדול שבידי הישמעאלי, קופץ חכם רבי שלמה על השולחן, מרים ידיו ומשתיק את קול ההמולה הרבה, וכה אומר רבי שלמה: "אני רוצה שיפתחו את כיס הטבק הגדול שבידי הישמעאלי, אם לא נמצאת בו המטבע העשירית – חי אני, שאני אתן לו כמתנה את כל תשע המאג'ידות וגם אחזיר לו את המקטרת יקרת הערך שקיבלתי ממנו כמשכון, והיה אם המטבע המבוקשת בתוך כיס הטבק שלו – חי אני, שאמסור אותו למלכות!...
 הסכימו כולם למשפטו של חכם שלמה, הביטו כולם על הישמעאלי, והינה הוא החוויר ופניו כסיד. עמד זקן הישמעאליים שבחבורה, הוציא את תיק הטבק מחיקו של הערבי, התיר את הקשרים, פתח את שרוכו, הפך את כל

התיק והערים את תוכנו על השולחן, נשפך הטבק כערימה גדולה על השולחן.

זקן הישמעאלים החל לחפש בתוך ערימת הטבק, ופתאום נצנוץ טבעת זהב עם אבן גדולה ויקרה, נצנצה מתוך ערימת הטבק, לקח הזקן את הטבעת ביד הימנית, ואת המאג'ידה בידו השמאלית והרים את ידיו לעיני כל הנאספים.

כאשר ראה רבי שלמה את הטבעת בתוך יד הזקן, החל זועק: "הלא זו היא הטבעת שקיבלתי אותה כמשכון מאת ערבי אחד, וחיפשתי אותה בכל ביתי ולא מצאתיה, אין זה כי אם הישמעאלי הזה גנב את המאג'ידה וגם את הטבעת".

משראה כך הישמעאלי, שיצאה עליו הרעה עמד בברכיים כושלות והודה, שזה ימים אחדים גנב את הטבעת מתוך חנותו של חכם שלמה, וגם הוא שלשל את המאג'ידה העשירית לתוך תיק הטבק, כאן התאספו כל השכנים יהודים כישמעאלים והחלו לתפוש את הערבי, כדי למסור אותו למלכות, כדי לעשות בו שפטים, כדינו של גנב. משראה הערבי שכלתה אליו הרעה, נפל לרגלי חכם שלמה, והתחנן לו, לרחם עליו ולחוס לבל ימסרו אותו לרשות. נכמרו רחמיו של חכם שלמה, התרצה לו ומחל לו, יצאו כולם שמחים ועלזים וטובי לב, לבש חכם שלמה את אדרתו הלך לטבול בחמי טבריה, עלה על ציון רבי מאיר בעל הנס, וכל הלילה עמד בתפילה ובהודיה¹.

הטבעת של ציון בהלול

כעבור כמאתיים שנה כשהגיע ידיד משפחת אוחנה, ציון בהלול, לגיל מבוגר, קרא למשה ולאביו ואמר שהוא רוצה חזרה את הכסף שהלווה להם. היה זה לאחר שמשה בנה את אולם השמחות בחוף השקט. בזמן בניית

¹ 'הריב עם הערבי', פורסם ביום 11/03/2005 בתוספת לגיליון 'המודיע'. החכם שלמה אוחנה חי בטבריה לפני כמאתיים שנה וקבור בה. הסיפור פורסם במספר גרסאות. גרסה נוספת ראה בפרק יט.

האולם, נהג ציון לבקר במקום כמעט מדי יום ביומו. היה בא לראות איך העבודה מתקדמת.

בביקור בביתו, הכין לו משה את כל הכסף שהמשפחה הייתה חייבת לו, סכום של שלושים אלף לירות. היה זה סכום גדול של כסף. "כל שלד הבנייה של 'החוף השקט' עלה כמאה אלף לירות, כלומר היה זה כשליש מההשקעה", הסביר משה. בעת הביקור אצל ציון בהלול מסר לו משה את הכסף במזומן כשהוא ארוז בתוך קופסת נעליים. ציון בהלול ספר את הכסף בנוכחות משה ובנוכחות אביו. לאחר ספירת הכסף וקבלתו, נתן ציון לאבא של משה, טבעת זהב מיוחדת, שעברה במשפחתו מדור לדור במשך שנים רבות. על הטבעת חקוקה התפילה 'אנא בכח' בראשי תיבות. בנוסף העניק לו מתקן מיוחד לאחסון בשמים למוצאי שבת. המתקן הגיע אליו מחוץ לארץ ונשמר במשפחתו מספר דורות. זמן קצר לאחר האירוח של בני משפחת אוחנה, הלך ציון בהלול לעולמו.

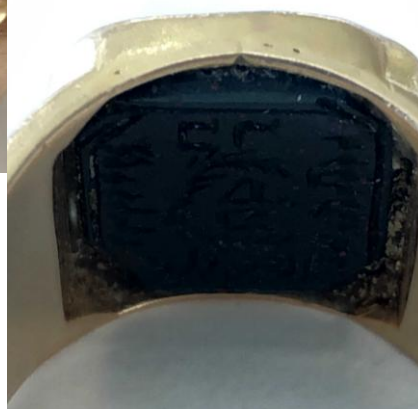
כשציון בהלול העניק את הטבעת לאבא של משה, אמר לו: "הטבעת לא מיועדת לבנך הבכור שמואל, אלא לבנך משה שהוא הרביעי ברשימת האחים והאחיות." לימים אבא של משה העניק לבנו את הטבעת לפני שנפטר, וזאת כדי למנוע מצב שהיא תגיע למישהו אחר.

משה המשיך את המסורת והעניק אותה לפני מספר שנים לבנו הבכור שלמה, שנושא את שם אביו.

כשהטבעת הייתה ברשותו מסר אותה משה לרבנים לבדיקה. הוא התפעל מציון התפילה 'אנא בכח' על הטבעת. זוהי תפילה שנאמרת בכל התפילות ובעיקר ביום הכיפורים. משה מאמין שבטבעת טמונות סגולות טובות. בצד האחורי שלה יש כתב סתרים שגם הוא מהווה סגולה וברכה להצלחת המשפחה. למשה יש בבית ספרי סידור שקיבל מאביו ובזמנו ביקש ממנו לחתום עליהם. קיבל ממנו עשרה ספרים. בסידור יש את שלוש התפילות שחרית, מנחה וערבית. התפילה 'אנא בכוח' מופיעה בראשי תיבות על הטבעת:

אנא בכח

אב"ג ית"ץ:	אָנא בַּכח גְּדַלַת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה:
קר"ע שט"ן:	קָבַל רַנַּת עַמְךָ, שְׁגָבְנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא:
נג"ד יכ"ש:	נָא גְבוּר דּוֹרְשֵׁי יַחֲדוּךָ כְּכַבַּת שְׁמַרְם:
בט"ר צת"ג:	בְּרַכְם טְהַרְם רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמַלְם:
חק"ב טנ"ע:	חֲסִין קְדוֹשׁ בְּרוּב טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ:
יג"ל פז"ק:	יַחֲדֵי גָאָה לְעַמְךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתְךָ:
שק"ו צי"ת:	שׁוֹעֲתֵנוּ קָבַל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת:
	בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

מראה הטבעת מלמעלה.
בצד ימין: מראה הטבעת
מצידה השני.

ביום הכיפורים בנעילה קוראים חלק מהתפילה, כמו גם בשמחת תורה. משה הבן הרביעי בסדר לידת הילדים במשפחתו, מצא הקבלה בברכה 'מי שברך': 'מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה. השם משה מופיע במקום הרביעי על פי סדר האבות.

אבל לטבעת יש גם היסטוריה משלה. משה לא נפרד ממנה מאז שקיבל אותה והתייחס אליה בכבוד. רק לפני שנכנס לשירותים נהג להסירה מעליו. יום אחד במלון 'החוף השקט' היה כנס גדול של אורחים שמילא את כל המלון למספר ימים. היה זה במחוזיאדה או בספורטיאדה ומשה נאלץ להישאר במלון עד מאוחר בלילה. כששב הביתה והשעה הייתה כבר לפנות בוקר, הבחין לפתע שאינו עונד את הטבעת. מייד הבין שאבדה. בעיניו הייתה טבעת יקרה מאוד, הרבה יותר מערכה הפיזי של טבעת זהב. הוא מייד צלצל למנהל התורן של המלון שהיה במשמרת באותו לילה וביקש ממנו לעשות כל מאמץ לאתר את הטבעת האבודה. הוא ביקש ממנו לכתוב הודעה מיוחדת ולתלות אותה בכניסה לחדר האוכל. המנהל התורן פעל בהתאם ותלה מודעה ובה פירט שהטבעת יקרה מאוד ויש לה ערך סנטימנטלי לבעל המלון, משה אוחנה. בהודעה צוין שכל המוצא אותה מתבקש להחזירה להנהלת המלון, לבעלים שלה, ויבוא על שכרו. השכר שהובטח למי שימצא ויחזיר אותה היה סוף שבוע במלון, לו ולמשפחתו בכל עת שיחפוץ. רצה הגורל ומישהו מהאורחים מצא את הטבעת. המוצא ראה מייד שמדובר בטבעת לא שגרתית, ובצעד חריג החזיר אותה להנהלה ללא כל תמורה. הוא אמר שאינו רוצה דבר תמורתה, משום שהרגיש בכוחה הייחודי של הטבעת. היה תמוה במלון שמישהו יוותר כל כך בקלות על סוף שבוע שניתן חינם לו ולמשפחתו במלון. כשהחזיר אותה אמר שחש את הייחודיות והמסתורין שבה. "מי שמצא אותה היה אדם דתי", אמר משה. "הוא מצא

אותה בדיוק במקום ששכחתי אותה, מונחת על הכיור שלפני הכניסה לחדר השירותים שבמלון.”

כתב הסתרים שהיה חקוק על הטבעת היה לברכה ולמזל. היה כתוב בכתב שאפשר היה לקרוא אותו בעזרת מראה.

הרב אברהם ועקינין מטבריה, שיושב היום במתחם רבי מאיר בעל הנס, גילה את הכתב כשבא לערוך ברית מילה בחוף השקט. משה נהג לתת לו את הטבעת בזמן שערך את הברית מתחילתה ועד סופה. לפני לכתו מהחוף היה מחזיר לו אותה.

עד ימינו אלה, מדי פעם כשמשה נפגש עם הרב, הוא עדיין שואל אותו על הטבעת, ומשה משיב שהיא אצל בנו שלמה.

משה משער שיכול להיות שהטבעת הזו קשורה בצורה כלשהי למאג'ידות הנזכרות בסיפור הטבעת של הרב שלמה אוחנה². שם מסופר על המאג'ידות שנעלמו והערבי הנוכל. משה משער שאולי היא הטבעת שהוזכרה בסיפור, אך כמובן, אין לכך הוכחה.

הטבעת עשויה זהב ומעוטרת באבן מיוחדת. פעם כשמשה נתן את הטבעת לצורך דתי, כדי שיגדיל אותה, אמר לו הצורך שאינו נוגע בה כי זה מסוכן והוא חש שיש בה דברים חשובים מן התורה.

משה נולד בתאריך 21/01/1938 בבית החולים הסקוטי בטבריה, להורים שלמה ורחל אוחנה זיכרונם לברכה. בית החולים התנהל בראשותו של ד"ר טוראנס, רופא ומיסיונר סקוטי, שהקים אותו בשנת 1894. בתחילה הכיל בית החולים עשרים וארבע מיטות למבוגרים ושש מיטות לילדים. בשנת 1930 הוסב בית החולים למחלקת יולדות. בית החולים פעל גם לאחר קום המדינה, ורק בשנת 1959 נסגר, והיולדות מטבריה ומהאזור הופנו לבית החולים 'שוויצר' שהוקם כארבע שנים קודם, על רמת פוריה.

בזמן הלידה התגוררה המשפחה בעיר העתיקה באזור שבין בית הכנסת 'הסניור' לבין בית הכנסת 'אבולעפיה', לא הרחק מהכינרת. אך טבעי היה

² ראה סיפור הטבעת בפרק יט.

שילדות משה שולבה במי האגם על כל אשר בו, סכנות, טביעות, דיג, סירות
ואמצעי שיט נוספים.

משפחת אוחנה: נעדרים מהתמונה האח שמואל והאחיות
תקוה וגלילה

פרק ב - האב שלמה אוחנה

שלמה, אביו של משה, עסק בעבודות מסחר שונות, ביניהן הסחר בסוכר שנהג להביאו ולמכור אותו בישובי הסביבה. באחת הפעולות שלו עשה עסקים עם ערבי על עשרים וחמישה שקי סוכר. היה זה הערבי שהרג את פדידה. ערבי אחר אמר לו שלא לקנות את הסוכר מהערבי הקודם, ואם אכן ישמע לו ולא יקנה, הוא ישיג לו את הסוכר במחיר זול יותר מכפי שהוצע לו קודם. הוא ידאג לו ולא הערבי הראשון שהרג את פדידה.

שלמה אוחנה

המסעדה על החוף

המסעדה של שלמה אוחנה הייתה בזמנו אולם גדול שבתקופת מלחמת העולם השנייה שהו בו חיילים פולנים מ'צבא אנדרס'. צבא אנדרס הוקם בבריה"מ בתקופת המלחמה וסופח לבעלות הברית במערב נגד גרמניה. משה זכר כילד את החיילים שהתאכסנו במקום ובכנסיית פטרוס. מינו גולדצוויג, מהמעטים בטבריה ששלט על כל עסקי הדיג בכינרת, רכש את האולם מהכנסייה, והשכיר אותו לחברת 'תנובה' שהשתמשה בו כמחסן גדול לסחורותיה. המבנה קיים מזה מאות שנים. מינו השכיר את המבנה כמחסן, אך משפחת אוחנה ששכרה ממנו את המבנה, שיפצה אותו, ושינתה את ייעודו. משנת 1958 הפכה אותו למסעדה. שלמה אוחנה שילם עליו דמי שכירות מוגנת כשל מחסן, באותם תנאי שכירות של מינו. הבעלות על המבנה נשארה בידי הכנסייה האיטלקית (הפרנסיסקנית), שהיא בעלת הנכס. השכירות הייתה בדמי מפתח.

שלמה, אבא של משה, עם אחיו יהודה באירוע בחוף השקט. האח עבר לגור בתל אביב בשנת 1946 ונשאר שם. לאחר מותו נקבר בטבריה.

אחרי תקופת שיפוצים קצרה, שנמשכה בין שמונה חודשים לשנה, התחילו בני המשפחה להפעיל את המקום כמסעדה. שלמה בחר במחירים עממיים וקהל היעד שלו היה לקוחות טבריינים ותושבים מהאזור. אופי המסעדה היה כשל מסעדה מזרחית שאפשר היה לאכול בה דגים ובשר. כאטרקציה בנו במסעדה בריכה קטנה לדגי נוי, בנו בה מטבח והוסיפו לה שולחנות וכיסאות שהוצבו על חוף הים. המסעדה יכולה הייתה להכיל כמאתיים סועדים בעת ובעונה אחת. העובדים, רובם ככולם, היו מבני המקום, טבחים, מלצרים ויתר אנשי הצוות.

המסעדה הייתה רווחית. היות והייתה עממית, הגיעו אליה לקוחות רבים, וביניהם גם מטיילים ותיירים מחוץ לעיר. במסעדה הקפידו שלא לגבות מחירים גבוהים מאלה שנהגו בתי עסק אחרים בטבריה, לגבות מתיירים בעיר. בשנות החמישים המאוחרות, באחד הימים, בא המלצר ואמר לשלמה שיש אורח מכובד במסעדה. שלמה הביט מתוך המסעדה וראה שבחוץ בגן יושב מנחם בגין עם נהגו. הוא קרא למלצר ושלח להם עימו בקבוק שמפניה. כעבור זמן קצר חזר המלצר והודיע לו שבגין ביקש לדעת מי שלח את השמפניה.

”בעל הבית שלח,“ החזיר שלמה תשובה לבגין.

”אם כך, חסרה לנו כוס אחת,“ אמר בגין למלצר. אביו הבין מייד את כוונתו של בגין והצטרף לאורחיו המכובדים עם הכוס השלישית בידו. יחד שתו לחיים.

משה תמה קצת על התנהגותו של אביו. ”מה היה קורה אם יגאל אלון היה רואה את זה?“ שאל אותו.

”יגאל אלון יודע היטב שאני חבר עם כל עם ישראל,“ השיב אביו והוסיף: ”ויגאל אלון היה שותה איתנו.“

לשלמה היה חבר קצין בריטי, מיג'ור מתיוס. הקצין הבריטי ואשתו עם בנם קולי, בן החמש, היו בני בית אצל משפחת אוחנה. לא פעם נהגו לסעוד בביתם. אביו ברוב חוכמתו, דאג להדק את הקשר איתם, ובדרך זו תרם לקשר החיובי בין הבריטים ליהודים.

מבנה המסעדה מחובר למבנה הכנסייה מהצד המזרחי שלה ומגיע עד הטיילת שעל חוף הים. הילדים של שלמה הועסקו בה וביניהם גם משה. מאוחר יותר שלמה קנה לבנו הבכור שמואל את המסעדה 'צלי אש'. משה עזר לאבא שלו בעיקר במסעדה שעל הטיילת.

מינו אהב את משפחת אוחנה, ומשה הכיר אותו היטב. מינו שקיבל את הזיכיון על שיווק הדגים אחרי אבא שלו, עבד עם שחאדה אלחורי. מינו היה בן למשפחה אמידה בטבריה. חלק ממעשיו מוזכרים בספר של מוריס צמח, 'סיפורים טבריינים'.

אחת התמונות שמוצגת בגדול בספר, ניתנה למחבר באדיבות משה. התמונה צולמה לפני שנים בחגיגה משפחתית של המשפחה באירוע בר המצווה של אחיו יחיעם. משה זיהה את כל המצולמים שבתמונה. ביניהם נראה גם אהרן זבלה. אהרן זבלה היה עגלון ולו משפחה מרובת ילדים. איש לא התייחס אליו בעיר. "לא ספרו אותו", הסביר משה, "לכן כינו אותו בשם אהרן זבלה".³ המעניין, הדגיש משה, שבאותה התמונה נראים זה לצד זה אהרן זבלה ומנהל המסחר והתעשייה.

מינו העביר למשפחת אוחנה את הזכויות של מסעדת 'נוף כינרת' שקודם לכן שימשה כמחסן דגים בטיילת, בבעלות הכנסייה האיטלקית. מינו העביר להם את הזכויות והכנסייה חתמה איתם על חוזה שכירות מוגנת. המעשה הזה נתן למשפחה את התנופה הראשונה קדימה. הפיכת המחסן למסעדה, פתחה בפניהם את האפשרויות החדשות לקידום ולפיתוח.

יום אחד קרא מינו למשה וביקש ממנו לסייע לו בהעברת חבילה מטבריה לחדרה. "אם אתה נוסע לתל אביב, אני מבקש להעביר דרך משהו לחבר שלי שגר בחדרה." החבר היה עזרא דנין, לשעבר חבר בתנועת 'השומר'. משה הסכים, לקח ממינו את החבילה שהייתה מלאה בדגים וכשנסע לתל אביב, בדרך הלך אל דנין שגר בחדרה ומסר לו אותה.

³ עוד על אהרון זבלה ראה בעמוד 136.

כעבור זמן קרא משה ידיעה באחד העיתונים שבה סופר על מותו של דנין
מחדרה. משה נסער מהידיעה, סיפר מייד למינו ושאל אותו אם בדעתו
להשתתף בלוויה של חברו. "לא", השיב לו מינו.
"למה? שאל משה.

"שגם הוא לא יבוא ללוויה שלי", השיב לו מינו. זאת הייתה דרכו של
מינו, במקום ללכת ללוויה הוא ומשה הרימו כוסית ושתו ערק. כביכול לכבוד
זכרו של דנין. לימים למד משה לדעת שדנין נודע כאחד מאנשי 'השומר'
הפעילים לפני קום המדינה.

מינו לא הותיר אחריו צאצאים. בלוויה שלו השתתפו משה, אביו ובני
משפחת אוחנה, כמו גם חלק גדול מאנשי טבריה. זכור למשה שבלוויה
השתתף גם יגאל אלון.

באחד הימים משה צחר ערך לכבוד מינו אזכרה בבית ויצ"ו בטבריה.
באותו היום שהה משה עם יגאל אלון, שכיבד והעריך את פועלו של מינו.
בטבריה היה מינו ידוע כאדם פעיל שהיו לו קשרים עם שלטונות המנדט
הבריטי. לא פעם, כשהייתה פעולה יזומה של היהודים ונעצרו בעקבותיה
גפירים או פעילים אחרים מההגנה, היה מינו נרתם לעזור. היה לו דיבור עם
אנשי המנדט והיה מוצא דרכים איך לשחרר את העצורים. לאיש לא היה ספק
שמינו היה איש חזק ובעל השפעה.

במפגש בבית ויצ"ו ביקש משה מיגאל אלון שיפעל אצל ראש העיר על
מנת לקבל החלטה לקרוא לאחד מרחובות העיר טבריה על שמו של מינו. גם
יגאל אלון היה סבור שמינו היה אחד מעמודי התווך של היהודים בכל משא
ומתן עם האנגלים. יגאל אלון קיבל את הצעתו של משה ודיבר עם משה צחר,
שאכן הצהיר שייקח על עצמו את המשימה. בבוא היום יקרא רחוב על שם
מינו. "ההצהרה הזו של משה צחר, לא נאמרה במקום ציבורי", אמר משה.
צחר אכן קיים את הבטחתו, אבל בחר באחת הסמטאות הקטנות שיוצאות
מרחוב השומר, וקרא לה על שמו. הייתה זו סמטה קטנה, מין רחוב קטן
מאוד. בניגוד למינו שהיה גדל גוף ומעשיו גדולים, הוקצה לו רחוב קטן וצר.
כך הנציחו את שמו של האיש שכל כך הרבה דיברו עליו בטבריה. "לעומת
הגודל הפיזי של האיש, זה בקושי כיסה יד אחת שלו", אמר משה באכזבה.

עד כמה שידוע למשה, למינו לא היו ילדים ולא משפחה. לאשתו הייתה אחות שגרה בחיפה, ממשפחת טויסטר.

שלמה אוחנה הלך לעולמו בשנת 1985. בצוואתו, משה בנו היה מנהל המסעדה ומנהל העיזבון. המסעדה המשיכה לפעול לאחר פטירת האב, אבל משה העביר את ניהולה לאחיו הצעיר יחיעם, משום שהיה כבר עסוק ב'חוף השקט'. שנים לאחר מכן, עקב היווצרות חוב שכירות, הכנסייה תבעה את מי מבני המשפחה משפטית ובכך גרמה ליציאתם ממנה. יציאת המשפחה מן המסעדה הייתה בתחילת שנות האלפיים בערך, אך המסעדה סיימה את חייה קודם לכן. היום יש עדיין חלקים מהמבנה ששייכים לאחיו הצעיר של משה, דודיק, ולבני משפחה אחרים.

לאחר פטירת שלמה, אביו של משה, נתגלעה מחלוקת בין בני המשפחה וכשלא מאוחדים, קשה להצליח.

כשהיה יחיעם על ערש דווי, לפני פטירתו, נקרא משה לבית החולים כדי להיפרד ממנו. ליד מיטתו אמר לו ששניהם עשו טעויות ועתה הוא מבקש ממנו סליחה באם נפגע ממנו. משה קיווה שאחיו הצליח להבין אותו ברגעיו האחרונים.

שלמה, אבא של משה, עם הדוד יהודה בקפה 'ארבל'

דודיק, בן הזקונים במשפחת שלמה ורחל אוחנה

בצעירותו עבד דודיק בחוף השקט. במסגרת תפקידו היה אחראי על הדיסקוטק, אחראי על הסירות והספורט הימי ובנוסף ביצע עבודות שונות שהוטלו עליו בהתאם לצורכי המקום.

באחד הימים פנה דודיק למשה וביקש ממנו שיקנה לו מכונית. בחוף השקט היו מספר מכוניות לעובדים וגם מכוניות שהשתמשו בהן לצורך העבודה, כמו לביצוע רכישות שונות של סחורות, לפעולות שיווק וכיוצא בזה.

משה נאות לבקשת אחיו והשיב לו שימצא מכונית מתאימה והוא ירכוש לו אותה.

כעבור מספר ימים דודיק הגיע לחוף השקט עם מכונית ולאחר שהחנה אותה במגרש החנייה, ביקש ממשה שיראה אותה לפני הרכישה. כשמשה הגיע למגרש החנייה הופתע לראות מכונית יוקרה בעלת שני מושבים בלבד.

“איזו מכונית זו? השתגעת? שני מושבים? איך אפשר?” שאל את דודיק. משה כעס והוסיף: “מה יהיה אם יום אחד תרצה לנסוע ליוכבד בכפר ביאליק? איפה תושיב את אבא ואימא?”

“אם אבא ואימא ירצו לנסוע שייקחו מונית,” השיב דודיק. “ומה יהיה אם נרצה להביא ארגז דגים מהחנות של אבא בשוק?” הקשה משה.

“דגים אני לא שם באוטו שלי. לשם כך תוכל להזמין איזה טנדר.”

“זו לא מכונית שיכולה לשרת אותנו בחוף!”

“כן, זו מכונית שתהיה רק בשבילי,” השיב דודיק.

“אם כך, תעיף אותה מפה,” פסק משה.

“אני לא קונה לך אותה. באוטו שלי אני מוביל דגים, מסייע את אבא ואת אימא ומשתמש בה לפעולות שונות בחוף.” סיכם משה את השיחה ולא אישר את רכישת המכונית.

באחד הימים פנה דודיק למשה והביע בפניו את רצונו לפתוח מסעדה שתשמש כפיצרייה. הוא רצה לפתוח אותה במחסן של המסעדה של אביו בטיילת. לשם כך ביקש ממשה שידבר עם אביו, כדי לקבל את הסכמתו. משה דיבר עם אביו על אף שלדעתו בטבריה לא תצליח מסעדה כזו, שהרי כולם פה רגילים לפלאפל. אביו השתכנע לאפשר לדודיק לפתוח את המסעדה בעיקר משום שרצה שיתמסד ויהיה אחראי על מפעל רציני.

מייד עם הסכמת אביו, התחיל דודיק לשפץ את המקום ולהכשירו לשימוש כמסעדה. הוא בנה את המטבח וכל מה שנדרש להפעלת מסעדה. בהדרגה נפתחה המסעדה והסתבר שהיה ביקוש למוצריו. משה נהנה לראות שהמסעדה החלה לפעול באופן תקין ומשכה לקוחות רבים.

מאוחר יותר דודיק הגדיל את המסעדה והוסיף לתפריט שלה גם מאכלי דגים וירקות. במהלך הפעלת המסעדה, משה לקח על עצמו את כל הטיפול בענייני החשבונאות והמיסים. דודיק התחיל להרגיש כיצד העסק שהקים פועל ומתקדם יפה.

משה היה מרוצה מהשיפוץ שנעשה במסעדה ובאחד הימים כאשר עקב מקרוב אחר העבודות, נפל עליו 'חמור' ברזל ששקל כשלושים עד ארבעים ק"ג. ה'חמור' נפל על ראשו וגרם לו לדימום. החשש הראשון שלו היה לפגיעה בעינו, אבל למזלו, לאחר טיפול קצר בחדר המיון בבית חולים 'פוריה' נמצא כי לא הייתה פגיעה רצינית.

דודיק התפתח יפה בעסק שהקים והפיצרייה שלו הייתה הפיצרייה הראשונה שנפתחה בעיר. לאחר הפסקה שנמשכה כשנה עם נסיעתו לאמריקה, הוא חזר לעסקיו והפיצרייה המשיכה לפעול והיום נמכרים במקום גלילות ומשקאות שונים.

דודיק ואחותו אסתר

גלילה

גלילה, אחות משה, עבדה שנים רבות בחוף השקט ועסקה בעיקר בתחום האירועים. לימים נישאה ליצחק לוי ונולדו להם ארבעה ילדים: מרדכי ז"ל, ורד, שלמה ויהונתן. משה היה הסנדק של שלמה.

יחסי יהודים ערבים

אבו פייסל היה סוחר דגים ערבי מנצרת שעבד עם אבא של משה. שתי המשפחות היו בקשרים חברתיים. זכור למשה שבאחד הימים היה להם אירוע משפחתי בביתם שבשכונת מימונייה. הייתה זו שמחת בר מצווה, או אולי אירוע ברית מילה. לאירוע הוזמן ידידם אבו פייסל. בתום האירוע בשעות

המאוחרות של הערב, החליט אבו פייסל לקחת את שני אחיו הקטנים של משה, את יחיעם ואת דודיק, אליו הביתה לנצרת. הוא העלה אותם על רכבו ונסע עימם לנצרת.

בלילה כשאמא של משה בדקה את הילדים בבית, ראתה שבמקום תשעה ילדים, נמצאו רק שבעה. חסרו שני הילדים בני החמש והשש. לאחר בירור קצר נאמר לה ששני הילדים נסעו עם אבו פייסל לביתו בנצרת. זה לא מצא חן בעיניה. היא טלפנה לאבו פייסל ושאלה לשלום הילדים. אבו פייסל אמר לה שהם ישנים עם הילדים שלו, אבל היא לא נרגעה וביקשה ממנו שיביא אותם חזרה לטבריה. אבו פייסל החזיר אותם לטבריה כעבור יום או יומיים. באותה עת היחסים בין היהודים לערבים היו יחסים של חברות ואמון הדדי. מעשים כאלה היו מקובלים. שום איבה לא הייתה ביניהם.

אבו מהר, בעל מסעדת אלג'ינה (גן עדן) שליד המעיין בנצרת, היה אחד מחברי משפחת אוחנה. הוא סיפק להם בעבר עובדים כמו, טבחים ופועלים אחרים. על אף היותו ערבי פטריוט לעמו, היה חבר טוב למשפחת אוחנה, וכל עזרה שביקשו ממנו מנצרת קיבלו. כל פנייה שלהם אליו בענייני עובדים, נענתה בחיוב, והיה מפנה אליהם עובדים מתאימים.

אבו דוכול, הבעלים של מסעדת 'דיאנה' בנצרת, היה בעיקר חבר של שמואל, אחיו הגדול של משה. דוכול היה ידוע בתחרויות מאכלים מזרחיים שהשתתף בהן ובמאכלי הקבאב שלו. בני משפחת אוחנה היו בקשרים חברתיים עם בני משפחתו והיו משתתפים הדדית אלה בשמחותיהם של אלה. אבו דוכול נהג להגיע עם ילדיו לחוף השקט ואיתו מכשיר גריל לצליית בשר ודגים. בימים כאלה בילו מהבוקר ועד הערב, כשהם יושבים, אוכלים ושותים מכל טוב, הוא ובני משפחתו. משה נמנע מלאכול איתם בגלל נושא הכשרות, שעליו הקפיד.

אבו דוכול היה חבר טוב שסיפק לבני משפחת אוחנה כל מה שביקשו. היה לו שותף במסעדה בבת גלים בחיפה ושם נהגו להתראות מדי פעם.

מוחמד אל גוֹנֵיֶר גר בכפר אלעבדייה. היה דג דגים בירדן והיה מביא אותם למכירה אצל אבא של משה בשכונת מימונייה, ומשם לשוק.

מוסטפא אבו דהס היה סוחר שהחנויות שלו היו ברחוב נצרת בטבריה, היכן שהיה פעם השק"ם הישן. היה ברשותו בית מסחר לסיטונות לקטניות, אורז, קמח, תמר הינדי, תמרים ומוצרים נוספים. הוא היה מביא מוצרים מהארץ וגם מסוריה ומלבנון. כשמשה היה ילד כבן שבע-שמונה, היה נכנס אליו לבית המסחר. מוסטפא היה אומר לו לקחת כל מה שהוא רוצה. משה נהג לקנות תמרים ותאנים.

עם קום המדינה, עבר מוסטפא לירדן, והקשר עימו נותק, אבל בהמשך משפחת משה, בעזרת ציון בהלול, סידרו לו אישור לחזור לארץ ולקבל את החנויות שלו ואת האדמות שלו, ואכן הוא חזר להתגורר בארץ. מוסטפא ומשפחת אוחנה היו ביחסי מסחר טובים.

בעבר נהגה ישראל להגלות את ראשי הפעילים הערבים והם היו צריכים להיות רק בטבריה, או במקומות אחרים שנקבעו להם. אחדים מהם שנשלחו לטבריה היו נפגשים במסעדה של אבא שלו. למעשה נאסר עליהם לעזוב את העיר. המקשרים הכירו ביניהם והערבים היו באים לשלמה, יושבים ואוכלים במסעדה שלו שעל שפת הכינרת. לעיתים שיחקו ביניהם שש-בש ומשחקי שולחן אחרים.

המקשרים הכירו לערבים הגולים את אבא שלו ואת ציון בהלול, שבנו היה נשיא בית המשפט. אולי בדרך זו היה למדינה פיקוח עליהם, כדי להרחיקם מהטרור. משה זוכר שכמעט כל יום היה מגיע למסעדה ולעיתים היה רואה אותם גם עם נרגילה. הערבים המוגלים שהו בעיר עם משפחותיהם. בתקופת הממשל הצבאי השגידו עליהם לבל יחברו לגורמים עוינים.

במלון 'החוף השקט' העסיק משה 150 עד 250 עובדים. המספר השתנה לפי עונות התיירות. מחציתם של העובדים היו ערבים ומחציתם יהודים. הערבים ברובם היו מהסביבה הקרובה, כמו נצרת, מג'אר, דיר חנא, סתנין

ומג'דל כרום. עד היום משה בקשרים חברתיים עם ערבים שהועסקו בעבר אצלו במלון. מדי פעם זוכה לביקורים מהם ולא פעם מביאים לו, לביתו הפרטי, שמן זית, זיתים ושאר מוצרים מתוצרת ביתם.

מבין העובדים הערבים שהועסקו במלון זוכר משה היטב את עאטף טאנוס ממג'אר, את גמאל סאלם (ג'ימי), את מנצור טאטור ואת נזיא חוסיין. כולם זכורים לטוב.

למשה היה יחס מיוחד לשאדי, ערבי בדואי מערב אל הייב. משה ובני משפחתו סייעו לגיוסו לצבא. היום הוא משרת בדרגת קצונה גבוהה. בזמנו התבטא במשפט מעניין שאמר למשה: "במדינה הזו אני מעריך ומכבד כל חיי שני אנשים, אותך משה אוחנה ואת יצחק רבין."

לקראת שירותו כחייל בצבא הסדיר, הגיע יום אחד שאדי לכוח אדם שבמלון, כדי לחפש עבודה לימי השבת. משה ראה אותו מחלונו, יוצא מהמלון כעבור כחמש עשרה דקות. הוא קרא לו ושאל מה קרה. שאדי, שהיה לבוש מדים בעקבות שירותו במכונה קדם צבאית, אמר לו שבכוח אדם אמרו לו שאין בשבילו עבודה. משה כעס וקרא לשאדי לחזור אליו. אחר כך קרא אליו את המלצר הראשי ואמר לו: "אמרתי לך בעבר, ואומר לך עכשיו שוב, אפילו אם לא יהיה אורח אחד במלון, שאדי יעבוד." מובן שעוד באותו יום קיבלו את שאדי לעבודה.

משה זוכר שכאשר גייסו אותו, בלשכת הגיוס, כל המתגייסים והתושבים שהגיעו להיפרד מיקיריהם, ראו אותו והופתעו. לא הבינו מה הוא עושה עם ערבי, אבל משה ידע להסביר למי שצריך.

היום שאדי עדיין משרת בצה"ל, וגם אֶחיו משרתים כמוהו כקצינים. בשנים האחרונות הקשר איתו פחת. אבל במסיבה שנערכה למשה כשהגיע לגיל שבעים, הוזמן שאדי והופיע כאחד האורחים החשובים.

הסחר בדגים

אביו שלמה אוחנה היה סוחר דגים, במסגרת עיסוקו קנה ומכר דגים מהערבים. לא פעם בפעולות הסחר שלו בדגים, הביא הבייתה שקים של אורז וקמח. כך התנהל הסחר אז. מוצרים תמורת מוצרים ולא רק תמורת כסף.

במהלך עיסוקו בדגים, היה שלמה בקשר שוטף עם מינו גולדצוויג, ועם סוחר דגים נוסף בשם שחאדה אלחורי, ערבי נוצרי. למעשה מינו גולדצוויג ושחאדה אלחורי שלטו בכל עסקי הדיג בכינרת. למשפחת אוחנה הייתה חנות בעיר העתיקה על יד כנסיית פטרוס. הם שכרו את החנות ועסקו בסחר בדגים. מאוחר יותר הייתה להם חנות גם ברחוב השלום שבשוק, החנות הייתה של דודו, שהיה חייט. היות ולא הייתה עבודה בחייטות, שינו את ייעודה ופתחו בה חנות דגים. שלמה אוחנה, בן הדוד, ושלמה אוחנה היו שותפים יחד עם דוד יעיש שהיה השותף השלישי. בשנת 1948, עם קום המדינה פתחו חנות דגים. אבא של משה היה הכוח הבכיר מבינם. כשהערבים נטשו את העיר, קיבל חנות יותר גדולה של דגים. הוא נפרד משותפיו מבלי לקבל תמורה כספית, ופתח חנות בשוק הישן. בחנות החדשה ניהל את עסקיו. הוא ומינו שיווקו דגים לקריית חיים בחיפה, לנשר ולאזור הצפון. גם לתל אביב הגיעו, כי אח של אבא שלו גר בתל אביב. שלמה אוחנה סיפק דגים גם לירושלים. היה קונה כמויות, עם משאית שהייתה לו. בעזרתה העביר את הדגים עם קרח לכל קצות הארץ. המסחר שלו בדיג התחיל לפני שנות הארבעים. בשנים 1945-1946 לא היה לו רכב, לכן היה עומד ברחוב הגליל עם דג ביד. כשהיה עובר האוטו של מחלבות דגניה, היה מראה לנהג את הדג. "תעצור, יש לי דגים!" הנהג היה עוצר, מעלה אותו עם שני השקים שהיו עימו. שק אחד עם כלי השקילה ושק שני עם הדגים.

עמוס בדגים, היה שלמה מניח את השקים במשאית, נוסע עם הנהג עד הכניסה לנהלל ושם נפרד ממנו. הוא היה לוקח עימו את השקים עם כלי השקילה ועם הדגים עוצר וממשיך איתם רגלית.

בגלל משקלם הכבד של השקים נהג שלמה לסחוב שק אחד כחמישים מטר כשהוא משאיר את השק השני במקומו. אחר כך היה חוזר אליו ומעביר גם אותו כחמישים מטר קדימה, עד שהיה מגיע לתוך נהלל. כך עבר דרך של כשמונה מאות מטר! לא היה ביכולתו להרים את שני השקים ביחד, וכך נאלץ ללכת קדימה עם שק אחד ולחזור לאחור לקחת את השק השני, וחוזר חלילה. זאת הייתה דרכו כאשר לא היה ברשותו רכב.

סחר חליפין

בנהלל, נהג לרדת בכניסה ליישוב, ומשם הגיע עד לבית של יואב ממן, אח של סבתא שלו. יואב ממן היה בעל משפחה גדולה עם עשרה ילדים. שלמה שם את הדגים בביתם, ולמוחרת היום, היה לוקח את כלי המשקל ומסתובב בין הבתים וצועק בקול "דגים, דגים". בדרך זו מכר אותם. הוא נהג לבצע את המכירות בעיקר לפני חגים. היו אלה דגים שהשתמשו בהם לצורך הכנת גפילטע פיש. היו דגים מיוחדים שהיה להם ביקוש בקרב התושבים האשכנזים. בעת המכירה שקל להם דג או שניים ולא תמיד קיבל כסף עבורם. לפעמים שילמו לו בשטרות של צרכנייה. בשטרות שקיבל, יכול היה לקנות מוצרים שונים בצרכנייה.

שלמה רק התאכסן בנהלל כבסיס ליציאה למכירות שלו. בסוף היום נהג ללכת לצרכנייה ולבקש כסף עבור השטרות שנותרו בידו. בעיזובן שלו, מצא בנו משה, כמות של שטרות כאלה שכנראה לא נפרעו. השתמשו אז בשטרות של הצרכנייה ככסף.

אבל שלמה גם אהב דגים ואהב גם לדוג אותם. היה ברשותו רישיון דיג מיוחד. הוא היה רשאי לדוג בנחל עמוד. בחורף גשום יש מים רבים בנחל וכך גם הדגים. היו שם חפפי, אישרי וקרסין ששחו נגד הזרם בנחל. לאבא שלו היה כלוב מיוחד שנקרא 'אפס' ובו תפס את הדגים. הכלוב היה בנוי כך שאם הדג היה נכנס לתוכו, היה נלכד מבלי יכולת לצאת ממנו. בלילה טוב אפשר היה לתפוס עד מאה ק"ג דגים.

בנכס בו נמצאת היום חנות התכשיטים 'שילת' ברחוב הבנים בטבריה, הייתה לשלמה חנות פלאפל ובשוק חנות דגים. עבדו אצלו גם ערבים וגם יהודים וכמובן גם ילדיו. הייתה פרנסה טובה וחיו בכבוד.

חנות הפלאפל הייתה בדמי מפתח. חנות הדגים לא הייתה של המשפחה, אך הייתה גם בדמי מפתח, חלק מרכוש נטוש. המשפחה קיבלה אותה מחברת 'עמידר'. בעבר הייתה שייכת לטברי, ערבי אמיד, שהיו לו נכסים בטבריה, ונחשבה כרכוש נטוש.

במלחמת העצמאות התעסק שלמה בדגים וילדיו למדו בבית ספר. חנות הפלאפל נפתחה רק לאחר שהערבים נטשו את העיר. בני המשפחה לקחו חנות שננטשה על ידי הערבים והפכו אותה לחנות של פלאפל ושתייה, אבל מכרו בה גם ברוך, קפה וסנדוויצ'ים, היה בה מין מזנון קל. החנות פעלה בשנות החמישים. בשנות השישים עברו למסעדה שעל החוף, על יד הבונט, וקראו לה 'נוף כינרת'.

לקראת החגים, ראש השנה ופסח, נהג שלמה לקחת רכב, הרכיב עליו ברזנט ויצר כעין בריכה בארגז האחורי של הרכב. ברכב היה מביא דגים קרפיונים, שקנה מקיבוץ דגניה.

בעת קניית הדגים יוסף פיין מדגניה, אבא של מוטי הוד, היה מעמיס לו אותם על הרכב. היה ניגש לבריכה עם את מיוחד שבקצהו סלסלה ובעזרתו היה מעביר את הדגים לשקילה ומייד אחריה לבריכה המאולתרת שברכב. שלמה קנה דגים חיים, קרפיונים, ומכר אותם בחנות הדגים שהייתה לו בטבריה.

שלמה קרא לאבא של מוטי הוד, 'מוסקובי'. הוא היה מלא הערכה לעולים מרוסיה ותמיד אמר שהם 'חזקים, חכמים, והם עלייה טובה לישראל, כי הם התשובה לערבים שהורגים ביהודים מדי פעם'. משה אהב את האמרה של אביו ולדידו היא נכונה גם בימינו.

כוחה של מזווה

אהרן אזערי היה דייג בכינרת וברשותו סירת דיג וציוד מתאים לעבודה בלילות. באחד הימים אשתו הכינה לו את הזוויה (אוכל) לדיג. הוא נטל לידיו את הזוויה, וכשעמד בפתח הדלת, לפני צאתו מן הבית, אמרה לו אשתו: "בחיך תנשק את המזווה לפני שאתה הולך, אולי יאיר לנו המזל וכך בעזרת המזווה תזכה לתפוס הרבה דגים." אהרן פעל כהצעת אשתו. מה כבר יכול להיות מנשיקה על מזווה. הוא נישק את המזווה ויצא לליל עבודה שגרתו בכינרת. במהלך הדיג, תוך כדי העבודה הקשה, איתרע מזלו ונפגע ברגלו. הכאבים היו כה חזקים עד כי חבריו לדיג פינו אותו לבית חולים 'פוריה'. לאחר בדיקות וצילומי רנטגן, שנמשכו לתוך הלילה, אובחן שבר ברגלו והרופאים נאלצו לגבס אותה.

עייף וסובל שב לביתו בשעות הבוקר כשהוא מקפץ עם רגל אחת מגובסת. ברגע שראה את אשתו ניגש אליה ובתקיפות ציווה עליה שהוא רוצה מייד את הצבת שיש להם בבית.

"לשם מה לך צבת?" שאלה אשתו המופתעת מרגלו המגובסת ומבקשתו המזורה.

"אני רוצה לעקור את המזווה הארורה שנישקתי, ולראות מה יש בה שהצליחה לשבור לי את הרגל."

כשחברים לא סופרים כסף...

באחד הימים בא יוסף בהלול לאבא של משה וביקש ממנו הלוואה בסך של 10,000 שקל. יוסף בהלול היה נשיא בית המשפט המחוזי שנים רבות, ואיש לא הטיל ספק ביושרו. אבא של משה נתן לו את ההלוואה, ללא היסוס, כי היה חבר טוב של אביו.

אחרי תקופה מסוימת יוסף בהלול בא לאבא של משה ונתן לו מעטפה ואמר לו שיש בה 10,000 שקל, הסכום שהיה חייב לו. אבא של משה לקח את המעטפה מבלי לספור את הכסף. היה לו כבוד ליוסף בהלול ונתן בו אמון

מלא. כשהגיע לבית הניח את המעטפה כפי שקיבל אותה, בכספת. באותו לילה בערך בשעה אחת עשרה לפני חצות התקשרו אליו מהבנק ושאלו אותו אם קיבל היום את ההחזר של ההלוואה שלקח מבלול. "כן", השיב להם שלמה אוחנה.

"איפה הכסף?" שאלו.

"בכספת."

"האם ספרת אותו?"

"האמת, לא ספרתי."

"אנחנו נבוא אליך לבדוק את הכסף."

בשעה שתיים עשרה בחצות הלילה הגיעו אליו אנשים מהבנק ואמרו לו שבבנק איש לא הלך הביתה, כי היה חסר כסף. הסתבר שבמקום 10,000 היו במעטפה 20,000 שקל. זה קרה כששני חברים טובים הרגישו כבני משפחה, כיברו זה את זה, ולא ספרו את הכסף שעבר ביניהם.

התרמות במלחמת יום כיפורים

במלחמת יום הכיפורים הוקמה ועדה בטבריה שהוטל עליה לגייס תרומות בסך של שני מיליון לירות למען ביטחון המדינה. בוועדה ישבו אנשי ציבור ואנשים בכירים מקרב תושבי העיר, ביניהם משה צחר, ראש העיר, דוד הרטמן, חבר בהתאחדות בתי המלון בטבריה, אברהם קוגל ממלון טבריה, יעקב שלם, גזבר העירייה, משה אוחנה ואישים ידועים נוספים.

במפגש הראשון ישבו חברי הוועדה במלון 'גולן' והוזמנו אליהם מכובדי טבריה ועשירייה כשהמטרה הייתה להסביר לכולם את המצב שאליו נקלעה המדינה ולבקש מהם לתרום כפי יכולתם לכיסוי הוצאות המלחמה.

לאחר שהוסבר בהרחבה המצב הביטחוני למשתתפים החלו להגיע התרומות. יוסף קובי תרם 1,000 לירות, קלרה פרידפרטיג תרמה 1,500 לירות וכך עשו גם משתתפים נוספים כשסכומי התרומות נעו סביב המספרים האלה. כשראה משה את המצב ולאן הוא מוביל, ביקש מחברי הוועדה להפסיק את התרומות ונכנס עימם להתייעצות. הוא הסביר לחברי הוועדה שבדרך זו

הם לעולם לא יגיעו ליעד שנקבע. אולי בקושי יגיעו לסכום של 50,000 לירות. בשיחה אמר להם שהוא ידאג שאבא שלו והמשפחה יתרמו סכום גדול במיוחד, והתורמים הפוטנציאליים יתחילו לתרום בסביבות הסכום החדש. משה ניגש לאבא שלו ואמר לו במילים פשוטות, "המדינה כמעט הולכת במלחמה הזו. אני מבקש שתתרום 25,000 לירות ואני גם כן אתרום סכום כזה וסוכנות 'כל' יתרמו 25,000 לירות וכאשר נתחיל בתרומות מחדש, אתה תרים את היד ותגיד משפחת אוחנה 50,000 לירות. בדרך זו נסביר לכל התורמים שאנחנו צריכים להגיע לשני מיליון לירות." ההצעה של משה התקבלה והמשתתפים הצליחו לגייס מיליון לירות למען ביטחון המדינה.

האמון באישה מכפר זיתים

משה נהג לשבת הרבה בטיילת ובמסעדה 'נוף כינרת' של אביו. אישה בשם חממה, נהגה להגיע למסעדה ולמכור שקיות של פטרוזיליה וכוסברה. בעת המכירה הייתה אומרת לאביו את מספר השקיות ולפיו בוצע התשלום. "יש לי 70 כאלה ועוד 80 כאלה," אמרה ומסרה את הפטרוזיליה והכוסברה. משה התקשה להבין איך אביו מקבל את המספרים שלה ללא כל בדיקה. באחד הימים כשנכח בעת המכירה, נטל לידיו את שקיות הפטרוזיליה והחל לספור אותן בנוכחות חממה ובנוכחות אביו. "אל תמשיך לספור," אמר לו אביו. "מה שאומרת חממה זה קדוש. משלמים לה לפי מה שהיא אומרת. אנחנו לא סופרים," פסק אביו ולא אפשר לו להמשיך בספירה. משה לא התווכח עם אביו, אבל היה משוכנע שאף פעם לא ידעו כמה שקיות באמת הביאה עימה חממה. אולי היחס הטוב של אביו לחממה היה משום שהכירו טוב את בנה יעקב מכפוש, שכיהן כמנהל בית ספר 'תחמוני'. מעולם לא העמידו אותה במצב לא נעים.

בני משפחת אוחנה באירוע משפחתי בחוף השקט. מימין לשמאל:
יוסי מויאל, קצין משטרה, גלילה, אחות משה, שלמה אביו, יוכבד בת
דודו, שמואל אחיו, דודי יהודה אוחנה, רבקה שושן, רחל אימו ואסתר
אחותו.

פרק ג - ילדות ובגרות בטבריה

מאז שמשה זכר את עצמו, אהב את הים, את הכינרת כמוכן, אבל זכה להגיע גם לימים אחרים ואף לצלול בהם. לימים כשבגר, השירות בחיל הים רק הוסיף על הקשר שנרקם בינו לבין גלי הים ו...הדגים.

התינוק משה אוחנה. מכאן לא יצטלם עד להגיעו לגיל שלוש עשרה

היזם והים

כשהיה בגיל שנתיים-שלוש עברה משפחתו להתגורר בבית יותר מרווח,
בשכונת 'אחוזה'.

בשכונה נשלח לגן של 'אליאנס' ולאחריו לבית ספר 'אליאנס' שהיה
ברחוב המגינים על יד 'תפארת ישראל'.

משה בן 13 לקראת יציאה לביקור בתל חי

זיכרונות משה כילד

במלחמת השחרור הוקמו מחנות צבא בריטיים במספר מקומות בטבריה,
מול חברת החשמל של היום, ליד בית הקברות האנגלי, ועוד מחנות נוספים
שהיו פזורים בעיר, כמו על יד קולנוע אלישבע, ליד מלון זהבי ובמקומות
נוספים.

משה זוכר כילד קטן שכאשר היה עם חבריו פוגש בחיילים בריטים, נהגו לבקש מהם מטבעות 'פני'. החיילים נתנו להם ולעיתים גם נתנו להם ממתקים. הוא זוכר שמאחורי מלון גינוסר היה מחנה אוהלים בריטי. החיילים הפולנים התאכסנו במבנה המסעדה שלהם וגם בחלקים של כנסיית פטרוס.

משה בבית ספר 'תחכמוני', אמצע בשורה העליונה. הגבוה מכולם

בלילות היו הערבים יורים והילדים היו מתעוררים לקול היריות ובבוקר שומעים שהיהודים השיבו אש בתגובה. משה זוכר שירו על הערבים מהבית של משפחת עבו ברחוב מוארס. היו שם כלי נשק כמו ברץ, וסטן. כולם ידעו ששם היו מצבורים של נשק. אפילו הילדים ידעו. שמעו שהעבירו מרגמות מעל יד הבית שלו למלון תלפיות שנמצא ברחוב נצרת ושירו מרגמות מול החומה במטרה לפוצץ אותה, כי ממנה ירו עליהם. המרגמות בקושי גירדו את החומה, ולא גרמו לה כל נזק.

בבית הספר למד משה עד כיתה ד (1948). נשאר שנה אחת בכיתה ורצו להשאירו שנה נוספת בכיתה ד. היה תלמיד מצטיין, אבל חלה הרעה דרמטית בלימודיו כאשר חלה וקיבל זיהום ברגלו. המצב הבריאותי שלו היה כה רציני עד כי נשקלה אפשרות לקטוע את רגלו. המחלה גרמה לו להיעדרות ממושכת מהלימודים בבית הספר, והפסיד חומר לימודי רב. תודות לרופא שטיפל בו נמנע ממנו הסבל והצליח להחלים מן המחלה.

המשפחה העבירה אותו לבית ספר 'תחכמוני' ושם סיים את לימודיו בבית הספר היסודי. לאחר כיתה ח, המשיך לבית ספר מקצועי 'עמל', שם למד במגמת מסגרות וחרטות. למעשה בשנה הראשונה לא למד בטבריה, כי בית הספר לא היה קיים בעיר. הוא עבר לבית ספר 'עמל אינטרנציונל' שבקריית חיים, חיפה. המעבר היה תוך הבטחה שבשנה הבאה יפתח בית הספר בטבריה ויוכל לחזור וללמוד בעיר. היו עימו חמישה תלמידים נוספים מטבריה ויחד שכרו חדר אצל משפחה חיפאית. השכירות כללה אוכל ולינה. אביו שילם בתמורה ארבע לירות לחודש לבעל הבית. הדירה הייתה ברחוב הראשונים א 98 בקריית חיים. בשנה השנייה חזר ללמוד בטבריה, כאשר בית ספר 'עמל' נפתח בעיר. משה המשיך ללמוד בו עד לסיום התיכון.

משה עם חברים טבריינים. מימין לשמאל: עמנואל אדרי, יואב ילוח, משה אוחנה, שלמה מלכה, יצחק פרידה ויוסי עבו (האילם)

הרימונים בכינרת

בימים שלפני קום המדינה, מצא משה ארגז רימונים על חוף הים שבטיילת.

ברחוב שכם, מול מלון טבריה, היו שני ארגזים של רימונים. משה היה בגיל שלוש עשרה לערך, כאשר יחד עם חברו, שלום יעיש, לקחו משם שני רימונים והשליכו אותם לכינרת על מנת לתפוס דגים. כאשר הרימון היה מתפוצץ בתוך המים, דגים רבים היו מתים וצפים מעל פני המים. כל שנשאר לילדים, היה לאסוף אותם. משה וחברו שיחררו את הנצרות והשליכו את הרימון הראשון למים. כתוצאה מהפיצוץ לא צפו הרבה דגים מתים ואז זרקו את הרימון השני. לאכזבתם הרימון השני שקע במים, אך משום מה לא התפוצץ. משה לא איבד את העשתונות, פשט את בגדיו ונכנס בזהירות למים. כשהגיע לקרקעית, תפס את הרימון בידו ולחץ על המנוף שלו. כך כשהוא אווזו ברימון ונצרתו פתוחה, אך המנוף לחוץ בידו על גוף הרימון, יצא איתו החוצה. יחד עם חברו פרסו בגדים על הרצפה והניחו עליהם את הרימון לשם ייבוש. במשך כל הפעולה, ידו של משה נשארה מהדקת את המנוף לגוף הרימון. לאחר הייבוש פירק משה את מנגנון הרימון בחלק העליון שלו, והרכיב אותו מחדש, כשהוא מחזיר למקומה את הנצרה. משהרימון שוחזר למצבו הקודם, נטל אותו בידו ושוב השליכו אל המים. הפעם הרימון התפוצץ ושלפ של דגים עלו וצפו על פני המים. כל שנשאר למשה ולשלום חברו, היה רק לאסוף את השלל.

גניבת הבטלדרס

משפחת משה גרה כארבעים שנה מתחת למלון 'אירופה', בבית משפחת פרג'. היום המבנה משמש את לשכת הבריאות ברחוב אלחדיף.

באחד הימים, כשמשה היה בגיל שמונה או תשע, ראה מספר ערבים שהסתובבו ליד המלון. בזמן ששיחק כדורגל עם חבריו, עקב אחריהם במבטו והבחין שהם מנסים לגנוב משהו. אחד הערבים נכנס לגיף שחנה בסמוך

למלון, והיה שייך לאנשי המנדט הבריטי. משה הבחין בבירור שהערבי גנב מתוך הג'יפ בטלדרס. הוא לא ייחס חשיבות למעשה הגנבה והמשיך לשחק כדורגל עם חבריו. כעבור זמן ראה שהחיילים, אנשי המנדט הבריטי, מחפשים משהו בג'יפ שלהם. אחד מהם ניגש אליו ושאל אותו אם ראה מישהו לוקח בטלדרס מתוך הג'יפ. "כן," השיב לו מייד משה. "ראיתי בחור ערבי שלקח מעיל ורץ ברידה לכיוון קבר הרמב"ם." החיילים שאלו אותו אם הוא מוכן לסייע להם באיתור הערבי ומשה השיב בחיוב. הוא התלווה אליהם לסיור שערכו, וליד גן העיר הבחין בערבי הגנב. "לעצור," אמר לבריטים והצביע לכיוון הערבי. "זה הוא שלקח את המעיל," הודיע להם בביטחון. הערבי הגנב נבהל, השליך מעליו את המעיל וניסה לברוח, אך החיילים השתלטו עליו.

הסכסוך עם הכורדים

בשנות החמישים המוקדמות הגיעו לטבריה עולים חדשים מעיראק, ושוכנו במעברה. תושבי טבריה הוותיקים זיהו אותם לפי לבושם. כילד ראה משה איך צעירים כורדים מבין העולים היו מוכרים מי שתייה לפרנסתם. הם נהגו למלא מים בכדים גדולים ולתוכם הכניסו חצי בלוק של קרח ומכרו לעוברים ושבים. נראה שבחום של טבריה היה זה להיט לאותם הימים. באותה עת לאביו הייתה כבר חנות הדגים ועסק במסחר. באחד הימים נוצר ויכוח בין אחדים מבני משפחתו לבין כמה מהעולים הכורדים. הוויכוח גלש למריבה ואחר כך לקטטה המונית שהשתתפו בה בני משפחתו נגד קבוצה גדולה מהעולים. הקטטה הייתה באזור השוק. משה היה ילד כשתזה בקטטה שבה החליפו מהלומות בני משפחתו והעולים הכורדים. עד כמה שזכר, הסכסוך התחיל מדברים חסרי ערך, שטויות, הוא אפילו לא זכר מי גרם לה. בכל מקרה הוזמנה משטרה למקום ולאחר התערבותה יושרו ההידורים בין המחנות. מאוחר יותר זוכר משה, שהיחסים בין בני משפחתו לנכבדים הכורדים, קיבלו תפנית מפתיעה. התקיימה 'סולחה' בין הצדדים הניצים ולאחריה נוצרה ידידות. בני משפחתו והיריבים שהיו מעורבים בקטטה

הזמינו אלה את אלה בשמחות ובאירועים הדדיים ביניהם. מיריבים הפכו ליריבים טובים. משה זכר מביין הכורדים את אקרם, את עווני, את אריה גבאי ונוספים.

הספורט בילדות

בטבריה, לאחר קום המדינה, היה משה במכבי. היו קבוצות של בית"ר ושל מכבי. היו שעברו פעם לבית"ר ופעם למכבי. האגרוף היה נפוץ. האולמות היו מלאים כאשר התקיימו בהם תחרויות אגרוף. הקרב הראשון של משה היה בזירטרון ברמת גן. באלופות ישראל באגרוף הפסיד וקיבל מכות בלי סוף. אבל נדרש לו קצת זמן, עד שהפך למיומן, ולמד את תורת האגרוף. רק אז התחיל ברצף של ניצחונות.

מאיר מלמד, אלוף ישראל, מכבי תל אביב, הפסיד למשה בקרב באולם קולנוע אביב בטבריה (1954)

משה, שלישי משמאל, בגיל שש עשרה בחוג לאגרוף

עם אלוף כולגריה באגרוף בבית הפועל בחיפה.
משה ניצח אותו פעמיים

המאמן מורנו עם משה בזמן תחרות אגרוף

השופט מרים את ידו של משה לאחר הניצחון. בתחילת הקרבות, עד שנכנס לתלם היו לו כמה הפסדים, כמו הקרב הראשון ברמת גן, אבל אחר כך כשהרבה להתאמן, כל הקרבות האחרונים שלו הסתיימו בניצחונות.

מעשה מהילדות

כשמשה היה עדיין רווק נהג להיפגש עם חבריו לאורך הטיילת של טבריה. המקום שבו שכנה המסעדה של אביו 'נוף כינרת' תמיד היווה בשבילו מקור משיכה. עם חבריו נהג מדי פעם גם לשבת במסעדה. באותה עת הייתה לו חברה ממוצא פולני שגרה עם משפחתה בשיכון ד שבטבריה עילית. באחד המפגשים עם חבריו במסעדה הופיע חברו משה יפרח, שהכיר מתקופת ילדותו, ואף שירת איתו בחיל הים. משה יפרח הגיע לשולחן שסביבו התרכזו משה וחברתו יחד עם חבריו. משה יפרח הופיע עם האופנוע שלו מסוג BSA TWIN. כשהחברה של משה ראתה אותו לבוש בגרביים לבנים, קראה לעברו: "אוש, עוד פעם בא עם הגרביים הלבנים." דבריה לא מצאו חן באוזני משה וכעס מאוד: "מה זה עניינך איזה גרביים הוא לובש?" ברוב כעסו הוסיף: "את יודעת מה? תלכי הביתה." מאותו יום תמו היחסים בינו לבינה. הוא ביקש מאחד החברים שנכחו עימם להסיע אותה לביתה. למשה היה ערך עליון במערכת היחסים עם חבריו. אף פעם לא נתן לאיש לפגוע בהם. הייתה כאן העדפה ברורה של חבר מילדות על חברה מהעת החדשה.

פרק ד - השירות בחיל הים

לאחר הלימודים התנדב משה לשרת בחיל הים. לפני השירות השתתף בגדנ"ע ים של החיל, וסיים בהצלחה קורס מכונאות שנמשך שישה חודשים. לאחר הקורס התגייס לחיל הים. באותה תקופה מי שהשתתף בקורס, נשלח אוטומטית לחיל הים. אבל משה רצה כל הזמן לשרת בחיל הים. הוא ידע לשחות היטב, ומגיל צעיר ביותר חי את הכינרת ואת הים. למשפחתו היו כלי שיט והוא גדל בזיקה טבעית לים.

משה התגייס בתאריך 13/03/1956. את הטירונות סיים בזמן שירותו בגדנ"ע ים. אחרי הטירונות ואחרי קורס המכונאות, נשלח לאנגליה עם צוות נבחר מחיל הים. המשימה: הבאת האוניות 'יפו' ו'אילת' לישראל, המשחתות ק-40 ו-ק-42, שנבנו באנגליה.

בזמן שהותו באנגליה פרצה מלחמת סיני, ובאופן טבעי תפקד בזמן המלחמה כמכונאי בתוך המשחתת. במשך כל זמן המלחמה הוא חי במשחתת ואת מרבית זמנו בילה בתוכה. שירת במשחתת ק-40, ונמנה עם הצוות הישראלי שנשלח לאנגליה, שם שהה במשך ארבעה חודשים. השהייה באנגליה הייתה לצורך לימוד תפעול המשחתת. הצוות הישראלי ששהה באנגליה נעזר במדריכים ובמתורגמנים. החזרה לארץ הייתה במשחתת שהפליגה דרך מיצרי ג'יברלטר והים התיכון.

בדרכם מאנגליה לישראל נקראו החיילים להתאסף בחדר המגורים, ושם לראשונה נפגשו עם משה דיין, שכיהן כרמטכ"ל. משה דיין נאם לפניהם וסיפר שבארץ יש מלחמה, היא מלחמת סיני, והם, בעצם שובם ארצה, נכנסים היישר למלחמה. בדבריו עודד אותם והם קיבלו את דבריו בהערכה.

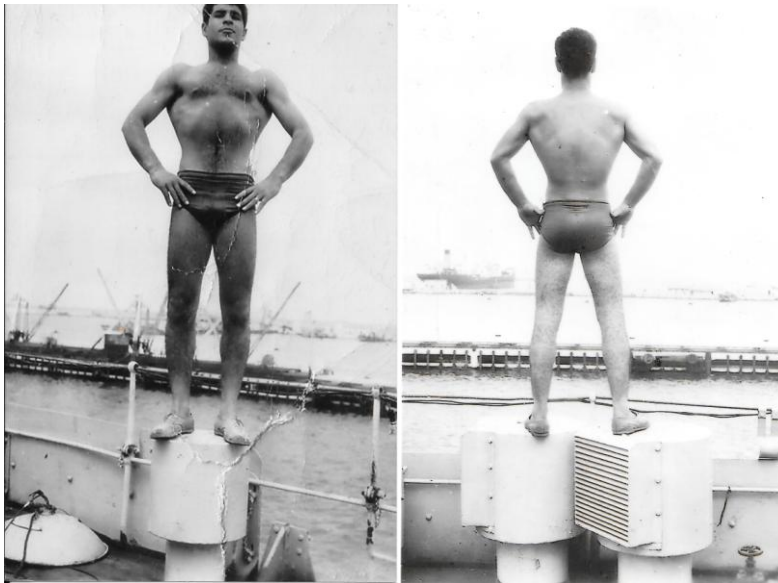
המפגש עם משה דיין התקיים בעיר הנמל מסינה שבסיציליה, היכן שהמשחתת עגנה. משה דיין עלה על המשחתת ופגש בהם. החיילים לא הבינו הרבה מדבריו, אבל גם לא פחדו. היו איתנים ושמחו שניתנה להם ההזדמנות להיות חלק במלחמה ובהגנה על עם ישראל.

משה בשנה האחרונה לשירותו בחיל הים

מאוחר יותר, במלחמת ששת הימים, בזמן פעילות ביטחונית שוטפת לאורך גבולות סיני, ספגה המשחתת אח"י 'אילת' ק-40, מספר טילים מצריים שכפי הנראה הפעילו אותם רוסים ששהו במצרים. המשחתת טבעה בשנת 1967 כשהיא נושאת בתוכה 180 אנשי צוות. מתוכם 47 נהרגו ועוד 91 נפצעו. האירוע הטרגי קרה לא הרחק מפורט סעיד.

משה השתחרר מן השירות הסדיר בחיל הים בשנת 1959, והוא בדרגת סמל ראשון, הדרגה הגבוהה ביותר שאפשר היה להגיע אליה בשירות החובה. בתפקידו שימש כקצין משמרת של המכונאות במשחתת ובתפקידו היה אחראי על ארבעה חדרי מכונות. שני חדרי דוודים שסיפקו קיטור למשחתת, חדר מכונות גדול עם מערכות חשמל ומשאבות, וחדר תשלובת בין חדר המכונות לפרופלורים שהניעו את המשחתת.

מלפנים ומאחור, משה על האונייה

משה היה אחראי על חדרי המכונות בכל מצב, ובייחוד כאשר המשחתת הייתה בפעולה. באנגליה, מי שמגיע לתפקיד כזה, חייב קודם לשרת בין חמש עשרה עד עשרים שנים בצי. בישראל מקבלים את המינוי תוך שנה וחצי. התפקיד מורכב ומחייב את נושאו להכיר את חדרי המכונות על בוריים. בחדרי המכונות יש כמאתיים שעוני לחץ ומחווני שונים. נושא התפקיד היה צריך במבט מהיר אחד להבחין אם קיים משהו חריג, ולפעול מייד לתיקונו. משה השקיע בתפקיד הרבה מזמנו ולמד מניסיונו. המשחתת הייתה בשבילו כמו בית שני ובלא מעט מקרים, הייתה גם בית ראשון.

עם סיום השירות הסדיר רצה לחתום קבע, אבל כשראה שכל חבריו משתחררים, שינה את דעתו. הוא קיבל צו שמונה ונשאר מעל לתקופת השירות הסדיר למשך חודש נוסף, מתוך מטרה לגרום לו לחתום קבע. הובטח לו שאם יסכים, יאפשרו לו להשתתף בקורס קצינים. לרגע התפתה והסכים, אבל לבסוף במחשבה שנייה, התחרט. החברים שהיו עימו וחתמו לשירות קבע, נשלחו יותר מאוחר לשרת בצוללת 'דקר'. חלקם נשלחו לקורס באנגליה ושם למדו לתפעל את הצוללת.

משה בשירות סדיר
בחיל הים, עם גלגל
הצלה על האונייה אח"י
אילת

כשהייתה הצוללת 'דקר' בדרכה חזרה לישראל בפיקודו של יעקב רענן, טבעה מסיבה לא ידועה. על הצוללת היו 69 אנשי צוות שכולם נספו ועקבותיהם לא נמצאו עד היום. השדר האחרון שהתקבל מהצוללת היה במהלך ינואר 1969. נעשו פעולות רבות ותחקירים לפתור את תעלומת היעלמותה, אבל נראה שהתעלומה תישאר בגדר חידה. על הצוללת שירתו מספר חברים של משה מתקופת שירותו הסדיר בחיל הים.

מספר שנים לאחר שירותו הצבאי, בשנת 1967, בא אליו רס"ר המשחתת ועימו מספר קצינים ונגדים ששירתו במשחתת והזמינו אותו להפליג על 'אילת' למצרים, לפורט סעיד. באותה עת משה עבד ב'חוף השקט', והיה כבר במעמד של אזרח. משה הזמין את אורחיו לחוף השקט והם בתמורה הביאו לו תמונה של המשחתת למזכרת. משה לא פסל את האפשרות שעלתה יותר מאוחר בראשו, 'אם היה הולך איתם, היה נקלע למצב הטרגי שאליו נקלעה המשחתת עם אנשי צוותה'.

תפקיד אוניות חיל הים היה שמירה על כל חופי הים התיכון בארץ, מפורט סעיד בדרום ועד ראש הנקרה בצפון. שירותו של משה היה רק במי הים התיכון.

רוב המלחים שהיו על המשחתת 'אילת' וטבעו, היו חברים שלו שהכיר מקרוב בזמן שירותו בחיל. על המשחתת שירתו בין מאה שמונים עד מאתיים חיילים, שחיו ביחד והכירו היטב איש את רעהו. ההיכרות ביניהם הייתה מלאה. לפעמים ההפלגות בים נמשכו שבוע עד שבועיים ולעיתים אפילו חודש ויותר. אנשי הקבע נהנו מיותר ימי חופש לעומת אנשי הסדיר. החופשות שקיבל משה בזמן שירותו ניתנו רק כשהמשחתת עגנה באחד הנמלים.

באופן שגרתי הייתה המשחתת נכנסת לנמל מדי פעם בזמן הסיורים לאורך החופים. פעם אחת כשעגנה המשחתת מול חופי עזה, רס"ר המשחתת עם מספר קצינים קרא למשה ולרענן יעקב, חייל נוסף, להתייצב בפניהם. שאלו אותם אם הם מוכנים לתפוס דגים לצורך הכנה לקומזיץ עם המפקד. הרעיון היה שהם יזרקו לבנות חבלה מסביב למשחתת והחיילים שנודעו

כשחיינים טובים, ישחו כל אחד מצד אחר של המשחתת ויאספו את הדגים. אורך המשחתת היה 122 מטר. בכל צד זרקו כעשר עד חמש עשרה לבנות חבלה. משה וחברו ביצעו את המוטל עליהם. לבסוף אחרי שהביאו את שללם, שם לב משה שתחקרו אותם בשאלות שכלל לא היו קשורות לדיג. שאלו אותם אם ראו אנשי צפרדע שאולי שחו מתחת לפני המים. שאלו אותם אם ראו ברק של ניקל, או סימן של רגולטור. במהלך הצלילה משה וחברו נשאו איתם סכינים ואולרים, כשכל מטרתם הייתה לחפש ולתפוס דגים. בפועל הסתבר שהמפקדים חיפשו אנשי צפרדע, אויבים.

משה פעל בהתאם למה שנאמר לו, אבל הסתבר לו שבגשר הפיקוד ראו בועות יוצאות מהמים וחשבו שאולי אלה יציאות של צוללנים ולכן שאלו אותם אם אכן ראו אנשי צפרדע, או רגולטורים.

בסופו של דבר לא היה כלום. המפקדים רצו לדעת אם הבועות היו של צוללנים. לבנות החבלה שהשליכו למים, היו כנראה נגד הצוללנים שבים, ולא נגד הדגים. משה רק יכול היה לחשוב איך להילחם נגד צוללן מתחת למים המצויד בבלון אוויר, והוא ללא ציוד וללא בלון חמצן. לא פעם תהה משה, איך היה למפקדיו האומץ לשלוח אותו ואת חברו יעקב רענן אל פעולה כזאת? לימים ימונה חברו רענן למפקד הצוללת 'דקר', וימצא את מותו עם היעלמותה בינואר 1969.

באחד הימים כשהיה משה על המשחתת אחרי משמרת רגילה שנמשכה ארבע שעות, העירו אותו חבריו. שאלו אותו אם הוא סגר את השסתומים הראשיים המסומנים באנגלית 'מיין סטופ'. הוא השיב בחיוב. אמרו לו שקצין המכונות הראשי קורא לו להתייצב בחדר המכונות. משה קם, התלבש והלך לשם. הקצין שאל אותו אם הוא סגר את השסתומים. "כן", השיב לו משה. "האם אתה יכול לפתוח אותם?" שאל שוב הקצין. הסתבר למשה שרוב החיילים לא יכלו לפתוח את השסתומים שהוא סגר. הקצין ביקש ממנו לפתוח אותם.

בדרך כשעבר משה מחדר המגורים לחדר המכונות נאמר לו על ידי החיילים שקראו לו, שיש בעיה ב'מיין סטופ'. הוא ירד תוך שניות אחדות

שלושים מדרגות, כדי להגיע במהירות לחדר המכונות. בדרכו הוא פתח את ברז השסתום של ה'איר קוק' (שסתום לסגירה ולפתיחה מהירה), והשווה את הלחצים בין הכניסה ליציאה. היה לחץ של 300 פאונד. כשהגיע לחדר המכונות לפתוח את השסתום, הלחץ השתווה ואז לא היה צריך להפעיל כוח. אפשר היה באצבע אחת לפתוח אותו.

הקצין ראה אותו כשהוא פותח את השסתום בקלות ונדהם מהפעולה. "חיה שכמוך, אם סגרת את זה כך," אמר לו הקצין. משה הסביר לקצין ולכל הנוכחים: "אני לא בדיוק חיה. כשירדתי במדרגות בדרכי לכאן, השוויתי בין הלחצים וכך הפעולה התאפשרה." הקצין התנצל בפניו על שקרא לו חיה. התוודה בפניו שלא ידע על האפשרות הזו.

באירוע אחר, כל צוות המכונות והמומחים החכמים שהיו במשחתת, ניסו להפעיל טורבו גנראטור. כשהמשחתת בחוץ, היא מופעלת על ידי דיזל גנראטור. כשהמשחתת יוצאת לים מפעילים טורבו גנראטור. כל דבר במשחתת נמצא בכפילות, בגלל הביטחון. כשבאו להפעיל את הטורבו גנראטור צריך היה לפתוח את ברז הגנראטור ולהחזיק ביד את שסתום הפלומבה שלידו. כשמרימים אותו בזמן הפתיחה צריך לפעול ברגש באחזקת הפלומבה ורק כך הוא פועל. כולם ניסו לעשות את זה ולא הלך להם, זה לא פעל. ניסו אולי מעל עשרים פעם ולא הלך להם. התייאשו. משה פנה לציף, קצין מכונות ראשיות, וביקש ממנו לנסות פעם אחת. באותה עת מלאו לו רק שישה עד שבעה חודשים בצבא. הציף אמר לו שכולם כבר ניסו ולא הצליחו, ואין טעם בניסיונות נוספים. משה ביקש ממנו שוב רק פעם אחת לנסות. למשה היה גם הכוח הדרוש וגם הרגש. הציף אמר לו מתוך ייאוש משהו כלאחר יד, "נו, טוב, תנסה." משה ניסה ובפעם הראשונה הפעיל אותו וזה עבד. הציף קפץ עליו ונישק אותו. "כל הכבוד!" אמר לו.

משה הסביר לו איך עשה את הפעולה. הוא ידע בדיוק מה לעשות ועם הזמן התמחה בפעולות כאלה. הטורבינות באונייה עבדו על קיטור יבש. משה ידע שטיפת מים אחת יכולה לעשות חור בטורבינה ולגרום לנזק עצום. בזמנו, בעקבות הצלחתו, כל המשחתת רעשה. כל פעולה שעושים במשחתת יודעים

עליה מייד כל אנשי הצוות. זאת הייתה אחת הסיבות שהעלו את משה בסולם הדרגות ורצו מאוד שימשיך לשרת בחיל בשירות קבע.

כחודש לאחר תחילת שירותו של משה במסגרת ההתנדבות הטרומ צבאית בגדנ"ע ים, נקבע לו קרב אגרוף נגד הפועל חיפה בבית הפועל שבעיר. באותה עת היה משה בקבוצת בית"ר טבריה. במסגרת פעילותו באגרוף התמודד נגד אלוף בולגריה, שהיה בפועל חיפה וניצח אותו. התחרות הייתה בערב שבת וכבר ביום ראשון הופיע הסיפור בעיתונות הספורט בכל הארץ. כל החיילים במחנה חיל הים ידעו על הסיפור. גם החיילים שהיו איתו בקורס בבת גלים שמעו על ניצחונו נגד אלוף בולגריה. בגדנ"ע ים היו תשעה חיילים מטבריה, מה שגרם לתהודה הרבה.

בקרב האגרוף נגד הפועל חיפה, התוצאה הקבוצתית הייתה 6X10 לטובת בית"ר טבריה, לכן הקרב של משה היה מכריע. אם ינצח בסיכום הקבוצתי ייזקף הניצחון לזכותם. המאמן הראשי של בית"ר הארצית בא אליו ואמר לו לעשות כל מאמץ כדי לנצח.

"אם תנצח, תקבל מדליה מיוחדת מבית"ר הארצית," הבטיח לו. משה אכן התאמץ וזכה במדליה המיוחדת.

במחנה חיל הים בלטה מאוד הקבוצה הטבריינית בזכות משה אוחנה. כאשר הגיע משה לאנגליה, הסיעו אותם באוטובוסים מדובר ללונדון ומשם הם נסעו בדרכים עקלקלות, כי היה חשש שמחבלים רודפים אחרי האוטובוס שנשא את החיילים. מלונדון נסעו לפלימות', לליברפול, לפורטסמות' ולנמלים נוספים באנגליה.

משה זוכר שכאשר הגיעו ללונדון, השתתפו בערב חגיגי שבמהלכו הוגשה להם ארוחת ערב חגיגית מאוד. המנה העיקרית בארוחה החגיגית הייתה עופיון מיוחדת שהוגשה כמנה עיקרית.

לפני ההפלגה במסגרת הכנת החיילים לקראת הביקור באנגליה, עברו כולם קורס מיוחד שבו לימדו אותם כיצד להתנהג בחוץ לארץ ובעיקר כיצד

לאכול באופן מנומס. הסבירו להם שזה צריך להיות בהתאם לכללי הנימוס האנגליים.

במצעד ברחוב הרצל בחיפה ביום חיל הים

משה באתונה, באחת העגינות של האונייה בנמלי יוון

בארוחת הערב החיילים היו רעבים מאוד. הם ניסו לאכול בסכין ובמזלג על פי הכללים שלמדו, אבל משהו השתבש ולא הצליח. העופיון שהוגש להם

היה כנראה חלק וקשה היה ללכוד אותו בכלי האוכל שברשותם. מדי פעם בניסיון לתפוס אותו, נפל על הרצפה. כשהם רעבים היו מעלים אותו חזרה לצלחת ושוב מנסים את מזלם. ברוב המקרים נחלו כישלונות.

המזל האיר להם כאשר יוחאי בן נון, מפקד אח"י 'יפו', ק-42, פתר להם את הבעיה. כשראה שהם הולכים ומסתבכים עם האכילה, עמד לפנייהם ולימד אותם פרק נוסף בענייני אכילה.

"עופות ודגים אוכלים בידיים," פסק בפני כולם ובכך שחרר אותם מהלחץ שבו היו שרויים. מייד לאחר דבריו התנפלו על האוכל ואכלו את המנות תוך שימוש פעיל בידיהם במקום בסכום.

במסגרת לימודיהם באנגליה, נהנו מדי פעם בחופשות סוף שבוע. בחופשות נהגו לנסוע בתוך אנגליה ולעבור מעיר לעיר לראות משחקי כדורגל וליהנות מההיצע של המדינה. בין היתר היה להם מפגש עם הטברייני, מנחם גלובוס (גולן), מפיק ובמאי קולנוע. מנחם הזמין את הטבריינים שבינם להתארח אצלו, ושמה מאוד כששמע שטבריינים הגיעו לאנגליה לרכוש משחתות ולהביאן לארץ.

אירועים על המשחתת בזמן תפעול

באחד הימים במשך ההפלגה התחרה משה עם אחד מאנשי הקורס בשם דניאל רונן (ג'נאח') מנתניה. הם התעסקו במאבקי כוח בהורדת ידיים.

תוך כדי התחרויות אמר דניאל רונן למשה: "יש לך מזל."

"מה יש לי מזל?" השיב לו משה בשאלה.

"יש לך מזל שאתה יותר חזק ממני, שאם לא כן, הייתי מעיף לך אגרוף בפרצוף." דבריו של דניאל נאמרו תוך נפנוף באצבע מאיימת, פעולה שלא מצאה חן בעיני משה. הוא בחר שלא להשיב לו ובמקום מילים העיף לו אגרוף, ולאחריו אגרוף נוסף שגרם להשבתתו מהתחרות. למה צריך דיבורים מיותרים, אם אפשר לפתור את הבעיה בדרך זו? חשב משה לעצמו.

לחייל אחר בשם יחזקאל מרמת גן, היה גוף מרשים, כמו גוף של גורילה. כשהמשחתת עגנה בנמל חיפה, משה דיבר עם חברה מחוץ למשחתת. תוך

כדי השיחה, בא אליו הגורילה וסגר לו את הטלפון. משה כעס ושאל "למה?" אבל את השאלה שלו ליווה באגרוף, כפי שלמד מניסיונו בחוג לאגרוף בבית"ר טבריה. יחזקאל לא השיב לו. "תגיד לי, אני מכה אותך, ולך יש גוף, כמו של גורילה, ואתה לא מחזיר לי מכות, למה?" שאל משה.
 "אני מפחד, השיב לו יחזקאל.

"תכה אותי בחזרה," ביקש משה ותוך כדי דיבורו העיף לעברו אגרוף נוסף, הפעם יעיל יותר. אבל יחזקאל לא הגיב, ספג את האגרופים והתרחק מהמקום.

כאשר היו בארץ נהגו להשתתף בהפלגות שמירה על חופי הארץ מראש הנקרה ועד פורט סעיד, הלוך ושוב. בקו ההפלגה שמרו גם על חופי עזה מפני מחבלים.

באחד הימים כששהו בחדר המגורים חיילים ותיקים של המשחתת, הכניסו אליהם חיילים חדשים נוספים, כמו יוסי ציגלמן, אח של גדי יגיל, ואחרים. כולם היו חיילים טירונים. כאשר הגיע המגש עם האוכל, שכלל בשר תפוחי אדמה, סלטים וכל מיני תוספות, ישבו החיילים הוותיקים סביב השולחנות ולעגו על האוכל שהונח בפניהם. הם עשו זאת במתכוון ופעלו כאילו ירקו על האוכל הנורא. עשו זאת כדי להרחיק מחדרם את החיילים הטירונים. אכן הצעד שנקטו בו הגעיל את הטירונים וגרם להם לעזוב את השולחן והם, החיילים הוותיקים, חיסלו את הארוחה.

הצוות על המשחתת מנה מאתיים ועשרים חיילים. בקומה הראשונה היו חדרי המכונות, ובקומות העליונות היו חדרי המגורים של הצוות. על הסיפון העליון היו תותחי שטח של 155 מ"מ. היו שני דוכני טורפדו שבכל אחד יש ארבעה טורפדו נגד אוניות. על המשחתת היו גם תותחים נגד מטוסים מסוג 'בופורס'. המשמרות בספינה היו בנות ארבע שעות כל אחת. כך היו גם המשמרות לחדרי המכונות ולסיפון.

כשהוחלף קצין מכונות ראשי ובא במקומו קצין מכונות חדש, היו קציני המכונות שהתחלפו, מצרפים אותו למשה, כדי להכיר את חדרי המכונות. כך עשו עם כל קציני המכונות שהתחלפו. את כולם הדריך וליווה משה, כמו

למשל רב סרן טורף משדות ים. הוא היה צמוד למשה למעלה מחודש ימים עד שהכיר לו את המשחתת על בוריה.

אלה היו האוניות הגדולות ביותר שהיו אי פעם לחיל הים. לפני זה היו שלוש משחתות פריגטה: ק-28, ק-30 וק-32.

בחיל הים היה מין נוהג מקומי, שלפעמים סכסוך בין חיילים, או קצינים, פותרים בעזרת 'פייר פייט'. הייתה זו מין מסורת שהשתרשה בחיל. נהגו

משה באחת החופשות בזמן השירות
הצבאי

להזמין זה את זה ל'פייר פייט'. פעם הזמין משה ל'פייר פייט' את רס"ר סרטון, שהיה מפורסם מאוד בחיל. המשתתפים ב'פייר פייט' מורידים קודם את דרגותיהם ו'הולכים מכות' שווה כנגד שווה, ללא הבדלי מעמדות או דרגות. בדרך זו נהגו לפתור את המחלוקות ביניהם. לא בירכו איש את רעהו לפני הקרב. הרס"ר אמר למשה שאינו יכול היום לקיים את ה'פייר פייט', וביום שיתפנה לכך, הוא יודיע לו. בינתיים שמע הרס"ר על הקרב שהיה למשה נגד אלוף בולגריה ואחרים, ומאז לא השיב לו. נראה היה כי חשש מפניו. עד היום קרב זה לא התקיים.

איברהים אל אוול

כאשר סיימו את הכשרתם באנגליה והשתתפו בקורסים להפעלה וללימוד המערכות שבמשחתת ולשימוש בתחמושת שלה, הגיעו לארץ. בסביבות אוקטובר 1956, כאשר היו בסיורים השגרתיים שלהם, בקו הימי ראש הנקרה - פורט סעיד, קיבלו הודעה שמפגיזים את מפרץ חיפה ואת בתי הזיקוק. באותה עת היו בסביבות אשדוד. הם נתבקשו להגיע מייד לאזור התקיפה. עם קבלת ההודעה, הפעילו את חדרי המכונות במלוא הקיטור והפליגו לכיוון חיפה, לאן שהתבקשו להגיע.

המשחתת המצרית

'איברהים אל אוול'.

המשחתת נכנעה, 31

אוקטובר 1956.

(תמונה מתוך

ויקיפדיה)

באותה עת התנהלה מלחמת סיני. בדרכם פגשו משחתות וסיירות צרפתיות שהשתתפו במבצע סיני. הם פגשו גם עם נושאות מטוסים ומשחתות אמריקאיות. באחד המפגשים עם אונייה אמריקאית, נשאלו לזיהויים והם השיבו בשאלה "ומי אתם?" פרץ ויכוח ורק לאחר שאמרו שהם מישראל והזדהו בפניהם, הניחו להם. משה עם הצוות שעל המשחתת המשיכו לכיוון מפרץ חיפה. באזור הנמל ראה משה לראשונה את המשחתת המצרית 'איברהים אל אוול' שבאה להפגז את חיפה.

המשחתת המצרית נשלחה להפגז את נמל חיפה, אך למזלה הרע נתקלה במשחתת צרפתית שעגנה באותו היום בנמל. המשחתת הצרפתית גרמה לכך שהירי של 'איברהים אל אוול' על חיפה לא יגרום לנזקים כבדים. למזלם של תושבי חיפה לא היו ממש פגיעות באוכלוסייה, אבל היו פגיעות בשובר הגלים של הנמל, במספנה ובמתקנים בבסיס חיל הים. בסך הכול ירו מ'איברהים אל אוול' כ-160 פגזים.

בינתיים הגיעו קרוב למפרץ חיפה שתי המשחתות 'אילת', בפיקודו של סא"ל מנחם כהן ו'יפו', בפיקודו של סא"ל יוחאי בן נון. הם הבחינו מייד במשחתת שמפגיזה את מפרץ חיפה. על המשחתת היו שני תותחים דו קניים של 160 מ"מ, הבינו ללא ספק שזאת המשחתת המצרית. כשהמשחתות אותתו למשחתת המצרית באיתות אור לזיהויה, נענו בתשובות מתחמקות ובשאלה דומה על זיהוין של המשחתות הישראליות. התחיל קרב בין האוניות. המשחתת המצרית ירתה לעברן, אך המשחתות הישראליות לא נפגעו. מהמשחתת של משה ירו לעברה פגזים של 155 מ"מ. ירו לעברה 194 פגזים, ומהמשחתת 'יפו' ירו לעברה 242 פגזים. אחרי קרב שנמשך כשעה שהשתתפו בו גם מטוסים של חיל האוויר, הבינו שפגעו בחדר המכונות של המשחתת המצרית וגם גרמו לה לנזקים באחד מדודי הקיטור ובהגה. פגיעה במחסן צבע קדמי על המשחתת גרמה לשריפה. כן נפגעו חרטום המשחתת וחדר האוכל של הקצינים. ההגה שלה הפסיק לפעול. לקראת סוף הקרב הניפו החיילים המצרים של 'איברהים אל אוול' דגל לבן על תורן המשחתת, סימן ברור לכניעה. כשראו משה וחבריו את הדגל הלבן מונף על התורן הבינו שידם הייתה על העליונה. מאוחר יותר הבינו שהמשחתת ספגה פגיעות קשות

ולא הייתה יכולה לתמרן בלחימה. בהמשך הצטרפו אליהם אוניות עזר שבאו מהנמל ועלו על המשחתת כצוות השתלטות. הצוות שעלה שבה את המצרים ופעל בפעולות נמרצות למנוע את טביעת המשחתת, שנלקחה שלל על ידי צה"ל.

במשחתת 'אברהים אל אוול' היו 169 חיילים אשר נישבו כולם בידי צה"ל. הורידו אותם לנמל חיפה כשבויים מצרים. כאשר ירו עליהם לפני הכניעה, עמד משה עם החיילים על הסיפון וראה את הפגזים שירו לעברם. הפגזים שנורו עליהם פגעו בחלקם במרחק של כמאה מטרים קדימה ואחורה מסביב המשחתת. זה קרוב מאוד, ובמושגים של חיל הים, נחשב לפגיעה בגלל היווצרות ההדף מפיצוץ הפגז במים. אבל כנראה המצרים לא הפעילו את מרעומי הפגזים, ולכן הם לא התפוצצו. המשחתת אח"י 'יפו' אספה את ניצולי המשחתת המצרית מהים ומהרפסודות שהתפזרו על שטח נרחב. למעלה מחמישים חיילים מצרים נאספו מן הים, ביניהם פצועים.

חיל הים הכשיר את האונייה המצרית לעבודה מבצעית בחיל ושינה את שמה לאח"י 'חיפה', על שם העיר שהפגיזה. המספר שהונפק לה: ק-38. הקרב נגד 'אברהים אל אוול' היה למעשה אחד הקרבות היחידים שבו השתתפו בקרב ימי, משחתת כנגד משחתת. בעבר היה קרב דומה כאשר סירות חיל הים בפיקודו של יוחאי בן-נון, הטביעו את אוניית המלחמה המצרית 'אל אמיר פארוק' מול חופי עזה. המשחתת הובילה כוחות ואספקה למצרים בשנת 1948.

אחד האירועים הזכורים למשה מתקופת שירותו בחיל הים היה החשד שהוטל על חברו יחיאל דהאן. המשטרה הצבאית חקרה את יחיאל, שהיה איתו עוד בגדנ"ע ים וגם שירתו יחד במשחתת אח"י 'אילת'. השוטרים הצבאיים עצרו את חברו בחשד לאשמה בניסיון לגרום לחבלה בדיזל גנראטור שעל המשחתת. משה ראה כיצד עצרו אותו. יחיאל דהאן היה עצור בחרטום המשחתת והחקירות שלו לא היו קלות.

כאשר נודעה למשה סיבת מעצרו, החליט לפעול. הוא הלך ביוזמתו לחוקרים ואמר שברצונו לדבר איתם בקשר לחקירה. במפגש איתם סיפר

היזם והים

שכאשר היה במשמרת ראה את יחיאל מתעסק עם הדיזל גנראטור. הוא נראה פותח את האינג'קטורים (מזרקים). כששאל אותו לפשר מעשיו, השיב לו שעניין הדיזל מעניין אותו מאוד. באותה עת היה דבר חדש בארץ, וסיפר לו שהוא רוצה לבנות בטבריה מוסך לדיזלים. ככה הצליח משה לשכנע את החוקרים ולהסיר את החשד מחברו.

משה נשען על קנה תותח על
האונייה 'אילת'

553360	משה	אוחנה	340343/
מס' מ	שם פרטי	שם משפחה	מס' אישי
- א י -		11.9.58	13.3.55
תקופת מחוץ לשרות		תאריך השחרור	תאריך גיוס
1.6.58	מס"ר	דרגה זמנית אחרונה	דרגות
1.3.58	מסל	דרגת קבע	
אות סיני			אותות וציונים לשבח
דירוג התנהגות: טובה מאוד טובה מניחה את הדעת אינה מניחה את הדעת		טובה	התנהגות
תום שרות			סיבת השחרור
מלא תפקידו לשביעות רצונם המלאה של מפקדיו.			הערכה (מבוססת על הערכת מפקדיו של החייל)
שירת על אניות חיל הים 24 חדש בתפקיד מכוואי.			
22.9.58	חתימה	תאריך	מופס (3/58)
ראש מדר כח אדם	חותמו	807/4	
בשם הנגיש מראשי			

תעודת סיום שירות סדיר משה אוחנה:
 "מילא תפקידו לשביעות רצונם המלאה של מפקדיו".

המשחתת 'אילת' ק-40, שעליה שירת משה במהלך שירותו
הסדיר בחיל הים.
כעבור מספר שנים (21/10/1967) טובעה על ידי המצרים
וארבעים ושבעה מאנשיה נהרגו. תשעים ואחד איש נפצעו.

פרק ה - משה אוחנה

משה שון אוחנה, הנכד, סיפר למשה שבבית הספר המורה ביקשה מהתלמידים לדעת מהסבא הכי מבוגר שני דברים: האחד, מה היה הדבר הכי חשוב שאירע לו במהלך חייו, והשני, מה היה הדבר הגרוע ביותר שאירע לו.

במהלך חייו קרו למשה אירועים רבים, טובים וגרועים כאחד. בתשובתו לנכד רצה להכניס משהו מעניין ופיקנטי, לכן אמר לנכדו שהדבר הכי חשוב שקרה לו בחייו אירע כשהיה בגיל עשר. בגיל הזה קמה המדינה. הוא גדל והתפתח יחד איתה. היום המדינה גדולה ובעלת צבא חזק, נחשבת לאחת המדינות החזקות במזרח התיכון, הגיעה לרמות גבוהות בהרבה מאוד תחומים. בתחום המדע הגיעה להישגים רבים, לפי אחוז מקבלי פרסי הנובל. יש חינוך טוב בבתי הספר, יש תכנון ופיתוח. יש מדינה צעירה שהתקדמה יפה והשיגה מדינות אחרות שהן הרבה יותר ותיקות ממנה. משה שמח שחי במדינה שהעם היהודי חיכה לה אלפיים שנה.

לגבי האירוע הגרוע ביותר שקרה לו, היו הרבה דברים גרועים. למשל בשנת 1962 כאשר איבד את עינו בתגרה, או למשל בזמן כינוס הנכסים שקרה לו במלון 'החוף השקט', בשנת 1995. אבל מכל הנושאים שעלו בראשו, בחר משהו פיקנטי שיעניין את ילדי כיתתו של נכדו, הוא בחר לספר לו על הדיג התת מימי.

משה ותפיסת הדגים

בשנות השישים נהג משה לתפוס דגים בידיים בעזרת מכשירי צלילה וכשהוא משתמש בפנס. הדיג היה בלילות אפלים. עסק בזה כעשר שנים, בד בבד עם עיסוקים נוספים, כמו העבודה במסעדה של אביו והעבודה שלו בדואר.

פעם אחת צלל לתוך מערה של דגים באתר 'ספיר', לא הרחק מהחוף, במקום שנקרא 'עין אל טינה'. כאשר רצה לצאת מהמערה, לא מצא את פתח היציאה. הכול היה חשוך ושום קרן אור מבחוץ לא חדרה פנימה. האוויר במיכל החמצן שעמד לרשותו, הספיק לו לנשימה של כרבע שעה בלבד. הוא אמר לעצמו: "משה, אל תאבד את העשתונות, אין לך הרבה זמן, עליך להינצל בכל הכוח, אתה חייב למצוא את הפתח." הוא הסתובב מסביב לבריכה מספר פעמים, ולא איתר את פתח היציאה. עצר לרגע, קרא 'שמע ישראל' וציפה למותו. בכוחותיו האחרונים ניסה עוד סיבוב למעלה ועוד סיבוב למטה במאמצים נואשים למצוא את פתח היציאה מהמערה, אך לשווא. לבסוף הצליח ברגעים האחרונים למצוא את הפתח שהיה הרחק בסוף הבריכה. כשהגיע לפתח ראה מעליו למעלה את אור הכוכבים והבין שמצא אותו.

מאיר אוחנה ורחמים כהן, דודיו, היו איתו מעל פני המים. האוויר הספיק לו עד לרגע האחרון כשיצא אל תוך החושך שחיכה לו מחוץ למים. הנכד שמע בצמא את סיפורו וסיפר אותו לכל התלמידים בכיתתו.

כאשר עסק משה בדיג התת־מימי ותפס דגים בידיים, יצא איתו בחור מלווה בשם יוסי דהן. בזמן שצלל מתחת לפני המים קרוב לשעה, התחיל יוסי לדפוק על דופן הסירה בכדי לאותת לו לצאת מן המים. כשיצא משה, דיבר אליו יוסי בבהלה ואמר לו שהוא כבר שעה שר את כל השירים שהכיר, אולי מאתיים שירים, וכל הזמן נשאר במתח, ממתין לו שיעלה כבר מן המים. השעה שבה משה שהה מתחת למים הייתה בשבילו כמו נצח.

סיפור הדיג

עניין הדגים נשאר תחביב אצל משה, אבל תחביב שהייתה בו הכנסה טובה. משה נהג לצאת עם חבריו לדיג. בכל לילה שיצא לדוג תפס כמויות גדולות של דגים.

לגדעון רייכר, עיתונאי ושדרן טלוויזיה ורדיו, הייתה תוכנית מיוחדת על עבודות מיוחדות שבהן הועסקו אנשים שונים. משה התקשר אליו ודיבר עם התחקירנית שלו בתוכנית. הוא סיפר לה את הסיפור על הדיג המיוחד שלו, וניסה לעניין אותה בכתבה על עיסוקו. התחקירנית העבירה את הנושא לגדעון רייכר וסיפרה לו על האדם שתופס דגים בידיו בכינרת. נראה שבתוכנית בדקו את הנושא והתשובה שהחזיר גדעון רייכר למשה הייתה: "תספר לסבתא!" לא רצו אפילו לראיין אותו. לא האמינו שהדבר אפשרי. משה נעלב מהתגובה.

כל לילה היה עובד משה בצלילות ושוהה כארבע שעות מתחת למים. לדעתו ירש את התכונות האלה מסבא שלו. בחורף השתמש בנוסף למכשירי הצלילה גם בחליפת צלילה מיוחדת נגד קור. הבלון שנשא עימו הספיק לו לשעת עבודה. היה לו שק רשת שאפשר היה להכניס בו דגים, בזה אחר זה, עד לקיבולת של כשמונים דגים. לאחר שהשק היה מתמלא, היה יוצא החוצה, מניח את השק המלא על הסירה ושב לצלול עם שק ריק חדש. את השק המלא קיבלו אלה שליוו אותו וישבו בסירה מעל למים. האנשים שישבו בסירה זיהו את מיקומו לפי אלומות האור שראו מתחת לסירה. הם נהגו ללכת לדיג בלילות חשוכים ללא ירח. תמיד עקבו אחר אלומות האור שמתחתיהם. משה השתמש בפנס עם חמש סוללות. הפעולה שלו חייבה הימצאותם של שני אנשים בסירה למעלה. עם הפעלת הפנס, האור היה גורם לדג לקפוא במקום ללא תזוזה, הדג היה נאלם. דג המושט היה נצמד לקרקע, אבל לא רק מושטים תפס משה. המושט היה הדג הכי יקר והכי רווחי באותה התקופה. הדג קיבל את השם מושט משום שזנבו הזכיר מראה של מסרק בשפה הערבית. מאוחר יותר, ביאליק, המשורר הלאומי, יעניק לו את השם העברי, אמנון.

למשה לא היה דייג קבוע שייצא איתו ללילות הדיג ומדי פעם יצא עם מלווים שונים. אחד מהם היה שמוליק חרמש, בן גילו, שהיה בהמשך סגן ראש העיר.

פעם כשדג איתו היה בתוך המים, והפעיל את הפנס, אבל שהה הרבה זמן מתחת למים ובינתיים עלה הירח. חרמש עקב אחריו מתוך הסירה מעל למים

והבחין באלומת האור שמתחת. בשלב מסוים ניסה למצוא אותו ולא הצליח לאתר את אלומת האור. משה ראה אותו מלמטה מניע את מנוע הסירה. כשיצא שאל אותו "לאן זה?" חרמש השיב: "למטרה".
"למה?"

"להודיע שאתה מת."

הסתבר למשה שחרמש צעק לו בשמו פעמים רבות מעל למים, אבל הוא לא שמע אותו מתחת לפני המים.

"איך אני לאימא שלך שלא שמרתי עליך ואתה מת?" אמר לו חרמש. מאוחר יותר גם הבטיח לו שלעולם לא ילך איתו עוד לדוג. משה יצא לדוג עם משה יפרח, איש חיל הים לשעבר. יצא עם עמנואל בלווה, נהג לצאת עימם לתפוס דגים ובעיקר יצא עם הדודים שלו רחמים ומאיר, כמו גם עם אברהם עבאדי ואחרים. כל מה שמשה נזקק לו היה שהמלווים שלו רק ישבו בסירה ויקבלו ממנו את שקי הדגים. בזמן שהוא צולל מתחת לפני המים היה עליהם לעקוב אחר אלומת האור שלו שמתחת למים.

משה אוחנה צולל לכינרת

הכול צדים⁴.

שריד פרימיטיבי זה נעוץ אי שם בנשמתנו, ולכן צדים הזאטוטים את חתולי השכונה בעזרת פח יוקש. בעלי החנויות צדים לקוחות בעזרת לשון חלקה. עסקני המפלגות מעלים נשמות בתכסיסי עורמה, ונשים צדות להן בעלים בעזרת פח יוקש, לשון חלקה ותכסיסי עורמה גם יחד. אולם מי שמע, כי צדים דגים בעזרת ... פנס כיס פשוט ותו לא? והדגים הרי זהירים מהחתולים, מהלקוחות ומהבעלים לא כל שכן.

⁴ כתבה מאת יגאל לב, פורסמה בעיתון 'מעריב' ביום 12/10/1960.

ולכן, כשפנה אלינו משה אוחנה, דייג טברייני שחרחר ומוצק, והציע להצטרף אליו לדיג תת מימי בלילה – ירדנו בלא אומר ודברים לשפת הכינרת.

שעה ארוכה העמסנו על הגיפ ציוד צלילה, מכלי חמצן, שתי מסכות נשימה, שקים, חבלים ומזון.

כשהפלגנו למזח של קיבוץ גינוסר, בו עמדה סירתו של משה, כבר ירד הערב, וטבריה פקחה את עיני החשמל שלה אט אט, במין פיהוק של פינוק. התנענו את הסירה. עוד רגע ואנו חוצים את הכינרת השלווה, ופנינו לשפך הירדן.

זהו. השלכנו עוגן בסמוך לחוף ולבשנו את בגדי הצלילה. לאור פנסי הכיס שלנו דמינו לשתי מפלצות שלא מן העולם הזה. כובע גומי הסוגר בחוזקה על הראש, משקפי צלילה על המצח, בקבוקי אוויר דחוס קשורים אל השכם ומתחברים אל פינו בצינוור גומי שחור ופתלתל. על מותנינו - שק עשוי רשת לקליטת הדגים. על רגלינו - שק המגן, מחמת התלבטותם של הדגים הנלכדים. על ידינו - כפפות בד שחורות לשמירה מפגיעתם הרעה של סנפירי הדגים החדים ו... פנס.

עוד רגע, וכשני נפילים מוזרים שקענו במים. משה חותר קדימה ואני אחריו. אור הפנס החיזור נקב חורים בגוש החושך המוצק, ואנו זחלנו במחילות שיצר הפנס וחיפשנו אחר הדגה.

רק רגע הוארה דמותו של משה, כדג ענק החולף לידי. ברנש צעיר ומוזר זה שירת בחיל הים, אולם למרות משיכתו לצלילה לא עסק אלא בשפשוף סיפונים. הוא חזר לטבריה לפני שנתיים ולמד מפי רבם ומורם של אנשי הדיג התתמימי בטבריה - ברנש המכונה גולדה - את תורת הצלילה.

לכל המצאה סיפור משלה, ולרוב יד המקרה באמצע. גם לשילוב זה של דיג תתמימי עם פנס - שהוא לדברי דייגי טבריה, הראשון והיחיד מסוגו בארץ - ראשיתו באקראי.

עוד לפני שלוש שנים החלו דייגים אחדים, ובראשם גולדה, לדוג בעזרת פנס כיס, אולם הללו לא היו מצוידים במכשירי צלילה, אלא אספו רק את אותם הדגים שהרשת לא הצליחה להעלות.

ואז בא המקרה. שמעון אוחנה, דודו של משה, חתר יום אחד בסירתו בכינרת, ולפתע נשמט משום מה המוטור המחובר לסירה, ונפל המימה. הזמין צוללן מחיפה ולקח אותו בסירתו למקום בו נפל המוטור, ואז, כשזה צלל, והשאיר אחריו סילון מבעבע, הבריקה כבזק במוחו של שמעון: הרי אפשר לחבר את אפשרויות הצוללן עם סגולותיו של הפנס...

כמבצע סודי ממש החל סוג נדיר זה של דיג במימי הכינרת. הוזמן ציוד צלילה מאמריקה, ורק גולדה הוא היחיד שלמד סודם של המכשירים. כמויות הדגים שהעלה, החלו מסחררים ראשם של דייגי טבריה. כיום כבר עובדות ארבע סירות במכשיר הפלאים.

לנו, אנשי היבשה, זרה התחושה של הצלילה. אתה שט באגם של חושך, מנותק מכוח המשיכה, מרחף בחלל לא נודע, שליט על כל תנועה ותנועה שלך, פולש לממלכת החלומות של הים. שט אל ארמונותיו המוזרים, המשובצים בקונכיות מזהירות, בפניני שבלולים המבריקים בכל צבעי הקשת לאור הפנס.

סביב סביב חולפים שליטיו האמיתיים של האגם: הדגים.

הפנס מבזיק על דג אמנון הגליל (המכונה מושט). הדייגים טוענים כי זהו דג פיקח מאוד ואין כמוהו נכון לתחבולות כיצד לא לעלות על מחבת הטיגון. הוא נחבא בין האבנים, נתקע עמוק במנהרות הסלעים, וכל מאמצי אנשי הרשתות לתפסו – עולים בתוהו.

אולם אנו מתחכמים לו. פשוט מסנוורים אותו בברק הפנס שלנו, עד כי הוא קופא על עומדו בין האבנים, ואז מושטת יד בעלת כפפה שחורה, תופסת ומכניסה אותו לשק.

זוהי התורה כולה על רגל אחת. אך כשלמדת אותה - מתברר, כי היא גדולה ורחבה בהרבה.

ראשית יש להכיר את שדות הדיג. הללו משתרעים ממעין טינה שליד טבחה עד קילומטר אחד לפני שפך הירדן, הלא הוא ראס על עמרה, משם והלאה קשה לדוג, כי הירדן סוחף עימו מים עכורים ואין לראות דבר.

האוויר הדחוס שבמכל שלנו הולך ונגמר. אנו עולים. בשק של משה מתחבטים דגים במשקל של שישה ק"ג (אין זו, 'העונה', והמדגה הוא דל). למעלה, בחיק הערב הקריר, שטוחים על מעקה הסירה, לוגמים משקה חריף ומקנחים בפיתה. משה מספר על פרשת ניסיון הדיג הראשון, אשר כמעט והיה ניסיונו האחרון.

"... יצאנו לים, עזר אזואלוס ואני. לבשתי אז חליפה יבשה, כלומר כזו המונעת את המים למבוא במגע עם הגוף. היה זה לילה חורפי של תחילת דצמבר. צללתי, ודגים אין. ידעתי, שאם אעלה בלא דגה, יחדל עזר לעבוד איתי. לכן המשכתי לחפש, עד כי נגמר האוויר שנותר בריאותי. אולם כשרציתי לעלות, לא יכולתי..."

אני מניף את ידי, מפרפר בעומק המים, ואינני עולה. אחרי ששתיתי מים, והגעתי חצי מת לאוויר הצח, חשתי כאילו יד ענקים סוחבת אותי חזרה למצולה. למעלה, אצל הסירה, זעק עזר: "משה, אני אמכור את הסירה. לא רוצה לדוג יותר דגים. משה, רק תגיד מילה אחת!"

החברה כבר גייסו סירות הצלה, ואז עליתי שוב ונאחזתי בדופן הסירה. עזר הניף אותי למעלה, ורק בסירה התברר לי כי ב'חליפה היבשה' התהווה חור, המים חדרו לתוכה ומילאו אותה והם הם אשר סחבו אותי עמוק עמוק למצולה...

לילה קסום. ריח המים החריף, רשרוש העצים על החוף, אורות רחוקים – זוהי טבריה הנוטה לישון. עוד רגע ומערימת האש והאור, אשר זהרה בעיר, לא נשאר אלא רמץ עימם ובו שניים שלושה אודים עשנים. לילה קסום, שני גברים משתרעים על דופן הסירה ומפליגים לממלכת הדמיון הגדולה.

אני שואל את משה: מדוע בחרת בדיג הצלילה?

הוא עונה כשפניו אל הכוכבים:

"זה משהו בשבילי. האם אני פרצוף בשביל ללכת עם סירה, עם הזקנים האלה, להכניס רשת כבדה ולהוציא בסוף דג אחד או שניים? הדיג שלנו זוהי

שיטה להרוויח כסף, הרבה כסף, כי אנו מעלים פי שניים או פי שלושה משאר הדייגים, וההוצאות למכשירים שלנו הן דלות ביותר.”
ברק חשד ניצת בעיניו כשפנה אליי וביקש:
”אל תרשום את זה, מס הכנסה יתלבש עליי...”
חלומי של משה להפליג לים גדול יותר, רחב יותר, לים התיכון:
”אני חושב להיכנס לעבוד בנמל חיפה. ראיתי שם מרבצי דגים טובים. אומנם, דג הבורי שנמצא שם הוא מהיר מאוד, ואין לתפסו ביד אלא בעזרת רובה צלילה, אלא שיש שם דגים הדומים למושטים איטיים ובשרניים וזהו שדה עצום לדיג.

אנו צוללים שוב, ועולים שוב. ארבעה מכשירי חמצן, שש שעות של בילוי בממלכת העולם שמעבר לדממה. עשרים קילו דגים. ואז זרח הירח. הוא עולה חיוור, שרטוט דק של אור. תחילה הופיעו שלהבות של אש נעלמת מעבר להרי הגולן, ואחר, מתוך האש בהרים, הפציע הירח. תם לילנו. הירח עלה.

אין אנו דגים לאור הירח. השליטה שלנו היא בעולם האפלה המוחלטת, כי אז אין מתחרה לאור המופלא של פנסנו, הנוקב חורים בגושי החושך של המים.

בליל ירח נסים הדגים עמוק עמוק למצולות הים, או מסתתרים עמוק עמוק בחגווי הסלעים אשר על החוף. ואור הפנס אין בכוחו ללחום במאור הלילה הזוהר.

תקענו את הסירה ליד מעין טבחה, וכבר אנו ליד מדורה עליזה, שלידה מסובבים שלושה דייגים המועסקים בדיג תת מימי, הלא הם גולדה, אברהם מזרחי ומאיר אזואלוס.

הם יושבים כך, סמוך למעיין המים הקרים, פורשים רשת סביב המעיין, ובלילה, כאשר עולים הדגים במעלה המעיין הקר, סוגרים עליהם ברשת וצדים אותם בעזרת ציוד הצלילה.

לוגמים קפה. מחליפים עקיצות. מתווכחים על השלל. ונאנחים על הלילה המכוכב והנפלא.

הירח עולה - ואז חדלים הדייגים מעבודתם. סביב סביב רובצות הסירות במים, ושירה רכה מהלכת עתה בים, שירת האוהבים, האומרת כי ממלכת הלילה, בעולם החיים, חצויה - חלקה לעמל וחלקה לאהבה.

מדינת ישראל 3/886
משרד החקלאות - האגף לדייג

רשיון דייג מס. 4315 №

שם המשפחה אוחנה	שם פרטי משה
הכתובת הקבועה טבריה שכונת דון יוסף	
מס' ת. ז. 0/553360	הנאי הרשיון ים כנרת הירדן הדרומי בשיטות דיג הנכללות ברשיון הסירה כה עובד בעל הרשיון
	 פקיד דייג ראשי

שם משפחה ארונה

שם פרטי משה

שנת לידה 1938

מס' תעודת מקצוע

סדרה	5	5	33	60
------	---	---	----	----

מקצוע מציל

סוג 1 (מציל בריכה)

שר העבודה

ירושלים, יום 30 חודש 4 שנת 1967

תעודת מציל של משה. חתום עליה יגאל אלון בזמן שכיחן כשר העבודה. משה רצה להיות מציל, כדי לדעת מה לדרוש מהמצילים שעבדו אצלו בחוף השקט.

הסירה המשפחתית

הכול התחיל באופנועי הים של ילדיו. לשלושת בניו היו בזמן כזה או אחר, אופנוע ים. למעשה כל אחד מהם בזמנים שונים בחייו, שט על הכינרת עם אופנוע הים שלו. המשותף לשלושתם היה הנס שמנע מהם אסונות. לשלושתם אירעו מקרים מסוכנים בים שבעטים יכולים היו להיהרג, אך בדרך נס יצאו בשלום.

שלומיק, בנו הבכור

אחד המכרים שלו יצא איתו לשוט בכינרת עם אופנוע ים. הם יצאו מהבוקר ולא חזרו הביתה עד שעות הלילה. משה המוראג החל לחפש אותם. במסגרת חיפושיו התקשר לכל החופים שמסביב לכינרת, כולל עין גב, מגדל וטבריה, אך לשווא. לא הצליח לאתר אותם. הוא פנה גם למשטרה, אך גם שם ללא הועיל. בנו והמכר שלו לא נמצאו.

בדיעבד הסתבר לו שבמהלך השיט שלהם בכינרת, אזל להם הדלק ונותרו בלב הים חסרי אונים. למזלם, אברהם לאלו, תושב ארה"ב שהגיע בכל קיץ לישראל, והייתה בבעלותו סירה, מצא אותם בלי דלק. הוא נתן להם דלק ועזר להם להגיע חזרה לחוף. משה העריך מאוד את הסיוע של אברהם לאלו וגמל לו במתן זכות להיכנס לחוף השקט ולהחנות שם את סירתו. הזכות הזו נשארה משך שנים רבות לאחר מכן עד אשר לאלו מכר את סירתו. שלומיק היום נשוי לענבל ולהם ארבעה ילדים מקסימים, ליאל, שון משה, קורן דוד ונופר. הם מתגוררים במושב ארבל.

מיכאל, הבן השני

שט על אופנוע ים מסוג פחות טוב מזה של אחיו. במהלך השיט נפל לים והאופנוע המשיך לשוט מעליו כשהמנוע שלו פועל במלוא העוצמה. האופנוע הסתובב מעליו עד כי הייתה סכנה ממשית לחייו. עופר עולמי, ששט בקרבתו, עם בניו, הבחין בו כשהוא מנסה לברוח מהפרופלור של אופנוע הים. עופר התקרב אליו עם בנו וקפץ על האופנוע ים

והפסיק לו את המנוע. בפעולתו המהירה והאמיצה מנע ממיכאל פגיעה, שהייתה יכולה להיות קשה מאוד. מיכאל נשוי למרים ולהם ארבע בנות נפלאות, אופק, אגם, שני וטליה.

ליאור, הבן השלישי

באחד הימים בקיץ 1993 בשעות הצוהריים, יצא לכינרת עם חברו ועם אופנוע הים שלו. הם שטו להנאתם בכינרת, אבל אחר הצוהריים התחילה רוח מערבית, כפי שקורה בכינרת, והגלים הרטיבו את מצת האופנוע וגרמו להשבתתו. חסרי אונים נשארו שניהם ליד האופנוע בלב ים, ממתנינם לעזרה והעזרה בוששה להגיע. רגע של תקווה ניצת בהם כאשר חלפה על פניהם ספינת טיולים מאחד החופים. הם צעקו בכל כוחם ואותתו לה לעזרה, אבל התיירים שעל סיפון הספינה, רק נופפו להם לשלום והמשיכו בדרך. איש מהם לא עצר לשאול מה קרה להם. ליאור וחברו בלית ברירה המשיכו לשהות במים. התיירים כנראה לא הבינו אותם.

משה תכנן באותו יום לנסוע על האופנוע (הייתה זו הפעם הראשונה שרצה להפסיק לרגע מעיסוקיו, על מנת לנסותו) ושהה בחוף. כשבוששו להגיע, משה ישב מודאג והחל מהשעה שתיים אחר הצוהריים התקשר לכל החופים שמסביב לכינרת ולמשטרת החופים, אך ללא הועיל. איש לא שמע עליהם.

כימאי ותיק ומנוסה, חשב משה שהוא יודע הכול, והינה הסתבר לו שלא ידע איך להגיע לבנו ולחברו שנמצאים במצוקה. הוא לא ידע אפילו כיצד להתחיל לחפש אחריהם. לאיזה כיוון לחפש, האם מזרחה, מערבה, צפונה, או דרומה?

בשעה עשר בלילה, כשכבר היה עייף ומותש, קיבל שיחת טלפון מעין גב. על הקו היה דייג בן המקום. הדייג אמר לו שליאור נמצא איתו ואין עוד סיבה לדאגה. בשיחה שהתפתחה ביניהם סיפר לו הדייג שלא יצא לדוג מזה חמישה חודשים, ועכשיו בלילה הזה החליט לצאת לדיג ובמקרה פגש בנערים. אין ספק שזה מזל גדול, מזל משמיים. הדייג אסף את ליאור ואת חברו בסירתו והוביל אותם לעין גב. לשמחתו של משה לא היה גבול

ובתמורה דאג לפצות את הדייג במתנה ראויה. הוא נסע עם מכוניתו בלוויית בנו לעיץ גב ואסף את ליאור ואת חברו עם האופנוע.

באותו ערב קיבל החלטה שהוא חייב להיפטר מאופנועי הים, שרק מסכנים את ילדיו, ולקנות במקומם סירה משפחתית גדולה. הסירה תשמש את ילדיו ואת בני המשפחה.

כעבור מספר ימים נסע לתל אביב וביצע את עסקת הרכישה. הוא מסר לחברה המוכרת את אופנועי הים וקיבל תמורתו ותמורת סכום נוסף, סירה איתנה שמתאימה לכינרת. כשהסירה הגיעה לכינרת המשיכו ילדיו ובני המשפחה לשוט בה ואף להשתמש בה לצורך סקי ופעולות ימיות נוספות. היום ילדיו אלופים בכל מה שכרוך בסירות ובימאות בכינרת. המקרים והסכנות שחוו הקנו להם ביטחון להימנע בעתיד מסכנות כאלו.

כולם קיבלו רישיון לשיט, שניתן על ידי אגף השיט. ליאור נשוי לנגה ולהם שלוש בנות מקסימות, אוריין, הילי ורומי.

משה אוחנה: תעודת משיט

רחלי, בת הזקונים

אחרי שלושה בנים הגיעה רחלי, ילדה רגישה ואוהבת, בת זקונים אמיתית. רחלי כיום גנתת לאחר שלמדה באורנים, כמו נורית אימה, ונשואה ליריב ואימא לאיתי משה, שי ומאי.

משה לא ישכח איך בגללה הסיר את שפמו, ומעשה שהיה כך היה: יום אחד, לאחר נסיעה ארוכה מתל אביב, הגיע משה לביתו בטבריה, ומצא את בתו עסוקה עם חברותיה. לאחר דברי הברכה המקובלים בין אב לבתו, פנתה אליו לפתע רחלי ואמרה: "אבא, הייתי רוצה לראות אותך בלי שפם." משה הופתע מהבקשה של בתו. הוא לא נפרד מהשפם מאז שהוא זוכר את עצמו כנער מתבגר. למעלה משישים שנה הוא מוכר ומזוהה עם השפם. אבל מה לא עושים כשבת הזקונים מבקשת משהו מאביה? "אני אחשוב על זה," השיב לה משה וירד במדרגות לקומת החדרים התחתונה שבבית. שם, ללא היסוס, הוריד את שפמו. לאחר מספר דקות עלה לסלון עם המראה החדש.

"מה עשית, אבא?" קראה רחלי לעברו בהשתוממות. "האם אתה יכול להחזיר אותו?" משה השיב לה ברוגע, "אם בתי היחידה והאהובה רוצה, הרי שאשמע בקולה." בתו ביקשה והוא ציית. מאז אותו יום 'גורלי' נותר משה ללא השפם שכל כך אפיין אותו בשנים הקודמות.

רחלי נישאה ליריב ונולדו להם שלושה ילדים: איתי-משה, שי ומאי.

ועוד על דגים

מוחמד ליגווידיק מעיבאדיה נהג להביא דגים לבית של משה. פעמים רבות הביא את הדגים בשעות הקטנות של הלילה עם תום הדיג. הוא הוביל את הדגים ברכב ישן. בין הדגים שהביא היו גם מושטים מהירדן, חפפים, קרסין, אישר וברבוטים, שלא כשרים לפי הדת היהודית.

כשמוחמד הביא את הדגים למשפחת אוחנה, נהג להשאיר להם אותם בחמאם, שהיה חדר הרחצה של הבית. הבית הכיל שלושה חדרים וחיו בו בצפיפות תשעה ילדים עם הוריהם.

לפעמים הברבוטים, אחרי שמוצאים מהמים, חיים עוד עשרים וארבע שעות באוויר, ללא מים. היו ימים שלפתע הברבוטים היו מתעופפים ומתחילים לשחות בתוך המים, כמו נחשים. היהודים לא סבלו אותם בגלל שלא היו כשרים. מוחמד היה מוכר לאבא של משה את הדגים ואבא שלו היה מוכר אותם בחנותו. הדגים היו מגיעים אליו היישר מהים. את הברבוטים היו מייעדים לערבים מנצרת, אבל היו גם יהודים שאכלו אותם, כמו בקיבוצים. יום אחד כאשר יגאל אלון הזמין את משה ואת אביו לאכול איתו ארוחת צוהריים בגינוסר, שאלו אותו מה יש לאכול. יגאל אלון השיב: "שפמנונים." המשמעות הייתה שברבוטים מוגשים בחדר האוכל.

"לא אוכלים," השיבו לו. יגאל אלון ניסה להסביר להם שהדגים טעימים, אבל לא משה ולא אביו טעמו מן הדג. הם מעולם לא אכלו ברבוטים. כשהיה משה בגיל ארבע עשרה בערך, השתתף עם אחיו שמואל בדיג סרדינים. הם נהגו לפרוש רשת בעלת עיניים ייחודיות לתפיסת סרדינים. לפעמים היו נתפסים גם ברבוטים עם הסרדינים. בהפוגה מן הדיג הלך שמואל להכין לו ארוחת בוקר. משה היה רעב מאוד, משום שבאותו יום החלו את הדיג מהשעה שלוש לפנות בוקר ועד השעה עשר בבוקר, לא הכניס דבר אוכל לפיו.

לגרשון בקיבוץ עין גב הייתה מסעדה. הוא למד את טיגוני הדגים בטבריה במסעדה 'נוף כינרת'.

עכשיו הלך אליו שמואל וגרשון הכין להם ארוחת בוקר של ברבוטים עם ביצים מטוגנות. משה היה רעב מאוד. שמואל אמר: "יאללה, בוא נאכל." משה השיב לו: "תאכל אתה." על אף שהיה רעב מאוד התאפק ולא אכל מהברבוטים. בסופו של דבר אכל רק את הביצים. מעולם לא אכל את הברבוטים, לא בתקופת הדיג שלו, לא בתקופת שירותו הצבאי בחיל הים ולימים גם לא בזמני הנסיעות שלו לחוץ לארץ.

תמונה משפחתית בחתונת הדוד ניסים (אח של אביו).
הערכה : צולמה בראשית שנות השישים. בתמונה נראים שמואל,
יוכבד ואסתר לצד בני משפחת הדוד.

משה אוחנה בפעולת דיג בלילה שגרתי

פרק ו - התבססות כלכלית

כשהשתחרר מהצבא עבד משה כמורה לחרטות והרוויח כמאתיים לירות לחודש. בדיג היה מגיע לסכום הזה בלילה אחד. לכן עזב מהר את ההוראה, עניין אותו הכסף. בהוראה עבד בסך הכול כחודש עד חודשיים. צבי גמליאל היה אחד מתלמידיו. הוא לימד בבית ספר 'עמל', אותו בית ספר שלמד בו בעבר.

לאבא שלו היה חבר במס הכנסה, בשם שמעון ג'ינו. החבר סידר למשה עבודה במס הכנסה. תפקידו היה לגבות חובות מחייבים למס הכנסה, כמו עיקולים ופעולות מהסוג הזה. משה התחיל לעבוד ובמסגרת עבודתו ניגש לאנשים חייבים שגרו בשיכון ד. הוא נכנס לבתיהם, כדי לעקל ונחשף למצבם הכלכלי, בקושי היה להם ריהוט מינימאלי בבית, כמו שולחן, מיטה ומזנון על הרצפה. מה יעקל להם? הוא ראה בתים שאפילו מקרר לא היה בהם. כך היו האנשים שנכנס אליהם לעיקול בשיכון ד. אחרי תקופה קצרה ויתר על התפקיד. לא היה מסוגל להמשיך בעבודה בעלת אופי כזה. ההתפטרות הייתה מרצונו. גם במס הכנסה הרוויח כמאתיים לירות לחודש, וגם פה החזיק מעמד כחודש עד חודשיים. הוא עזב על אף שהבטיחו לו שזו עבודה קבועה שמקנה לו זכויות. הוא השיב שאינו יכול להמשיך משום שלאנשים שהגיע אליהם אין מה לאכול, אז איך יעקל להם?

לימים רכש טנדר ועבד בדואר. בתפקידו הוביל את אנשי הדואר למקומות שונים בעבודתם. היו אלה בעיקר טכנאים שיצאו לבצע עבודות אחזקה והתקנה שונות. בעבודה הזו השתכר לכל יום עשרים ושבע לירות. הסכום ניתן לו גם עבור הטנדר וההוצאות עליו, כמו דלק ואחזקה שוטפת. לחודש הגיע לשכר כולל של כתשע מאות לירות. בעבודה בדואר החזיק מעמד עד כשלוש שנים. הוא קיבל את העבודה לאחר שזכה בה במכרז.

בין לבין עבד משה גם אצל אביו במסעדה. שם קיבל כמאה לירות לשבוע. הוא מילא תפקיד של מנהל אחראי במסעדה, אבל התעסק גם בעבודות אחזקה שונות. היה כולבוניק.

בתחילת שנות השישים צעד משה צעד נועז קדימה ופתח בטבריה בית מלאכה לתריסים. הוא פתח את בית המלאכה מתחת לבית הוריו. היה זה מפעל קטן לדלתות פלסטיק. משה למד את המקצוע אצל דודיו בתל אביב ואחר כך הוסיף גם תריסי אלומיניום ועבודות של מחיצות, חלונות ודלתות אלומיניום ופלסטיק. עזר לו הרקע המקצועי שלו מלימודיו בבית ספר 'עמל'. בזמן שעסק במפעל שלו לייצור תריסים ועבודות אלומיניום, ביצע עבודה לדיריים בקיבוץ דגניה א. באחד הימים כשהיה בקיבוץ עם העובדים שלו, פנה לגזבר הקיבוץ, יהודה ורדי, ואמר לו שיש לו פה יתרת זכות. כשפנה אליו, לא ציין את הסכום, שהיה בסך של 350,000 שקל (ישן). רק אמר שמגיע לו הסכום. ביקש מהגזבר, אם אפשר, שיכין לו את התשלום בצ'ק. בקיבוץ הכינו לו צ'ק על סך של 650,000 שקל. כשקיבל את הצ'ק, אמר לו שלא מגיע לו הסכום הזה, כי קיבל כבר 300,000 שקל וצריך לקזז את הסכום מהסכום שקיבל. רק לשם המחשת גודל הסכום, ציין משה שבאותה עת מחיר של דירה ממוצעת עמד על סכום של כ-25,000 שקל. כך שברור היה שמדובר על סכום גדול של כסף. הגזבר חזר ובדק, לקח ממנו חזרה את הצ'ק ואחרי מספר שעות חזר למשה, ובביטחון מלא אמר לו: "אתה לא יודע מה מגיע לך." משה התעקש שהוא צודק וחישוביו הם הנכונים. הגזבר חזר ובדק שוב ושוב עד שראה שבספרי החשבונות של הקיבוץ לא רשמו את המקדמה שמשה כבר קיבל קודם. בסופו של דבר הגזבר אמר למשה: "האם יש הרבה אנשים ישרים כמוך בטבריה?" התשובה של משה הייתה פשוטה: "מה שלא מגיע לי, אני לא רוצה."

בעבודה הזו החזיק מעמד חמש עשרה עד עשרים שנים. תוך כדי העבודה בתריסים נכנס לעבודה ב'חוף השקט'.

מים מבאר מרים וסיפור הפציעה במסעדה

בשנת 1962, כשהיה משה בגיל עשרים וארבע, נקלע משה בעל כורחו לקטטה שפרצה במסעדה של אביו בטיילת, נוף כינרת. השתתפו בה חמישה אנשים שהתפרעו במקום. אחד מהם שבר בקבוק והכה את אביו. חיש מהר

גברה הקטטה ומשה הכה בהם חזרה. אחד מהמתפרעים במסעדה השליך לעברו כיסא שדופנו פגע בעינו השמאלית.

משה הובהל לבית החולים. אחותו עליזה, אחות במקצועה, התלוותה אליו בין הרופאים ובין בתי החולים השונים. הסתבר לו שאי אפשר היה להציל את העין. האפשרות שעמדה בפני משה הייתה להשאיר את העין שנפגעה במקומה מבלי שהוא יכול לראות בה, דבר שיש בו סכנה לפגיעה בעין הימנית, הבריאה, והאפשרות האחרת הייתה להסיר את העין ולהחליפה בעין תותבת, דבר שיבטיח אי פגיעה בעין הבריאה. משה בחר באפשרות השנייה.

כעבור פרק זמן ולאחר שהתאושש מהמקרה. התפנה לסייע בחיזוק ובעידוד אנשים אחרים שנקלעו למצבים דומים. בפעולות העידוד שלו הסביר את ההבדל בין האף שנמצא בולט במרכז הפנים לעומת העיניים השקועות ומוגנות מתחת לעצמות המצח. שלא כמו האף או הפה שהם איברים יחידים, במקרה של העיניים 'היצרן' ברא שתיים, וגם דאג להגנתן, ללמדך את חשיבותן לאדם.

מאז המקרה שאירע לו, השתדל משה לעזור ולחזק אנשים שנקלעו למצבים דומים לשלו ואיבדו את עינם. אורי מזר סיפר לו על האירוע שקרה לאחיו, משה מזרחי, ומשה נחלץ לעזרתו בסיוע ובייעוץ. לימים משה מזרחי יתמנה במשטרה לראש היאחב"ל ולראש האגף לחקירות ומודיעין ובהמשך לחבר כנסת.

משה ואביו הגישו תביעה נגד האנשים שפגעו בו, אבל המשפט נמשך ללא תכלית ואז בשלב מסוים ויתר משה על ההמשך.

מאז התקרית ולאחר הטיפולים הרפואיים נותר משה עם עין תותבת. הוא השלים עם מצבו ומעולם לא נתן למקרה המצער לפגוע במהלך חייו. היו ימים שבהם אפילו הרשה לעצמו להתבדח עם רופאיו על צבע העין התותבת שיבחרו לו.

"אולי צריך לשנות את הצבע כדי שיתאים לצבע החולצה", נהג לומר.

במקרה אחר התלוץץ עם ידידיו שבזמן שהיה צולל מתחת לפני המים בחפשו דגים, הדגים היו נבהלים ממראהו עם העין התותבת, ומרוב בלבול היו נתפסים בידיו. "אולי זאת הסיבה שהצלחתי לתפוס כל כך הרבה דגים." נהג לומר בבדיחות.

באותה השנה עלה הדוד של אבא שלו, הרב בצלאל אוחנה, ממצרים לישראל. כששמע הדוד על מה שקרה למשה, אמר לו שהוא רוצה לקחת אותו לבאר מרים שבכינרת.

"במוצאי שבת, שהוא ערב ראש חודש, תלך לטבול במימיה של באר מרים," ביקש ממנו הדוד בצלאל.
"בשביל מה?" התפלא משה.
"לריפוי העין," הייתה התשובה.
"אין מה לרפות. הרופאים עשו כל שביכולתם. אין עין."
"אל תשאל הרבה שאלות ורק תבוא איתי."

משה נכנע לבקשת הדוד ובמוצאי יום השבת נסע איתו לכינרת, אל באר מרים. המקום היה בין החוף העירוני לבין גני חמת/חמי טבריה. שניהם טבלו בבאר מרים. לדברי דודו היה זה המקום הקדום שלפי האמונה היה באר מרים. על פי המסורת באר מרים הייתה הבאר שליוותה את בני ישראל בנדודיהם במדבר סיני.

מאז ועד היום ממשיך משה לפקוד את המקום ולטבול בבאר מרים בכל ערב ראש חודש שנופל במוצאי שבת. הוא טובל בבאר ורוחץ את פניו ואת גופו במימיה של הבאר. עד היום יש לו במשרד בקבוק מלא מים מבאר מרים. הוא מאמין שהטבילה ובקבוק המים שאצלו במשרד הם הסגולה לרפואה עד עצם היום הזה. את הבקבוק מילא בעצמו בזמן שטבל במימיה של הבאר.

מספר חודשים אחרי שהשתחרר מהשירות הצבאי, פנה אליו אלכס צור, גיסו, בעלה של אחותו יוכבד. אלכס היה מזכיר איגוד הימאים בארץ שמושבו בחיפה. בתקופה זו נקרא משה לעיתים קרובות לשירות מילואים פעיל, והדבר הפריע לו במציאת עבודה מתאימה. כל כמה חודשים קיבל צו גיוס

למילואים. כשגיסו שאל אותו אם הוא מוכן לעבוד בצי הסוחר, משה הסכים מייד והתקבל לעבודה.

במסגרת העבודה בצי הסוחר עבד משה על מיכלית 'חיפה' שהפליגה בין חיפה לאיטליה, אגוסטה וסרגוסטה והביאה דלק גולמי (מזוט) מאיטליה לישראל. משה החזיק מעמד בצי הסוחר כשנה בערך. בהפלגות הגיע גם לאמדן שבגרמניה, להבאת דלק. תפקידו על האונייה היה מכונאי. הוא עבד עם צוות שרובו ישראלי.

מהרגע שבו משה עלה לצי, הוציאו אותו ממערך המילואים שבחיל הים. הפסקת שירות המילואים הועילה לו, משום שרצה כבר להתמסד בעבודה מסוימת.

כעבור כשנה אירע לו מקרה הפציעה, שבו איבד את עינו, ואז קיבל פטור סופי מהמילואים. כחודש לאחר שהתאושש מהפציעה הלך לעבוד בתריסים. בני דודיו בתל אביב עד היום עובדים בעבודות הדלתות והארונות בבעלותם המפעל ורשת החנויות 'קלאס דלת'.

בתל אביב, ניסה ללמוד אצל בני דודיו את אופי העבודה וניסה להתמקצע בה. אבל הסתבר שלבן דודו אברהם אוחנה היה שותף בשם ציון קיכלר, שהתנגד ללימודיו במפעל. משה לא התייאש ואמר למעסיקיו שאין צורך שילמדו אותו. הוא נשאר במפעל חודשיים עד שלושה חודשים ועקב מקרוב את העובדים וראה איך הם עובדים ואיך בונים את הדלתות. הלמידה שלו הייתה רק מתוך הסתכלות. כל מה שראה, רשם בזיכרונו, כולל הפרטים הקטנים ביותר. במפעל היו מדי פעם מעסיקים אותו בשליחויות שונות בהבאת ציוד לדלתות. משה רשם את כתובות הספקים, כמו חינוקים, שהיה מכין את המספריים של הדלת, ואחרים שלימים יעבוד איתם באופן עצמאי.

כעבור שלושה חודשים בערך, כשחזר לטבריה, כבר ידע מראיה בלבד איך לבנות דלת. היות והיה לו רקע מקצועי מלימודיו בבית ספר התיכון 'עמל', ידע לבצע את העבודה באופן מקצועי. כשהגיע לטבריה התחיל מייד לפרסם את עצמו וקיבל הזמנות עבודה. הוא בנה והרכיב דלתות. עד היום יש לקוחות שלו שהדלתות שהרכיב אצלם עדיין עובדות.

ההתנגדות של ציון קיכלר ללימודיו את המקצוע בתל אביב, נבעה בגלל חששו שמתחרים נוספים ייכנסו לתחום שלו. משה פתר את הבעיה כשהסכים לעבוד שם בלי תשלום. הוא רק טאטא את השטח ועשה פעולות שוליות שונות, אבל בינתיים תוך כדי הפעולות הפשוטות, למד את רזי המלאכה. בהמשך הזמן, הבין משה שאי אפשר להתקיים רק ממחיצות פלסטיק, והרחיב את העסק שלו. הוא הפך לסוכן של 'תריסול' וגם עסק בהתקנת מצנני אוויר ומזגנים של תדיראן. הפך לסוכן של חברת תדיראן. מאוחר יותר היה גם סוכן של חברת 'קליל', חלונות ודלתות אלומיניום. בעבודתו ייצר את הדלתות האלה והתקין אותן בטבריה ובאזור עמק הירדן והגליל התחתון. משה היה אנרגטי שלא ישב רגע בשקט ולא רק בשטח הדלתות והמזגנים. בנוסף לעיסוקו המגוון, היה לו משרד ברחוב אלחדיף בטבריה. ובד בבד עם עבודתו בתריסים, היה גם סוכן ביטוח 'בוחן' של עובדי מדינה.

האשראי בבנק דיסקונט ובבנק לאומי

למשה היה חשבון בבנק לאומי ושם קיבל אשראי של 100,000 לירות. הפגישה עם מנהל בנק דיסקונט התקיימה בחוף השקט על ארוחת צוהריים. בפגישה השתתף גם עמנואל גורלי, מנהל בנק דיסקונט הממונה על אזור הצפון, מחדרה עד מטולה.

בזמן הארוחה עם האורחים מהבנק אמר להם משה שהאשראי שיש לו בסך של 250 אלף לירות לא מספיק. כששמע זאת עמנואל גורלי, פנה לאלי דורה, מנהל הבנק בסניף טבריה, וביקש ממנו להכפיל לו את האשראי פי שניים, כלומר ל-500,000. בין משה לאלי דורה היו יחסים טובים, כי בכל ימי העצמאות ובחגים אחרים, אירח משה את כל עובדי הבנק ואורחים מהאזור של בנק דיסקונט. האירוח היה לקומזיץ משותף עם עובדי הבנק שנערך מדי שנה בשנה.

אנשי בנק לאומי ששמעו על האירוח של עובדי בנק דיסקונט בחוף השקט, יצרו קשר עם משה. מנהל סניף הבנק בטבריה, שלמה כהן, קבע איתו פגישה בעניין העברת חלק מהנכסים שלו לטיפול בבנק לאומי. הפגישה

נערכה גם היא בחוף השקט על ארוחת צוהריים והשתתף בה גם עובדיה חסון, מנהל אשראי ארצי של הבנק. תוך כדי הארוחה העלה מנהל הבנק את הנושא להעברת חלק מהמחזור של משה לטיפול אצלם בבנק. משה השיב לו: "תשמע במקום הזה בדיוק, ישבתי עם גורלי והוא הכפיל לי את האשראי לפי שניים. מה אתה יכול לעשות?"

"מה האשראי שלך היום אצלנו?" שאל עובדיה חסון.

"מאה אלף", השיב משה. כששמע זאת מנהל האשראי הארצי, אמר לשלמה כהן, "תעשה לו פי חמישה..".

החמצות

אחת ההחמצות של משה בענייני עסקים הייתה כשהציעו לו להקים עסק בחיפה והוא סירב. אלי לוי, איש חיל הים מחיפה, דיבר איתו ואמר לו שדיבר עם ראש עיריית חיפה, אבא חושי, על האפשרות לבנות אולם דומה לאולם שיש למשה בטבריה. ראש העיר יקצה להם קרקע לחוף הים, אך הוא לא רצה. בזמנו בחיפה היו בסך הכול 2-3 אולמות, 'בית המהנדס', אולמי 'רוץ' ועוד אולם קטן. היום יש עשרות אולמות באזור. אם היה מקבל את ההצעה ובונה אולם אחד, היה יכול להתפתח לעסק משגשג ומוצלח. משה לא התפתה, כי לא רצה להתפשט יותר מדי. היום הוא משוכנע שמבחינה כלכלית זאת הייתה החלטה שגויה מצידו.

בבת ים היה בית מלון על שפת הים שעמד שנים רבות ללא שימוש, עם אולמות. בעלי המלון רצו למסור אותם לחכירה. דני אוחנה, בן דודו, רצה שמשה יקנה, או יחכור את האולם למלון, אך משה סירב שוב, כי היה קשור לטבריה ולמשפחה. היה היחיד שצריך היה לעבוד והיה לו קשה. היום בדיעבד, אולי הייתה החמצה כלכלית.

עבודה במלון 'רמה'

משה ביצע עבודה בהתקנת תריסים במלון רמה בטבריה. בעל המלון, יוסף אלחדיף, היה חייב לו מאות אלפי שקלים בגין העבודה. משה המתין שנה ועוד שנה וראה שבעל המלון לא מגלה שום נכונות לשלם לו את חובו. בלית ברירה הגיש נגדו תביעה בבית משפט השלום בטבריה. שניהם נכנסו לאולם בית המשפט והתייצבו לפני השופט יעקב בר זאב.

מייד כשהשופט הביט בהם, קרא לעברם: "מה זה? משה אוחנה נגד יוסף אלחדיף, מה, אתם לא מתביישים? שתי משפחות מכובדות בעיר בבית המשפט?"

"ביצעתי אצלו עבודות. התקנתי לו תריסים, הכול חדש במלון ועכשיו טוען שאין לו כסף. לא משלם את חובו," טען משה. השופט בר זאב נשאר בשלו: "אתם שתי משפחות מכובדות. תסתדרו ביניכם. אני לא שופט אתכם."

משה חזר שוב על דבריו והסביר לשופט שיוסף אלחדיף לא משלם את חובו.

"אדוני, אתם חייבים להסתדר," אמר השופט בעקשנות וביקש להוציאם החוצה מאולם בית המשפט.

בסופו של דבר נאלץ יוסף אלחדיף לשלם ולפרוע את חובו במלואו.

אליעזר בהלול

אליעזר בהלול עבד בהנהלה של 'חמי טבריה' ופיטרו אותו באופן פתאומי. לאחר פיטוריו הסתובב מספר חודשים ללא עבודה. באחד הימים פנה למשה והעלה בפניו רעיון להקמת חברה להתקנת תקרות אקוסטיות המיוצרות בקיבוץ דן. לאחר שסיפר לו על הרעיון ביקש ממנו להיות שותפו במסגרת של אחוזים. באותה עת היה למשה משרד ברחוב אלחדיף בטבריה. הוא השיב לאליעזר שיחליט בהמשך, ובינתיים העמיד לרשותו את משרדו שברחוב אלחדיף.

היזם והים

”תשתמש באופן חופשי במשרד, יש שם טלפון, תתחיל לעבוד ונשוב ונשוחח על הנושא בהמשך,“ אמר לו ומסר לידיו את מפתח המשרד. אליעזר קיבל את ההצעה ועבד במשרד כארבעה חודשים. הוא ביצע עבודות שונות בבתי מלון ואצל צרכנים אחרים. בתום התקופה כשפנה למשה בעניין השותפות, השיב לו משה:

”יש לי הרבה שטחי עבודה ואני לא מעוניין להיכנס לשטח נוסף. מכאן תמשיך בעצמך.“

”אז מה מגיע לך על החודשים שבהם עבדתי במשרד שלך?“ שאל אליעזר.

”לא מגיע לי כלום,“ אמר משה.

בסופו של דבר שילם לו אליעזר רק את העלויות על הוצאות הטלפון. בכך בעצם גמל משה לאליעזר על תקופות קודמות שבהן עזר לו. אליעזר היה חבר של אריק שרון ומדי פעם נפגשו באירועים שונים. היה מיודד עם המשפחה שלו והיה אף מדריך שלו בעבר בתנועת בית”ר. זאת הייתה דרך טובה לגמול לו על העבר.

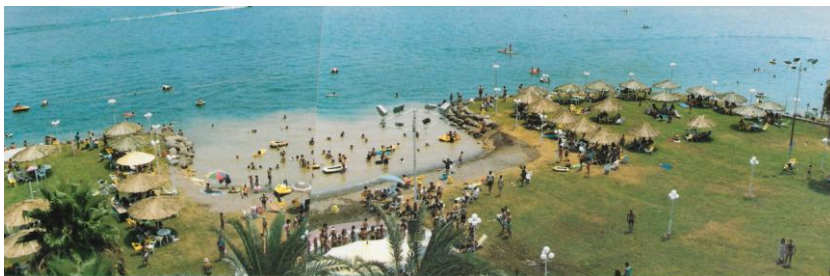
עליזה, משה ורודיק. מאחור האחות אסתר

פרק ז - 'החוף השקט'

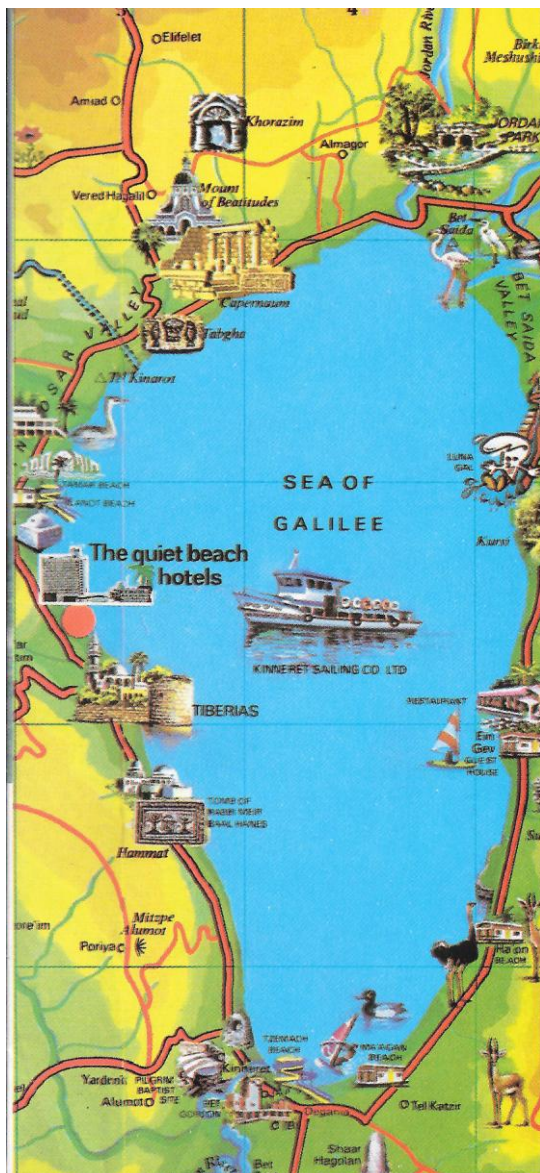
במלון 'החוף השקט' 270 חדרים, 70 מהם באגף שעל חוף הכינרת, לצד שטחים ציבוריים ומסעדה. יתר החדרים, 198 במספרם, באגף המערבי, מצידו השני של הכביש הראשי.

מלון 'החוף השקט' היה אחד מבתי המלון הגדולים והבולטים בטבריה. הוא שוכן משני צידי הכביש הראשי (כביש 90), שמוביל מטבריה לקריית שמונה. המלון בנוי על שני אגפים המחוברים ביניהם בגשר שעובר מעל לכביש. ייחודו של המלון בשל בעלותו על שטח פרטי בן 8 דונם על חוף הכינרת.

כאשר המשפחה קיבלה זיכיון לייבש את 'החוף השקט', קנו אותו שלושה שותפים: שמואל אוחנה, עזר אזואלוס ואהרון כהן. 'החוף השקט' היה חלק מרכוש נטוש ושלושת השותפים קנו אותו מחברת 'עמידר' בדמי מפתח. במקום הייתה רק פינת מים, אבל התחילו לייבש אותה. פעולת הייבוש הייתה בעיקר בהשלכת פסולת על המים וכך בהדרגה המקום התמלא וכתוצאה מכך התייבש והתרחב. לעיתים שילמו בדגים את התמורה למייבשים. שילמו גם בכסף. חומר רב הוכנס למים.

'החוף השקט' מראה פנוראמי מתוך פרוספקט המלון

בטבריה של אותם הימים לא היו חופי רחצה מסודרים. היה רק חוף ה'לידו' ובטבריה ציפו למשקיעים שיגיעו לעיר, אך אלה לא באו. משלא באו משקיעים מחוץ לעיר התחילו הטבריינים למצוא עניין בחופים, כמו ב'חוף התכלת' וב'חוף רון'. המסקנה הייתה שהם צריכים להסתדר בעצמם. זה מה שניסו כולם לעשות, משום שבאותה עת חוף ה'לידו', שהיה פעם לשם דבר, היה מעט מוזנח.

בחוף השקט פעל בעיקר שמואל, אחיו הבכור של משה. הוא פעל עם שני שותפיו עזר אזואלוס ואהרון כהן. באחד הימים עזר אזואלוס איים על שמואל

אחיו באקדח, רצה לרצוח אותו, משום שהאשים אותו שלא עבד כמוהו. תוצאת התקרית הייתה שמשה קנה את החלק של אזואלוס בשותפות.

עם כניסתו של משה לשותפות התחיל להפעיל את המקום ותוך שבעה חודשים הפעיל גם את חוף הרחצה וגם הנהיג אירועים תחת כיפת השמיים. מאז כניסתו הפך להיות הרוח החיה של המקום וניהל אותו עד אחרי שנת 1995 בערך.

משה ניהל את המלון משנת 1979, בה נפתח האגף המזרחי עד שנת 2001. האגף המערבי נפתח בשנת 1988. ניהול אמיתי - עד שנת 1995. בשלב מוקדם בשנות ה-70 אהרון כהן פרש מהשותפות ואז נשאר משה שותף עם שמואל אחיו ועם שלמה אביהם. ברוב הזמן הסתדרו ביניהם באופן סביר, אבל זה פסק עם הכנסת כונס הנכסים. שמואל נתן למשה יד חופשית לפעול ולנהל את המלון ולא התערב בניהול. משה עשה את כל העבודה היום יומית בשטח. הפך את המלון למלון של 76 חדרים, בהמשך הקים את האגף המערבי על 198 חדריו הכולל את הגשר המחבר בין שני אגפיו (כשלצורך הקמת הגשר דאג משה לסגירת כביש 90 למספר לילות). ביחד המלון כלל - 270 חדרים.

מתוך המלון עצמו קיבלו שטחים לייבוש. מדונם ושבע מאות מטר, זה נהפך ל-14 דונם. 10 דונם ייבוש ובנוסף להם רכשו את החלק עם הגשר שכלל עוד 4 דונם. אומדנו היה בזמנו כמה עשרות מיליון דולר.

בשנה זו עבר 'החוף השקט' לכונס נכסים ומשה הצליח לשחרר את כינוס הנכסים בשנת 1999 עת נמכרו 40% מהזכויות ל'כלל תיירות' עבור 6.5 מיליון דולר והניהול עבר אליה. במקביל, לכיסוי חובות, נלקחה הלוואה נוספת מבנק דיסקונט בסך 27 מיליון שקל.

בשנת 2001 פרצה האינתיפאדה השנייה, ובהמשך, סכסוך עם כלל תיירות, דבר שהקשה עם החזרי הלוואות והסאגה הסתיימה בשנת 2005, כשמונה שוב כונס ו-60% הזכויות הנותרות נרכשו על ידי כלל תיירות. מאז עבר המלון מס' ידיים וכיום הוא מנוהל על ידי רשת פתאל שהיא גם הבעלים של חלקו.

באחד הימים כשהייתה שותפות בין משה ובין חברת 'כלל תיירות', קבעו להיפגש עם פתאל בחיפה לצורך בחינת אפשרות למסירת המלון לניהולו למספר שנים. משה וילדיו עם עורכי הדין שלו ביקשו ממנו להביא את יוסי רוזנבלום מנכ"ל גני-חמת, שהיה בשלב מסוים סמנכ"ל אפריקה ישראל. הם נסעו אליו לחיפה למלון מרידיאן וביום האחרון שבו היו צריכים לסכם את העניין, בא פתאל לשם ואמר שאינו רוצה עוד בעסקה. כשנשאל מה קרה, השיב לו שאינו רוצה את השותפות. הוא לא רצה להגיד, אבל כשלחץ אותו אמר: "אגיד לך דבר אחר, אתמול גייסתי את הבן שלי לצבא. והיה שלמה פרייס, מנכ"ל 'כלל תיירות', מטעם נוחי דנקנר." משה הבין ששלמה פרייס, דיבר איתו וכפי הנראה נאמרו דברים שטרפדו את העסקה בדרך כלשהי. שלמה פרייס היה מנהל 'כלל תיירות' ונופש מטעם נוחי דנקנר. בזמן השותפות בחברה היו לכלל תיירות 40% ולמשה היו 60%. כלל תיירות רכשו את חלקם בשנת 1999 וכך הוסר כינוס הנכסים מהמלון, אך זמן קצר לאחר מכן וגם בעקבות אינתיפאדת 2001 נתגלע סכסוך בין השותפים. בזמנו כלל תיירות סגרו את המלון וניסה לפעול כך שלמשה לא יהיה כסף להחזרת ההלוואה שקיבל. הוא שלח עשרה אנשי ביטחון שישמרו שלא ייכנסו אורחים והמלון ייסגר על מנת שלא תהיינה הכנסות, וכדי שמשה לא יוכל לשלם את פירעון ההלוואות שהיו לו בבנק וכך יוכלו לרכוש את הנכס.

'כלל תיירות' רכשה 40% מהמלון תמורת 6.5 מיליון דולר ועל פי הסכם הרכישה קיבלה אופציה לרכישת יתר המניות, אם משפחת אוחנה לא תעמוד בפירעון ההלוואה בסך 7.25 מיליון דולר שקיבלה מבנק דיסקונט. בסופו של התהליך המלון נכנס לכינוס נכסים בשל החובות לבנק דיסקונט. בזמן הכינוס בין השנים 1995-1999 המלון הופעל על ידי הכונס, עורך דין אהרון בן שחר.

משפחת אוחנה החזיקה בידה מספר מסעדות בטיילת של טבריה וסמוך לחוף השקט.

באחד המשפטים האחרונים של נוחי דנקנר, ששודרו באמצעי התקשורת, לפני כניסתו לכלא, מסיבות אחרות שלא קשורות לעניין 'החוף השקט', שמע אותו משה אומר שכל ה'אי די בי' זה מפעל חיים שלו ומי ששמע אותו נכנס מפה ויצא משם.

עם כל הכבוד לו, עסקה פיננסית היא לא מפעל חיים. האופן בו פותח 'החוף השקט', יבוש חלק מהכינרת, בניית אולם אירועים, יבוש חלק נוסף, בניית מלון בן 76 חדרים, בניית מלון בן 198 חדרים, הנחת גשר בין שני אגפי המלון ויבוש נוסף לחוף שמסתכם בכ-10 דונם - זה מפעל חיים!

במהלך הסכסוך עם כלל תיירות, החברה שלחה עשרה אנשי ביטחון מאשדוד. משה הופתע כשראה את מבני גופם, "כל אחד מהם נראה לו בגודל של ארון". אנשי הביטחון סגרו פיזית את המלון, ומשה נאלץ להזמין להם משטרה. עופר, קצין המשטרה שהגיע למקום בדק את הנושא ברשם החברות וראה שאכן משה צדק. הוא מחזיק ב-60% מהחברה והם ב-40%. לכן הורה להם לעזוב את המלון, כי הם לא יכולים כך להמשיך. אנשי הביטחון צייתו להוראה.

אחד מהם תפס את משה בידו ולחץ אותה, אמר לו שכל האירוע הזה לא הביא, אלא עצבים. הוא שאל אותו למה לא התעצבן ולמה לא נתן להם כמה אגרופים. משה השיב לו שבעבר היה נוהג כך, אבל עכשיו כבר לא עושה את זה, בוודאי לא כשילדיו כבר מסודרים.

בזמן שנמצא המלון בכינוס נכסים, סוכם שחברת 'אקור כלל', המשותפת ל'כלל תיירות' ולרשת המלונות 'אקור', תנהל את המלון. החברה ניהלה את המלון תחת המותג 'מרקיור'. ההסכם היה ל-12 שנים, עם אופציה להארכה ב-5 שנים נוספות. כאמור, התחיל ב-1999 אבל ה'רומן' הסתיים ב-2005.

ישראל קניג שהיה ממונה על המחוז, אמר למשה שבחוף השקט היו לו חמישה מפעלים מאושרים. היו הגדלות ועוד הגדלות. הוא ראה אותו מתעקש לקבל רישיון למלון על שפת הכינרת ורוצה את התוכנית לבנות. זה לא היה

פשוט. ראה אותו עם חברי הוועדות שהכירו אותו מהצבא בתור איש נדבן ותורם. קניג אמר לו שהוא נמנה על משפחה גדולה וחזקה, והציע לו לבנות מלון בעכו, "שם צריכים כוח נגדי מול הערבים." אמר לו. "אני רוצה שתבנה שם, אני אדאג לך שתקבל מפעל מאושר ותקבל הטבות במשרד הפנים." משה השיב לו שהוא בונה בטבריה ולא רוצה לפזר את כוחותיו במקומות אחרים. בדרך כלל הוא עובד ועושה את הכול לבד וזה לא פשוט. בנוסף, משה לא רצה כאדם רגיל מן השורה, לקבל הטבות פי חמישה יותר מאדם רגיל. פירוש הדבר היה לקבל מענקים על חשבון המדינה לצורך פיתוח מפעל מאושר. משה דחה את הצעתו של קניג. בגלל אופיו לא יכול היה לקבל אותה.

צביקה ליבנת, שותף של נוחי דנקנר, אמר למשה שאם מישהו היה לוקח את העסק המשפחתי שלהם, היה יורה בו כדור בין העיניים. המשפט נאמר על ידו אחרי העניין של כונס הנכסים, ומשה לא שכח אותו.

משה טיפל במשפט של 'החוף השקט' והוא למעשה היה גם משלם ליועצים המשפטיים שעבדו בשבילו. הוא שילם להם את שכר הטרחה והוצאות שונות. בזמנו השתמש בנכסים שהוא שלט בהם לכיסוי ההוצאות. למשל הוא פרע מניות וחסקונות שלו ושל ילדיו ושילם את ההוצאות. כך עשה גם ב'בית הפרי והפיצה' שנמצא ברחוב הבנים, ובנכסים אחרים, כמו 'סוכנות לכל', חנות למוצרי חשמל שמשרדה היה ברחוב אלחדיף, שהיה רשום בטאבו על שמו, ובתי מלאכה על יד קבר הרמב"ם שהיו על שמו. חלק נכבד מהנכסים האחרים שהיו ברשותו נמכרו ומומשו לטובת ההגנה על 'החוף השקט' שבסוף לא הצליחו בו.

אורחים ומבקרים בחוף השקט

במלונות 'החוף השקט' התארחו נשיאים, שרים, ראש ממשלה, קצינים בכירים, מפכ"לים, מנכ"לים ואנשים שונים מכל צמרת המדינה. למלון הייתה

גם כניסה נוספת מהכביש העליון של המלון, ישירות לקומה השביעית, והיו מדי פעם אורחים שביקשו מסיבותיהם שלהם להיכנס דרכה. האלוף (במיל') יוסי פלד היה מתארח בחוף השקט עוד לפני שהוקם המלון. בחוף השקט נהגו לארח קצינים וחיילים מפיקוד צפון. חוף הרחצה הוקם במקום משנת 1978 ולמעשה עד היום לא חדל מלפעול כחוף רחצה. על החוף הוסף בזמנו האולם ולאחריו המלון בן 76 חדרים. כאשר בפיקוד הצפון של צה"ל ערכו מסיבת ניצחון לאחר מלחמת ששת הימים, הם בחרו בחוף השקט כמקום שבו נערכה המסיבה. הצבא בחר במקום, משום שהיה זה המקום הגדול ביותר באזור והפופולארי ביותר באותה עת. במסיבה הופיעו אנשי צבא וביניהם ומפקדים בכירים.

במסיבה, בין היתר, הרימו כוסות לחיים, והמפקד אמר שעכשיו אחרי ה'לחיים' גם נשבור את הכוסות, וכך עשו. שברו את כל הכוסות בחוף.

בחוף התקיימו כנסים שונים, כמו מרוץ התותח במסלול של מספר קילומטרים. המרוץ היה בתיאום עם האלוף דורון רובין ובהתאם לשיקוליו. הסיום שלו היה בחוף השקט ושם גם חולקו הפרסים בטקס הסיום. באירועים כאלה בדרך כלל משה הקצה את החוף וסיפק את הכיבוד.

בר מצווה ליתומים. מסיבת בר המצווה נערכה על ידי הרב דוד גרוסמן. המשפחה של משה מתל אביב תרמה לרב ארבעה ספרי תורה. תרמה משאית שחילקה אוכל לנזקקים במגדל העמק. 'החוף השקט' הכין לרב גרוסמן את האוכל במימון מלא של משה, שדאג להכין למשתתפים ארוחת פאר מיוחדת במינה. לכנס הביאו את היתומים עם בני משפחותיהם. הרב דוד גרוסמן גבה כסף מהתורמים לטובת היתומים, וחילק אותו בהתאם לשיקוליו.

משה עם הרב דוד גרוסמן באחד האירועים בחוף
השקט

משה בן קיקי שהיה יו"ר הפועל חיפה ויו"ר ועד בתי הזיקוק, ארגן ספורטיאדה ומחוזיאדה בטבריה. בספורטיאדה השתתפו כחמשת אלפים איש שהתארחו במלונות טבריה וחלק מהם גם בקיבוצי הסביבה, כמו לביא ואחרים. לא היה מספיק מקום לכולם בבתי המלון של טבריה. המחוזיאדה הייתה רק למחוז והתארחו בה כאלפיים וחמש מאות איש. בהסכם עם מארגני הספורטיאדה הגיעו כחמשת אלפים איש שהתארחו בכל המלונות בטבריה ובסביבה. **חבל שאין מישהו שיחשוב היום כמו מושגים שחשב משה באותה עת. היה לו חשוב לפתח את תירות הפנים והחוץ בעיר טבריה.**

משה הוסיף בצער שהיום האירועים האלה מתקיימים באילת. 'החוף השקט' דאג לאולם ולכל הלוגיסטיקה של האירוע. למעשה החיוב של 'החוף השקט' היה רק על החדרים והאוכל. האולמות נתרמו על ידו לטובת האירוע ללא חיוב. משה עשה כמיטב יכולתו שאירועים מהסוג הזה יתקיימו בעיר טבריה, מדי שנה.

האחים המתופפים

אליהו גמליאל מחבר שירים ואחיו עמנואל מנהל הבנק הערבי, בני משפחה של משה, שניהם השתתפו בחתונה של בנו מיכאל. משה הזמין את שניהם והם באו מבעוד מועד למלון והתארחו בו. שניהם החליטו לבוא ביום החתונה ולקבל את המוזמנים בתופים. היה זה מחווה שלהם לעשות למשה טוב. הם הופיעו באולם כמתוכנן וקיבלו את פני הבאים בתופים. בנו של משה ועימו המוזמנים לחתונה שלא הכירו אותם, לא הבינו את מה שעשו ורצו להפסיק אותם. איכשהו הטיפוף הופסק. משה הביא אנשים בכירים, רמי מעלה שהפכו בערב למתופפים רק כדי לגרום לו נחת רוח, בסופו של דבר נגרמה לו מעט אי נעימות.

בנק דיסקונט

מנהל בנק דיסקונט המיתולוגי, אלי דורה ז"ל, היה חבר של משה. במסגרת העבודה בחוף השקט פתח משה חשבונות בנק לעובדים שלו בבנק דיסקונט. משה היה הלקוח הגדול ביותר של הבנק. הוא פתח לעובדים גם תוכניות חיסכון 'תמר'. לפעמים היה מתקשר למנהל הסניף ומבקש ממנו לתת לאחד מהעובדים שלו הלוואה. מנהל הבנק ביקש ממנו לצרף לכל בקשה כזו אישור בכתב ממנו בנוסח של 'תאשר למוכ"ז הלוואה'. מנהל הבנק כיבד את בקשותיו של משה. לא היה מקרה שנשלחה למנהל הבנק בקשה כזו שלא כובדה על ידו. מספר העובדים שהועסקו בחוף השקט הגיע למאה וחמישים בימים רגילים ובתקופות מסוימות, לפי עונות התיירות, הגיע אף למאתיים.

חתונת הבעלים של 'חוף התכלת' וצחוק הגורל

משה ערך את החתונה של ויקטור מזרחי, שנערכה בשנות השבעים. הוא הכין לו את כל התבשילים בחוף השקט ודאג להעבירם לחוף התכלת. הוא הכין את כל הבישולים, מהמנה הראשונה ועד למנה האחרונה. סמוך לערב

האירוע, לפני החתונה, התחיל לטפטף גשם. משה אמר לויקטור שבודקים את מזג האוויר. אם ירד גשם לא תהיה חתונה. "במקרה אי אפשר יהיה לסמוך על מזג האוויר, מה שהעברתי אליך תעביר אליי חזרה," אמר לו משה. ויקטור שאל אותו כמה הוא מבקש על הסידור הזה. משה השיב לו: "מיליון דולר. וכי יש לך ברירה?"

משה ערך את האירוע ובסופו בא אליו עם חבילה גדולה של כסף ואמר לו, "מה החשבון שלך?" לאחר שעשו חשבון לפי מספר המלצרים שהשתתפו באירוע, שילם להם. "אני לא רוצה שום דבר," אמר משה לויקטור. "אבל יש לך הוצאות," השיב ויקטור.

"אני לא רוצה שום דבר. עכשיו אני חיתנתי אותך וזאת בשבילי זכות מיוחדת," השיב משה בסיפוק.

כל האירועים המשפחתיים של משה התקיימו בחוף השקט, אבל, לימים, לאחר מכירת 'החוף השקט', היו שני אירועים של חתונות, שנערכו בחוף התכלת. היו אלה החתונות של בתו רחלי עם יריב ושל בנו ליאור עם נגה. משה פנה לויקטור מזרחי הבעלים של חוף התכלת משום שהמקום היה זהה באופיו לחוף השקט, על שפת הכנרת, והעדיף אותו על פני אולמות אחרים בטבריה. הוא פנה לויקטור מזרחי וסיכם איתו על החתונה. לכל חתונה הוזמנו כשמונה מאות עד אלף איש.

למחרת היום פנה אליו משה לעריכת החשבון וכפי שסוכם קיבל את כל הכסף כולל טיפים למלצרים. עם קבלת הכסף אמר ויקטור למשה: "שמע משה, אני רוצה להגיד לך משהו, כשסיכמנו את האירוע אמרו לי תיזהר ממשה, הוא יסדר אותך במספר האנשים, לכן תנסה לקחת ממנו את הכסף למפרע. אבל אני מכיר אותך ויודע את היחסים בינינו ולא חשבתי אפילו לרגע לבקש ממך. עכשיו אני נוכח לדעת שלא טעיתי. אמרתי לאלה שדיברו איתי שהלוואי וכל הלקוחות שלי יהיו כמוך. היה כיף לעבוד איתך וכיף להתחשבן איתך. היית לא מאה אחוז, אלא אלף אחוז! כך הייתה החתונה הראשונה שערך משה בחוף התכלת וכמוה הייתה גם החתונה השנייה.

מוטי מרדכי

מוטי מרדכי, חבר מועצת העיר לשעבר, היה סמנכ"ל הכספים של משקי עמק הירדן ובהמשך עבד במשרד עם עו"ד חוטר ישי בתל אביב. לאחר מספר שנים בעבודה בתל אביב בא לטבריה וערך מחקר על עסקי התיירות בעיר. הוא בדק בעיקר את המלונאות ואת אתרי התיירות ועסקים אחרים. באחד הימים נפגש עם משה, לפי בקשתו. בפגישה סיפר לו שהוא בדק את נושא התיירות ואמר שבכל בתי המלון הגדולים שבטבריה, כמו 'פלאז'ה', 'נהר הירדן', 'קיסר', ואחרים, יש יועצים וכלכלנים שליוו את בתי המלון למן פתיחתם.

"ואתה, מי היועצים שלך, מי הגוף שנמצא מאחוריך ועל פיו אתה פועל?" שאל מוטי את משה.

"אף אחד לא עומד מאחוריי ואין לי מערכת כזאת של יועצים," השיב לו משה.

"אז מי עושה לך את ההשקעות, את התחשיבים הכלכליים ואת הפעולות הכלכליות האחרות לצורך קבלת מפעלים מאושרים?"
"אף אחד. רק אני."

"זה לא יכול להיות ככה," הסביר לו מוטי.

"אני נשבע לך שאין איש מאחוריי. אני פועל לבד, או מתייעץ עם מנהלי המחלקות שלי."

"אתה לא מבין איזה דבר גדול זה שאתה פועל לבד. במלון כמו שלך יש כשלוש מאות חדרים ואתה לבד, הרי זה דבר ענק."

למשה אכן לא היו יועצים. בכוחות עצמו פיתח ובנה את המלון. התחיל בקטן והלך וגדל עם הזמן. הוא רכש את הידע שלו מתוך ניסיון של עבודה קשה ורצופה. במהלך עבודתו השקיע גם בלימודים והתמחה בניהול מלונאות ובמנהל עסקים. הוא בנה, פיתח וקיבל החלטות לפי תחושותיו האישיות. כך הצליח להתקדם ובנה לימים את שבנה. אחרי הכול, לא הרבה מבני טבריה הצליחו להגיע למעמדו, כשברקורד שלהם בניית שלושה בתי מלון.

חיילים חינם בחוף השקט

במלחמת ששת הימים, במלחמת כיפורים ובמלחמות לבנון הראשונה והשנייה, אפשר משה כניסה חינם לחיילים בחוף השקט. יתרה מזאת כל דבר שרכשו החיילים במקום, נמכר להם במחיר מוזל. במשך שנים כל החיילים שעברו באזור ופקדו את החוף נהנו מההטבות שהעניק משה. בזמן המלחמות, בכל ימי השבת, נהג משה לשלוח חמין ליחידות צבאיות, שהיו בקשר איתו. המשלוחים היו

בניצוחו של האח שמואל. בני המשפחה המשיכו לפנק את החיילים ביחידותיהם הפזורות במרחבי הגולן. מפקדי הבסיסים נהגו לשלוח חיילים מיחידותיהם שבאו לחוף ולקחו את החמין.

במשרדי החניון של 'רדיו מיקי' יש אוסף ענק ומרשים של מגנים ותעודות הוקרה שקיבל משה מיחידות שונות בצה"ל, על תרומותיו וסיועו לבסיסים. בדרך כלל כל מגן או תעודה בא לומר שהיחידות הביאו חלק מהפרודוקטים ובחוף השקט ערכו להם את המסיבות. מבין האומנים שהופיעו בפני הצבא בחוף השקט היו 'שוקולד', מנטה, מסטיק, שלישיית 'הגשש החיזור', 'העופרים' ולהקות נוספות אחרות. הייתה גם להקת 'האריות' שבראשה היה חיים סבן, כיום טייקון, כולם הופיעו במיוחד בפני החיילים בחוף השקט.

מגנים ותעודות הוקרה
שהוענקו ל'חוף השקט' על
ההערכה וההוקרה בפעילותם
למען החיילים

שטח איש ברמת הגולן

בני משפחת אוחנה לא הסתפקו רק באירוח בחוף השקט. בזמן מלחמת יום הכיפורים עזבו את החוף ויצאו אל החיילים.

בתקופת המלחמה בוטלו מרבית האירועים שתוכננו בחוף השקט. הפעילות הצטמצמה באופן ניכר ולעיתים הגיעה לאפס. באחת השיחות כשישב משה עם אחיו שמואל ועם אחותו תקוה הועלה רעיון להכין אוכל בחוף השקט ולשלוח אותו לחיילי צה"ל המשרתים ברמת הגולן. הם ידעו שבאותה עת שירת סגן אלוף יוסי פלד ברמת הגולן. יוסי פלד היה ידיד המשפחה ולא פעם התארח בחוף השקט. בזמן ביקוריו בטבריה נהג ללון עם אשתו אצל תקוה בכיתה. הידידות בינו לבני משפחת אוחנה העמידה ומדי פעם נהגו להיפגש. לא ייפלא, אפוא, שההחלטה נפלה. הם יתרמו אוכל לחלוקה לחיילים המשרתים תחת פיקודו של ידידם משכבר הימים. הייתה להם הערכה רבה אחיו, בין היתר, על היותו הקצין הצעיר ביותר בצה"ל, שנשא על כתפיו דרגת סגן אלוף.

שמואל נכנס למטבח ויחד עם העובדים התחילו לטגן דגים ועימם הכינו תוספות שונות, סלטים למיניהם ומטעמים אחרים. כשהכול היה מוכן, כ-300 עד 400 מנות עיקריות של דגים, החליטו לעלות לרמת הגולן ולתרום את האוכל לחטיבה של יוסי פלד. הם לא ידעו היכן בדיוק שהה יוסי פלד על הרמה, אבל ידעו שהוא בחטיבה 7. בדרך לרמת הגולן שאלו חיילים ונאמר להם שסגן אלוף פלד נמצא עם חייליו בסמוך לתחנת הדלק בבית ג'אן⁵. הם נסעו על פי ההסברים שקיבלו, אבל כשהיו כבר קרובים לתחנת הדלק, יצאו לקראתם שני נגמ"שים של צה"ל ומנעו מהם להמשיך בדרכם.

"לאן אתם נוסעים?" שאלו החיילים שבנגמ"שים.

"נוסעים לפגוש את יוסי פלד וחייליו בתחנת הדלק שבמזרעת בית ג'אן."

השיבו.

⁵ מזרעת בית ג'אן.

החיילים הסבירו לבני המשפחה שהם באו עכשיו משם ויוסי פלד ביקש לעצור אותם, כי הם נכנסים לשטח אש. החיילים ביקשו מהם בתקיפות לשוב בחזרה. משה, שהיה נהג הרכב, עצר לרגע והמתין עד שיעזבו את המקום. "אנחנו ניסע ליוסי פלד אחרי שהחיילים ייסעו מכאן," אמר משה. "אם הם יכולים להיות בשטח אש, גם אנחנו יכולים להיות בשטח אש." כך הם פעלו. לאחר שהחיילים עזבו את המקום, המשיך משה בנסיעה עד לבית ג'אן ושם חברו עם היחידה של יוסי פלד. "איך הגעתם לשטחי האש? אסור לכם להגיע לכאן! תמה יוסי על אומץ ליבם.

משה השיב לו בפשטות, "אם אתם פה, גם אנחנו יכולים להיות פה." המפגש עם היחידה של יוסי פלד היה בשעות הצוהריים. משה דאג לארגן להם את הארוחה החמה שכללה את הדגים, הסלטים, התוספות, השתייה, ושאר המטעמים. אפילו ויסקי הביאו עימם. הסיפוק היה גדול משום שלמשה נודע שמזה שבועיים ברציפות אכלו החיילים מציות צה"ליות ומזון יבש ממנות קרב.

בזמן שהחיילים סעדו את ליבם, יוסי פלד הודה לבני משפחת אוחנה על פועלם הנדיב.

"אנחנו נלחמים פה תקופה לא קצרה, ואם אנחנו נלחמים כדי להגן על אנשים כמו אלה, שעזבו את השגרה שלהם ובאו אלינו עד לכאן, אז כנראה יש לנו על מה להילחם."

המנות שנשלחו מהחוף השקט הגיעו בין היתר ליחידות נבחרות של צה"ל ולא פעם עברו את שרשרת הפיקוד בדרכם ליעד. בדיעבד נודע למשה שחלק ממנות האוכל שנשלחו, הגיעו לידידו משכבר הימים, יעקב הרטמן, ששירת כקצין ברמת הגולן, והידיד הטוב הרשה לעצמו לקזז מהם לחייליו, לפני שהמשיכו ליעד הנבחר...

באחת המלחמות אירח משה בחוף השקט את עובדי המאפייה המרחבת עם בני משפחותיהם על חשבון הבית. כולם השתכנו בחוף השקט במשך

כחודש עד חודשיים. אולי המדינה שילמה להם, אבל לחוף השקט לא הגיע שום תשלום. השתתפו באירוח בין שלושים לארבעים איש.

בשנת 1991 במבצע 'שלמה' כשהביאו את העולים מאתיופיה, אירח אותם משה, בהסכם שחתם עם הסוכנות היהודית, במלון 'החוף השקט', האגף המזרחי, שמנה אז 76 חדרים. בזמנו פנה אליו פני נחמני, המנהל שטיפל באירוח של עולי אתיופיה, וביקש ממנו לעשות מרכז קליטה גדול ולרכז בו בשני המלונות את העולים ב-300 חדרים.

באחד מסופי השבוע לאחר שהיו בקשר במשך שני לילות שלמים, סיכמו את המחיר ואת כל מה שנדרש להוצאות הקליטה של העולים. המארגנים ביקשו כיתות לימוד ודרישות נוספות ומשה דאג להכין את הכול בהתאם לסיכום שנקבע ביניהם. אבל כאשר שאל משה את נחמני אם הוא מביא את העולים מחוץ לטבריה, התשובה הייתה שהוא אוסף את העולים הפזורים כבר בבתי המלון השונים שבטבריה ורוצה לרכז אותם בחוף השקט. משה סירב על אף שבדיעבד זו הייתה יכולה להיות עסקה כלכלית משמעותית שעימה הכנסה גדולה. משה הכין הכול ותמחר את כל ההוצאות, כולל ההכנות המיוחדות שנעשו על ידו. הוא ביקש מנחמני שיביא לחוף השקט עולים חדשים שיגיעו לארץ ולא עולים שכבר נקלטו בבתי המלון בטבריה. משום חששו שההסכמה שלו תביא בעקבותיה תלונות של בתי המלון שבטבריה. בעסקה כזאת הם יפסידו את הלקוחות שלהם לטובתו. נחמני אמר שזה לא עניין של משה. הוא ינקז את כולם אליו לחוף השקט. הסוף היה שמשה התנגד והעסקה התפוצצה. מאוחר יותר הסתבר למשה שנחמני הלך למלון 'רסטל' ועשה את ההסכם עם המלון. שם איש לא התנגד, והמלון זכה בכל האורחים ששהו בו לתקופה ארוכה.

בתקופת מלחמת המפרץ התארחו בחוף השקט גם תושבים מתל אביב עובדים לשעבר של חברת 'עמידר'. הם באו עם אורחים נוספים שנלוו אליהם. הם שהו במקום תקופה ארוכה על חשבון הבית.

המנהל שנסע לפריז בזמן ההסכם עם כלל תיירות

בזמן השותפות עם חברת 'כלל תיירות', מנהל מלון 'החוף השקט', קיבל מענק של מספר משכורות והוא ואשתו נסעו לאירופה והתארחו בפריז. היה זה בזמן שהמלון היה בהפסדים תחת חברת 'מרקויר' הצרפתית. משה פנה להנהלה ושאל למה בשנת הפסדים נותנים למנהל מענקים ובנוסף של טיול. באותו זמן כאשר בדקו את החשבונות, מנהל החשבונות הראשי, החשב, הקב"ט הראשי ומנהלת החשבונות, גילו שהמנהל גנב כסף. כלומר ידעו שמנהל המלון גנב כסף ולא רצו להזיק לו. הם צירפו דו"ח עם הוכחות של החשבונות האמיתיים לעומת החשבונות המזויפים. משה עלה על זה וביקש שהמנהל לא יחזור למלון. אבל 'כלל תיירות' שהפעילו אותו לא רצו לפגוע בו ועשו שכאילו הם המציאו את ההוכחות האלה. זה גרם להם להפסדים נוספים. משה עמד על זה שהוא יפוטר, ואכן פוטר.

חברות לאתר פרק 'החוף השקט'

יהודה שכטר ז"ל, היה נשוי ליוכבד שכטר שתחיה, בת דודו של משה. יהודה, אחרי כינוס הנכסים, שלח למשה כרטיסי טיסה לארה"ב והתקשר אליו: "עד היום כל המשפחה באו אליך למלון להתארח, כולם אכלו ושתו והכול היה על חשבונך. עכשיו אני רוצה שאתה ואשתך תבואו אלינו למיאמי בארה"ב ותתארחו אצלנו. הגיע הזמן שמישהו יזמין אתכם." יהודה היה עם משה בצבא וכך יצא שהוא ויוכבד הכירו.

משה החזיר לו את הכרטיס והגיע אליו לביקור כשקנה בעצמו את כרטיסי הטיסה. במשך כל תקופת האירוח אצלו בבית, בכל פעם שהיה צורך לשלם, משה היה זה שהתחכם ושילם. למרות שיהודה שכטר היה אדם אמיד ולארג'. משה התארח אצלו עם אשתו ועם בן דודו ואשתו. דני (אחיה של יוכבד) וציפי אוחנה, התארחו אצלו שבועיים בבית. בהמשך התארחו יחד במנהטן אצל שלמה לוי, בן אחותו גלילה, שמשה היה הסנדק שלו. הנסיעה הייתה בשנת 2008 ומשה שמח על הנסיעה, שכן, דני היה חבר טוב ובן דוד אהוב.

יהודה שכטר היה חבר אמיתי של משה. גם נשוי לבת דוד וגם חבר. בעבר שירת איתו בגדנ"ע ים. במסיבת סיום הקורס הכיר לו את בת דודו. לימים יהודה פגש אותה בתל אביב ושאל אותה לשלום החבר שלה משה. כשהשיבה לו שמשה בן דודה הבין יהודה שהוא יכול לנסות את מזלו ולהתחיל איתה. לימים נישאו והקימו משפחה לתפארת. יהודה פתח בארה"ב מפעלים למזגנים, עסק בהתקנת דלתות פלסטיק, הקים מפעל לנעליים, מפעל לבשמים ועשה הון בזכות יכולותיו. לפני כשנה הלך לעולמו.

'החוף השקט': זיכרונות מלקוחות

באחד הימים אבא של משה התקשר אליו מהמסעדה שבחוף השקט ואמר לו להגיע אליו ולהביא איתו פנקס הזמנות לחתונה. כשמשה הגיע אליו עם הפנקס, אמר לו אביו:

"לאהרון מזרחי (זבלה) יש עשרה ילדים ואחד מהם רוצה להתחתן בחוף השקט. תכין לו אומדן לחתונה עם כשלוש מאות עד ארבע מאות מוזמנים. כמה זה יעלה?" אביו הכיר את אהרון מזרחי שהיה גפיר לפני קום המדינה. משה ערך את החשבון לפי 21 דולר למנה, כפי שהיה נהוג באותה עת, והשיב לו שהסכום יגיע ל-6,300 דולר לפי 300 מוזמנים. אביו השיב לו שאין ברשות אהרון מזרחי סכום כסף כזה.

"יש לו רק 3,000 שקל,"

"אם כך, שאהרון יחתן את בנו באולם אחר, כמו אולם 'חן' שבטבריה עילית, שם המחירים זולים יותר," הציע משה לאביו.

"אבל אהרון מתעקש לקיים את חתונת בנו בחוף השקט."

"זה לא משתלם, אי אפשר להוריד עוד במחירים. זה פשוט לא מתאים לי," השיב משה והושיט את ידו לקחת חזרה את פנקס ההזמנות וללכת מהמקום, כי היה ברור לו שאי אפשר לעבוד במחירי הפסד. אי אפשר לקחת פחות מסכום המינימום הדרוש להוצאות הבסיסיות. כשיצא מן המסעדה, המשיך אביו לשבת עם אהרון מזרחי ודן איתו בסוגיה. כעבור כשעה התקשר אליו אביו וביקש ממנו לחזור אליו שוב עם הפנקס. "כמה כסף הוסיף אהרון?" שאל משה בכיטחון.

"אל תדאג", השיב לו אביו. "תחזור למסעדה ותעשה הסכם לחתונה באולם." משה שמע לאביו והכין את ההסכם עם אהרון מזרחי. במקום שלוש מאות מוזמנים, בנה אומדן לפי מאה וחמישים איש. עדיין היה זה מחיר פי ארבעה, או פי חמישה משלושת האלפים שדיברו עליהם קודם. משה הכין הסכם חדש, ופנה לאהרון: "שלם את ה-3,000 שקל שיש לך." אבל לפני שקיבל ממנו תשובה, אביו הושיט את ידו לכיסו והוציא חבילה של שטרות כסף ושאל את בנו, "כמה כסף חסר לך?"

"חסרים כחמישה עשר עד שמונה עשר אלף שקל." משה כעס על אביו.
"מה אתה מוציא כסף מהכיס?" אבל אביו הסביר לו שהוא מכסה על חשבוננו את ההפרש הדרוש.

"אתה תעשה לאהרון מזרחי את החתונה ואני אשלם את ההפרש החסר." משה ביקש מאביו שיחזיר את הכסף לכיסו. הוא השליך על השולחן את הכסף שקיבל.

"העיקר שלא תפסיד ותעשה לו חתונה יפה," הוסיף אביו. משה עמל קשה עד שהצליח לשכנע את אביו לקחת חזרה את הכסף שניסה לתת לו. בסופו של דבר משה פעל כמצוות אביו, וערך חתונה מכובדת לבן של אהרון מזרחי תמורת 3,000 שקל בלבד.

זמן קצר מאוחר יותר, בא למשה מורדוך אזערי, דוד של אורי מזר, וביקש ממנו חתונה, באותה מתכונת, כמו של אהרון מזרחי.

"לא, זה בלתי אפשרי," השיב לו משה.

"אהרון מזרחי איש שהיה צריך עזרה ולכן באנו לקראתו."

"זה, המסכן הזה? הוא מיליונר על ידי," השיב לו מורדוך, ומשה הופתע. אבל גם במקרה הזה משה התרצה ובסופו של דבר עשה גם לו חתונה באותה מתכונת ובאותו מחיר הפסד.

מכבי תל אביב

יגאל סיון עבד בחוף השקט כמחסנאי וכקניין. יום אחד פנה למשה וביקש ממנו לארח את קבוצת מכבי תל אביב, אלופת המדינה בכדורסל. האירוח תוכנן יחד עם אלופת אירופה 'ספלינט' מיוגוסלביה. באירוח כללו ארוחת ערב עם אורחים נכבדים מטבריה ובתוכנית הערב נערכו גם התרמות למכבי טבריה, שהייתה קבוצה זוטרה. סיון אמר למשה שבהזדמנות זו יקבלו האורחים חדרים במלון ויבלו את סוף השבוע מיום חמישי עד יום שבת. בערב יום חמישי יתקיים ערב ההתרמות למכבי טבריה. משה אירח את מכבי תל אביב ואת 'ספלינט' במלון לסוף שבוע ארוך. ערכו את הנשף כמתוכנן ואירחו אותם במלון עם ארוחת ערב במוצאי שבת. הנציג מטעם מכבי טבריה היה היו"ר יעקב ורדי. סיון קיבל ממה אור ירוק לארח. כששאל משה את יעקב ורדי לגבי החשבון, השיב לו: "אל תדאג, תקבל הכול בסוף האירוע."

במלון יש למשה תמונה ענקית של שחקני קבוצת מכבי וביניהם ג'מצי ואחרים. במלון ידעו את מידת אהדתו של משה לקבוצה והכינו לו במיוחד מזכרת מכובדת של אלופי אירופה כולל מכבי. יגאל היה בין יוזמי המזכרת.

שחקני מכבי תל אביב עם הבן ליאור
בביקור בחוף השקט

מטעם מכבי תל אביב היה גם אודי רקנאטי, יו"ר קבוצת רקנאטי/אי די בי בזמנו, ומבעלי קבוצת מכבי תל אביב.

חשבון האירוח של המשתתפים הגיע ל-50,000 שקל ולבסוף לא שולם. כשהגיש משה את החשבון לנציגים שכביכול הציגו את עצמם כאחראים, לא הייתה כל תגובה עליו. הסיבה: כל אחד התחמק מהאחריות וטען שהשני ישלם. על אף שהאירוח היה מושלם, לא שולמה עליו אגורה אחת. יגאל ומשה נסעו יום אחד ל'בית אירופה' בתל אביב ומשה שהכיר את אודי רקנאטי, שאל אותו מי אמור לשלם. רקנאטי השיב לו שיפנה למכבי. "אבל אתה יו"ר מכבי," אמר לו משה, אך דבר לא עזר. עד היום נמצא החשבון לא משולם בארכיון 'החוף השקט'.

יגאל סיון פנה ליעקב ורדי וביקש ממנו את התשלום, אך הוא הסכים לשלם בצ'ק רק מקדמה של 12,000 שקל מתוך הסכום הכולל. הצ'ק שמשה קיבל, חזר ללא כיסוי.

למשה הייתה הערכה רבה לקבוצת מכבי, לכן לא נקט נגדה באמצעים משפטיים. כשדיבר עם יעקב ורדי שידאג לתשלום, אמר לו ורדי שה-12,000 שקל הם התשלום הראשון ובהמשך יקבל את יתרת הסכום, אבל שום דבר מזה לא שולם. יעקב ורדי הציע למשה שיתבע אותו, או שיתבע את מכבי. משה השיב לו שהוא גדל עם מכבי מהיותו ילד ועד היום מעריך ומכבד את הארגון. הוא ראה את עצמו כאיש מכבי וככזה לא נוח לו לתבוע את מכבי, ועד היום החוב קיים.

ליגאל היו בעיות אישיות, בהיותו גרוש נקלע מדי פעם לבעיות בתשלום מזונות. היום הוא שוהה בגרמניה, ונשוי לגרמנייה יהודייה. לפני מספר שנים ביקר בארץ וכששמע שלמשה היו בעיות בריאות (כליה), רצה לסדר לו מישהו מגרמניה שיתרום לו כליה, אבל דבר לא יצא מזה. משה פתר את הבעיה בדרך אחרת.

אמונה ומשקל

במשרד של משה בחוף השקט, היו שתי מראות שימושיות, אחת מימין ואחת משמאל ובעזרתן ראה למרחקים. המראות היו מכוונות, האחת, לשער

האחורי של אולמי 'החוף השקט' במלון, והשנייה הייתה מכוונת לשער האחורי של המלון החדש עם 200 החדרים. מחדרו צפה משה בכניסה וביציאה של סחורות אל המלון וממנו.

באחד הימים בא הרכב של הבשר וסיפק להם בשר למלון. הכמות השגרתית הייתה בין 500 ל-600 ק"ג. משה הביט במראה וראה את הספק שהביא את הבשר, מכניס את הבשר ללא שקילה. הוא מייד קרא ליגאל בטלפון ושאל אותו לפשר הדבר, "מדוע לא שוקלים את הבשר?" התשובה של יגאל הפתיעה אותו. "יש לי אמונה בספק, לכן לא שוקלים."

"אבל ביקשתי לשקול כל דבר, אפילו פירות וירקות," אמר משה בכעס ומייד ביקש ממנו לעצור את כל התהליך ולא לפרוק שום תכולה מרכב הבשר. הוא ביקש מיגאל להביא את המשקל ולשקול את כל הבשר מההתחלה. משה נדהם לראות שעל תעודת המשלוח הייתה מצוינת כמות של 500 ק"ג. כששקלו את הבשר, המשקל הראה 360 ק"ג בלבד. כשדיבר משה עם הספק תשובתו הייתה פשטנית מדי, "אולי טעו." בתום הברור קרא משה ליגאל ושאל אותו איפה האמונה ואיפה המשקל.

יגאל ביקש סליחה, ומייד החשבון תוקן לכמות הנכונה שנשקלה. משה דאג להחליף את הספק. מאז המקרה היה למשה ספק שמא פעמים נוספות בעבר רומו על ידי הספק וסייעה לכך רשלנות העובדים.

עם כל זאת משה עזר לא פעם ליגאל כאשר נקלע לקשיים בתשלום דמי המזונות לאשתו ולילדיו. בכל פעם שיצאו נגדו עיקולים, דאג משה לשלם לו את החשבונות במלואם ואחר כך ניכה את הסכומים בתשלומים חודשיים נוחים משכרו. משה סייע לו כפי שמנהל מסייע לעובדיו.

הטביעה של סלאם

עם תחילת מלחמת האזרחים בלבנון, כאשר נוצר קשר בין המאורנים בדרום לבנון לבין ישראל, נפתחה הגדר הטובה בין שתי המדינות. ישראל

היזם והים

אפשרה לתושבי דרום לבנון הנוצרים לעבוד בישראל וסיפקה להם אישורי עבודה.

במסגרת זו הגיעה למשה בחוף השקט קבוצה בת שש נערות שביקשו כולן לעבוד כחדרניות ובניקיון במלון. באותה עת היה מחסור בחדרניות ומשה קיבל אותן לעבודה.

באחד הימים, לאחר גמר העבודה, חלק מהבנות נכנסו לרחוץ בכינרת. אחת מהן, סלאם, שלא ידעה לשחות, נכנסה עם בגדיה למים וטבעה. מרגע טביעתה נשמעו צעקות וקריאות לעזרה מצד חברותיה ומצד אורחים ששהו בחוף. תוך רגעים אחדים הוציאו אותה מהכינרת ונראתה על פניה ללא רוח חיים. האורחים קראו לרופא, לאמבולנס ולעזרה ראשונה. הבחורה שכבה על משטח הבטון שעל החוף ושם ניסו להחיותה תוך רעש והמולה. ניסיונות ההחייאה לא צלחו. האורחים שהיו במלון ניסו לעשות ככל יכולתם כדי לסייע לה, אך ללא הועיל. במלון הייתה גם קבוצה של תיירים ממקסיקו וביניהם נמצא רופא. הרופא ניסה גם הוא להחיותה ולאחר מספר ניסיונות אמר שהיא כבר מתה, ואין מה לעשות.

משה שעבר קורס מצילים וקורס החייאה, החליט שכל מה שנעשה עד עכשיו לבחורה, לא מספיק.

במשרדו בחוף השקט היו באופן קבוע בלון אוויר (חמצן), רגולטור ומשקפת צלילה. על קיומו של הציוד אצלו הודיע למטרת הים ובמידה שטבע מישהו בסביבה הרי שכל אמצעי ההצלה נמצאים ברשותו והוא עצמו צוללן מנוסה שעסק בצלילות במשך שנים רבות. הפעם לא נזקק להשתמש בהם.

כאשר האמבולנס שהזמינו בושש מלהגיע, ניגש משה לבחורה. הוא מייד הבחין שהרופא שבדק אותה קודם, לא שחרר אותה מהחגורה ומהחזייה שלה. משה פתח את חולצתה ואת החגורה שלה והתחיל להנשים אותה מפה לפה ובד בבד ללחוץ על חזה, כפעולות עיסוי. לאט לאט התחילה הבחורה לזוז ולגלות סימני חיים. בינתיים הגיע האמבולנס שהוזמן מהחוף. הפרמדיקים שהגיעו איתו המשיכו לטפל בה והכניסו אותה לאמבולנס עם המשך טיפול החייאה. בסיום התהליך פינו אותה לבית חולים פוריה.

עוד באותו ערב, אחרי כשלוש שעות מאז פינויה לבית החולים, התקשרה סלאם למשה כדי להודות לו על הצלת חייה. היא אמרה לו בפשטות שהוא העניק לה את חייה בחזרה. משה השיב לה שלא הוא נתן לה את חייה, אלא אלוהים. אלוהים כנראה רצה שהיא תמשיך לחיות. מאוחר יותר באותו ערב, היא חזרה למלון והוסיפה ואמרה למשה שחייה הם שלו.

זו הרגשה טובה מאוד להציל חיים של בן אדם ולא חשוב המוצא או הדת שלו, נהנה משה מעצם המחשבה.

שנים רבות חלפו מאז המקרה ולא מזמן משה פגש אותה בטבריה. נודע לו שהיא מועסקת במלון 'קיסר' בעיר. הוא נפגש גם עם אחותה שמועסקת במלון פלאזה. אחותה אמרה לו שהיום סלאם נשואה ואם לילדים.

הורדות ידיים

בעל החברה למערכות כיבוי אש ביצע עבודה גדולה בחוף השקט והתקין מערכות מורכבות לכיבוי אש. המערכות כללו חיישנים לגילוי עשן, מתזי כיבוי וכל מה שנדרש מבחינת התקן לכיבוי אש. באותה עת עבד בחוף השקט יוסי חליווה. משה לא הספיק להשלים את חובו לבעל החברה ונשאר חייב לו סכום ניכר. באחת השיחות עם בעל החברה הציע לו יוסי חליווה להתחרות עם משה בהורדת ידיים.

"אם משה ינצח יבוטל החוב," אמר יוסי ובעל החברה הסכים להשתתף בתחרות. הוא לא שיער מה רב כוחו של משה בידי. אצבעותיו, אצבעות פלדה. מספיק היה ללחוץ את ידו כדי להתרשם מהכוח הטמון בהן.

בעל החברה נלהב מהרעיון ורצה כנראה להפגין את כוחו. מייד כשאחזו זה בידו של זה והתחרות התחילה, הובס בעל החברה. לתדהמתו בכל ניסיון ידו הורדה על ידי משה ונצמדה לשולחן. אחר ניסיונות חוזרים ונשנים כשגם החליף מדי פעם בין ידו הימנית לשמאלית, נואש. משה זכה בתחרות ללא עוררין ולהנאתו של יוסי חליווה.

משה לא מחק לו את החוב, ובמקום זאת פרס אותו בתנאים יותר נוחים.

חדר מספר 508

בתקופה מסוימת בשנות השמונים, בתי המלון היו בתפוסה מלאה. למעשה כל המלונות בטבריה והסביבה היו מלאים לגמרי. בצלאל מזרחי, שהיה בעל שלושה בתי מלון גדולים בארץ, באילת, באשקלון ואולי גם בתל אביב. פנה למשה וביקש ממנו חדר לעצמו למספר ימים. משה העריך אותו כמלונאי גדול, לכן הצטער מאוד שאינו יכול למלא את מבוקשו.

"אני מצטער, אבל אין לי," אמר לו בפשטות, אבל המלונאי לא ויתר: "תן לי מה שיש לך, אפילו אם יהיה זה החדר הכי פשוט." משה לא יכול היה להשיב את פניו ריקם והצליח להשיג לו חדר פשוט שהיה פנוי בקומה הנמוכה של המלון, באגפו המזרחי, שהייתה מכונה בפי אנשי המלון כ'קומה הסינית', חדר מספר 508. בצלאל היה רגיל במעמדו לקבל סוויטות, או חדרים מהמפוארים ביותר, אבל לא כך קרה במלון 'החוף השקט'. טבריה הייתה בשיא התיירות שלה, וזה היה המקסימום שמשה יכול היה לעשות למען ידידו. בצלאל קיבל את החדר הפשוט ושהה בו ארבעה ימים וארבעה לילות. משה העריך שידידו הגיע עם בחורה ורצה חדר מתאים. ההשערה שלו נבעה מהעובדה שידידו כמעט ולא יצא מן החדר ואת כל ארוחותיו, משקאותיו ושאר מיני הפינוקים שביקש, עשה באמצעות הטלפון.

מקרה דומה היה כאשר חבר של משה, אלי דורה, הזמין חדר עם ג'קוזי לחברו שהתאלמן. החבר בא להתארח עם ידידתו ובמלון דאגו לכל מחסורו ולכל התפנוקים שהיו נהוגים לאורחים חשובים.

סיפור על אמון

'החוף השקט' היה לשם דבר בכל הקשור לאירועי שמחות ולכנסים גדולים. נערכו במקום נישואים לאלפי זוגות מאושרים מטבריה והסביבה.

הגיעו לחוף השקט מבית שאן, מחצור, מקריית שמונה ומישובים אף מרוחקים יותר.

באחד הימים, בזמן מלחמת יום הכיפורים, הזמין בועז נורקין אירוע בחוף השקט. באותה עת כיהן בועז כמנהל סניף מד"א בטבריה, לימים ימונה למנהל מחוז הצפון של מד"א. כשישב עם משה לסכם את פרטי ההזמנה, פירט משה את התפריט ובוועז השיב שמקובל עליו במאה אחוז. כשבועז נקב במספר האורחים, הייתה הסכמה ביניהם. כשהגיעו למחיר שייקבע לכל מנה, אמר בועז למשה: "תקבע אתה המחיר ומה שתקבע מקובל עליי".

הסיכום היה שבועז נתן למשה צ'ק חתום וריק ואמר לו שימלא בעצמו את הסכום לתשלום כפי שהוא יקבע.

לא היה למשה כל ספק שהאמון היה משמעותי מאוד בינו לבין ידידו, אמון מלא והדדי!

אורחים במלון 'החוף השקט'

איל מדני - קצין חינוך בפיקוד צפון בצה"ל. היה אורח אצל משה ומדי פעם נפגש עימו במלון או בביתו. יום אחד התארח אצלו לארוחת ערב שבת. הוא הגיע עם החברה שלו וראה גם את כוכי (שלימים תהפוך לאשתו ולגרושתו של איציק מרדכי) עם בן זוגה. הביאו לו ספר מתנה. הם נפגשו במספר אירועים בטבריה.

קצין חינוך בפיקוד צפון עם חברתו בארוחת ערב משותפת עם משה ב'חוף השקט'

מעשה בשמן שרוף

במלון היו מצטברות מדי פעם כמויות של שמן שרוף, ומספר ערבים פנו למשה לקבלו. משה נענה לבקשתם. הם השתמשו בשמן להכנת סבון. השמן ניתן להם בפחים ללא כל תמורה. הערבים קיבלו יד חופשית ובכל פעם שבאו למלון, נכנסו באופן חופשי ולקחו את השמן. באחד הימים שם לב משה שעם השמן השרוף הם לוקחים גם שמן רגיל שמיועד לשימוש. מייד ביקש שיחדלו ממעשיהם. בכך, איבד את האמון בהם ולא סמך על איש מהם.

התקליטן מכפר ריינה

מנצור טאטור היה תקליטן ערבי שעבד בחוף השקט. באחד הימים ראה משה שחמישה אחים בני משפחה מוכרת מטבריה השכיבו אותו על הרצפה והפליאו בו את מכותיהם. משה ניגש אליהם במהירות ובמיומנות שאפיינה אותו עוד מזמן פעילותו בחוג לאגרוף, השליך אותם מעליו. כל אחד מהם הושלך לכיוון אחר. כשחילץ אותו מידיהם, ניגשו אליו האחים ושאלו: "בשביל ערבי? הבחור יוצא עם מישהי יהודייה!" משה ידע שהבחור הערבי היה פופולארי מאוד, תקליטן מצליח שככל הנראה היה מבוקש מאוד בדיסקוטקים. בפעילותו נהג להקדיש שירים לאנשים שרקדו ובכך התחבב על ציבור הרוקדים.

משה: "אז למה אתם רוצים להכות אותו. תלכו תכו את היהודייה שיוצאת איתו."

לימים מנצור טאטור הכיר בחורה מהולנד ויצא איתה ואף נסע עימה לארצה. עד כמה שידוע למשה, הוא שב לארץ והתחתן עם בחורה ערבייה מכפרו.

באחד הימים הוא הביא למשה כתב של ה-BBC, כדי לראיין אותו על אותו אירוע שבו הוכה על ידי חמשת האחים. הריאיון היה בשפה האנגלית ומשה סיפר לכתב את כל הידוע לו, אבל לא זכה לראות את השידור עצמו. הניח שמנצור רצה לספר על האופן שבו משה חילץ אותו מהבריונים.

דאגה לצוות

בחוף השקט היה למשה צוות מצוין שסיפק את העבודה הדרושה ברמה גבוהה. הוא סמך על מנהלי המחלקות שלו, כמו מחלקת השיווק, מחלקת האחזקה, החשבונות ואחרות. בדרך כלל לבתי מלון שנמצאים ברמת שירות גבוהה, כוח האדם שווה למספר החדרים. בבתי מלון שברמות נמוכות יותר, יש חלקי משרות לכל חדר ולא משרה שלמה.

בזמן ההשקעות בחוף השקט, אלי דורה, מנהל בנק דיסקונט, הציע לו שקודם ינצל את ההלוואות של המדינה, כי פעם ההלוואות האלו לא היו צמודות. אמר לו: "קח את ההלוואות מהמדינה ובנוסף יהיה לך מיליון דולר הלוואה מהבנק." זה היה בזמנו לצורך ההשקעה במלון 'החוף השקט'. על ההלוואה של הבנק הייתה ריבית גבוהה מאוד. בדיעבד הבין משה שההלוואה הזו הייתה חלק מההסתבכות העתידית במלון, הסתבכות שהביאה עליו בסופו של דבר את כונס הנכסים. משה כעס על המנהל לאחר שקרה מה שקרה.

סוכנות לכול

ב'סוכנות לכול' אלומיניום ביצעו כל מיני עבודות עם אקדחי מסמרים והשתמשו בשאר כלי עבודה מסוכנים. בכל העבודות מהסוג הזה עם אקדחי מסמרים, כשהעבודה טמנה בחובה סיכון למשתמשים, לקח משה על עצמו את הביצוע.

בשיכון פלוס מאתיים ביצעו עבודות בארבעה עד חמישה בניינים והרכיבו בהם תריסים. בעבודה נדרשו להדק כ- 400 מסילות לתריסים. משה לא הסכים שאף עובד שלו יירה באקדחי

היזם והים

מסמרים משום שידע שבעבר היו מקרים שבהם נפגעו עובדים. הוא ביצע בעצמו את כל העבודות המסוכנות. באותה עת עבדו אצלו גדעון ממן, אליהו עבו, רפי יאיר ופועלים נוספים. חלקם ממשיכים עד היום בעבודות התריסים. גם בביצוע עבודות מסוכנות בחוף השקט הקפיד משה לבצע בעצמו את החלק המסוכן, או להשתתף בהן, ולא לחשוף את עובדיו לפגיעות מסוכנות.

'החוף השקט'

פעם אירועים כמו 'מלכת הכינרת', 'נסיכת המים', 'מלכת היופי של טבריה' ואחרים, התקיימו בעיר. מרבית האירועים האלה היו מתקיימים במלונות 'החוף השקט'. האירועים הפסיקו כשמשה חדל להיות בחוף השקט. הוא ערך את האירועים, כמו הכנסים של מד"א, או של 'רוטרי'. בכנסים האלה לא הייתה תמורה לבעל האולם, אלא אם כן מכר בהם ארוחות.

ההכנסות הלכו בדרך כלל למוסד שארגן את האירוע. המוסד קיבל את דמי הכניסה, או את דמי ההשתתפות. בועז נורקין, מנהל מד"א, היה אומר לו: "עשינו לפחות קופה." משה היה מארגן להם והם לא שילמו לו על האירוח.

משה אוחנה, אלי ענתבי, מזכיר העירייה, האב שלמה ואחיו
שמואל

אפילו באירועים הגדולים כמו המחזיזאדה והספורטיאדה, לא שילמו. משה נתן להם את הסיוע הלוגיסטי, כמו טלפונים, מחשוב ואמצעים אחרים, והם שילמו רק על הארוחות במידה וקנו. לא שילמו על האולם. בפעולות אלה עשה משה מחזורי ענק של כספים שרובם הלכו בהתנדבות למוסד שהיה אחראי עליהם.

כשהתכנסה ועידת רוטרי הי"ד, אורח הכבוד היה נשיא המדינה אפרים קציר ועימו באו נכבדים מטבריה.

הועידה הארצית ה-14 של רוטרי. משה צחר עם הנשיא אפרים קציר

אירועים בחוף השקט

באולם האירועים היה אירוע שבו אורח אחד נהג לשבור מדי פעם צלחות. משה ביקש ממנו שיפסיק, והסביר לו שמעשהו מסוכן ואפשר שייפצעו אורחים. האורח לא התייחס לדבריו, נראה שהיה שתוי קצת. כשראה

היזם והים

משה שאין כל מענה לבקשותיו, תפס את האורח במעילו וגרר אותו אל מחוץ לאולם. בפתח הכניסה למלון, השליך אותו החוצה. כששמוליק עטיה ראה את מה שאירע, שאל את משה מה קרה. משה השיב: "אני רק ביצעתי את מה שכל האורחים רצו."

במקרה אחר התפרע בחור, ואי אפשר היה לעצור אותו, עד שמשה הגיע אליו. אגרוף אחד שלו והבחור עף מהמקום. למקום הגיע שרגא נגלר, גיסו וראה במו עיניו את מה שהתרחש. הוא ראה בדיוק איך הבחור חטף את האגרוף ממשה ומייד התגלגל במגרש החנייה. "אף פעם לא ראיתי מחזה כזה. חשבתי שזה קורה רק בסרטים," אמר למשה.

"פתאום הבנתי שזה יכול לקרות גם במציאות."
לצערו של משה, העד היחיד שנכח וראה את הקטטה מראשיתה, הלך לעולמו. למזלו לא הוגשה תלונה במשטרה.

מלון 'החוף השקט', מסעדות, בר, חוף רחצה, סקי מים וריקודי עם

מקרה אחר היה הרבה יותר חריף משום שהיו מעורבים בו שלושה אנשים. שלושה אנשי מילואים באו לכניסה לחוף השקט והקימו רעש והמולה סביבם. הם הפריעו לבחור שעבד בכניסה והכניסו על דעת עצמם מבקרים לחוף ללא חיוב בתשלום. כשנודע הדבר למשה, הזמין מייד משטרה וביקש מהמילואימניקים שיחדלו ממעשיהם. אנשי המילואים לא שמעו לו והמשיכו בהתפרעויותיהם. כשמשה רצה ללכת חזרה לעיסוקו עד שהמשטרה תגיע, מישהו מבין השלושה דחף אותו לאחור. משה הביט בשלושה ואמר באיפוק: "המשטרה בדרך." השלושה לא השיבו ובמקום זאת, ניסו שוב לדחוף אותו בתנועות מתריסות. זה היה די והותר בעבורו. אי אפשר היה להבליג עוד. בתנועה מיומנת, כפי שלמד בקבוצת האגרוף מהעבר, החטיף אגרוף לאחד המתפרעים. המכה גרמה לו ל'פנס' בפניו. מייד לאחר המכה שנחתה על חברם, התקפלו שלושת המילואימניקים ועזבו את המקום. בדרכם לכיוון טבריה, כשהגיעו לחוף הים 'מינוס 206', ראו את ניידת המשטרה שהייתה בדרכה לחוף השקט. הם עצרו את הניידת וסיפרו לשוטרים שזה עתה נסו מ'החוף השקט' משום שמישהו הכה אותם והצביעו על ה'פנס', שבינתיים תפח על פניו של חברם.

השוטרים
אספו ברכבם
את
מילואימניקים
המתלוננים
והגיעו עימם
לחוף השקט.
בבירור שעשו
במקום, הסביר
להם משה,

לפי הבנתו, את מה שאירע, שלב אחר שלב. כשהבינו השוטרים שהמילואימניקים התפרעו במקום ואפשרו לאנשים להיכנס לחוף ללא תשלום, הסיקו שמשה היה מאופק והוא הגיב רק לאחר שמיצה את

האפשרויות האחרות. בתחילה אנשי המילואים ניסו להכחיש את דבריו בפני השוטרים, אך בסופו של דבר הגיעו כולם להבנה 'לסגור עניין'. אחד השוטרים ביקש ממשה להביא בקבוק יין ולסיים את הפרשה ב'סולחה'. משה נאות לבקשה. הביא בקבוק קוניאק וחילק כוסות לשלושת המילואימניקים. "אני מצטער שנגרם לך הפנס בפנים," אמר משה למילואימניק הפצוע. "האמת, חשבנו בתחילה שאתה מטומטם, שלא מבין דבר, אבל פתאום יצאה ממך אש. לא האמנו שדבר כזה יכול לקרות. מצטערים שלא הערכנו אותך נכון," השיב אחד החיילים. הפרשה הסתיימה כשכל הנוכחים התנצלו על מעשיהם.

סירוב לסטות מדרך הישר

כאשר המלון היה במצב פיננסי לא כל כך טוב פנו למשה מספר ערבים מהגדה, אולי משכם ומרמאללה, והציעו לו למכור חשבונות מס באיזה סכום שירצה.

החשב בא למשה ואמר לו שכשחסר חשבונות בסכום של כמה מיליוני שקלים, הם רוצים בסה"כ את המע"מ מהחשבונות. למשל, אם כתבו 5 מיליון אז המע"מ יגיע ל-750 אלף. הם רצו את המע"מ וכך הם מקבלים את כל הסכום.

באותה עת היה חסר למשה כמה מיליונים בהשקעה ובדרך זו אפשר היה לקבל מענק של 30%, שהיה מקובל בזמנו. כך מ-5 מיליון יוצא 1.5 מיליון ואת המענק שבלאו הכי מקבלים לפי החוק. משה לא הסכים. הוא סירב לעשות מעשה אסור כזה עם ערבי נגד המדינה. הוא היה נחוש לא לרמות בכלל ועל אחת כמה וכמה עם ערבים שמרמים את המדינה. הוא הקים מפעל מאושר והוא מוגבל בקבלת מענקים עד סכום מסוים. למרות שניסו לשכנעו שזה חשוב ומועיל למצב הנזיל של המלון.

עד היום כשנפגש עם החשב היה שומע ממנו את השאלה: "הרי היית צריך את הכסף. למה לא הסכמת?" משה היה משיב כדרכו: "מסיבות שלי. לא רציתי."

פוליגרף בחוף השקט

עאטף טאנוס היה חשב החברה וניהל את כל מערכת החשבונות. משה נהג לקחת אותו עימו בנסיעותיו לירושלים והתייחס אליו בהתאם למעמדו כאחד העובדים הבכירים שבחוף השקט. טאנוס היה איש נאמן שבמסגרת תפקידו גם היה בקשר עם הסוכנים ממזרח ירושלים. הנאמנות שלו למשה בלטה בכל ענייני החשבונאות.

מדי פעם היו באים למשה אָחיו, או אנשים אחרים הקרובים לו והיו מזהירים אותו מפני טאנוס. "תיזהר ממנו, אולי הוא מועל במשהו. אי אפשר לסמוך עליו." אבל משה, במספר בדיקות פשוטות שערך, הגיע למסקנה הפוכה משלהם, העובד אמין והגון. לא רק זאת, טאנוס נאמן באופן יוצא מן הכלל.

באחד הימים נעלמה מהקבלה שבמלון קופה שלמה של המשמרת. מבקר החשבונות, איש משטרה לשעבר, שעבד בחוף השקט, הביא למקום פוליגרף, כדי למצוא את הגנב. ההחלטה הייתה בהתייעצות עם משה ובהסכמתו. הפוליגרף הובא למלון והעובדים נתבקשו לבצע את הבדיקות כנדרש. משה ביקש לבדוק את כולם, מבעלי התפקיד הזוטרים ועד לעובדים הבכירים ביותר. זאת הייתה בשבילו גם הזדמנות להתחקות אחר אמינות העובדים. שמואל אחיו לא חדל להשמיע בפניו שהחשוד העיקרי הוא טאנוס ואין לסמוך עליו. "הוא לא אמין והוא מסוכן," נהג לומר לו מדי פעם. שמואל התעקש שבפוליגרף ייבדק גם טאנוס ומשה הסכים.

החוקר קיבל חדר מיוחד במלון שהוקצה לצורך הבדיקה וכל עובדי החשבונות נשלחו אליו לבדיקה בזה אחר זה. הבדיקה נמשכה יום שלם ובמהלכה נבדקו כשלושים עובדים. ביום הבדיקה פגש משה את שמואל אחיו וסיפר לו על הבדיקה. "שיבדקו גם את עאטף טאנוס," ביקש שמואל. "הבדיקות יתקיימו ללא משוא פנים עד לחקר האמת," הבטיח לו משה.

שמואל לא הסתפק בכך ואמר למשה שמוטב שיבדוק גם אם הייתה פעם חקירה נוספת שהשתתף בה טאנוס, או מקומות אחרים שבהם הועסק ומעל. משה לא הופתע כאשר בבדיקה יצא טאנוס נקי ללא רכב!

“ראית את התוצאות?” שאל משה את שמואל אחיו לאחר גמר הבדיקות. שמואל נשאר בחשדנותו ובאי האמון המוחלט שלו בטאנוס.
“מי הביא את החוקר לחוף השקט? האם הוא קשור בדרך כלשהי לטאנוס?” שאל את משה.
“החוקר הוא איש משטרה לשעבר שאינו קשור לאיש,” השיב לו משה. בכל הבדיקות טאנוס יצא נקי ללא דופי. לבסוף, בתום הבדיקה, הצביע החוקר על אחד העובדים שעל פי החשד נמצא שהוא זה שגנב את הקופה. הגנב היה פקיד זוטר שסבל מבעיות אישיות ונזקק לכסף. הוא החזיר את הכסף הגנוב ומשה דאג לפטרו מ'החוף השקט'. רחמיו נכמרו על הגנב ולא הגיש נגדו תלונה במשטרה.

זיוה הלל

חשבת השכר הייתה זיוה הלל שעבדה בחוף השקט למעלה מעשרים שנה וממשיכה לעבוד שם גם היום במסגרת 'פתאל'. הייתה עובדת נאמנה ומסורה לחברה. משה ערך לה חתונה ואירועים משפחתיים נוספים. עד היום קיים הקשר ביניהם.

המחליף של ד"ר לויט

משה התקשר למרפאת קופת החולים 'רקתי' וביקש לדבר עם ד"ר לויט, שהייתה שנים רבות רופאת המשפחה שלו. לטלפון ענה גבר זר שמשה לא הכיר. הוא אמר לו שביקש את ד"ר לויט.
“אתה לא שומע שמדבר איתך גבר?” נשמע הקול בטלפון.
“ד"ר לויט פרשה והיא כבר לא עובדת בקופת החולים הכללית. מי מדבר?”

“מדבר אוחנה משה מ'החוף השקט',” השיב לו משה.

“אהלן, אהלן,” אמר הרופא.

“מי מדבר?”

”מדבר ד”ר תרביע, המחליף שלה.”

”אני רוצה לבוא אליך, יש לי בעיה.”

”בבקשה תבוא.”

משה הגיע לרופא עם אחד ממכריו שהיה כארבעים שנה בארה”ב ורצה בדיקה רפואית לצורך חידוש רישיון הנהיגה שלו. הרופא בדק אותו כמקובל ונתן לו את האישור הנדרש.

”כמה אתה רוצה?” שאל אותו משה בתום הבדיקה של חברו.

”שום דבר, כי הבחור בא איתך,” השיב לו הרופא.

בהמשך משה הלך עם חברו לרופא עיניים ב’אופטיקה שמשון’. עימראן,

הטכנאי שבמקום בדק את חברו כנדרש.

”כמה זה עולה?” שאל משה בתום הבדיקה.

”אם הוא בא איתך, שום דבר,” השיב לו עימראן.

גם הרופא וגם הטכנאי הזכירו למשה שאת תחילת דרכם עשו בחוף

השקט, שם עבדו אצלו ושם למדו להסתדר ולהצליח בהמשך.

בזמן שקיבל טיפולים במרפאת קופת חולים בפיזיותרפיה, לא פעם נתקל בעובדים פארא רפואיים ולעיתים גם ברופאים שהכירו אותו מהעבר. הסתבר שהיו כאלה שהזכירו לו שפעם עבדו אצלו כמלצרים לפני שהלכו ללמוד והגיעו לאן שהגיעו. לא תמיד זכר והכיר את כולם.

לא היה קיים אצל משה המושג ‘אי אפשר’, או ‘אין מצב’, או ‘זה בלתי אפשרי’. העובדים התרשמו ממנו ובנחישותו על העיקרון הזה, ולא פעם ניסו להוכיח לו שהוא טועה, כי אחרי הכול, האמינו שבכל זאת ישנם דברים שאי אפשר לעשות.

אחד הניסיונות היה כאשר קיבלו למטבח החדש של המלון עשרה מקררים מתל אביב. המשלוח הגיע למלון בשתי משאיות עמוסות. אנשי האחזקה שהועסקו במלון פרקו את המקררים ושילבו אותם במקומות המיועדים להם כמתוכנן, פרט לשני מקררים שלא הצליחו לשלבם במקומות שיועדו להם. אנשי האחזקה ניגשו למשה והודיעו לו חד משמעית: “אי

אפשר. שני המקררים לא נכנסים למקום שנקבע להם!" אבל היו אלה בדיוק המילים שמשה לא אהב לשמוע.

"בשביל להכניס את המקררים למקומותיהם צריך לשבור קירות, לפרק משקופים ולבצע הרבה הכנות נוספות שבלעדיהן המשימה לא תבוצע." משה התעקש: "אין דבר כזה שאי אפשר!" הוא עזב את פעילותו במשרד וניגש אל עובדי האחזקה, כדי לצפות בהם בניסיונותיהם לפתור את הבעיה. הוא הביט לכל הכיוונים ואמד את המידות, עשה מספר חישובים בראשו ותוך כעשר דקות ניתנו ההנחיות המתאימות והמקררים הוכנסו למקומות שיועדו להם. עובדי האחזקה נותרו פעורי פה. משה ניצל את ההזדמנות וחזר והסביר להם את משנתו שאין 'אי אפשר'. "המושג 'אי אפשר' לא קיים בשפה שלי ולא יהיה קיים גם בעתיד," אמר להם.

משה היה ערני ומודע לכל הבעיות הצפויות במערכות האחזקה של המלון. מערכות כמו מטבח להאכלת אלף סועדים ליום, מערכות המיזוג והחשמל, המים ומערכות אחרות, היו לחם חוקו מדי יום ביומו. בכל מערכת חדשה שהוכנסה למלון, דאג משה להיות נוכח במקום בעת הפעלתה הראשונית, וכך למד את אפיוניה, חסרונותיה ויתרונותיה. הוא התעקש להיות נוכח עם הקבלן שסיפק את המערכת בהפעלתה הראשונה. בדרך זו התמיד ללמוד את כל המערכות וביקש להגיע לשליטה בהן, בדיוק כפי ששלט בעבר בחדרי המכונות באוניות חיל הים. שם, בחיל הים פיתח חוש מיוחד ולפעמים הספיק לו מבט אחד, כדי להבין היכן הבעיה ומה מהותה. הוא השתדל להיות נוכח בכל הפעלה, או קבלה של מערכת או מכשור חדש שהוכנס למלון. לא היה לו ספק שניסיונו בעברו בחיל הים, סייע בידו גם לעזור לטכנאים ולאנשי האחזקה שהועסקו על ידו במלון.

אחת התקלות הייתה בסוף השבוע הראשון לאחר כניסתו של כונס הנכסים למלון. באותו יום נפלה כל מערכת המיזוג שבמלון. זה היה באמצע חודש אוגוסט, בימים הלוחטים של הקיץ. כל הניסיונות של אנשי האחזקה לפתור את הבעיה עלו בתוהו. לבסוף פנו לכונס הנכסים וביקשו ממנו לפנות למשה.

”תפנה למשה. הוא יוכל לפתור את הבעיה,“ אמרו לו. כונס הנכסים לא היסס ופנה למשה ואכן הבעיה נפתרה. המערכת שבה ופעלה. כך היה לאורך כל עבודתו של משה בחוף ובמלון. על אף כונס הנכסים הוא חש כל הזמן שהמלון שבנה בשתי ידיו, שייך לו ויום אחד יחזור אליו. הוא עשה הכול שלא תהיינה תלונות של אורחים. במקרה של תלונות נהגו במלון לפצות את המתלוננים בימי הארחה נוספים, ומשה עשה הכול, כדי לחסוך בהוצאות מיותרות. בליבו קיווה שיום אחד המלון ישוב לניהולו. אולי לכונס הנכסים לא היה אכפת מהוצאות כאלו, ומשמו הטוב של המלון, אבל למשה היה אכפת.

באחד מסופי השבוע הכניס עורך הדין אהרון בן שחר תוכנית לפתיחת מועדון בידור במקלט שבקומה הראשונה, והזמין את הזמרת שולי נתן להופיע בו. משה ראה את הפרסום לאירוע ונדהם. לשווא ניסה להסביר במילים פשוטות לאהרון בן שחר שמופע כזה לא ילך בטבריה.

”שולי נתן זמרת מעולה, אבל היא לא בטעם של הקהל הטברייני.“ ניסה להניא אותו מהחלטתו. אהרון בן שחר לא הקשיב לו והתעקש לקיים את האירוע. תשובתו הפליאה את משה: ”אני אחנך את הקהל הטברייני, אני אעלה את הרמה שלהם. הגיע הזמן שישמעו זמרים ברמה של שולי נתן.“

”בטבריה מתאים משהו מזרחי, כמו חיים משה, אייל גולן ואחרים. זאת המוזיקה שאוהבים פה,“ ניסה משה לשכנעו, אבל ללא הצלחה. עורך הדין בן שחר התעקש ונשאר בהחלטתו. הפרסום על המופע הופץ ואי אפשר היה עוד לשנותו. ביום האירוע ירד משה למלון, דבר שלא נהג לעשות, משום שהיה זה בערב שבת. משה ישב עם מנהל המלון דבירי, שהיה עם אשתו וחיכו ביחד להופעה. בכניסה עמד קופאי עם הכרטיסים למכירה ועובדי המלון הבכירים חיכו להופעה. הם חיכו מהשעה תשע בערב ועד השעה עשר בלילה ואיש לא הופיע. משה הביט לעבר כונס הנכסים ולא אמר דבר. כונס הנכסים אמר שהזמרת כבר מזמן במקום ומחכה להופעה, אבל אין מי שיצפה בה.

”הזמרת צריכה להופיע. אנחנו הזמנו אותה,“ אמר כונס הנכסים. בלית ברירה אפשרו לה להופיע בפני ’כל הקהל’ שנכח במקום: משה, כונס הנכסים ואשתו, מנהל המלון ואשתו. במשך כל ההופעה ולאחריה משה לא העיר דבר

על החלטתו האומללה של כונס הנכסים, שלא הכיר את המנטאליות של האזור, הוא בחר לשתוק ולא לזרות מלח על הפצעים. "שולי נתן זמרת גדולה, אבל לא התאימה לטעם הטברייני."

משה עזר לעובדים שלו גם בנושאים אחרים שלא היו קשורים לכלכלה. כאשר אחת מהעובדות שלו נקלעה למצוקה כשבעלה נכנס לבית סוהר צבאי, משה פעל לעזור לה. הייתה לו מערכת יחסים טובה עם הצבא משום האירוחים הרבים שנערכו אצלו בחוף השקט. בדרך כלל היה מתקשר למפקדים הישירים והיה מנסה לשחרר את העצור.

היה מקרה שנזקק לטבח לקראת חג הפסח. הטבח ישב בבית הכלא ומשה דאג לשחררו. לא פעם טיפל באנשים שנכנסו לכלא, או שילדיהם נכנסו לכלא, והוא דאג להקל עליהם. לא היה ספק שמערכת היחסים הטובה שנרקמה בינו לבין הממונים הצבאיים סייעה בידו. לא פעם אירח בחוף השקט את הסגל הצבאי מכלא 6, לכן היו לו אפשרויות פעולה רבות. מרבית הנופשים של כלא 6 נערכו בחוף השקט.

מישהו סיפר פעם למשה שכאשר ישב בכלא, בא אליו סגן מפקד הכלא והודיע לו, "תבוא עם מדי א, יש לך משפט חוזר," במשפט החוזר המירו לו את ימי הכליאה בפועל, לימי כליאה על תנאי.

"תלך לאוחנה," אמרו לו בבסיס. הבחור עבד בחוף השקט. משה האמין שמעשיו אלה היו בגדר של המצווה 'מתיר אסורים'. בטבריה הכירו היטב ביכולתו של משה ופנו אליו בשעות הדחק.

משה זוכר מקרה שבו סירב לסייע. מישהו מוכר בא אליו וביקש את עזרתו משום שבנו נאשם במכירת נשק לערבים. אבל משה לא היה מוכן אפילו לשמוע את הבקשה, וכך גם אחיו שמואל. במצב כזה ובמקרים דומים, לו, לא עוזרים. זה היה הקו האדום שלו.

'צלי אש'

לאחר מלחמת העצמאות מדינת ישראל הכריזה על העיר העתיקה בטבריה כשטח מופקע. המדינה הפקיעה אותה מבעליה היהודים והערבים. ההחלטה הייתה להרוס את העיר. בין היתר הוחלט להרוס את מסעדת 'צלי אש' שהייתה שייכת לשמואל אחיו של משה. המסעדה עצמה הייתה בנויה בסגנון בנייה ערבי, כולו עשוי קימורים וקשתות. מראה יפה ומושך. אחרי מספר שנים כשההפקעה הייתה בתוקף, ביקש משה להוציא אותה מההפקעה ובדיון שהיה קיבלו את הערר שלו, אך היה לזה תנאי. היה עליו להביא ארכיטקט מהמזרח שישחזר את בנייתה. עמוס פיקסמן הביא ארכיטקטית מהפיליפינים והיא שחזרה את המסעדה. הכינה תוכניות אשר אושרו על ידי הוועדות הרלוונטיות בהתאם לתנאי השחזור. היא שחזרה את המסעדה כפי שהיה המבנה במקור. השתתפו בשחזור בעלי מקצוע ייחודיים.

שמואל אחיו אמר לו: "אנחנו שותפים, למעשה אם לא אתה, הרי שלא הייתה בכלל מסעדה." היום המסעדה שייכת לילדים של שמואל. אשתו שושנה וילדיה נהנים מהם. עד היום הוא שמח על כך, מפרגן להם ומאחל להם הצלחה.

הקניין

בחוף השקט היה לו עובד קניין שנהג לגנוב. הקניין היה מפריש לעצמו חלקים מסל הקניות. למשל אם היה קונה 4-5 גבינות, לפחות אחת מהן היה לוקח לעצמו. כשמשעה רצה לאתר את הגנב שכר בלש מיוחד, דודו שוויפל, שהיה רב פקד במשטרה. הוא ביקש ממנו לעקוב אחר הקניין החשוד. הבלש בדק וכשסיים הביא למשה תיק שלם ובו תצלומים מפלילים שבהם נראה בבירור איך הקניין לוקח מעשר מכל פריט שעבר דרכו.

"מכאן כל מה שנותר לך לעשות, זה ללכת למשטרה עם התיק," אמר הבלש למשה. אבל למשה הסתבר שהחשוד היה ממשפחה ניצולת שואה ובשואה קרה לו משהו בקשר לאוכל. באותה עת גם שמע שמשפחתו של

הקניין באה לבקר אותו מאמריקה. איך ילך עכשיו עם זה למשטרה ויפגע בבן אדם? משה לא פעל נגדו וכמוהו היו מקרים נוספים. הוא לא היה מסוגל להגיש תלונות משפטיות נגד אנשים כאלה.

היו לו עובדים במלון שהיו בני חברים שלו. נודע למשה שהייתה להם גישה לכל המשרדים. הם השתמשו בפנקסי דלק שחילקו לחברים שלהם, קיימו ארוחות ומסיבות ולשם כך הזמינו ולקחו אוכל מהמטבח. לא מספיק שלא שילמו, אלא שגם את הצלחות והכלים זרקו, כדי שלא ישאירו סימנים לגנבותיהם. כשאבא שלהם היה חולה מאוד, משה לא סיפר לו על מעשיהם של ילדיו, משום יחסי החברות שהיו ביניהם ונמנע מלפגוע בו.

כשהתחיל לבנות את המלון השתמש באדריכל סמי אלמוזנינו. התכנון התחיל בשנת 1970 ונמשך מספר שנים. תוך כדי בניית האולם בחוף השקט, רצה משה לבנות בהמשך את המלון למעלה ואת המלון שמעבר לכביש. לשם כך שכר אדריכלים נוספים, כמו עמי קורן, עמי אלמוזנינו (בנו של סמי) ובוקי צוקר. כל המהנדסים ייצגו את הענפים השונים במקצועם וכל אחד מהם קיבל את שכרו בהתאם. משה נהג לקיים ישיבות משותפות של כל האדריכלים והמהנדסים, כשנים עשר איש ביחד. כל האדריכלים היו בכירים, ולא היה נעים לו מסמי אלמוזנינו שסגנונו כבר היה כבר מיושן. על אף זאת, למשה לא היה אומץ לסיים את ההתקשרות איתו. הוא אִפשר לו להשתתף בישיבות שקיים ושמע את הבעת דעתו, אף כי לא ידע אם משהו מבין המשתתפים קיבל אותה. משה המשיך לשלם לו את שכרו, משום שכיבד את דעתו.

ליאור במשמרת קבלה במלון

כשהיה בנו ליאור בגיל שבע עשרה, לפני שירותו הצבאי, הועסק מדי פעם כפקיד קבלה במלון. באחד מימי סוף השבוע כשהיה במשמרתו הגיעו למלון מספר אורחים וביקשו חדרים. ליאור פעל על פי ההנחיות המקובלות וציין בפניהם את המחירים לחדרים. האורחים התייחסו אליו כנראה בזלזול וניסו להביא אותו למצב שיוזיל להם את עלות החדרים. ליאור לא הסכים

בשום אופן ולא ויתר להם. בשלב מסוים של הוויכוח איתם הטייה בו אחד האורחים:

“מה כל כך אכפת לך, למה אתה מתנהג כאילו שהמלון של אבא שלך, תעשה לנו הנחה, עזוב שטויות וסגור עניין.”
האורחים הופתעו כשליאור השיב להם: “כן, המלון של אבא שלי.”

פרק ח - ייבוש ובנייה בחוף השקט

במהלך הייבוש של קטע הכינרת שבסמוך לחוף השקט, נודע למשה על קיומו של החוק העותומאני לייבוש. בחוק העותומאני צוין שכל המייבש חלק מן הימים, אגמים, נהרות, נחלים, רשאי לרשום אותו על שמו, ברשות המלכות. למי שלא קיבל רשות ישלם תמורתו וירשום אותו.

בהתאם לכך הכינו תוכנית ייבוש עם שטח של עשרה דונם, והגישו אותה לרשם המקרקעין. הם רשמו את הקרקע על שמם ואמרו שעל פי החוק, עברו שישים ימים שבהם אפשר היה להתנגד לתוכנית. ביום השישים, עורך דין מראשון לציון, גרם למנהל לבוא אליהם ולעצור את הרישום, ובמקומו עשו חכירה. למעשה המנהל התעורר בגלל ההתנגדות ואז נאלצו לעשות חכירה. הרכוש היה ממש קרוב למים. לפעמים כשהיו רוחות מזרחיות המים היו עולים לכביש הראשי.

בעקבות המקרה שונה חוק המקרקעין ומעתה נקבע שגם קרקעות הימים והאגמים שייכות למדינה. מאז המקרה שלהם בייבוש החוף, כבר לא מייבשים, כי הקרקע שייכת למדינה.

בזמנו הייתה תוכנית בנייה סביב הכינרת שאסרה לבנות מלונות על שפת האגם. על אף זאת משה בנה מעל האולם שעל החוף שני אולמות ברישיון העירייה, ובאישור הוועדה המקומית והמחוזית. תוך כדי הבנייה קיבל חוות דעת מעורך הדין שלו שכאשר בונים את המסגרת, המעטפת שמעל המבנה והאולמות, החלוקה הפנימית יכולה להיעשות כרצונו. כאשר בנה מעל לאולם האירועים את שני האולמות הגדולים וחילק ביניהם במחיצות וחדרים, הייתה לו פגישה עם אנשי החברה לפיתוח מפעלי תיירות בים. הם ביקרו במקום כדי לראות את החלוקה שבוצעה.

באותו יום בבוקר, בזמן שחכה לאנשי החברה שיגיעו למקום, ראה שעמד שם בחור שלא הכיר, וכאשר התאספו כולם ועמדו לצאת לביקור בקומה השנייה, ביקש בחור להצטרף אליהם. משה כמארח טברייני חיובי, נאות לבקשתו. כשהגיעו לקומה העליונה בשעה שמשה הסביר לאנשי

החברה את פרטי הבנייה, כמו מספר החדרים ופרטים אחרים, הבחור שהצטרף לסיור אמר: "חברה, אני רוצה להגיד משהו." אחרי שהציג את עצמו כגל הירש ממנהלת הכינרת, הוסיף: "אני לא יודע למה נתנו אישור למשה אוחנה לבנות פה, כי יש תוכנית מתאר שלפיה אסור לבנות פה. צריך לבדוק את מי הוא שיחד ולכן בנה." לשמע הדברים, משה נסער מהאורח הבלתי קרוא ומדבריו, הרי איש לא הזמין אותו לכאן. הוא תפס אותו בבגדיו ולאחר שהוציאו החוצה, השליך אותו מכל המדרגות. אמר לו: "תסתלק ואל תבוא לכאן עוד." כאשר שאלו אותו מהחברה לפיתוח מפעלי תיירות, מי האיש, השיב להם משה שכנראה הוא משוגע, הוא לא יודע מי הוא. כך פתר את הבעיה כשהשתמש בזרועותיו החסונות. לדעתו הבחור הבלתי קרוא לא היה מפקח בנייה, ולכן זה לא היה עניינו.

תמונות מתהליך הייבוש: משאיות פורקות חומר פסולת באגם

תמצית החוק העות'מאני

כל המייבש חלק מן הימים, אגמים, נהרות, נחלים, רשאי לרשום אותו על שמו, ברשות המלכות. למי שלא קיבל רשות ישלם תמורתו וירשום אותו.

הקיבוצים

הקיבוצים תמיד הפריעו להם בעבודה ובתכנון. במסגרת הייבוש תמיד פעל משה בימי שישי, שבת וראשון, ימים שבהם לא נראו הפקחים בשטח. באחד מימי שישי, תוך כדי ייבוש, בא אליו אחד המפקחים של מנהלת הכינרת עם קצין משטרה בדרגת פקד. אמרו לו: "מבקשים ממך, תפסיק לייבוש, אין לך אישור." השיב להם משה: "רגע, חברה, האם אתם בתפקיד?" הוא פנה לקצין המשטרה ושאל אותו ישירות: "אתה בתפקיד?" לא קיבל תשובה. שאל פעם נוספת ושוב הקצין לא השיב לו. אחר כך כשלחץ אותו, הודה הקצין שאינו בתפקיד והוא חבר של המפקח, לכן התלווה אליו. כך משה סילק את שניהם מהמקום.

באחת הפגישות עם ראש העיר, יוסי פרץ, בה השתתפו כל הבעלים של חופי הכינרת, הגיע גם זאב שור (ולוולה), ראש המועצה האזורית עמק הירדן. משה שאל את יוסי פרץ: "למה הזמנת אותי? אלה קיבוצניקים שרוצים להשתלט על התיירות ועל טבריה ולקחת לנו את העבודה." משה התנגד להשתתפותו של זאב שור, אבל התנגדותו לא התקבלה והוא נכח בישיבה.

באחד הימים כשהשתתף משה בשיעורי זמר עם שרל'ה שרון, פגש שם את זאב שור. הוא בירך אותו לשלום ושאל לשלומו, מכיוון שחלף זמן מאז שראה אותו לאחרונה. באותו מפגש בנוכחות ראש העיר, זאב שור לא השיב לו ואפילו לא חיך. משה לא הבין מדוע, אבל נזכר באותו היום כשהביע את התנגדותו לנוכחותו בישיבה וכיצד רצה זאב שור לגזול את הפרנסה מהם, תושבי טבריה.

בהמשך נודע למשה, לפי הפרסומים בעיתונות, שבעמק הירדן קיבלו מקדמה של חמישה מיליון שקל מהמדינה, כאילו נעלם להם חלק מהחוף. ידוע שבחורף המים עולים והחוף מתקצר, ולעומת זאת בקיץ המים יורדים והחופים מתרחבים. מכאן שהם בחוף השקט, שספגו את כל הנזקים, לא קיבלו כל פיצוי.

בשנים 1969-1970 בהצפות הגדולות של הכינרת נגרמו לחופי טבריה, נזקים רבים ובכלל זה במושבה מגדל ובמקומות נוספים באזור. התביעות בגין

הנזקים הסתכמו במאה ושבעים מיליון שקל. נפתח תהליך ארוך של תביעות שבהן היו גם חילופי שופטים. היה זה תהליך שנמשך כשלושים שנה. לבסוף אשרו את פסק הדין שניתן ולפיו נקבע כי מגיע לבעלי החופים פיצוי ונותר רק לקבוע את גודלו. הבורר שמינו לבסוף, החליט שמגיע לכולם ביחד כ-2000 שקל. היה אצלו ספק גדול ביחס לאובייקטיביות של הבורר. סכום הפיצויים שפסק היה אמור להתחלק לעשרים חופים. למשה נודע מפי עורך הדין של קיבוץ גינוסר, מאיר אלוני (פפי), שהוא דאג להביא לקיבוץ כשמונה עשר מיליון שקל ונחשב לגואלו של קיבוץ גינוסר, וכן הביא לקיבוץ עין גב כעשרים מיליון שקל. זה היה האבסורד שהצביע על ההבדלים בין הקיבוצים לבין העירוניים.

ייבוש, בנייה ופיתוח

ייבוש החוף נערך בשלבים. בהתחלה מ-1.5 דונם עלה ל-2.2 דונם. אחר כך מ-3.5 דונם ל-3.6 דונם ובהמשך זה הגיע ל-5 דונם. בתהליכי הייבוש מ-5, האולם עוד לא נבנה, אבל כבר היה השלט שלו. כשהתקדמו בייבוש, החליטו לבנות את האולם. משה שכר מהנדס טברייני ממשפחת דהן, אח של יוסף דהן. ושכר את אחד הארכיטקטים שפעם ביצע אצלו עבודה בעמק הירדן. הארכיטקט תכנן לו את הבניין הראשון.

בהתחלה, מזרחה מהכביש היו רק מים, חוף רחצה קטן, קיוסק לסנדוויצ'ים ואולם. תוך כדי בנייה הגדיל משה את האולם ל-500 מטר מרובע.

משה העלה לראשונה את הרעיון להפוך את המקום לבית מלון, ובמשפחתו קיבלו זאת בברכה.

הייבוש הראשון היה כשחברת 'מקורות' בנתה את המוביל הארצי. בשנת 1960 בנתה החברה את מוביל המים המלוחים שיעקוף את הכינרת. נבנה קו מיוחד מהכינרת עד הירדן ומשם המשיך לים המלח. כשבנו את המוביל הקטן, ביצעו פעולות חפירה רבות וכתוצאה מכך, נוצר חומר רב. זה היה הדבר החשוב ביותר למשה. החומר שנחפר נשפך לכינרת. התחילו בזה הבעלים של 'חוף התכלת' ואחריהם המשיכו גם אחרים. כולם השתמשו בחומר למילוי הכינרת. בהתחלה לא חשבו שזה יישאר כך. הסתבר להם שחברת 'מקורות' העמיקה את החפירות ואת החומר שיצא שפכה בחוף. בעלי החופים דיברו עם הנהגים שעסקו בהובלת החומר שהתפנה על ידי 'מקורות', וביקשו מהם לשפוך אותו בשטחם. משה דאג לפצות את הנהגים כדי שישפכו את החומר בשטח שלהם. כל מי שנתן יותר

דגים ופיטם את הנהגים, הם שפכו אצלו. החומר שנשפך הכיל חול, אבנים ועורפי בנייה שונים.

מדינת ישראל

ת.ל. 312

משרד המשפטים
 אגף שומת מקרקעין
 לשכת מחוז חיפה והצפון
 תאריך: ג' טבת ה'של"ט
 2 ינואר 1979
 מספר: טע/כ/6517/35

אל: מינהל מקרקעי ישראל
 מחוז הצפון

הנדון: חלקה 8 בגוש 15009, מבריה
 מכתבט: מס' 204659 מיום 8.6.78

החלקה הנדונה שטחה, לפי הודיעתכם, 3755 מ"ר, נמצאת מול הוף הרחצה "החוף הפקט", ממערב לכביש טבריה - מגיל.

אתם מודיעים לנו טלפי הכנית שתאר מאושרת מס' 287 החלקה מסווגת לאזור מלונאות ואתם מודיעים לנו: "יש אפשרות לבנות 8 קומות ו- 25% ככל קופה".

לא קבלנו הכניות של בית המלון העומד להיות מוקם במקום זה.

נראה לנו שסביר יהיה להשתייך את הישוב זמי החכירה בחלקה הנדונה כפנויה מטבנית, וזאת מתוך התבונה שיוקם בה בית מלון שטחו לא יעלה על 7510 מ"ר ברוטו, על הסך - 3,755,000 ל"י (שלושה מליון שבע מאות חמשים וחמשה אלף לירות), כאשר הוצאות הנתוח חלוח על ההוכרים.

ה ב ר כ ה
 י. שנקר
 שמאי מהודי
 מנהל לשכת מחוז
 חיפה והצפון

י/ש/כ

מינהל מקרקעי ישראל
 מחוז הצפון
 יו"ת יפית
 ה טרוב חטטו: 204659
 4. 1. 78
 לטיפול מו

חימה • שדרות המגינים 44 • טלפון: 5-824264 • מיקוד: 35264

חלקה מסווגת לאזור המלונאות

הארכיטקט בוקי צוקר

בעת בניית המלון בן 200 החדרים, הוסיף משה אדריכל בשם בוקי צוקר, שהיה מפורסם ומוכר היטב במקצועו. כאשר בחרו את הריהוט למלון,

האדריכל

התעקש

לייבא

רהיטים

מאיטליה

שהיו

פופולאריי

ם באותה

תקופה.

שניהם

נסעו יחד לתערוכה במילאנו ובחנו שם רהיטים שונים. משה התנגד לייבא את הרהיטים מחוץ לארץ, כי היו צבועים וכל שריטה הייתה בולטת בהם. הוא העדיף רהיטים תוצרת הארץ של חברת 'שמרת הזורע', שהיו בצבע עץ טבעי. ברהיטים כאלה במידה ויהיו שריטות, הן לא יבלטו כמו ברהיטים האיטלקיים.

כאשר בוקי צוקר הבין שמשה נחוש שלא לרכוש את הריהוט החדש מאיטליה, שאל אותו: "אתה מכיר את אלי פפושדו?" משה ידע היטב מי היה אלי פפושדו. הוא היה איש עסקים, יזם ומלונאי שהיה לו גם מלון בטאבה. בוקי צוקר המשיך, "באחת הפגישות בא אליו פפושדו ואמר לי, אתה אדם משכיל ואדריכל מפורסם, לאן הגעת בחיים?"

באותה עת המשרד של בוקי צוקר היה במרתף של אחד המבנים בתל אביב. פפושדו הוסיף, "ואני פפושדו הקטן, בעל המלונות. תראה לאיפה אתה הגעת ולאיפה אני הגעתי."

משה שמע בסבלנות את בוקי צוקר ובסיום דבריו השיב לו: "האם אתה מבקש ממני לומר לך בדיוק את מה שכבר פפשוודו אמר לך?". המסקנה הייתה פשוטה, משה קבע והוא היה בעל ההחלטה.

הגשר מעל כביש 90 המחבר בין מלונות 'החוף השקט'

מפגשים עם משרדי הממשלה בירושלים

בעבודתו בבניית המלונות והעסקים נדרש משה לבצע נסיעות תכופות לתל אביב ולירושלים. הישיבות נועדו בעיקר לפגישות עם שרי התיירות השונים, ישיבות במשרדי הממשלה השונים, מפגשים בחפ"ת (חברה ממשלתית לפיתוח התיירות) ופגישות נוספות בענייני עסקים. בנסיעות אלה נפגש לא פעם עם שר התיירות, שר התשתיות ואחרים. השתתף לא פעם בישיבות גם עם אריק שרון ועם משה קצב.

בדרך כלל בן דודו שמואל (הלבן) היה מתלווה אליו בנסיעותיו יחד עם עאטף טאנוס. שמואל בן דודו היה הנדסאי במקצועו וטאנוס היה החשב הכללי של החברה והמלון.

במקצועו שמואל אוחנה היה הנדסאי ועבד גם כמהנדס בחברת 'דירור לעולה' שעסקה הרבה בבנייה באזור הצפון. לאחר מכן היה מנהל פרויקט המלונות של משה. שמואל היה בשביל משה גם חבר טוב, גם בן דוד יקר וגם האדם שעזר לו בכל עת שנזקק לו במשך כל תהליכי הבנייה והפיתוח בחוף השקט. משה ראה בו בחור הגון, ישר ונאמן במלוא מובן המילה. נהוג לומר לאדם שעוזר, שהוא כמו את. שמואל היה למשה הרבה יותר מאת. הוא גילה הבנה וסייע בכל השטחים הקשורים לבנייה. כשנזקק משה לרכישות בחוץ לארץ היה שמואל באופן טבעי מתלווה אליו. כך היה איתו בגרמניה, בספרד ובפורטוגל, וכך גם בוורונה ובמילאנו שבאיטליה, כאשר נסעו לבחור רהיטים למלון. בהמשך ליווה את משה גם כאשר העסיק את האדריכלים עמי קורן ובוקי צוקר שהיו מטובי האדריכלים בבניית בתי מלון בטבריה ובארץ כולה. למשה היה מנהג שהשתדל לא לסטות ממנו. בכל נסיעה לירושלים נהג

משה בכותל. בכל ביקור בירושלים, הקפיד לבקר בכותל. בתמונה עם שמואל אוחנה, בן דודו, בחברת יוסי פרץ ונחום עב

להגיע לכותל המערבי ולהתפלל שם בהתאם לזמני התפילות.
בנסיעות לכותל עבר דרך אזור אבו טור הערבית שבו היו פיגועים לא
מעטים. טאנוס היה כועס עליו משום שלא היה נוסע בדרכים עוקפות.
"דח"לאק, זה מסוכן לנסוע במקומות האלה." היה אומר למשה בפחד.
משה ידע שעאטף טאנוס הינו ערבי נוצרי והיה משיב לו תשובה חד
משמעית:
"אבל אני נוסע איתך. אושיב אותך על הפגוש של הרכב שכולם יראו
אותך ולא יפגעו בנו."
"בי יפגעו ראשון," נהג עאטף להשיב לו. אבל זאת הייתה דרכו של משה.
ביקור בכותל ותפילה במקום היו חלק בלתי נפרד מביקוריו בירושלים.

באחת הפגישות כשזומן לפואד (בנימין בן אליעזר) הגיע משה באיחור.
פואד כעס ואמר לו בטון מתרגז: "אתם מרשים לעצמכם לבוא מתי שאתם
רוצים ומשבשים את כל סדר היום שלי." בדיבורו הרים פואד את קולו. משה
השיב לו ברוגע: "תפתח את הרדיו ותשמע בעצמך למה איחרנו."
"למה איחרתם?" שאל שוב פואד בקול רם.
"היו מחבלים בדרך, עצרו את כל הרכבים, לא נתנו לאיש לנסוע," הסביר
לו משה, אבל כשפואד שמע בעצמו את מהדורת החדשות הבין היטב את
הסיבה לאיחור.

הבנייה

קודם בנו אולם אירועים לחתונות ולשמחות ומעליו דיסקוטק. אחר כך
הפסיקו את פעילות הדיסקוטק ובנו מלון בן ארבע קומות עם 76 חדרים.
המלון נבנה על האולם. כל זה היה באזור של הים.
אחר כך בנו את הבניין השני שמעבר לכביש, בניין בן 13-14 קומות,
שכיום הינו מלון המונה 198 חדרים. משה קנה את השטח בסכום של כארבע
מאות אלף לירות. האדמה נרכשה מהמנהל וקיבלו עליה פטור ממכרז משום
שייעודה היה לאתר מלונאות תיירות בהמלצה של משרד התיירות.

שלד המלון הישן שעל החוף

כאשר הגישו את התוכנית לבנייה, כל המטרה הייתה למעשה להקים בחוף אולם לחתונות. כשרצו לבנות מלון, התעכבה התוכנית בגלל בתי המלון שהיו בשטח הקריה ולא על חופי הכינרת. בתי המלון שהתנגדו לבנייה היו 'הרטמן', 'גולן', 'אסטוריה', 'פאר' ובתי מלון נוספים. מנהלי בתי המלון נפגשו עם שר התיירות שהתנגד לתוכנית להקים מלון נוסף על הכינרת. באותה תקופה חלק גדול מהחוף היה מוזנח. בהתחלה שר התיירות לא התנגד, אבל הלכו אליו כדי שיביע התנגדות שלא יהיה כדאי לבנות שם מלון. באותה עת במועצת העיר היו שנים עשר חברים. עורך הדין של הוועדה בטבריה אמר שהם מופיעים בתוכנית המתאר כמגורים, אבל לא כמלון. עורך הדין של משה, מתל אביב, בן דודו, עורך הדין שמואל אוחנה ז"ל, אמר לו: " בוא נחליט בעצמנו לאשר מלון ולהחתים כמה מחברי מועצת העיר על הבקשה."

משה אמר שינסה לעשות זאת. עורך הדין שלו עיבד את הבקשה וניסח אותה כפנייה של משפחת אוחנה שמבקשת לבנות מלון על שפת החוף. בבקשה נכללו כל הפרטים הדרושים.

משה הצליח להחתים אחד עשר מחברי מועצת העיר לאשר את בניית המלון ובתוכם נמנו גם אנשיו של משה צחר, ראש העיר. מתוך שנים עשר חברים החתים אחד עשר.

כשבא למשה צחר והציג בפניו את הרשימה עם אחד עשר השמות המאשרים, הביט צחר על החתימות וגם הוא חתם. לאחר החתימה הפנו את הבקשה לוועדה המחוזית, לאחר אישור הוועדה המקומית והמחוזית. כשדנו בפנייה מינו ועדה בת שלושה אנשים שביניהם היה הממונה על המחוז, ישראל קניג. גם ועדת השלושה אשרה את התוכנית. מכאן הוועדה המחוזית אשרה לבנות את המלון.

עד השנים 1971-1972 לא נעשה דבר, מאחר שמלונאי הקריה לחצו והיה להם רוב. המהפך היה בממשלה. הקפואו את החלטת הוועדה עד להודעה חדשה אחרת. משנת 1971 ועד שנת 1980, הקפואו את ההחלטה.

המפנה בא כאשר משה השתתף בסיוור עם המשלחת מטבריה לעיר התאומה שלה אלנטאון שבפנסילבניה, ארה"ב. הסיוור היה במסגרת ההכרזה על הערים כערים תאומות.

במשלחת השתתפו כל נציגי העירייה, חברי המועצה וראש העיר משה צחר. במהלך הסיוור בארה"ב, הפנה משה את תשומת ליבם של חברי המשלחת שלכל מלון שם יש חוף רחצה משלו. "אם זה קיים באמריקה, למה שזה לא יהיה קיים גם בישראל? למה אצלנו בטבריה זה לא טוב?" שאל משה.

כשחזרו לארץ הגיש משה שוב את התוכנית שלו לבניית בית המלון והפעם אשרו את הבנייה. כך עבר משה את התלאות ואת המכשול עד לקבלת האשור הנכסף.

האתגר של משה היה כאשר במסגרת מערכת היחסים שלו הביא לידי כך שאחת עשרה חתימות מתוך שתים עשרה הסכימו איתו. זאת הסיבה שמשה

היזם והים

צחר נאות גם הוא להסכים. "אם כך, אז גם אני אחתום," אמר ראש העיר בעת שמשה הניח לפניו את הניירת לחתימה.

כדי לשכנע את חברי המועצה להסכים לתוכנית שלו ולחתום עליה, הלך משה באופן אישי לכל חברי המועצה. הגיע אליהם במקומות העבודה שלהם, בין אם היה זה בבניין העירייה או בעסקים הפרטיים שלהם.

הכניסה לחוף השקט בזמן עבודות הייבוש

פרק ט - משפחת משה אוחנה

משה נשוי לנורית ולהם שלושה בנים ובת. שלומי, מיכאל, ליאור ורחלי.

נורית

נורית גרה בשכנות להוריו של משה ברחוב תל חי בטבריה. משה הכיר נשים לפניו, אך מכולן בחר בה. התחתן איתה כשהיה בגיל שלושים ושתיים. על אף הפציעה בעינו, יצא עם נשים מבלי שהמגבלה הפריעה לו. הפציעה אירעה לו כשהיה בגיל עשרים וארבע והוא התחתן כעבור עשר השנים מאז פציעתו. במשך כל התקופה יצא עם נשים מבלי שהפציעה הפריעה לו, או לנשים שאיתן התרועע.

לאחר פציעתו נסע לבית חולים 'רמב"ם' לקבלת טיפולים רפואיים. באותה עת, למדה נורית בבית הספר להוראה 'אורנים' שבטבעון. משה הציע לה טרמפ בניסעותיו לחיפה והיא הסכימה ברצון. בדרכים נהגו לשוחח

היזם והים

בניהם. בנסיעותיו לבית חולים 'רמב"ם' ליוותה אותו אחותו עליזה, שהייתה מנהלת שירותי הסייעוד בבית החולים 'פוריה'. הוא נהג להביא את נורית עד ל'אורנים', המקום שבו למדה.

כאשר יצאו תקופה מסוימת אביו שאל אותו: "מי זאת שאתה יוצא איתה?"

"הבת של נגלר," השיב משה. הניח שבוודאי אביו שמע על מיכאל נגלר שעבד כמנהל לשכת המס בטבריה.

"היא אשכנזייה?"

"כן."

אבא שלו שמע מהאחיות של משה שיש כבר דיבורים שבכוא היום שוקל משה לשנות את שם משפחתו מ'אוחנה' ל'חן'. בשם החדש תשמרנה שתי האותיות המרכזיות החי"ת והנו"ן.

"מה, השם אוחנה, לא מוצא חן בעיניך, היא כבר רוצה להחליף לך את השם? ומה המשפחה שלה?" שאל אותו אביו.

"נגלר."

הדבר לא מצא חן בעיני אביו. "אז תשאיר אותה נגלר."

אבל יחסי החברות בין משה לנורית לא פסקו ונמשכו כשבע שנים עד שהחליטו להינשא. משה תירץ את הזמן הזה בעיסוקו לפרנסתו. תמיד אמר שהוא צריך קודם להתבסס כלכלית לפני צעד כזה משמעותי של נישואים. בעבר כשהשתמש בתירוץ הזה בפני אחת האימהות של אישה שיצא איתה, השיבה לו האם: "איך זה יתכן שאתה צריך להתבסס, הרי אתה ממשפחת אוחנה, וחצי טבריה שייכת לכם?"

באחד הימים כשבא עם אבא שלו לביתה של נורית כדי לבקש את ידה, שוחחו על עניין החתונה. נורית רצתה להתחתן בתאריך 7/7/70, תאריך שהספירה שבע מופיעה בו שלוש פעמים, והמספר שבע נחשב למספר מקודש ביהדות. באותה שיחה ציין אבא של משה שבנו עדיין צעיר והוא צריך עוד להתבסס ואולי המועד שנקבע הוא מוקדם. אבל נורית התעקשה: "רק ב-7/7/70"

רצה הגורל ובאותה תקופה החל משה להפעיל את אולם החתונות שבחוף השקט. הוא שם לב שהמועדים לחתונות נחטפים בזה אחר זה. אנשים משריינים להם את המועדים הרבה לפני האירוע ולהפתעתו גילה שהמועד 7/7/70 נותר פנוי. בצעד נועז הגיע לנורית ובישר לה שתודיע לאימה שהחתונה ביניהם אכן תתקיים בדיוק ביום שרצתה בתה, ב-7/7/70. כששמעה זאת נורית, בכתה מהתרגשות. משה לא ציפה לתגובה כזו ושאל: "למה לבכות? רק התאריך הזה היה פנוי." בשבילו היה זה כאילו נקבע מהשמיים. צירוף מקרים מדהים. מועד החתונה נקבע כמתוכנן.

לימים כאשר בימי שישי הייתה נורית מגיעה למשפחתו, ואביו היה רואה אותה עם הילדים כשהם מצוחצחים ומלובשים יפה, היה מאושר מאין כמוהו. המנהג הזה להגיע אליו, לברך ב'שבת שלום' ולאכול ביחד עם הילדים והסבא היה חשוב והשפיע מאוד על האווירה החיובית במשפחה. הרגשתו הטובה של אביו באה לידי ביטוי כאשר יום אחד אמר למשה בערבית: "שיכנזייה אָמָא מְנִיחָה (אשכנזייה אבל טובה)." המונח הזה התפרש אצל משה כאילו שאביו אמר לו שאף על פי שיש לה 'מינוס' מעצם היותה אשכנזייה, היא בסדר.

בני הזוג חיים ביחד למעלה מיובל שנים. חיים באושר ובשלום. אביה של נורית נפטר כשהייתה בת 13. לאחר הנישואים שכרו דירה ועברו לגור ברחוב השומר בטבריה.

באותה עת היה עסוק משה בבניית האולם בחוף השקט ולאחריו בבניית המלון הקטן בן 76 החדרים ולאחריו בבניית המלון הגדול בן 200 החדרים. משה עבד לילות כימים והשקיע את כל מרצו בבנייה ובפיתוח. בד בבד עם עבודות הבנייה עסק גם בייבוש חוף הכינרת על פי ההיתרים המיוחדים שהיו ברשותו. מ-1.5 דונם ל-10 דונם, בשלבים. בכל פעם ייבש קטע עד שהגיע ל-10 דונם מאושרים עם חוזה חכירה. במשך כל זמן פעילותו בחוף השקט עסק גם בשיווק והרבה בנסיעות לנצרת ולירושלים בענייני החכירה.

משה ונורית גרו בדירה שכורה כעשר שנים. בד בבד עם הבנייה המואצת בחוף השקט התפרסם מכרז למגרש ברחוב אחד העם בטבריה. המכרז פורסם על ידי המנהל. למשה נודע שמשה כהן, שהיה סגן מנהל המחוז במקרקעי

ישראל, רצה לתת את המגרש לזמר יהורם גאון, כדי שיבנה עליו את ביתו. משה כהן חשב שאירוע כזה ישפר את האזור באנשים ייחודיים כמו יהורם גאון. משה ניגש למכרז שהמגרש שצוין בו נמצא ממש בגבול העיר. המבנה הטופוגרפי שלו היה קשה מאוד לבנייה, משום שישב על מדרון תלול. אפילו היום אנשים מתפעלים כשרואים את הבית שמשה הקים עליו. משה הגיש את מועמדותו למכרז, קיבל את הטפסים המתאימים ומילא אותם. במכרז השתתפו מועמדים נוספים כמו ישראל גור מהביטוח, היה רופא מבית חולים 'פוריה' ומכובדים ועשירים נוספים שהרשו לעצמם לקנות שטח אדמה. המכרז היה רק על 1.1 דונם קרקע. משה ישב במשרדו בחוף השקט ומילא את טופסי המכרז. איכשהו נרמז לו שהערכת המגרש עמדה על 18,000 לירות.

המכרז התפרסם בשנת 1970. בתקופה זו היה משה כבר אחרי ביקורים בחוף לארץ וראה מראות נוף שונים ומגוונים. הוא שאף לבית עם נוף. בהלול שהיה יועץ של אביו, אמר לו שהנוף לא חשוב כל כך. חשוב יותר ממנו זה כיווני האוויר ובייחוד הרוח המערבית. משה התעקש שהוא רוצה בית עם נוף. במכרז הציע סכום של 31,555.

גלעד קמינסקי היה מנהל 'סולל בונה'. הוא הגיע למשה ביום שישי ואמר לו שגם הוא רוצה את המגרש. משה השיב לו שכבר מאוחר, הכול אבוד, כי המכרז סגור ואין עוד טפסים. אבל יחד עם זאת אמר לו שאם יזכה אולי אפשר לדבר ולהגיע להסכם לחלק את השטח ביניהם לשני מגרשים. משה זכה במכרז ושילם 26,000 לירות תמורתו. שילם 80% מתוך 32,000 לירות. בבדיקה נמצא שאכן יש אפשרות להקמת שני בתים על אותו המגרש וגלעד שילם למשה 13,000 לירות ורכש את חציו.

לצורך הבנייה העסיק משה את המתכנן שעבד באותה עת בחוף השקט, האדריכל סמי אלמוזנינו מחיפה. בזמן הבנייה הגיע משה להסכם עם גלעד שהוא יתעסק בבנייה השוטפת ומשה ינהל את עניין התשלומים, מכיוון שאת רוב זמנו הקדיש לבנייה בחוף השקט. הבנייה על המגרש התחילה. יחזקאל מורד בנה טראסות ומשה ביקש ממנו לרדת עד לגילוי החיזרה, עם מדרגות. מאלמוזנינו ביקש שהבנייה תהיה בקומות בזו אחר זו עד שיגיעו לגובה פני הכביש. הבנייה נמשכה במרץ כשגלעד התעסק בבנייה ומשה משלם את חלקו

בכל עת שנדרש. לצורך השלמת הבנייה נעזר משה קצת במשפחתו. לבנייה עצמה שכר קבלן ערבי לבניית השלד, אבל בגלל אופי העבודה, והקשיים הכרוכים בה, קבלנים נרתעו ממנה. בעבודת השלד הוחלפו 3-4 קבלנים. היה קשה לקבלנים לרדת ולעלות בתנאי השטח המדרוניים. עד היום קיימים על המגרש שני בתים שכל אחד מהווה יחידה נפרדת בפני עצמה. רק המקלט שבקומת הקרקע משותף לשני הבתים.

בתחילה נורית לא אהבה את הרעיון משום שהבית היה במגרש שנמצא ממש בקצה העיר ובמקום מבודד. כל האזור של מלון 'קלאב הוטל' היה שומם אז, ולמעשה היה הר. לעומתה משה היה אופטימי ואמר שהבית יבנה והכול יסתדר. באותה עת מישהו שבנה באזור של 'קלאב הוטל' פנה אליו ואמר שיש לו גוש קרקע עם 42 דונם אדמה והציע לו לרכוש אותו. הוא רצה למכור אותו תמורת 15,000 לירות, וזאת הייתה החמצה גדולה של משה שלא העז לקנות את הגוש. המגרש היה שייך למשפחת זווילי, חבר של דודו שגר בתל אביב. דוד גרבלי הוציא את התוכנית של 42 דונם, שטח ענק. משה לא היה מעוניין ברכישה, כי היה עסוק ומושקע בחוף השקט. לא היה לו כל עניין לפזר את מה שיש לו.

בהמשך, כשבנה את הבית, בא אליו אחיו ושאל אותו מדוע לא שיתף איתו בבנייה מישהו מבני המשפחה וכך יהיו שכנים. משה השיב שאין לו כל עניין לבנות עם בני משפחה. בעבר גם אימו ביקשה שיבנה את ביתו מעליה והוא סירב. אמר שיעדיף לגור מרוחק ממנה בק"מ. אימו אמרה לו שמכל ילדיה בחרה בו שיגור מעליה ואיך זה שהוא משיב לה כן, אבל משה היה איתן בדעתו שלא בריא לגור בצמוד עם בני משפחה. אחיו שמואל רצה להיות שותף איתו בבנייה וגם ידידו יעקב הרטמן. ליעקב הרטמן השיב שהרעיון לא עלה על דעתו.

בבית החדש מצא חן בעיניו הנוף המדהים והרוח המערבית שנושבת מדי יום בשעות אחר הצהריים ממצוק הארבל. יחסי השכנות עם השכן המשותף טובים מאוד וגלעד הרבה לבקר אותו בחוף השקט. לאחרונה עזב השכן את הבית ועבר לגור ב'מורדות טבריה'. היום הבית של משה מכיל חמישה חדרים, מטבח וסלון גדול שממנו נשקף הנוף לכינרת ולגולן. יש קומה

פתוחה שבה מכבסה, מקום לתליית כביסה ולעיתים היה בה גם כלב. מתחת לה הייתה קומה נוספת שבה אורות סוסים לשני סוסים שהיו לילדים. בבניין יש ארבע קומות. הדבר היחיד שהוחמץ בבנייה היה מגרש חנייה לרכב בחזית הבית. בתוכנית המקורית שגלעד הגיש, ביטל את החנייה שהייתה מתוכננת לשני רכבים, ובכך חסכו כ-5,000 לירות. משה אמר אז לגלעד שאם הוא מבטל לעצמו את החניה הפרטית, שיבטל גם לו, וכך נוצרה הטעות. במרוצת הזמן יחיעם אחיו היה חבר טוב של יהורם גאון והיו נפגשים מדי פעם. אמר לו שהבית, שיועד לו על ידי משה כהן מהמנהל, שייך עכשיו לאחיו משה.

לנורית הייתה אחות גדולה ממנה בשם יהודית שנפטרה. שרגא אח שלה היה טכנאי בחברת 'פרידמן' שטיפל במכונות כביסה, במקררים ובכלים נוספים. משפחתה של נורית הייתה משפחה קטנה וצנועה, משפחה חמה ונעימה. הם גרו בשיכון ותיקים בטבריה. הוריה עלו לארץ מפולין. אביה עלה בשנת 1935. האב עלה לארץ ואחרי שנה עלתה אשתו. האב היה רואה חשבון במקצועו, אבל לא הייתה לו עבודה במקצועו ולכן עבד כברזלן. בין מקומות העבודה שלו היה בניין המשטרה שקיים עד היום בטבריה. הבניין נבנה בתקופת המנדט הבריטי, לפני קום המדינה. האב עבד גם מחוץ לטבריה בעבודות שונות. משה הגדיר את בני המשפחה כאנשים טובים ונעימים. למבני המשפחה נולדו שלושה ילדים: יהודית הבכורה, נורית, ושרגא בן הזקונים. בשנת 1958 נפטר האב ואשתו עבדה כגננת וגידלה את ילדיה. היא שלחה את נורית ללמוד הוראה ב'אורנים'. יהודית עבדה בלשכת המס, היכן שעבד אביה לפני שנפטר. אחרי עבודת הבניין התקבל אביה לעבודה בלשכת המס, והיה מנהל הלשכה.

פעם אביו ביקש ממנו להסיע אותו יחד אם אימו למשפחת שמאי, להורים של שולי שמאי בראש פינה. אב המשפחה היה חולה ואביו של משה רצה מאוד לבקר את ידידו. משה צירף את אשתו נורית לנסיעה.

הידיד שמאי היה נהג, בעל מונית, שעבד בחברת המוניות 'אביב'. אבא של משה נהג לשלוח עימו דגים לאחיו יהודה שגר בתל אביב. לאחיו הייתה חנות בתל אביב ובין היתר מכר בה דגים. כל משלוח הכיל בדרך כלל בין חמישים למאה ק"ג דגים.

כאשר הגיעו בני משפחת אוחנה אל משפחת שמאי בראש פינה, הופתעו מקבלת הפנים הנעימה שקיבלה אותם. האירוח היה מושלם.

לאחר ברכות השלום השגרתיות פנתה האישה של שמאי לנורית ושאלה:

"את אשכנזייה ובעלך ספרדי, איך אתם מסתדרים?"

"בסדר גמור," השיבה נורית. השיחה התפתחה ובהמשכה סיפרה אשת שמאי שהיא נשואה לבעלה הספרדי כבר שנים רבות. היא למדה מההורים שלו את הבישולים הייחודיים שלהם, אבל בין היתר סיפרה לנורית על הכנת החמין לשבת.

באחד מסופי השבוע, כשהגיע יום חמישי רצתה להכין חמין. היא הלכה לקצב וביקשה לקנות בשר לחמין. הקצב אמר לה שאין לו כרגע במלאי בשר של אשכנזים ועדיף שתחזור אליו כעבור כשעה. האישה לא כל כך ירדה לסוף דעתו, אבל בהחלט הגיעה אליו כעבור שעה ושאלה על הבשר.

"אני מצטער, הבשר עדיין לא הגיע אליי, תחזרי שוב בעוד כשעה," אמר לה הקצב. לאישה לא הייתה ברירה. היא רצתה לבשל את החמין ולשם כך הייתה זקוקה לבשר. בפעם השלישית כשהגיעה אליו, הבשר עדיין לא הגיע, ואז היא אמרה לו בידיש: "אין לי זמן, עוד מעט תיכנס השבת, אז תן לי בשר של ספרדים."

כשסיימה לספר על הקצב והבשר, הביטה האישה לעבר נורית ואמרה:

"אני כל לילה ישנה עם ספרדי, אז מה רע אם אוכל איתו גם בשר ספרדי?"

משה הסביר שאכן יש הבדלים בסוגי הבשר. יש בשר קדמי ויש אחורי.

נראה שהבשר הפחות טוב, לפי הקצב, הוא הבשר המיועד לספרדים.

משפחת שמאי עברה מספר טרגדיות כאשר שלושה מבין חמשת ילדיה

נפלו במלחמות ישראל.

ההורים של נורית: נעמי ומיכאל נגלר. התמונה מיום נישואיהם
בפולין

שרגא

שרגא פתח עם הזמן עסק עצמאי ובעבודתו עסק בתיקוני מזגנים. במסגרת עבודתו תיקן גם מזגנים בחוף השקט. בזמן שמשה הכיר את נורית, עבד שרגא כקופאי בקפה 'ארבל'. משפחת אוחנה ומשפחת נגלר כיבדו זו את זו והכבוד ביניהן היה הדדי. חיבור המשפחות היה נעים בצורה הדדית. לימים שרגא התחתן בחוף השקט ומשה דאג לו לחתונה יפה ומכובדת. שרגא נישא לברכה בת למשפחת חסקי, משפחה ממוצא לבנוני שהוסיפה נדבך נוסף למערכת היחסים בין המשפחות. לשרגא ולברכה נולדו שתי בנות ובן: איריס, תמר ומיכאל.

שרגא נגלר ואשתו ברכה

באותה עת, לפני הולדת הבן, אמר שרגא למשה שיש לו שתי בנות, איריס ותמר, משפחה קטנה, שהוא רוצה להרחיב אותה בתוספת של בן. משה השיב לו שבזמן שהוא נמצא איתו בבית כנסת או בברכות, שיחשוב על בן. הוא צריך לשנן לעצמו 'אני רוצה בן, אני רוצה בן'. צריך לומר את המשפט הזה בזמן הברכה ובזמני ברכות. משה הולך לבית כנסת ועושה קידוש והבדלה והציע לשרגא לפעול כמוהו וברד בכד לחשוב על הבן.

שרגא פעל לפי ההנחיות של משה בהמשך אכן נולד בנו מיכאל. לאחר הולדת הבן ביקש משה משרגא שיתלווה אליו לבית כנסת ושרגא השיב לו שיעשה כל מה שיגיד לו, שהרי עכשיו יש לו בן זכר. ביום חמישי משה ביקש ממנו לבוא איתו לבית הכנסת ולהביא איתו טלית ותפילין. אמר לו שקודם יברכו ואחר כך יעשו את הברית לתינוק. משה הופתע כשרגא אמר לו שאין לו טלית ואין לו תפילין. "מה זאת אומרת אין לך? הרי לכל יהודי יש." "אימא שלי לא עשתה לי בר מצווה ולא קנתה לי טלית ותפילין אחרי שאבי נפטר, כי לא רציתי", אמר שרגא. משה אמר מייד שידאג לו לסט

הדרוש. ביום חמישי כשנפגשו בבית הכנסת 'גור אריה' אצל החכם מנשה ועקנין, הכין משה את כל הדרוש לקראת הביקור בבית הכנסת. הוא קנה ממתקים וכיבוד לברכות כיאה למעמד בבית הכנסת. ביום חמישי כמתוכנן התייצבו שתי המשפחות בבית הכנסת. משה ניגש לחכם מנשה ואמר לו שבאו לברך את הילד הנולד, אבל לפני זה הוא מבקש לערוך בר מצווה לאבא שלו. כך אכן נעשה. שרגא הניח תפילין לקול תשואות הקהל ומעוף המתקים, כמו בר מצווה של נער שהגיע למצוות. הוא בירך על הטלית ואת ברכת 'שהחיינו וקיימנו'. רק אחר כך עשו את הברכות לילד ואת הברית. גם בר המצווה לשרגא וגם הברית לתינוקו נעשו בבית הכנסת 'גור אריה', בית כנסת ספרדי, שמשמש את כל תושבי שיכון ותיקים.

לימים שרגא בנה בית בגבעת אבני ושם הכירו את הרב יוסי רוזנבלט, רב הישוב. משה סיפר לרב את הסיפור על שרגא ועל הנחת התפילין שלו עם הברית לתינוקו והרב התרשם מאוד מהסיפור. משה גם סיפר לו שכאשר עמד לנסוע לאמריקה, סיפר לרב קרמר שהוא הממונה עליו, על המפגש שהיה לו עם הרבי מלובביץ.

שרגא חלה ונפטר בשנת 2011. לפני מותו נהג להגיע מדי פעם לבית של משה, לבקר וגם לפגוש את נורית אחותו. היו אלה מפגשים נעימים איתו וחבל מאוד ששרגא נלקח כל כך מוקדם.

בנו מיכאל התחתן עם ענבר והמשיך את צוואת אביו שרצה להמשיך את השושלת שלו, וגם נולדו לו בן ובת.

ההספד שקראה נורית על אחיה שרגא

4.5.11

אח, גיס, דוד כל כך יקר

חודש בלעדיך ואיננו מאמינים, מדברים אודותיך כאילו בעוד רגע יהיה צלצול בדלת ותגיע. חג הפסח העצוב מאחורינו ואנחנו מתקדמים עם הזרם קדימה, כי הרי אי אפשר לעצור, עם המון מחשבות, זכרונות, לילות עם נדודי שינה וגעגועים אינסופיים, שגוברים מיום ליום.

נכדינו לא מפסיקים לשאול שאלות על שרגא, מקבלים תשובות מספקות או לא ותמיד השיחה מסתיימת במשפט – כמה כל אחד מהם אהב אותך.

כן שרגא, היית אהוב כל כך על כולם, בני משפחה, חברים, ידידים, שכנים, אנשים שהיה לך מגע וקשר לאורך החיים, לקוחות שלך שנכנסת לבתיהם והשרית בתוכם אורה נינוחה ונעימה. וכאלה שלא היו בבית השאירו לך מפתח, איזו מידת אמון וביטחון רחשו לך!

היית בעל, אבא, סבא, בן, חתן, אח, דוד וחבר מיוחד במינו. בן אדם למופת. כל כך ישר והגון, אציל נפש, בעל רגישות יוצאת דופן כלפי הזולת. סימלת לסלם את הצניעות והענווה. דרכיך דרכי נועם. אדם יחיד ומיוחד, אהוד ואהוב על כולם.

בכל השנים האחרונות שבהן נאבקת במחלה הארורה, קראתי לך הגיבור של המשפחה. כי כזה היית. המלחמה היתה קשה ונלחמת בגבורה עילאית והאמנת בכל לבך שתנצח.

ברכה, שתבדל לחיים בריאים שלווים וטובים, רעייתך האהובה מאוד עליך עוד מימי נעוריך ועל כל משפחתנו, הצליחה לטעת בך ובכולנו אופטימיות אדירה להחלמתך. השקיעה כוחות נפש אינסופיים בהחדרת האמונה שתנצח במלחמה על חיך, ותמשיכו יחד ליהנות מהמשפחה לתפארת שהקמתם באהבה רבה, בכוחות משותפים ובזוגיות לדוגמא.

משמעות השם שרגא היא אור. נקראת כך על שם סבנו ז"ל והבאת אור למשפחתנו לאחר הבשורות הקשות שהגיעו מן השואה, לאורך נמשך את דרכך בהבנה, באחוזה, באהבה נישאר מלוכדים כפי שהיינו, נעזור אחד לשני בטוב וברע, ואתה – האור שלנו – תאיר את דרכנו, תהיה נר לרגלנו, ותישאר עימנו לעד.

” (וי) ג”

כשמשה ונורית התחתנו, נורית עבדה כמורה בבית ספר ממלכתי ז שבטבריה עילית. אחר כך עבדה בבית ספר 'ארליך' ולימדה בכיתות א, ב, ו-ג. היא התחילה את דרכה בהוראה כמורה חיילת. מייד כשסיימה את לימודיה ב'אורנים', עבדה בממלכתי ז תחת הנהלתו של המנהל אריה רוזנר. בבית ספר 'ארליך' עבדה קרוב ל-31 שנה. בד בבד עם עבודתה, גידלה את ארבעת הילדים שהיום יש להם מהם ארבעה עשר נכדים.

יהודית

יהודית, אחותה של נורית, חיה במשך כארבעים שנה עם בעלה משה לוי, הבן של אהרן לוי, שהיה מנהל המחוז של קופת החולים הכללית בצפון במשך עשרות שנים. לפני למעלה משני עשורים, חלתה במחלה קשה. בהתחלה משה לוי טיפל בה במסירות ובאופן יוצא מן הכלל. אך לאחר תקופה מסוימת חלתה שוב ואז בעלה לא יכול היה להשלים עם המצב החדש שנוצר והחליט להיפרד ממנה. עשה לה צרות צרורות. משה לא רצה לפרט ורק אמר שהיו אלה דברים נוראיים.

באחרית ימיה או כשנה לפני שנפטרה ראה משה שבעלה מקפיד מאוד בצרות שגורם לה. הוא נועץ עם אשתו נורית והחליטו להביא את אחותה הסובלת אליהם הביתה ולתת לה חדר עם כל מה שצריך, כדי להקל עליה. היה חשוב למשה שלא תסבול עוד את צרות בעלה. יהודית שהתה אצלם בשנה האחרונה לחייה ובני המשפחה עשו הכול כדי להנעים עליה את החיים בימיה האחרונים. נתנו לה את כל הטוב שאפשר. בזמן שגרה בבית משפחת משה, המשיכה את הטיפולים הרפואיים, כדי לנסות להחלים מן המחלה. בני המשפחה עשו כל מאמץ להנעים לה את השהייה בביתם בשנת חייה האחרונה. אשתו נורית תרמה לה מח עצם להשתלה. יהודית עברה את ההשתלה, אך לא נרפאה מהמחלה. בפטירתה השאירה שתי בנות וחמישה נכדים.

יהודית, שרגא ונורית למשפחת נגלר

חברים אמרו למשה בהתבדחות שאין לו גן עדן אחד, אלא שניים, כשהתכוונו לשתי הנשים הפולניות, אשתו ואחותה. ימי השבעה על פטירתה של יהודית היו בביתו, וכך גם התפילות. באו אנשים מבית הכנסת ועשו את כל התפילות לפי מנהג הספרדים. זה היה המעט שיכול היה משה לעשות למענה. זה המעט שהוא גם הרבה. עד היום מדי שנה עושים לה ולאחיה שרגא אזכרה. ממשיכים את מצוות החיים.

נעמי, אימא של נורית

כשנולד בנו שלומי, בן ראשון לנורית, התקשרה אליו נעמי, אימא של נורית ובירכה אותו במזל טוב ומייד הוסיפה: "מתי אתה עולה לבית חולים? אני רוצה שתעלה אותי." לפני שהספיק משה להשיב לה, היא אמרה לו: "אל תחשוב הרבה, תתלבש ותבוא." משה הסכים וכך היה. שניהם עלו לבית חולים לבקר את אשתו ואת בנו. כך היה גם עם הבן השני ועם הבן השלישי, ולקינוח גם עם הבת.

היזם והים

כשאביו שאל אותו למה הפסיק להביא ילדים, השיב לו משה: "תשמע אבא, האישה לא רוצה."
"היא לא קובעת, תעשה אתה," אמר לו אביו.
"בסדר, אני עובד על זה, אבל לא הולך."
"אז תעשה לפחות חצי ממה שאני עשיתי, לפחות תוסיף עוד אחד."
"מה שיש ברוך השם, והעיקר שיהיו בריאים והם יביאו לנו נכדים," השיב לו משה.

ארבעת הזוגות במשפחה משה אוחנה ביום הולדתו ה-70

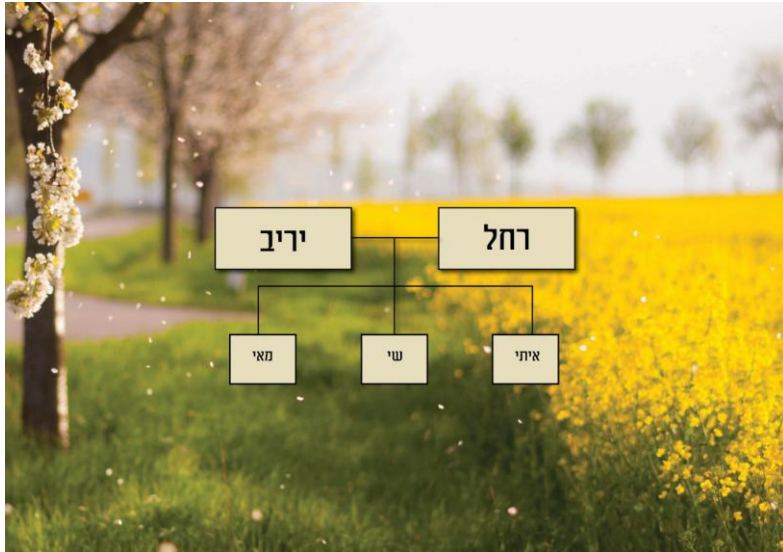
הבן שלומי, אשתו ענבל והילדים ליאל, משה שון, קורן ונפר

הבן מיכאל, אשתו מרים, והבנות אופק, אגם, שני
וטליה

הבן ליאור, אשתו נגה והבנות: אוריין, הילי ורומי

הבת רחלי, בעלה יריב והילדים איתי, שי ומאי

רבי מאיר בעל הנס

באחד הימים פנה למשה אדריכל מטבריה בשם אליהו עטיה ששהה שנים רבות בארה"ב. הוא אמר למשה שהוא משמש כנציגו של אדמונד ספרא, איל הון מפורסם. אליהו הודיע למשה שספרא מעוניין לתרום כסף לצורך שיפוץ יסודי של מתחם קבר רבי מאיר בעל הנס, בסכום של כשישה מיליון דולר. הוא הוסיף שמשום שיש שמועות שיש אנשים במתחם הקבר שלא עושים שימוש נכון בכסף, הוא מעוניין שמישהו מבחוץ ינהל את הכספים, כדי שיוצאו רק לצורך שיפור המקום ולא לצרכים אחרים. ביקש ממשה לעזור לו בהקמת ועדה ציבורית שתנהל ותפקח על השיפוץ ברשותו.

משה השיב לו שהוא באופן אישי עסוק מאוד בבנייה בחוף השקט ולא יוכל להקצות למשימה החשובה את הזמן הדרוש, אבל הוא יכול לעזור לו בהפנייתו לאדם מתאים אחר. מייד לאחר השיחה התקשר משה לראש העיר, דאז, יגאל ביבי.

השיחה עם אליהו התנהלה ביום שישי וכבר באותו יום, לפני כניסת השבת, נקבעה ישיבה עם ראש העיר ליום ראשון הקרוב. בישיבה סיפר משה ליגאל ביבי את פרטי ההצעה. משה מצא אנשים מתאימים כמו אדריכל ומהנדס שעסקו בפרויקט והשלימו את המשימה. היום מצב מתחם הקבר נראה כפי שהוא נראה בזכות אותה תרומה וגם בזכות פעולתו המיידית של משה. המקום נראה "לתפארת המדינה" כיאה לאתר קדוש. קבר רבי מאיר בעל הנס נחשב לאחד מהאתרים הקדושים ביותר בעיר טבריה.

בזמן המשא ומתן עם אליהו עטיה רצו מאוד שמשה יהיה מעורב בוועדה, אך הוא סירב בכל תוקף וחזר ואמר שאינו מעוניין לנגוע בכסף התרומה. הוא ידע שבעבר היו במקום מעילות שונות שהעיבו על שמו הטוב של האתר הקדוש.

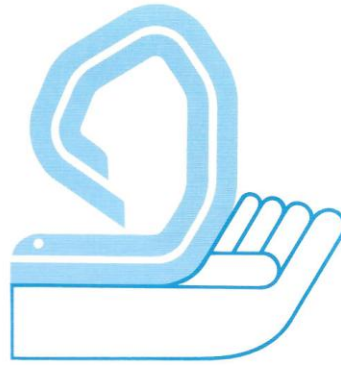
מדי פעם היה אליהו עטיה מגיע למשה בטבריה ומודה לו על הירתמותו למבצע המיוחד. אחת הסיבות שמשה לקח על עצמו את הסיוע הייתה משום שידע היטב שאבות הסבים שלו פעלו בעבר במתחם הקבר הקדוש. סבא רבא שלו למד בו תורה, היה קשור למתחם הקבר והיה אחראי עליו.

יוסי רוז ושיפוץ בית הכנסת אבולעפיה

בזמן שמשה היה עסוק בבנייה ושיפוץ מלון 'שירת הים', פנה אליו יוסי רוז שהיה אחראי על בית הכנסת 'אבולעפיה' שבעיר העתיקה, וביקש ממנו עזרה. משה נאות לבקשתו משום שגם בעבר תרם לשיפוץ קיר פנימי בבית הכנסת וסיפק שיש לבנייתו. הוא התקשר לקבלן השיפוצים שבנה לו את מלון 'שירת הים' וקבעו פגישה משותפת עם יוסי רוז. בפגישה סוכם על דרך השיפוץ ואופיו. המטרה הייתה לשחזר את בית הכנסת בהתאם לתפקודו בעבר, כלומר היו אלה בעיקר עבודות שחזור של בית הכנסת כפי שבנה אותו הרב חיים אבולעפיה במאה ה-18. משה לחץ על הקבלן, כדי שהמחיר יהיה הזול ביותר שאפשר היה להשיג. הקבלן ביצע את העבודה כפי שסוכם וגם פעל על פי המחיר שסוכם עם משה.

לימים יוסי רוז קיבל את פרס ישראל לבתי כנסת על פעילותו בבית הכנסת 'אבולעפיה'. באחד הימים יוסי רוז פגש את משה וסיפר לו על הפרס. משה שמח בהנחה שזכותו תעמוד לו בשמיים, שם בוודאי ראו היטב את פועלו.

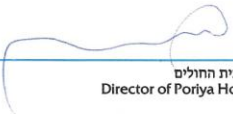
תעודת הוקרה

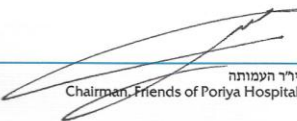
CERTIFICATE OF MERIT

זאת לעדות כי
This is to certify that

מלונות החוף השקט · טבריה

הרים תרומתו הנכבדה
לבית החולים פוריה
Raised his generous
donation to the
Poriya Hospital

מנל בית החולים
Director of Poriya Hospital

יור העמותה
Chairman, Friends of Poriya Hospital

ידידי בית החולים פוריה - עמותה
Friends of Poriya Hospital, Israel

ינואר 1995
תאריך

בית
החולים
המושלתי

תעודת הוקרה על תרומה לבית החולים 'פוריה'

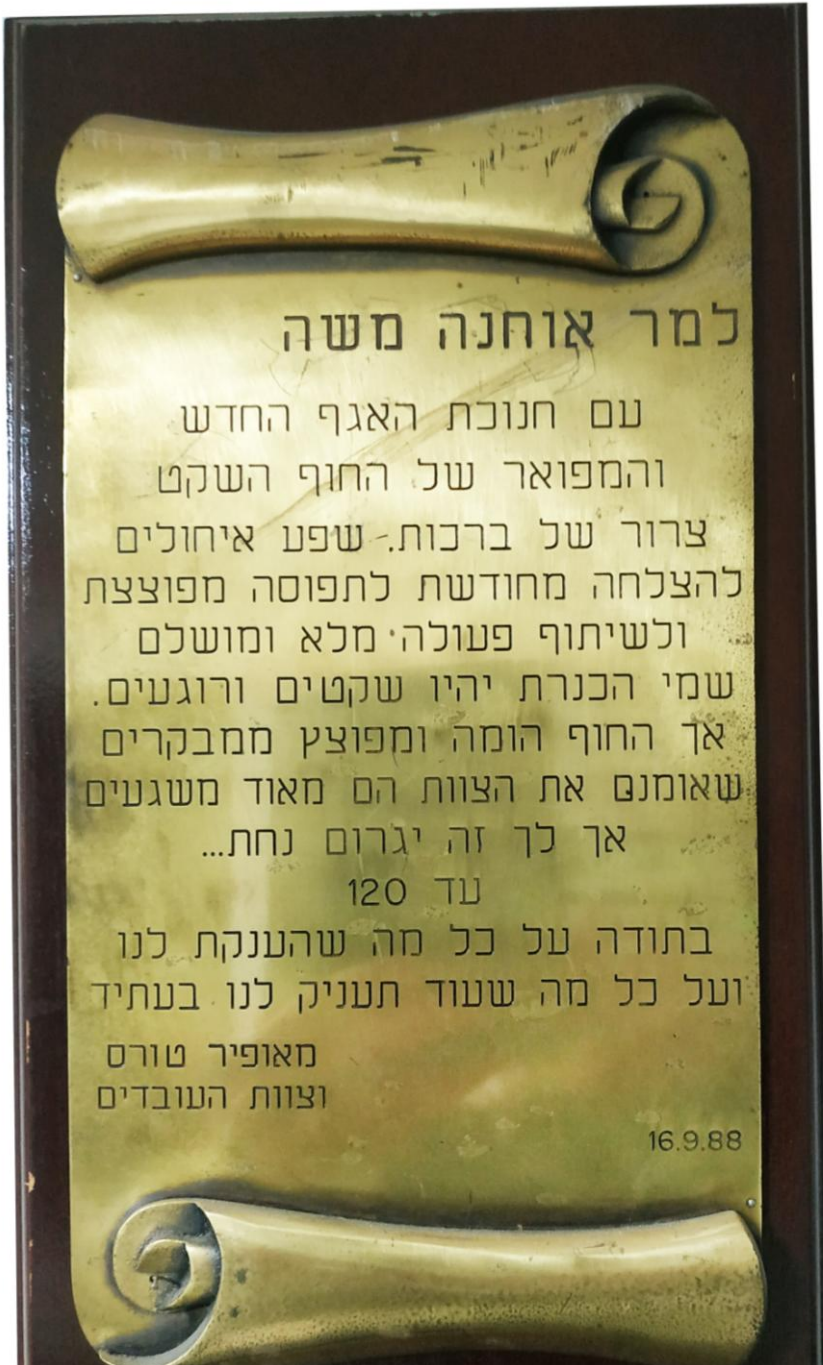
למשה יש עקרון, הוא לא מקבל מאיש ריבית על כסף! בעברו השתתף בבוררות עם אנשים שונים, פסק בעצמו בבוררות בין אנשים שביקשו ממנו ומעולם לא קיבל תמורה על הבוררות שערך. לפעמים אירח במלון אנשים שהגיעו לבוררות ביניהם ולא גבה מהם כל תשלום בגין האירוח עד להשלמת הבוררות. במקרה אחד של בוררות, כאשר הצדדים המעורבים התעקשו לשלם לו, הסכים לקבל מכל צד מאה דולר שנתרמו על ידו לקופת רבי מאיר בעל הנס.

בזמן כינוס הנכסים פגש את בועז וקסמן, הבעלים והמנהל של חברת 'אופיר טורס'. בועז אמר לו: "אני מצטער על מה שקרה לך, מה אני יכול לעזור לך? כמה אתה צריך?" משה העריך את ידידו שבא להושיט לו יד בעת המשבר במלון 'החוף השקט', אבל העדיף שלא לקבל ממנו את הסיוע.

"אני צריך רק תפילה," השיב לידידו. "אני לא רוצה אגורה!"

עד היום בועז וקסמן הינו הבעלים של חברת 'אופיר טורס', בעבר היה אחד הסוכנים הגדולים שהביא אורחים ותיירים למלון. משה היה לקוח קבוע בחברה.

כשמשה פרש תשלומים למי שהיה חייב לו כסף, אף פעם לא גבה ממנו ריבית, או כסף נוסף. הוא ביקש רק את מה שנתן.

ירון קיסרי - אירוח במלון בים המלח

שלומי, בנו הבכור של משה, התקשר לחברו ירון קיסרי והזמין אירוח לכל המשפחה בים המלח. ההזמנה הייתה לבקשת אביו ונועדה לכל בני המשפחה, כולל נכדים. באותם הימים ירון קיסרי היה מנכ"ל מלון גולדן טוליפ' בים המלח.

מנכ"ל המלון, ירון קיסרי, שמח מאוד על ההזמנה וכיבד את המשפחה בשיא הפאר שהמלון יכול היה לאפשר. הוא ניצל את ההזדמנות למפגש עם משה ובין היתר אמר לו שממנו למד את כל תורת העבודה בבתי המלון. "אני למדתי את מקצוע המלונאות אצלכם במלון. התחלתי כקופאי בחוף הרחצה, אחר כך הייתי מזוננאי ובהמשך עבדתי כמלצר. יותר מאוחר עבדתי גם במכבסה של המלון, וכך בזו אחר זו הכרתי את מרבית העבודות במלון." ירון קיסרי היה חבר טוב של שלומי ונהג לעבוד במלון בזמן חופשותיו מהלימודים.

"כל הידע שלי במלונאות זה מאבא שלך ולכן כשאני עכשיו מארח את המשפחה שלך, זה בשבילי כעין סגירת מעגל," אמר ירון לשלומי במפגש המשפחתי בים המלח.

ירון קיסרי ידע להעריך את מה שניתן לו והודה לכל אלה שתרמו להצלחתו בהמשך דרכו. משפחת אוחנה קיבלה במלון סוויטה של מספר חדרים עם ג'קוזי ומדי פעם פינקו אותם במשלוחי שוקולד ופירות כיאה לאורחים חשובים ומכובדים.

התינוק הענק

פעם ראה משה ידיעה בעיתון ובה דווח על תינוק ענק שנולד במשקל של חמישה ק"ג. נרגש מהידיעה קרא את תוכנה בפני אימו. "מה זה חמישה ק"ג? זה תינוק ענק? אתה נולדת במשקל חמישה וחצי ק"ג," השיבה לו אימו. כשמשה עיכל את ששמע, הוסיפה אימו: "וגם אחיך יחיעם נולד במשקל כזה."

יצחק פדידה

יצחק פדידה חבר טוב של משה. ההיכרות ביניהם הייתה מגיל צעיר והעמיקה עת שירתו יחד בחיל הים. בזמן שמשה יצא עם המשלחת מטבריה לעיר התאומה אלנטאון שבפנסילבניה, ארה"ב, פגש בחברו. יצחק פדידה היה הבעלים של מסעדה גדולה בשיקגו ובנוסף עסק גם בשיפוצי בתים ושיפוצי בתי מלון במקום. במסגרת עבודתו העסיק אמריקאים מתושבי העיר.

למשה היה קשר שוטף איתו ובכל פעם שהגיע לארץ ביקרו זה את זה. בזמן ביקור המשלחת באלנטאון דאג משה לבקר את חברו. כל הקבוצה שמנתה כארבעים איש הוזמנה לארוחה משותפת במסעדה של יצחק פדידה. משה ראה בזה כמעשה טוב של טברייני לטברייני. הוא העריך מאוד את ההזמנה של חברו גם משום שהיה קשה למצוא מסעדה כשרה בשיקגו. החברות עם יצחק פדידה ארוכת שנים, ובעבר חתונתו נערכה בחוף השקט. לאחר משה ערך לו את מסיבות בר המצווה של ילדיו בחוף השקט. יצחק פדידה חזר לעיר הולדתו טבריה לאחר כארבעים שנה בארה"ב. לאחרונה נודע למשה שיצחק פדידה הוציא פנייה לראש עיריית טבריה, זוהר עובד, ובה המליץ לקרוא לאחד מרחובות העיר על שם משפחתו הברוכה – אוחנה. משה שידע על כך רק בדיעבד, העריך מאוד את הנאמנות והחברות ביניהם.

למכתבו צירף אסמכתאות על אבות המשפחה מהמאה השש עשרה מתוך הספרים 'טבריה שושלת ומורשת' ו'ספר המשפחות הטברייניות'.⁶

⁶ ראה פירוט התוספות בפרק א' 'משפחת אוחנה – מקורות' עמודים 29-31.

אורי ינאי

אורי ינאי היה שנים רבות מהנדס העיר טבריה. בינו לבין משה נרקמו יחסי חברות והם התגברו כאשר שירתו שניהם כמתנדבים במשמר האזרחי שפעל בעיר. במסגרת התנדבותם סיירו ברחבי העיר באחת המכוניות של המשמר האזרחי. לא פעם בזמן מילוי משימתם ישבו לאכול באחת המסעדות שבעיר. באחת הפעמים כשישבו לאכול ושתו יין, ביקש משה לקום ולהמשיך בסיוור.

"לא קמים עד שלא גומרים לשתות את היין," השיב לו אורי ינאי. הסתבר למשה שחברו עמד במילתו. רק לאחר שרוקנו את שני בקבוקי היין ואורי ינאי הפך את הבקבוק האחרון, כדי לוודא שלא נותרה עוד טיפה אחת מהמשקה, המשיכו בדרכם. אבל לא רק במסגרת המשמר האזרחי נפגשו שני החברים. אורי ינאי נהג לבקר את משה גם בחוף השקט.

כשמשה הזמין את אורי ינאי להשתתף בברית של אחד הנכדים שלו, אירעה אי נעימות, שנפתרה בתושייה מקורית של משה, ומעשה שהיה כך היה:

כמו כל המוזמנים נכנס אורי ינאי עם בני משפחתו לאולם השמחות, אך למזלו הרע לא נותרו באולם מקומות פנויים. האולם היה מלא עד אפס מקום. היו רגעים לא נעימים למשה ולאורחים, אבל אורי ינאי פתר את הבעיה ברעיון מקורי: "טוב, אם אין ברירה, אני הולך לאכול אצל אחיך דודיק," אמר למשה, וכך עשה. הוא עזב את האולם והגיע עם משפחתו למסעדה של דודיק.

משה חש באי נעימות וצלצל מייד לאחיו והסביר לו את הרקע למעשהו של אורי ינאי.

כשאורי ינאי סעד עם בני משפחתו ורצה לשלם את החשבון, עצר אותו דודיק: "זה על חשבון הברית," אמר לו.

חתן תורה

אבא של משה היה חתן תורה בכל חג שמחת תורה. במשך כארבעים שנה מילא את תפקידו כחתן תורה בבית הכנסת. בסיום קריאת חמשת חומשי התורה ותחילת הקריאה של חמשת חומשי התורה לשנה החדשה בשמחת תורה, נהגו לחגוג. בחגיגה לסיום הקריאה ולתחילת הקריאה החדשה הביאו כיבוד לבית הכנסת ובהמשך נהגו לקיים ארוחה לכל המשתתפים ולבני המשפחה. בחגיגות האלה השתתפו למעלה מארבעים איש.

אבל מאז שאביו נפטר (1985) ועד ימינו אלו ממשיך משה את המסורת שהתחיל בה אביו, והוא הפך להיות חתן התורה בחג שמחת תורה. החגיגות מתקיימות מדי שנה בבית הכנסת 'אוהל יעקב ולאה', בית כנסת ספרדי.

יוסי ג'ינו

כל עולמו של משה נסב סביב 'החוף השקט'.
באחד הימים אחרי יום עבודה, בסביבות השעה עשר בלילה, יצא משה מ'החוף השקט' בדרכו לביתו. ביציאה פגש את יוסי ג'ינו כשהוא עומד על הכביש ומנסה לעצור את רכבו. הוא זיהה את המכונית של משה לפי האורות. מייד הסתבר למשה שידידו לא ראה דבר בעיניו.

"מה קרה?" שאל אותו משה שהבין מייד שמשהו כאן לא בסדר.
"אני לא רואה כלום, עבדתי בריתוך, הבטתי על העבודה ועכשיו אני לא מסוגל לראות," אמר יוסי ג'ינו.

"האם אתה יכול לעזור לי?" משה הושיט את ידיו קדימה וסימן ליוסי תנועות, כדי לבחון אותו והופתע. יוסי ג'ינו אכן לא היה מסוגל לראות בעיניו. מייד הסיע אותו בבהילות לחדר המיון בבית החולים פוריה. שם קיבל טיפול ראשוני. יוסי ג'ינו היה בהמשך ראש מועצת מגדל ומאז המקרה לא שכח את עזרתו של משה. איך בסיום יום עבודה מתיש, עזב את כל עיסוקיו ופינה אותו לבית החולים. עד ימינו אלה, בכל עת שהם נפגשים מעלה יוסי ג'ינו את האירוע ומודה למשה על פועלו.

ברכות למשה מהילדים והמשפחה

ברכות הילדים למשה ולנורית במלאת ארבעים שנות נישואים

להורים היקרים!!!

קשה לכתוב סיפור חיים
של אדם אחד
וקשה יותר לכתוב
על שני צולמות שונים.
אתה, אבא שלנו, אדם אחד, יחיד ואיוחד
מפני חיוכים
מקבץ בין לרצות חובקות
וכך שובר את לב הבנות.
את, אמא, אחת, יחידה ואיוחדת, יסבת עם "החבר'ה"
צופה בק
בין לרצות'ך חושקת
וחושבת איך להצית אותך
וכשרק הציתה סיגריה
ונדלק האור על פניך
רצתה היישר אל לרצותיה
וצבדת קשה ד שנים
כדי שתאמר "כן" להצעת הנישואין,
וצמדתם בכבוד ובאווה תחת חופה וקידושין.
צרתם בבית קטן וחמים
בו גידלתם שלושה בנים

ולבסוף נולדה לכם בת הזקונים
וכשהיה צפוף בניתם בית גדול אפל חם מאוד
ותמיד שמרתם על אחדות
מסביב לשולחן מלא מטעמים
כשכל פעם מצטרפת כלה מדהימה ולבסוף בא החתן
המקסים.

ותמיד יש מקום לכולם
ויתקבלו בהרבה עוד נכדים רבים
ככל אחד מאיתנו- כולנו יש את המשה המיוחד
אתם צוערים ככל מה שרק יכולים
מרוצים המון אהבה ופינוקים לנכדים הקטנים
ולו הזדמנות נפלאה לאמר לכם תודה על הכל!!

צופים אתכם באהבה

כ ל ב נ י ה מ ש פ ח ה !!!

1.10

אבא שלנו היקר!!!

כשחשבנו על יום הולדתך אמרנו
 שמגיעה לך ברכה מעט נפלאה.
 בהנחמנות לו נודה ונאמר שאתה אדם מיוחד,
 בעל תכונות שאין לכול אחד,
 טוב לב ונדיבות שאין לאף אדם,
 רוח לב, אהבה, נתינה אין קץ.
 לך נאחז את כל מה שיש
 את כל הטוב שרק אפשר לברך
 בריאות והצלחה בכל דבר,
 שתמיד תזכה להיות מאושר,
 שתהנה מכל רגע בחייך,
 בעיקר עכשיו, עם הנכדים!!
 וכמובן חיים ארוכים, טובים ואיכותיים
 ודבר אחרון, לך נאחז -
 שתמיד תהיה האבא והסבא הטוב בתבל!
 יחד עם כל בני המשפחה הסובבים
 רצינו להעיד לך, שאנו פשוט אותך אוהבים...
 ותישאר כמו יין ישן
 שרק הולך ומשתבח עם הזמן!
 מכל הלב ועם המון אהבה
מכל בני המשפחה

ברכות מילדיו של משה ליום הולדתו

70 מלאו לנוער - משה אוחנה בן העיר טבריה

בן למשפחה שורשית וותיקה חגג השבוע ביחד עם רעייתו ילדינו וכנדינו וימוהולדת 70 במסעדת "גלילאו". גם 72 עמודי העיתון לא יספיקו בכדי למלא את כל פועלו ומעשיו בתקופת חיים זו הן האישיים והן הציבוריים. משה אוחנה דמות טבריינית, דומיננטית אשר אין בן מהעיר טבריה שלא הכיר אותו ומוקיר אותו, לפניכם כמה מילים שאמרה הרעייה והבנים בטקס יום ההולדת.

פגשת את אימא - "אשכנזייה אבל בסדר" לא רצית לעשות דבר שטות, 7 שנים לקח לך להביק שזו אינה טעות ורק בגיל 32 הבנת שאין צורך לחשוב פעמיים התחנתם והתחלתם לעבור שעות נוספות, וכך לא אחרו לבוא - אות אחר אות.

המאמן, אין מה לומר, יוצא דופן עד כדי מושלם שלושה בנים ובת - שלומי, מיקי, ליאור, ורחלי, לא פעם השמות המתחברים עד שמגיע השם המתאים.

במקביל העשייה לא פוחדת ופיתוח פריויקט החוף השקט הפך לאובייקט. ימים ולילות, לילות כימים, ואחריות אינסוף וכך השתנה

לו גם הנוף. כמעט אין זוג בטבריה, שלפחות כשהיה אופטימי והתחתן פעם אחת ולפעמים גם יותר, עשה זאת אצל משה אוחנה בחוף השקט וכך את לבך הרחב לא רק אנתנו זכינו להכיר כך זכתה גם לפחות חצי עיר. לא יכולנו לאחל לעצמנו אבא טוב יותר ומיוחד יותר, מהבק, מושי, יד, חבר טוב, סובלני, פתוח וחופשי, שותף, אתה נראה אמנם קשוח, אך מי שבאמת מכיר, יודע שקיימת רגישות מקיר לקיר.

סימני היכר שאותך מאפינים כוללים לחיצת יד עד שהיא תרעד, נחת רוח

שלפעמים מוציאה קצת מהכלים, תפיסת תנומה שבשבילך זה יותר מהמצצה, וגם כשנדרם אתה מקשיב ומגניב הצצה ברכב שלך נוכל למצוא מסטיקים וטוכריות - ללא בעיות, פיצוחים מלחיה, אוטריבין - ממש פיצוצייה על ארבעה גלגלים. וכשעל פניך מישוה עובר, אפשר להבין מהר למה למשביר מספר בשמים חסר.

אבא, כולנו יחד מאחלים לך מכל הלב ועם המון אהבה את כל מה שיש ושיתקבל את כל מה שרק אפשר לבקש - בריאות, המון נחת, אושר, שלום, שמחה ופרנסה טובה, מ...כולנו באהבה!

טובה ותנאה, שנסתכל באופטימיות על חצי הכוס המלאה, שנמצא את כל הטוב שבחיים ונקום בבוקר עם חיוך על הפנים, עם בני משפחה וחברים אוהבים. אוהבת תמיד, גורית.

אבא שלנו,

בשנת 38 למאה הקודמת נולדת, אבא שלנו לעתיד, בן זכר למשפחת אוחנה, ילד רביעי במספר ואת חוסנך אפשר היה להרגיש כנראה כבר מבטן מאימך - 5.5 קילו!!! התחביבים האהובים עליך עוד כילד ובהמשך כנער היו כל סוגי הספורט, בהם - אגרוף,

משה האחד, היחיד והמיוחד,

בת 16 הייתי כשאותך לראשונה ראיתי - ואז, כמו בשיר, באמת שלא ידעתי כלום! אתה ממש כבר גבר, ואני כמעט ילדה. ולא העליתי על הדעת, לאן יכול להוביל ניצוץ שובב של פלירט קליל. אבל הניצוץ נדלק והדליק את החושים כי זה מה שקורה כשפרענק ופולנויה נפגשים. מאן, עברו 45 שנה ויותר, הבאנו לעולם ארבעה ילדים מקסימים, גידלנו אותם בחום ואהבה, חינכנו, והובלנו אותם לחופה.

בנית לנו בית חם ודאגת למלא אותו בכל טוב, בית פתוח ומכניס אורחים כרוחב לבך.

משפ' אוחנה לדורותיה

ים ואפילו בין הקורות של ביתר ירושלים עמדת לא פעם!

כיאה לבן טבריה שנולד עם אהבה לים, כשהתגייסת פנית לחיל הים וכך גם ראית לא מעט עולמו על "אחי אילת" אתה משרת ודואג כל זאת לתעד. מגיל צעיר הבחור הופך לאיש עבודה, שלא נח ולו לשנייה. בים עשית לילות כימים בתפיסת דגים בידיים וכך תפסת יותר מפי שניים. בתריסים - אתה עושה ניסים ועם החלונות שלך כמעט כל תושבי טבריה נפגשים גם מסעדות ומכירת מוצרי חשמל, בקיצור - אין רגע דל יותר מאוחר, לא נהגת כמו העדר, וכשב-63

וכעת אנתנו זוכים ליהנות מהתמורה היפה מכל - חמישה (חמסה) נכדים נפלאים ואוהבים ועוד ידנו נטויה. נכון שלא נהוג לומר שבחיו של אדם בפניו אבל היום כבר מותר ובכוח!

משה, ביסודך אתה איש חזק ואופטימי, בעל יוזמה, חזון ומוסר עבודה, ומלא בטחון בדרכך. תמיד הסתכלת קדימה, לפרוץ, לבנות, ליצור, ולהוסיף להתפתח. לא ידעת חשש ופחד, כי אצלך השמיים היו הגבול. וגם ביום פקודה הפגנת אומץ, רוח לחימה וכוח

חשדנות. תמיד מאיר פנים, מקדים ברכה, חברותי וכל כך אוהב על חברות. על רוחב לבך והרגישות לזולת יעידו כל התרומות והמתנים בסתר, לאלה שגורלם לא שפר עליהם. ותמיד בצניעות ובגובה העיניים. לא פלא שהתברכת בהרבה חברים וידידי אמת. זוהי ההודמנות להודות לך על ימים טובים ועל ימים פחות טובים, שנתת המון עידודים, על היותך פשוט גלגל הצלה, כשגילית רגישות רבה שהתברכת בהרבה חברים וידידי אמת. מישוה לצידי?

ועל כל אלה, המון תודה! מאחלת לך ולמלנו שנים של שמחה בריאות

ברכת הילדים למשה עם הגיעו לגבורות

במקביל, הצטייה לא פוחתת ופיתוח פרויקט החוץ השקט
הפק לאובייקט.
ימים וליילות, ליילות כימים, ואחריות אינסוף -
וכך השתנה לו עם הנוף.

כמעט אין לוג בטריה, שפחות כשהיה אופטימי והתחתן
פעם אחת ולפעמים עם יותר, עשה זאת אצל משה
אוחנה בחוץ השקט.

וכך את לבק הרחב לא רק אנחנו זכינו להכיר -
כך זכתה עם לפחות חצי ציר.

לא יכולנו לאחל לעצמנו אלא טוב יותר ומיוחד יותר ;
מחבק, מושיט יד, חבר טוב, סובלני, פתוח וחופשי, שותף,
אתה נראה אמנם קטן,
אך מי שבאמת מכיר,
יודע שקיימת רגישות מקיר לקיר.

סימני היכר שאותך מאפיינים כוללים לחיבת יד עץ שהיא
תרצה,
נחת רוח שפנצרים מוציאה קצת מהכיס,
תפוסת תנומה ששפילק לה יותר מהמלצה,
ועם כשנרדס אתה מקשיב ומאני הציצה.
הרכב שלך נוכח למצוא מסטיקים וסוכריות, ללא פציות,
פיצוחים, מלחיה, אוטריבין - ממש פיזיולוגיה על ארבעה
גלגלים.
וכשעל פניק מישהו עובר, אפשר להפין מהר
למה למשגיר מספר בשמים חסר.

אבא, כולנו יחד מאחלים לך מכל הלב ועם המון אהבה
את כל מה שיש ושתקבל את כל מה שרק אפשר לבקש -
...בריאות, המון נחת, אושר, שלום, שמחה ופרנסה טובה,

מ...כולנו באהבה.

ברכות למשה מבני המשפחה

צילום חורי מיכאל יום הולדת שמח למשה

תמונות מחגיגות יום ההולדת ה-70 למשה

אלבום תמונות: משה הגיע לגיל שמונים

ביום הולדתו השמונים נערכה למשה מסיבת יום הולדת במסעדת 'פגודה' שבלידו. משפחת גרוס אירחה את בני המשפחה ודאגה לאירוע מקסים על חוף הכינרת. במהלך המסיבה נורו זיקוקי דינור מאחת הסירות שבאגם. ללא ספק היה זה אירוע יוצא מן הכלל.

משה ונורית עם ילדיהם שלומי, מיכאל, ליאור ורחלי

משה עם
נורית
ודודיק
אחיו, ועם
אחיותיו:
יוכבד,
גלילה,
אסתר
ועליזה.

משה ונורית עם דודיק, יוכבד, אסתר, עליזה, גלילה,
שושנה ושרית

משה ונורית

משה ונורית עם שלומי, הבן הבכור, ענבל רעייתו וילדיהם
ליאל, שון משה, קורן ונופר

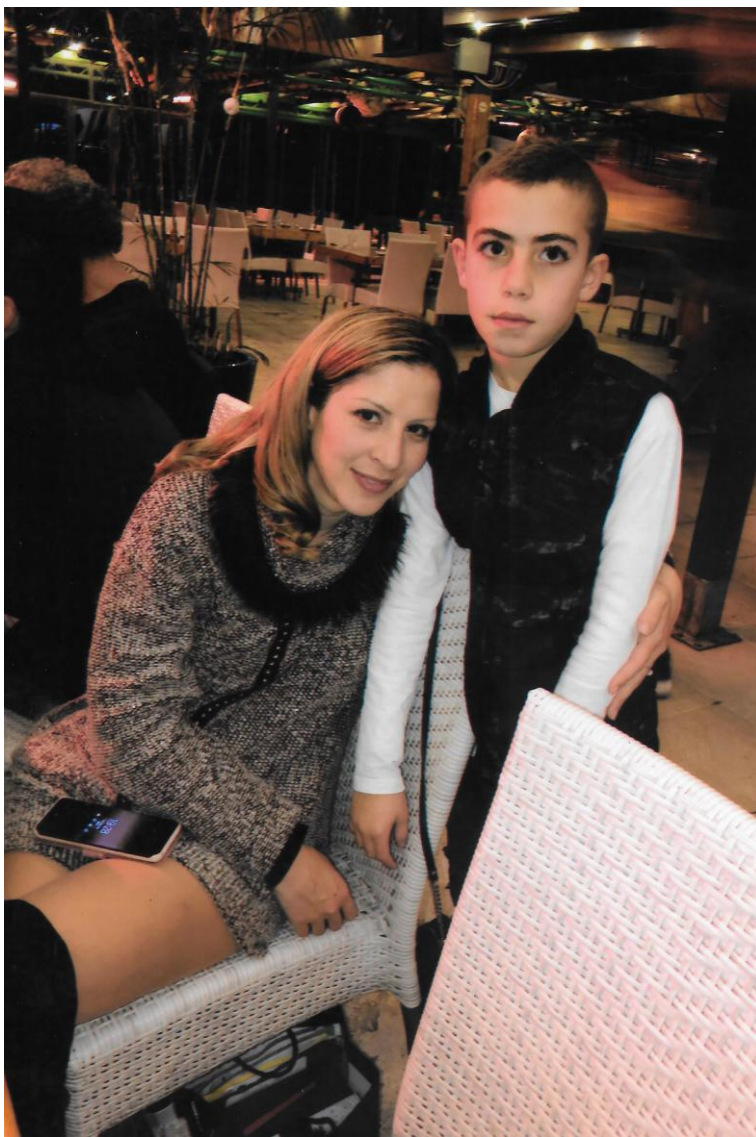
משה ונורית עם הבן מיכאל ורעייתו מרים

משה ונורית עם מיכאל ומרים ובנותיהם אופק, אגם, שני וטליה

משה ונורית עם הבן ליאור, נגה רעייתו והבנות אוריין והילי

רחלי ובנה איתי. במסיבת יום ההולדת הפגין הבן ריקוד סולו
מיוחד שהפתיע את כל הנוכחים

פרק י - הפגישה בין משה לד"ר יוסי שבל

ד"ר יוסי שבל

הפגישה בין משה לבין ד"ר יוסי שבל התקיימה במכללת 'הגליל' שבנהלל. משה שמח לפגוש אותו במקום שבו אביו התחיל בעסק הסחר שלו בדגים. בנהלל גר בעבר האבא אוהליאב, האח של סבתא שלו, ואליו נהג אביו להגיע עת מכר את הדגים שהביא עימו מטבריה.

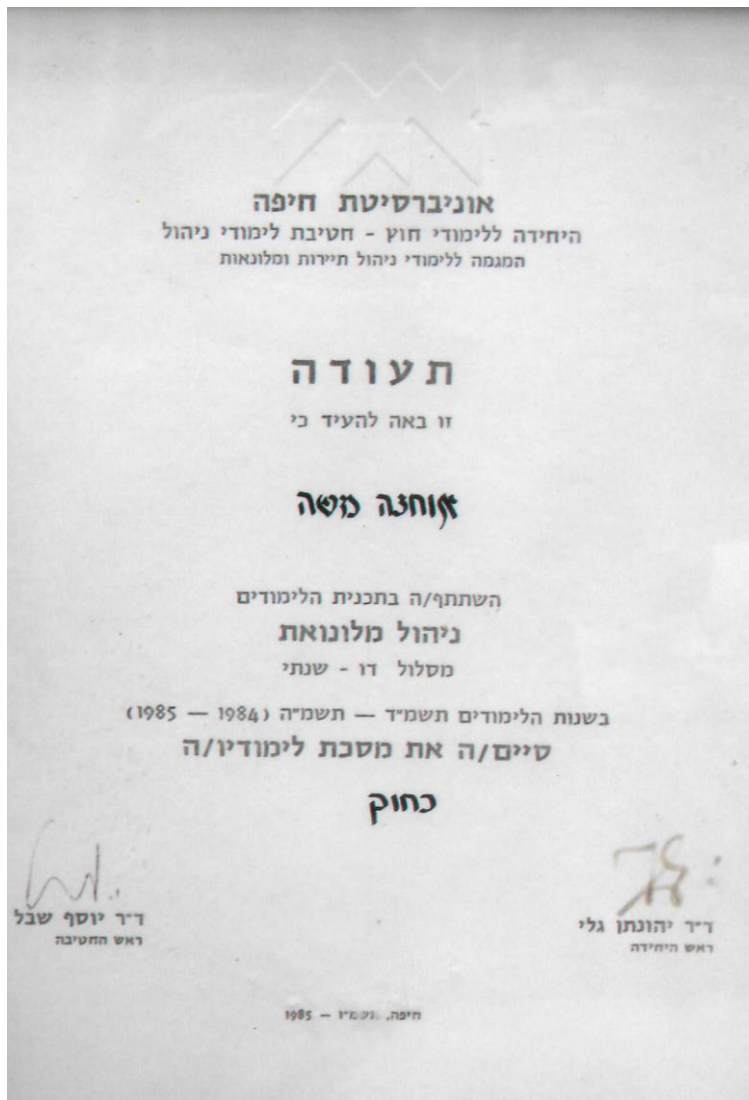
ד"ר יוסי שבל, כיום נשיא מכללת 'הגליל'. קיבל את פניו של משה בתמימות והקריין מאישיותו הלבבית שללא ספק הצביעה על קשר הדוק שהיה בין השניים. ד"ר יוסי שבל איש דינמי ורב פעלים, סקר במשרדו את פעילות המכללה.

משה אף פעם לא שכח את שאמר לו ד"ר יוסי שבל לפני למעלה משלושים שנה, בזמן העבודה בחוף השקט. לפני כניסתו של כונס הנכסים לחוף השקט אמר לו "מרגע שכונס הנכסים נכנס לאתר, אי אפשר עוד לעצור את התהליך". משה למד את החוכמה הזו והפנים אותה כאשר השתתף בקורס למלונאות בהנחייתו של ד"ר שבל. היום הוא משוכנע שהיה צריך לעשות הכול כדי למנוע את כניסתו של כונס הנכסים, אבל את מה שנעשה אי אפשר עוד להשיב.

כונס הנכסים, אהרן בן שחר, נכנס לתפקידו ולמורת רוחו של משה, קיבל שכר גבוה מדי מדי חודש לתקופה שנמשכה כארבע שנים, עד שמשה הצליח להיחלץ מכינוס הנכסים.

היזם והים

בזמן עבודתו בחוף השקט, בשנים 1984-1985 למד משה ניהול מלונאות במסלול דו שנתי. הלימודים נערכו במסגרת אוניברסיטת חיפה, היחידה ללימודי חוץ - חטיבת לימודי ניהול. המרצה הראשי ומנהל תוכנית הלימודים היה ד"ר יוסי שבל. במסגרת הלימודים העמיק הקשר החברי בין משה לבין ד"ר יוסי שבל.

תעודת סיום ניהול מלונאות

במפגש בנהלל חזר משה והזכיר לד"ר שבל את הסיפור על סחר החליפין שנהג אביו לעשות כשהיה מגיע לנהלל עם שק הדגים ושק המשקולות. הסיפור עלה בעבר בזמן לימודיו של משה וד"ר שבל ניצל את ההזדמנות ובאמצעות הסיפור, המחיש לתלמידים כיצד נעשה הסחר בימי העבר, וכיצד התפתח עד ימינו אלו.

"משה היה איש מעשי ולא הסתפק רק בתיאוריות. למעשה חלק לא מבוטל ממערך השיעורים היה מוכר לו מהעבודה שלו בפועל בחוף השקט", אמר ד"ר שבל.

בשיעורים ידע משה להתווכח ולא פעם ערער על לימודי התיאוריה כפי שהוצגו על ידי ד"ר יוסי שבל.

"במציאות זה לא בדיוק כך, נהג לומר לו.

כשד"ר יוסי שבל הסביר לתלמידים מהו מפעל מאושר, משה היה כבר ותיק בעסק עם חמישה מפעלים מאושרים. על אף שד"ר שבל פטר אותו מנוכחות בשיעורים האלה, העדיף משה בכל זאת להשתתף בהם וללמוד את החומר התיאורטי. ד"ר שבל פטר אותו ממספר משימות וביניהן הפטור מהכנת התרגילים בסטטיסטיקה.

במחקר שערך ד"ר יוסי שבל על התיירות בטבריה, גילה שבממוצע יש בעיר רק אחד עשר ימים גשומים בשנה, כלומר מבחינת התיירות העיר טבריה לא שונה בהרבה מאילת. היא בהחלט יכולה להיות גם עיר של תיירות חורף. היו אלה נתונים מדהימים שיכולים היו לסייע לאותם גורמים בעיר שעסקו בתיירות, אבל נראה שלא השכילו להשתמש בהם.

ההיכרות בין משה לבין ד"ר שבל העמיקה כאשר משה המשיך ללמוד אצלו בקורס למנהל עסקים בכיר.

בהתחלה רצה משה ללמוד בחיפה, אבל בזכות היכרותו עם ד"ר שבל, הציע ד"ר שבל לאוניברסיטת חיפה להקים שלוחה בטבריה ב"יד שטרית", ואכן כך היה. הלימודים הקנו לתלמידים שהשתתפו בהם נקודות זכות לאוניברסיטה הפתוחה. הקורס הועבר על ידי ד"ר יוסי שבל וניתן על ידי

תעודת סיום לימודים: מנהל עסקים בכיר

תפנית' - לימודי התמחות והעשרה בניהול ומכללת 'הגליל', שאותה הקים ד"ר שבל.

הקריירה האקדמית של ד"ר יוסי שבל התחילה באוניברסיטת חיפה, שם מונה להיות ראש החטיבה ללימודי ניהול ביחידה ללימודי חוץ. תפקידו היה לפתח תוכניות חדשות ולמכור קורסים של האוניברסיטה ברחבי העולם. בשנת 1987 הקים עמותה ובמסגרתה החל ללמד מנהל עסקים בקורס בן שנתיים למנהלים ברמות שונות. הוא עשה זאת בשיתוף 'תפנית' של האוניברסיטה הפתוחה. בקורס כזה השתתף משה אוחנה. ד"ר שבל עם צוותו שכרו חדרי לימוד וכך התחילו להתקיים קורסים של מכללת 'הגליל' במקומות שונים בארץ.

לימים ד"ר יוסי שבל הקים את מכללת 'הגליל' שבעמק יזרעאל, שהפכה למוסד ציבורי בין לאומי המקיים השתלמויות בתחומי ניהול שונים. למכללה מגיעים תלמידים ומנהלים מ-174 מדינות מרחבי תבל. כיתות הלימוד וחדרי המגורים של התלמידים נמצאים בקיבוץ מזרע ואילו המנהלה במושב נהלל.

המרצים במכללה והמדריכים הם ממיטב המומחים בישראל. ובמסגרות הלימודים מהווה המכללה ראש גשר כלכלי למדינות זרות.

המכללה הינה מוסד לימודים בין-לאומי, המעניק הכשרות שונות ועורך השתלמויות במגוון תחומי מנהל לאזרחי מדינות מתפתחות ומפותחות. בין תחומי הלימוד: מנהל עסקים, חינוך, איכות הסביבה, בריאות, ביטחון לאומי, ניהול עמותות, נמלים ותחבורה ימית. מטרת ההשתלמויות - להקנות ידע וכלים ניהוליים בהם יוכלו התלמידים ליישם שינויים וחדושים במקום עבודתם בארץ מוצאם.

ד"ר יוסי שבל היה היוזם, המנהיג והשגריר של המכללה. הוא חלם והגה אותה. הקים אותה, ובחר את שותפיו לצוות ההנהלה.

המכללה פועלת מזה 31 שנים, ומוכרת בכל העולם. מלמדים בה באנגלית ובצרפתית, או בשפות של התלמידים.

על התהליך שעבר משה בחוף השקט סבור ד"ר שבל שנעשה לו עוקץ קלאסי. החברה לפיתוח מפעלי תיירות עקצה אותו בתרגיל שהיה כפי הנראה מתוכנן היטב.

לקחו אדם שבמשך כל ימי חייו עבד קשה והצליח להקים מלון, וסיבכו אותו עם הלוואה של 4 מיליון דולר שלקח והחזיר במקומה 19 מיליון. על פניו נראה שעבדו עליו.

המסמכים עליהם חתם משה היו ברי משמעות. ד"ר שבל משער שמישהו כאן עקץ אותו. מישהו ידע באופן ברור שמשה לא יוכל להחזיר את החוב וכך החברה השתלטה לו על המלון.

משה הגיע לירושלים ושם הפכו את ההלוואה שלקח להלוואה צינורית, הייתה הלוואה לא צמודה. אחר כך הפכה צנרת ואחר כך צמודה ב-100%. המסקנה של ד"ר שבל: חברה ממשלתית היא שהשתלטה על המלון. הם הלכו לבנק וטענו שמשה לא יכול לשלם את החוב.

באוקטובר 1987 הקים ד"ר יוסי שבל את מכללת 'הגליל' ובאוקטובר 1988 בתיאום עם משה, חגגו בחוף השקט שנה להיווסדה. לחגיגה הוזמנו מרצים ובכירים מהמכללה.

למעשה ד"ר יוסי שבל פתח את המכללה בטבריה בזכות משה. במהלך הלימודים שהתקיימו ב'יד שטרית' היו מדי פעם הפרעות ובכל המקרים שלא ניתן היה לקיים שם את הלימודים, עברו כל המשתתפים ללמוד בחוף השקט ומשה אירח אותם בחפץ לב.

בני המשפחה בחתונה של רחל ויריב

שלוש הכלות למשפחת אוחנה: מירי, ענבל ונגה עם הבת רחלי

פרק יא - יגאל אלון ידיד המשפחה

יגאל אלון היה ידיד המשפחה וניצל כל הזדמנות לבקר בטבריה כדי להיפגש עם שלמה אוחנה, אביו של משה.

משה זוכר את יגאל אלון בטיילת של טבריה כשהוא לבוש במכנסיים קצרים וסנדלים תנ"כיים. הוא תמיד התקשה להשלים עם מראהו הפשוט. אחרי הכול הוא שימש כשר ונשא בתפקידים ציבוריים בכירים. בעדינות ניסה להעיר לו על לבושו הפשוט ולעיתים אפילו העיר לו מבחינה ביטחונית על התנהגותו כאחד האדם על הטיילת של טבריה. יגאל אלון נהג לשמוע אותו בתשומת לב, אבל אף פעם לא חרג מדרך התנהגותו העממית.

יגאל אלון, ידיד משפחת אוחנה, עם נכבדי טבריה. מימין לשמאל: שמואל אוחנה. יגאל אלון. משה צחר ומשה אוחנה

באחת השיחות בינו לבין יגאל אלון כשישבו במסעדה על חוף הים, אמר לו משה, שמפלגת העבודה שגתה כשצירפה את מפ"ם אליה. מפלגת מפ"ם יכולה רק להזיק להם ולא תוסיף להם קולות בקלפיות. הסיבה לדעת משה הייתה משום שאנשים לא אוהבים את השמאל הפוליטי, ורואים את התופעה

הזו עד ימינו אלו. יגאל אלון השיב לו שלא מצא בזה פסול ושתי המפלגות מסתדרות טוב. לימים, הטיילת שלאורך חוף הכינרת בטבריה תיקרא על שמו: 'טיילת אלון'.

סיפורים רבים שמע משה מיגאל אלון בעת ביקוריו אצל אביו. משה היה יושב איתו שעות רבות כאשר היה מגיע למסעדה שעל החוף בטבריה. באחד המפגשים סיפר לו יגאל אלון שבאזור הגבול עם הירדנים באזור שער הגולן, מסדה ואשדות יעקב, הייתה ליהודים סיסמה שבה היה מחויב המשיב לומר את המילים 'פטיש' או 'פיתות'. אם המילה נשמעה בהגייתה הנכונה היה זה אישור חיובי, אבל אם נשמעה במבטא ערבי כאשר האות פ"א הוחלפה באות ב"ת, היה ברור שצריך לירות במשיב.

המזוזות בדירה של יגאל אלון בגינוסר ודברי הרב

משה נהג להסיע את אביו למקומות שונים. באחד הביקורים של אביו בביתו של יגאל אלון בקיבוץ גינוסר, הבחין משה שאין מזוזת על משקוף הכניסה לבית. כששאל לפרש הדבר, השיב לו יגאל, שזה לא נהוג בקיבוצים וכל העניין הזה של מזוזות לא משמעותי לגביו.

"אבל מה קורה אם בא לבקר אצלך יהודי, או אפילו אורח מחוץ לארץ שמודע לחשיבות המזוזות אצל יהודים?" שאל משה בתמיהה.
"אל תדאג, זה ממש לא מעניין. לא נהוג אצלנו בקיבוץ להתקין מזוזות בבתים." משה הופתע מהתשובה ולא הרבה לחשוב עליה. זכותו של כל אדם לחיות לפי אמונתו.

כעבור שבועיים נדהם לדעת שיגאל אלון נפטר. לפתע נזכר באירוע בביתו כשהעיר לו על המזוזות וחשב על כך.

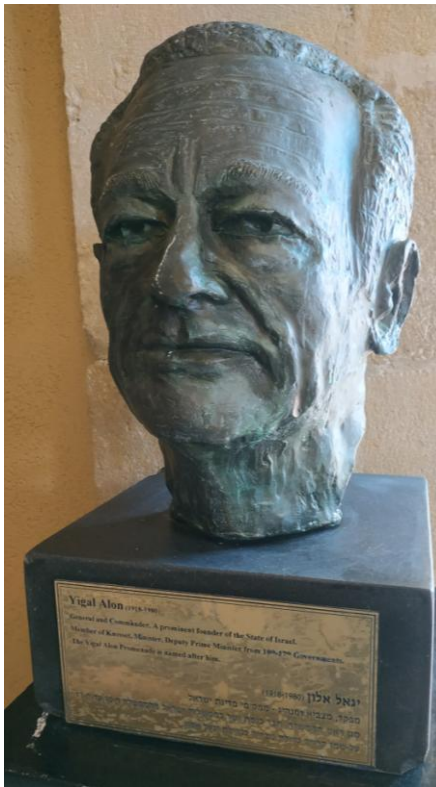
בבית הכנסת הסביר לו הרב ועקנין מנשה את הסוגיה :

"אם לא היית מעיר לו ואם לא היית פוקח את עיניו, סביר להניח שהאסון לא היה מגיע אליו, משום שהיה זה תום לב. העניין קיבל משמעות אחרת מאותו הרגע שהערת לו. לאחר שפקחת את עיניו, והוא לא התייחס לנושא,

הפסיק להיות תום לב. עכשיו הפך הדבר למשמעותי יותר. אולי על זה שילם יגאל אלון בנפשו.”

”האם מתפרש מזה שבגלל ההערה שלי, יגאל אלון הלך לעולמו?” שאל משה.

”לא, אינך אשם במה שאירע. ברוך דיין האמת.” אכן נגולה מעל ליבו של משה.

הפסל שוחט, פסל מפורסם שפיסל את קלינטון עם בגין וסאדאת בא אל משה והציע לפסל את דמות אביו. משה השיב לו שאביו איש מסורתי, דתי ולבטח יסרב מן הטעם הפשוט. ”לא תעשה לך פסל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ.”

לאחר זמן מה סיפר הפסל למשה שפיסל את דמותו של יגאל אלון תמורת 3.5 אלף דולר. שוחט הוסיף ואמר שהפסל לא נרכש על ידי בני משפחת יגאל אלון משום שלא היה להם תקציב לרכישה ועתה

אינו יודע מה בדיוק לעשות עם הפסל. היות ומשה אהב את יגאל אלון והיה זמן רב בקשר איתו, ביקש מהפסל לרכוש את הפסל.

”אני אשלם את התמורה בעדו, אבל באותה הזדמנות תפסל גם את אבא שלי,” אמר לו משה. השיחה ביניהם התנהלה לאחר שאביו של משה הלך לעולמו. אי אפשר היה לקבל עוד את הסכמתו ומשה יצא מנקודת הנחה

היום והים

שההחלטה שלו תשקף את המציאות שהרי אביו חיבב מאוד את יגאל אלון והיה מקורב אליו. לאחר הרכישה בחר משה להציב את שני הפסלים של אביו ושל יגאל אלון זה לצד זה במלון 'שירת הים' כיאה לשני חברים טובים. והרי המלון מצוי בטיילת אלון.

בשנים שלפני קום המדינה כשעברו שלמה אוחנה, אבא של משה, ואָחיו, דודים של משה, ליד הכפר לוביא בדרכם לטבריה, נקלעו לחילופי אש. הם מצאו מקלט במעבר מים מתחת לכביש ובילו בו את כל הלילה. רק בבוקר כשקולות הירי נדמו, יצאו ממחבואם.

תקוה, משה, יחיעם, אלכס, דני, אסתר ודודה רחל בקפה 'ארבל'
בטבריה

פרק יב - 'שירת הים'

ברשות משפחת אוחנה עמד בסמוך לחוף הכינרת מבנה של בית ערבי עתיק. המבנה היה מוזנח ונטוש. תקופה ארוכה השאיר משה את המבנה כנכס ללא שימוש ולא פיתח אותו. הבית שכן על טיילת טבריה בנקודה הצפונית שלה. חלקו התחתון של הבית נבנה בשנת 1850 בתקופת השלטון העות'מאני בארץ, ובשנות העשרים והשלושים של המאה הקודמת נוספה לו קומה נוספת.

משה היה עסוק בעבודות הבנייה והפיתוח של מלון 'החוף השקט' ולא נתן דעתו על המבנה העתיק שלחוף הכינרת.

בזמן המשבר שפקד אותו עת ניהל את 'החוף השקט', עלה בו הרעיון להשקיע במבנה. אחרי כינוס הנכסים של 'החוף השקט' היה ברור לו שמתישוהו אולי ייאלץ לעזוב את החוף. תוכניות כבר היו לו עוד משנת 1990. בתקופת המשבר ידע שלא היה טעם למכור את המבנה לטובת 'החוף השקט', משום שהיה בדמי מפתח וההכנסה ממכירתו שולית לעומת החוב שנקלע אליו.

עם ניסיונו הרב בניהול מלון 'החוף השקט' וכאחד מוותיקי התיירנים בטבריה ובצפון, בחר להשקיע במבנה. לאחר שנועץ עם ילדיו החליט להפכו למלון בוטיק ייחודי. לשם כך שכר את הארכיטקטית כהן קמי, את דודו אבן צור הקונסטרוקטור ומהנדסים נוספים, שבדקו את יסודות המבנה, והתחיל במלאכה.

המבנה הערבי העתיק שוחזר על ידי משפחת אוחנה והפך למלון בוטיק. בעבר שימש הבית כגלריה לאומנות וגר בו הצייר ש. הולצמן. אומנים ואנשי ציבור נהגו לפקוד את הבית בזמן ששימש כגלריה. הצייר המפורסם נחום גוטמן, צייר את הטיילת בטבריה ובציור נשקף ברקע הבית העתיק. משה ראה חשיבות רבה בשחזור המבנה, שכן מדובר במבנה היסטורי עתיק שבבעלות יהודית. הוא דאג לאופיו המיוחד.

בזמן שחזור המבנה והפיכתו למלון, בימים הראשונים, הופתעו לגלות במקום שלט שעליו היה כתוב 'אום כלתום - זמרת כוכב המזרח'. אום כלתום,

משה אוחנה ליד פסל אביו שלמה אוחנה במלון 'שירת הים'

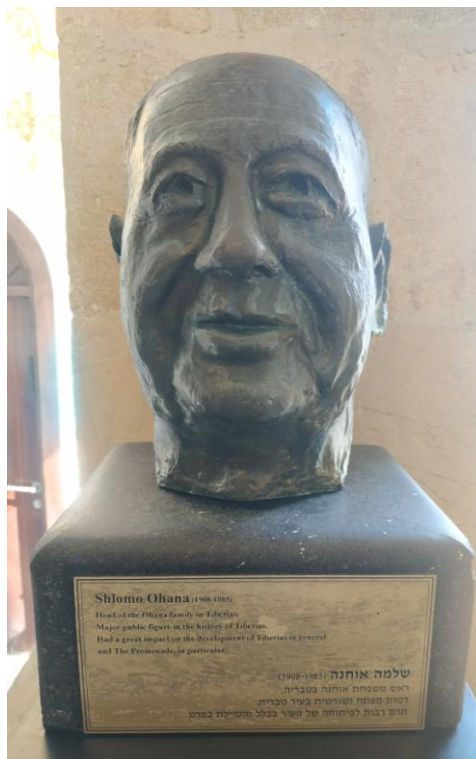
זמרת ומוזיקאית מצרייה שהתפרסמה בכל העולם הערבי. הייתה אהובה ואהודה וכינויה היה 'כוכב המזרח'. משה הסיק שהזמרת הופיעה במקום לפני קהל, ואפשר שהופיעה יותר מפעם אחת.

מלון 'שירת הים' נבחר למלון היפה.
פרס מלון מצטיין לשנת 2014

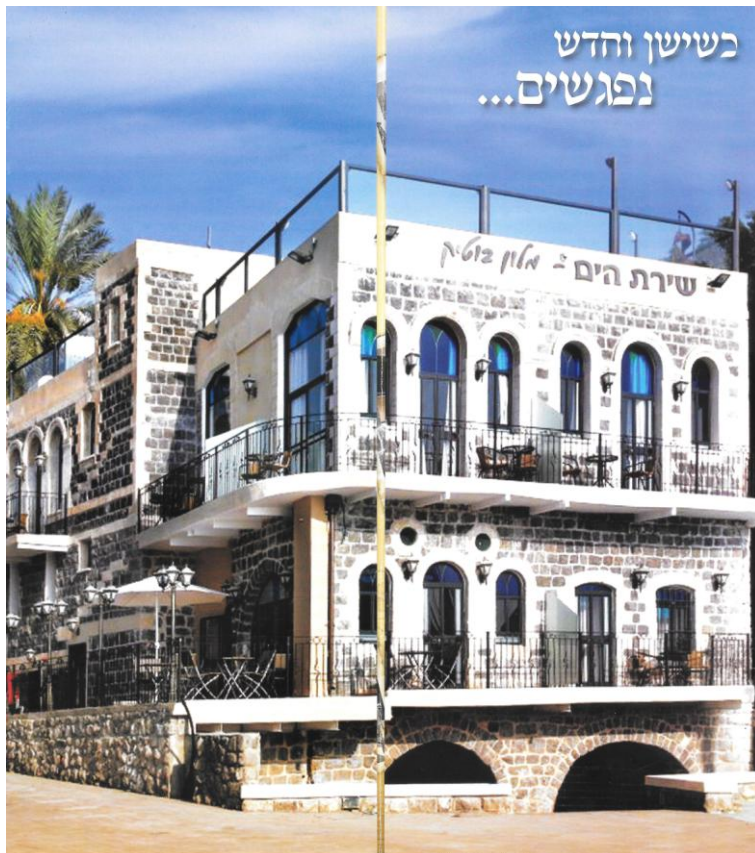

הטיילת בטבריה, ציור
מאת נחום גוטמן. בצד
שמאל למעלה נראה מבנה
המלון (מתוך פרוספקט
המלון)

פסל שלמה אוחנה במלון 'שירת
הים'

זאת הסיבה ששם המלון שונה על פי כינויה של הזמרת 'כוכב המזרח'.
משה שינה את שם המלון ל'שירת הים' ובכך התאימו לאופי המיוחד
שלו, חוף הים הצמוד, גלי הכינרת הנשקפים לאורחים, ואווירת האומנות
שבמקום, בתוך ים של פסלי אומנות.
ללא ספק בבחירת שם המלון, הושפע משה מהתורה שכן מקור השם
'שירת הים' הגיע מפרשת השבוע 'בשלח'. שירת הים היא השירה אשר שרו
בני ישראל לאחר קריעת ים סוף. בני ישראל עברו את הים ואחריהם טובעו
המצרים.
במלון אחת עשרה יחידות אירוח שמרובן נשקף הנוף המרהיב של
הכינרת. מהמלון אפשר לצפות בהרי הגולן, בארבל ובעמק הירדן.

חזית המלון מכיוון הכינרת (תמונה מתוך פרוספקט המלון)

מלון 'שירת הים' מראה ממרפסת המלון לכינרת

באמצע מישל ז'ק טבול, מנכ"ל חברת 'מרקיור', חברה שותפה
ב'חוף השקט', עם מנכ"ל המלון שמעון קיפניס ומשה. בפתיחת אולם
האירועים ל-1,200 איש בבריכה

State of Israel מדינת ישראל

In exercise of the power vested in me under the terms of the Tourism Services Law 5736 - 1976, and the Tourism Services Regulations (Hotels) 5761 - 2001

בתוקף סמכותי לפי חוק שירותי תיירות התשל"ו - 1976 ותקנות שירותי תיירות (בתי מלון) התשס"א - 2001

I hereby grant a הנני מעניק בזה

Listed Hotel Certificate **תעודת מלון רשום**

To: ל

"SHIRAT HAYAM" HOTEL
1 HAYARDEN ST.
TIBERIAS

מלון "שירת הים"
רח' הירדן 1
טבריה

ישראל
משרד הת'רחה

יעל מזרחי Yael Mizrahi תשע"ב 2012

(עד 31.12.2015)

הרשות המוסמכת
The Competent Authority ירושלים
Jerusalem

This certificate is valid as long as the Business License or Temporary Permit is valid התעודה תקפה כל עוד רשיון העסק או ההיתר
הזמני בתוקף

פרק יג - על מנהלים, שפים ומשגיחי כשרות

מנהלים

למנהל בחוף השקט יש בערך עשרה עד חמישה עשר מנהלי מחלקות הכפופים לו. המנהל היה ממונה גם על החוף. בנוסף היה גם מנהל לכל מלון, הקטן והגדול. זה היה עסק מורכב וגדול.

מנהלים שהועסקו על ידי משה שירתו בחוף השקט בממוצע בין שנה עד חמש שנים כל אחד.

יעקב אייזנבאום – היה המנהל הראשון. קודם הועסק במלון 'אלון' שבטבריה עילית. המנהלים שהועסקו אחריו:

אבי אהרוני.

צביקה שפיס.

אילן חביב.

צבי בר לב – הגיע לטבריה מנהרייה, חבר של יעקב הרטמן.

שלמה דואק.

שואל לסלו.

משה בא לקראת עובדיו שנקלעו למצבים קשים, או שהסתבכו בבעיות כלכליות. הוא סייע להם בבעיות של עיקולים ובהלוואות שלקחו על עצמם והתקשו להחזירן. בדרך כלל נהג משה לפרוס לעובדים את חובותיהם לכדי תשלומים חודשיים שנוכו משכרם, אחרי שהעניק להם הלוואות מיוחדות. הוא פעל כך לגבי כלל העובדים ולא דווקא לעובדים הבכירים שלו. כולם נהנו מהיחס המיוחד שלו, מנהלים ועובדים מן השורה כאחד. הוא לא זוכר עובד שנקלע לצרה ובא אליו, ולא קיבל ממנו את מלוא הסיוע הדרוש.

גם בפרשה של מנהל המלון אחרי השותפות שלו עם 'כלל', ניסה משה לפתור את המשבר בינו לבין 'כלל' באופן מכובד, כדי שהפגיעה במנהל

המלון תהיה מינימאלית. כאשר אותו מנהל ביקש ממנו המלצה, סירב משה והציע לו לבקש המלצה מגורמים אחרים. לחלק מהמנהלים סייע כספית. לעיתים אפילו לא החזירו לו את החובות ששילם בעבורם.

אייזנבאום - עבד במלון ארבע עד חמש שנים. בתקופת ניהולו בנה משה את המלון החדש בן 200 החדרים, שהיה בנוסף לאגף החוף עם 80 החדרים. השומר שעבד אצלו במלון, הועסק קודם במלון 'יאלון' שבטבריה עילית, והכיר את אייזנבאום, שגם הוא הועסק שם לפני שהגיע לחוף השקט. באחד הימים, מספר שנים לאחר שאייזנבאום סיים את עבודתו בחוף השקט, אמר למשה שיעקב אייזנבאום נפטר. משה לא הבין איך איש לא התקשר אליו, כדי לבשר לו את ההודעה. הוא החליט מייד לצלצל לאשתו של מנהל המלון שלו לשעבר, ולהביע בפניה את תנחומיו. כשהתקשר נדהם כששמע את קולו של יעקב אייזנבאום בקו. משה התבלבל לרגע וכמובן לא יכול היה לומר את מה שחשב לומר. במקום זאת, ומתוך נימוס, שינה את אופי השיחה והפך אותה לשיחה שגרתית. "למה אתה לא מתקשר ולא בא לבקר במלון?" שאל את יעקב. אלה היו המילים הראשונות שעלו בדעתו. אייזנבאום שלא ידע כלל מה הייתה הסיבה שבגינה משה צלצל אליו, השיב: "אין בעיה. אבוא בשבוע הבא."

כעבור שבוע הגיע יעקב אייזנבאום למלון עם אשתו והתארח במלון למשך סוף השבוע. במהלך האירוח הסתבר שאייזנבאום המתין כל הזמן שמשה יקרא לו לשיחה. הוא היה משוכנע שלא לשווא משה צלצל אליו והזמין אותו למלון. מחשבות רבות עלו בראשו על מטרת ההזמנה. "בוא נדבר", אמר למשה בהזדמנות הראשונה כשפגש אותו בזמן האירוח במלון. משה מצא זמן ושניהם ישבו לשוחח ביניהם.

"למה בדיוק קראת לי?" שאל אייזנבאום. משה הבין את תחושתו של אייזנבאום ובחר לספר לו את האמת. במילים פשוטות סיפר לו על ההודעה שקיבל מהשומר שבמלון ואיך רצה להביע את צערו בפני אשתו על מותו. כשיעקב שמע את משה התמלא בזעם, "שאימא של השומר תמות. מה פתאום

אני מת? אבל יחד עם זאת הבין מייד שהוא לא נקרא למלון לשם הצעת עבודה. נגרמה לו אי נעימות קטנה והכול חזר לשגרה.

שאל לסלו - עבד בזמנו של אייזנבאום וגם בתקופה של צבי בר לב. עבודתו התאפיינה בקונפליקט מתמשך שהיה בינו לבין משה. לסלו היה איש שיווק טוב מאוד. היה לו קשר עם משרד הנסיעות 'אופיר טורס' שעבדו איתם והיה מאוהב בסוכנת שעבדה שם. לעיתים היה מדבר איתה בטלפון במשך כל שעות הלילה. מרכזיית הטלפונים בחוף השקט הייתה ממוחשבת ומשה איתר שיחות טלפון שנמשכו זמן ממושך מעבר לסביר.

לאחר שעיין בדוחות הטלפון שאל את לסלו איך הוא יכול לדבר בטלפון ברצף במשך שמונה שעות. הסתבר לו שלסלו ניהל רומן מיוחד עם אחת העובדות שם. בסופו של דבר פיטר אותו והוא עבר לגור בשכונת אחווה בדירה שכורה. מאוחר יותר, לאחר שעזב את העבודה במלון, נהג לשלוח למשה מכתבים ובחלק מהם התריע בפניו שהוא שוקל לסיים את חייו. בכל פעם שמשה קיבל מכתב כזה היה צריך ללכת אליו ולהוציא לו את המחשבות השליליות מהראש. לא פעם הוציא אותו מהאפלה שנקלע אליה ובכך הציל את חייו. עד לפני כעשרים שנה היה לו קשר איתו. אבל עם הזמן הקשר הלך ודעך. היום אין ביניהם כל קשר. עד כמה שידוע למשה, לסלו היה גרוש עם ילדה כאשר התחתן עם גרושה דתייה משכונה דתית בחיפה. משה השתתף בחתונה שלו והגיע אליה עם עוזרו ועם חשב המלון. החתונה הייתה באולמי 'באר מרים' בחיפה. היום מקווה משה שהוא חי את חייו באושר.

אבי אהרוני - עבד כשש שנים בערך ומנהלת השיווק שעבדה במלון, הייתה בזמנו בת זוגו. ככול שידוע למשה, הם התחתנו ונולדה להם בת שקראו לה שיר. מנהלת השיווק 'עשתה לו בית ספר' במלון עד שנפרדו.

צביקה שפיס - היה מנהל מלון רציני. עבד מספר שנים עד לכינוס הנכסים על ידי עורך הדין אהרון בן שחר. בערב יום שבת פוטר על ידי כונס הנכסים.

אחד המנהלים שהעסיק משה, התעסק עם מלצרית שלא רצתה אותו, ויום אחד איימה שאם לא יעזוב אותה, תביא אליו את משפחתה שגרה באחד היישובים הסמוכים. גם פה נאלץ משה להתערב, ובעזרת בנו, דאג לסיים את הפרשה בשכנוע הבחורה שתחזור בה מאיומה להתלונן.

אילן חביב - היה מנהל במשך מספר שנים. משה בקשר איתו עד היום. לפני שהגיע לחוף השקט עבד אילן כמנהל 'חוף גיא' ומנהל מלון 'המלכים' בירושלים. היה מנהל רציני. לא פעם טען שאת בית הספר שלו במלונאות למד אצל משה. כפי שלמד ממנו, לא למד בשום מקום אחר. עד לפני כשנתיים היה מנהל מלון 'שרתון' בנצרת. לאחרונה קיבל אירוע מוחי ועד כמה שידוע למשה, מרבית חבריו, לא עזרו לו במיוחד. אבל משה שמר עימו על קשר.

בחוף השקט הועסקו טבחים ועובדי מלון בעלי מקצועות שונים. ביניהם הועסקו גם שלושה משגיחי כשרות. המשגיחים עבדו במשמרות היום ובמשמרות הלילה בעת שהתקיימו אירועים במלון. בנוסף הועסק גם משגיח כשרות לימי השבת.

באחד הימים הגיע למשה בנו שלמה עם הקב"ט הראשי של המלון ועם משגיח הכשרות שהיה תורן באותו יום.

"תראה מה מצאנו בתיק של משגיח הכשרות," אמר שלמה. בתיק המשגיח נמצאו כמה סוגי בשרים שגנב ממטבח המלון. משה הביט במשגיח וראה כיצד פניו שינו את צבען לצבע הקיר שמאחוריו. המשגיח לא ידע כיצד להתגונן מהאשמה שהטיחו בו.

"מה קרה לך?" פנה משה למשגיח והוסיף:

"אתה ביקשת ממני ואני אמרתי לך, תלך ותיקח."

הקב"ט ובנו הופתעו מדבריו ומייד השיבו למשגיח את הבשר שמצאו בתיקו. אבל שלמה לא יכול היה לעבור על האירוע בשקט, ויותר מאוחר העיר לאביו.

"אתה שקרן," העז לומר לו.

“איך אתה מדבר כך לאבא שלך?” ענה לו משה ושניהם התעלמו מהתקרית המבישה. אבל גם משה וגם בנו ידעו היטב מה אירע באמת. המשגיח התנצל וביקש סליחה ומשה סלח.

באירוע אחר, עם משגיח כשרות אחר, שמע משה שמצאו את המשגיח לוקח מהמלון תכולה של כלי נירוסטה יקרים. במלון הודיעו למשגיח הראשי אברהם רביבו, שהיה אחראי על פעולות המשגיחים ברבנות. רביבו הגיע למלון וביקש ממשה לגשת למשגיח הביתה. הוא בא מוכן עם כתובת המשגיח ויחד עם משה ואחיו שמואל נכנסו לביתו.

בביתו של המשגיח אמרו לו שראו אותו במלון לוקח חבילות כלי נירוסטה. כאשר ישבו אצלו בבית ובעודם מדברים על העניין, ביקשו ממנו לבדוק שמא בטעות משהו בכל זאת היה אצלו. המשגיח ניגש לארון והוציא ממנו כלי אחד של נירוסטה שהיה לו ואמר: “אולי זה.” שמואל הלך אחרי המשגיח וראה מהיכן שלף את כלי הנירוסטה. הוא הכניס את ידו לארון והוציא משם שלושים ושש יחידות זהות לכלי שהוציא קודם המשגיח.

כשנשאל לפרש הדבר, לא ידע המשגיח מה להשיב. הוא נתפס בגניבה. אברהם רביבו ביקש ממשה שלא יגיש תלונה במשטרה, כדי שלא לפתוח לו תיק, זאת משום שהוא מטופל בילדים ומצבו הכלכלי לא טוב. משה הסתפק בפיטוריו בלבד.

בחוף השקט עבד אצל משה אחד השפים מהמוכרים ביותר הידועים בארץ. באחד הימים, שלא התקיים בו כל אירוע, נכנס משה למטבח באולם האירועים, וראה להפתעתו דגים לא כשרים במטבח.

“מה זה הדגים האלה?” שאל את השף.

“משגיח הכשרות לא נמצא, ואז רצינו לעשות לעצמנו ארוחה מיוחדת

של דגים,“ השיב לו השף.

“תסלח לי, הדגים האלה הולכים לזבל. אני מקפיד על הכשרות יותר

מהמשגיח ולא אוכלים דגים כאלה,“ פסק משה.

אירוע דומה היה כאשר אחד מבני המשפחה של משה הביא מאכל גבינות לאולם האירועים שהיה רק כשר למאכלי בשר ולא למאכלי חלב. בני המשפחה ישבו יחד ואכלו מהאוכל החלבי בתוך האולם הבשרי. כשראו את משה הזמינו אותו להצטרף אליהם. משה השיב להם שהוא שבע ולא יכול לאכול עוד. כשבני המשפחה סיימו לאכול לקחו את הצלחות ואת כלי האוכל והכניסו אותם חזרה למטבח בפינה מיוחדת. משה נכנס למטבח ואסף את כל הצלחות שאכלו בהן, וליד פח האשפה שבר את כולן בזו אחר זו.

אחד הטבחים שראה אותו, שאל אותו לפרט מעשיו.
"אל תתערב, השיב לו משה.

"מה קרה למשה? הוא שובר צלחות." התפשטה השמועה במלון.

"אם המשגיח לא פה, אז אני פה," אמר משה.

"כולם אוכלים על מצפוני. הם אוכלים בידיעה שהאוכל כאן כשר. לא יעלה על הדעת שמאכל חלבי יהיה במטבח בשרי, ואני מודע לזה. דבר כזה לא יקרה פה!"

באותה ארוחה בלתי כשרה שבר משה כשלושים צלחות!

משה עם שמעון קיפניס, מנכ"ל מלון 'החוף השקט',
בחברת חברת הכנסת בלומנטל

קגן - העוזר של משה

יהודה קגן היה עובד בכיר במשרדי מס הכנסה בתפקיד גובה ראשי, כך הכיר אותו משה. אחרי מספר שנים במס הכנסה החליט לעזוב. הוא שאל את משה אם יש לו מקום עבודה בשבילו. במס הכנסה היה בעל מעמד של גובה ראשי. משה נאות וקיבל אותו בתור עוזר שלו בחוף השקט. יהודה קגן עבד אצלו מספר שנים. היו ביניהם יחסים חבריים טובים. יום אחד אמר קגן למשה שיש לו בן ובת ואינו רוצה ילדים נוספים. משה השיב לו שהוא תמיד עודד את עובדיו שירכו בילדים. הבטיח לו שבמידה ויהיה לו ילד נוסף, יעזור לו, וכך היה. לקגן נולדה ילדה נוספת. עתה היו לו בן ושתי בנות. משה נאמן להחלטתו, השתדל להיטיב עימו ככל האפשר.

לימים סיפר קגן למשה שאחת מבנותיו נבחרה לסגנית מלכת היופי של ישראל. במסגרת העבודה נודע למשה שהוא לא מדבר עם החשב הראשי שלו, עאטף טאנוס. הסתבר שהם מסוכסכים ביניהם. משה ניסה מספר פעמים להשלים ביניהם, אך ללא הצלחה. כאשר היה מדבר עם יהודה על החשב, הוא לא היה קורא לו בשמו, אלא משתמש בכינויים שונים ומשונים, כמו 'זה שיושב בחדר הקטן שממול'. אחרי שנה של מאמצים ליישב את ההדורים ביניהם הבין משה שהמצב כפי שהוא לא יכול עוד להימשך וזה אף פוגע במהלך העבודה התקין ובעובדים. בהדרגה התחיל להבין שקגן מקבל שכר, אבל תורם לעבודה פחות מעאטף. בצעד נועז החליט משה להפסיק את עבודתו.

פרק יז - בריאות

מסיבות בריאותיות נאלץ משה לעבור השתלת כליה. ההשתלה התבצעה באנקרה שבטורקיה בשנת 2013. ההשתלה נעשתה במסגרת של 'חבילה' שכללה את הנסיעה לטורקיה, את הבדיקות הרפואיות, את האשפוז, הניתוח וכל מה שנקשר לתהליך, כולל ההתאוששות שלאחריו.

הסיבה שמשה בחר לעשות את ההשתלה בחוץ לארץ הייתה משום התור הארוך להשתלות שהיה בארץ. לפניו המתינו בתור כשבע מאות אנשים שציפו להשתלות. מקומו בתור לא הקנה לו כל קדימות בגלל גילו, היה בן שבעים ושש כאשר נזקק להשתלה. אנשים צעירים ממנו, שהמתינו בתור, קיבלו עדיפות עליו. ההעדפה הייתה בדרך כלל לאנשים מגיל חמישים ומטה. במהלך הניתוח וההשתלה נלוותה אליו לטורקיה, אחותו עליזה, אחות במקצועה. נסעה איתו גם אשתו נורית וחבריו הקרובים יעקב ויעל הרטמן. כולם התאכסנו במלון שרתון בטורקיה כעשרים ימים. מדי יום נסעו מהמלון אל בית החולים וחזרה. תורם הכליה היה בחר מאוקראינה שבשלב מסוים משה זכה להכיר אותו ואף סייע לו כלכלית.

משה עם נורית בבית החולים באנקרה לאחר ההשתלה

משה ביום השחרור מבית החולים לפני החזרה למלון.
מימין לשמאל: יעל הרטמן, עליזה אוחתו, משה, נורית
ויעקב הרטמן

משה במטוס בדרך חזרה לארץ אחרי ההשתלה
בטורקיה. מימין עליזה אוחתו, באמצע נורית.

משה מניח תפילין. כל יום התפלל בבית החולים, לפני
ההשתלה ולאחריה

סוף סוף בבית. משה עם נורית ועם חבריו יעל ויעקב
הרטמן עם הגעתם לבית אחרי ההשתלה בטורקיה

בבית הכנסת 'אוהל יעקב' בתפילת הודיה לקב"ה
שהחזיר את משה בשלום לאחר ההשתלה

הרופא שניתח אותו וביצע את ההשתלה גר באיזמיר. לא פעם התקשר לבית החולים לשאול על מצבו של משה. הוא נהג להתקשר בדרכו מאנקרה לאיזמיר. כשהיה לוחץ את ידו של משה וחש את הלחץ על אצבעותיו, היה אומר לו שהוא כמו טייס בחיל האוויר הישראלי. הוא כיבד אותו מאוד והתייחס אליו באופן יוצא מן הכלל. במסגרת תפקידו הוא נוסע פעמיים עד שלוש פעמים לבית החולים שבאנקרה.

פרק טו - תמונות מספרות

אליעזר יעקב ליווה את דוד בן גוריון בביקורו בטבריה.
התמונה צולמה בשנות השבעים בערב היכרות עם אנשי
טבריה

משה אוחנה עם ביבי נתניהו בחוף השקט

אריק שרון ורעייתו עם יגאל ביבי, ראש העיר, צבי סלוצקי
ומשה אוחנה

יעקב הרטמן, משה אוחנה ושמעון פרס בחוף השקט

מנכ"ל משרד התיירות רפי פרבר עם משה אוחנה בחוף השקט

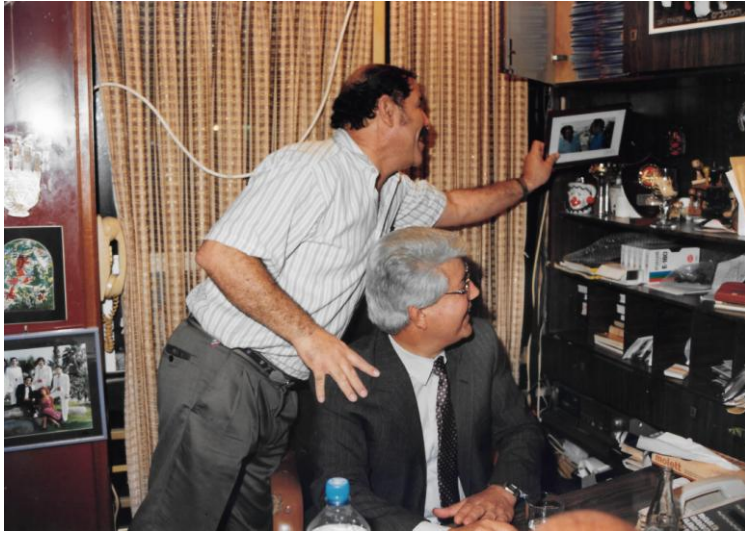
משה עם יגאל ביבי, ראש העיר טבריה

משה אוחנה ושלמה אוחנה אביו, עם מושל רמת הגולן עקיבא פיינשטיין

משה מקבל תעודת תיירן מצטיין משר התיירות שריר בירושלים

דוד לוי עם משה אוחנה באולם בחוף השקט בהכנות לקראת הבחירות לכנסת

משה אוחנה עם שר התיירות שריר

עמור, ראש העיר של מגדל העמק וחבר הכנסת שליטא
בכנס בחירות עם משה אוחנה

משה עם שרת הבריאות הגברת שושנה ארבלי
אלמוזלינו

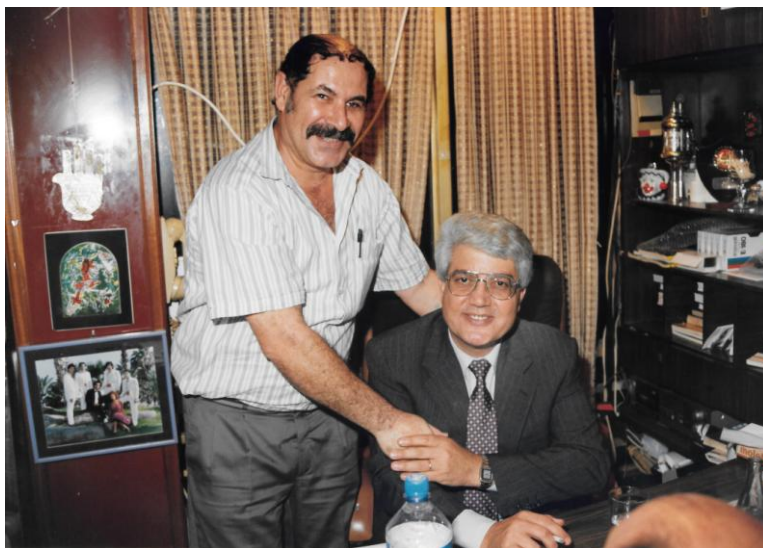
היום והים

צביקה כהן, אליהו זיגדון ומשה באחד הביקורים בחוף השקט

משה בעלייה לתורה של אחד הילדים בבית הכנסת 'גור אריה'
בטבריה

משה אוחנה עם דוד לוי

זוהר עובד, שמוליק חרמש, בני ויזן ומשה אוחנה

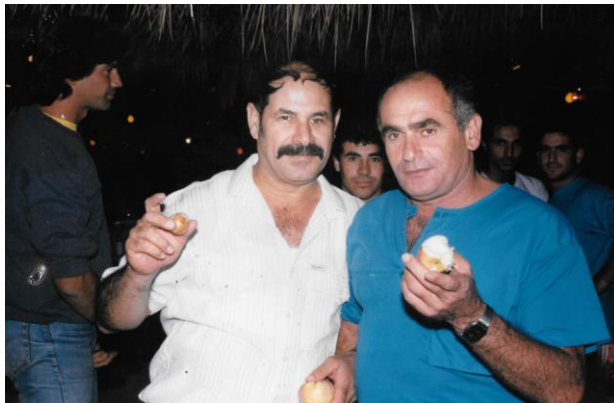
שרית חדר עם משה ומעריצים באירוע 'השרקייה' בחוף השקט. באירוע הופיעו זמרים במשך כשלוש שעות ונכחו בו כחמשת אלפים איש

הופעה של הזמרת שרית חדר בחוף השקט

משה אוחנה עם יוסי פרץ, ראש העיר ורעייתו

משה עם ויקטור מיימון, מפקד בית הספר לצניחה, בצניחה חופשית. ויקטור היה חבר קרוב של משפחת אוחנה. באחת הצניחות שלו, ריסק את עקב רגלו, דבר שגרם לו לפרוש. ויקטור היה בעל נכסים ובני משפחת אוחנה ליוו אותו שנים רבות כבן בית, עד לרגע שהלך לעולמו. חבר אמיתי וחבר נפש היה למשה.

איציק מרדכי בטקס חלוקת תעודות תירות באחד הקורסים
באוניברסיטה. באמצע משה

משה עם הנשיא יצחק הרצוג. באמצע, אחותו עליזה ומשמאל, אחותו תקוה,
בביקור בבי"ח 'פוריה'

נחום עב, יוסי פרץ ומשה בכותל. הם אלה שגרמו שמשה צחר יחזור להיות ראש העיר. נחום עב נבחר לסגן וממלא מקום לראש העיר. בזמן פעילותו של משה במפלגה 'לע'

משה אוחנה עם חבר הכנסת דן תיכון

עם מנחם פרי והתקליטן דני חדד על הבמה במופע הרקדה בחוף
השקט. בעונת הקיץ הרבו להופיע כצוות בידור בכל סוף שבוע.

משה עם שמואל חרמש

יוסי פרץ ותקוה רו, מנהלת 'החוף השקט', ואחר כך מנהלת
'טיבריוס', אולם אירועים במתחם דונה גרציה. משמאל: משה

הבאבא ברוך במסיבת חנוכה בחוף השקט. משה משמאל

הרב שלמה דידי, משה והרב קוק בחוף השקט. משה ערך במשך עשר שנים סעודות מצווה למתפללי גמר הלימודים במתחם הרמב"ם. הסעודות נערכו לחמש מאות איש שארגנו אנשי חב"ד. הסעודות נערכו מדי שנה בחג החנוכה

חלק מהעובדים בצוות 'החוף השקט' כאשר קיבלו את מנכ"ל הרשת העולמית 'מרקיור', שלה 40% מהמלון

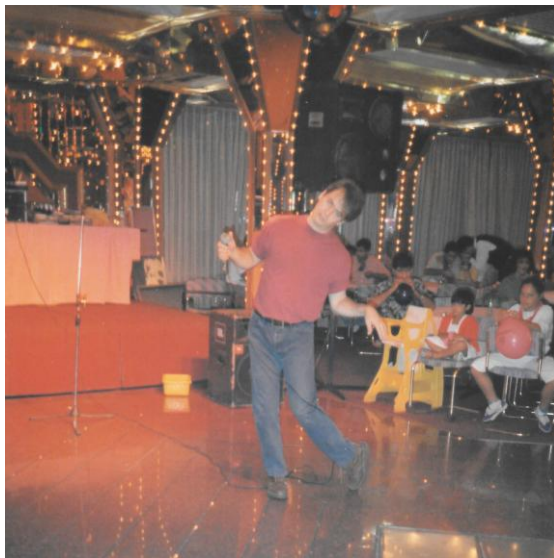

משה אוחנה עם שמעון פרס

משה עם הנכדה אופק אוחנה ובנו מיכאל בהדלקת משואה ביום העצמאות

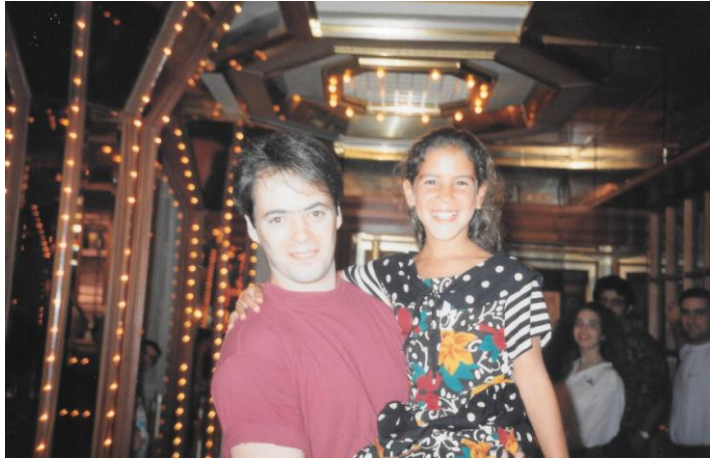
היזם והים

הזמר אדם בהופעה בחוף השקט

בימי שני, חמישי ומוצאי שבת נערכו ריקודי עם בגן האירועים שבחוף השקט. המרקידים יענקלה לוי ואחרים. הריקודים היו מסובסדים על ידי 'החוף השקט' והשתתפו בהם רוקדים מכל האזור

הבת רחל עם הזמר אדם שהופיע בחוף השקט. הוזמן
במיוחד על ידי משה לבקשת בתו

משה עם נשיא 'סקול' העולמי

תעודת הוקרה למשה על תרומה לבית הספר הממלכתי ד על
הקמת חדר מחשבים

משה עם אחותו עליזה ועם בנו שלומי ובתו רחל באירוע
משפחתי

משה עם טל ברודי בחוף השקט

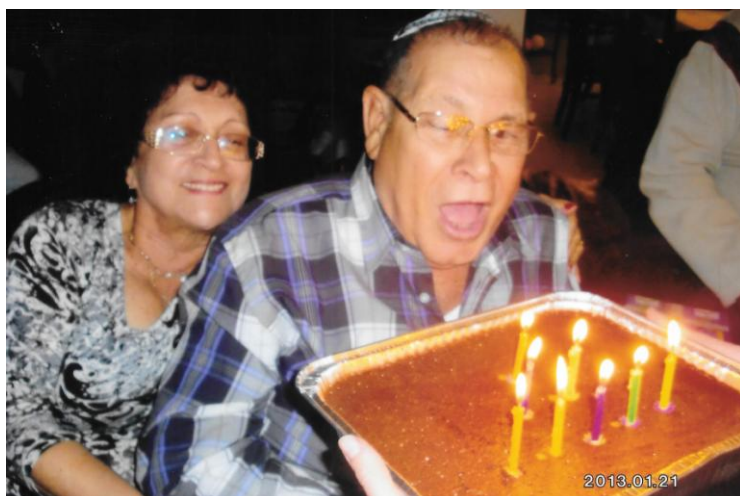
משה ואחיו במסיבת בר המצווה לים, הבן של דודיק, על הטיילת בקרבת מלון 'שירת הים'.

משה ואחיו עם בני המשפחה באירוע משפחתי - יום הולדת לנורית

משה ונורית בבית עם נכדים

משה ונורית ביום ההולדת של משה

משה ונורית לפני הכניסה לביתם ברחוב אחד העם

משה ונורית בארוחה חגיגית

משה ונורית באחד מסיוריהם בחוץ לארץ

משה ונורית עם הנכדים

משה ונורית באירוע משפחתי בחוף התמרים בעכו

משה עם בני המשפחה ביום ההולדת של אחותו עליזה.
עליזה למדה בבית ספר לאחיות, התקדמה בעבודתה
והגיעה למשרה הרמה ביותר בתחום הסיעוד בבית החולים.
שנים רבות שימשה כמנהלת שירותי הסיעוד בבית החולים
הממשלתי 'פוריה'.
נישאה לג'קי טולדנו ונולדו להם שלושה ילדים: שמוליק,
הילה ודלית. כיום גרה בסמוך למשה, באותה השכונה.

בטיול במיאמי, ארה"ב. משה ונורית הוזמנו על ידי יוכבד
ויהודה שכטר

ארבעת הילדים של משה במפגש עם ההורים של יריב,
לפני החתונה של רחל

משה ונורית בשוויץ

משה אי שם בחוץ לארץ

משה ונורית בהרי האלפים בשווייץ

משה ונורית בצרפת

משה ונורית עם חברים קרובים, יעקב הרטמן
ורעייתו יעל

משה עם בני משפחה בטיול במצרים. מימין לשמאל:
משה, אברהם אוחנה, שמואל אוחנה ומשה מלמה

משה בסיור במצרים. ברקע הספינקס

מימין: משה ובן דודו שמואל בפירמידות במצרים. משמאל: משה

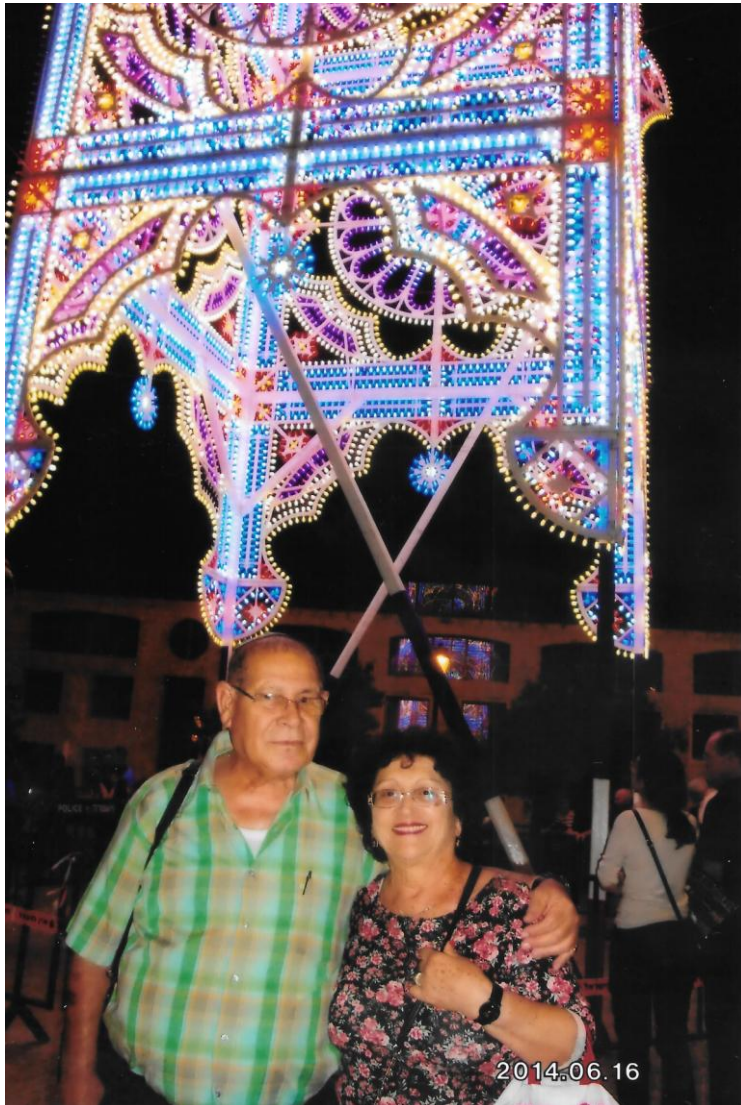
למעלה: משה ומלמה בפירמידות במצרים. באמצע:
משה, שמואל בן דוד, מלמה ואברהם בן הדוד. בתמונה
התחתונה: משה ומלמה בסיור במצרים

1950 - בבית הישן בשכונת מימונייה, בבית פרג'.
מימין לשמאל: דוד שמעון, דוד ניסים, האב שלמה
אוחנה, האם רחל ודודה מזל אשתו של דוד שמעון

משה ואחיו יחיעם ודודיק

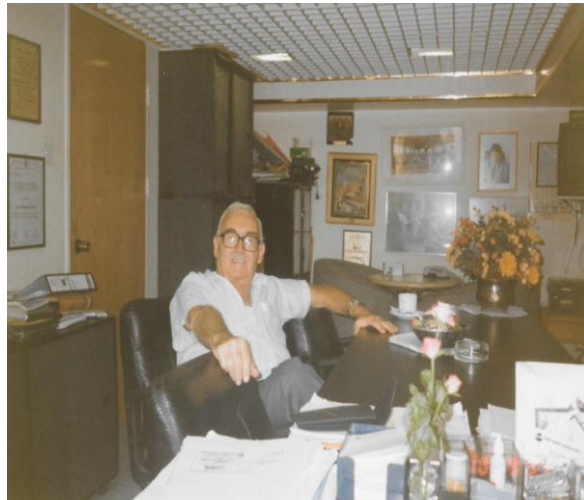

משה ונורית בטיול בפולין – במחנות הריכוז

פרק טז - רשמים מהעבר

דב נייגר

בזמן שנהגו ללכת ממגרש החנייה למשרד מס הכנסה, היה דב נייגר, שהיה בעבר נציב מס הכנסה, אומר למשה שמן הראוי היה למנותו כראש העיר של טבריה. זאת משום שבדרך הקצרה שפסעו, כל עובר ושב עצר לברך אותו. דב נפעם מהפופולאריות של משה בקרב תושבי העיר. כל מי שחלף לידו עצר לברכו.

דב נייגר, נציב מס הכנסה. כאשר פרש היה לעורך דין לענייני מס הכנסה ומע"מ, שימש למשה עורך דין מטעמו בענייני מס הכנסה ומע"מ. חבר טוב. התמונה בעת ביקורו במשרד של משה בחוף השקט

הרבי מלובביץ

הרב קרמר סיפר למשה שכל הקלטות שצולמו בחוף השקט בזמן סיום לימודי הרמב"ם, מגיעות לרבי מלובביץ. פירוש הדבר היה שהרב יודע היטב מה נעשה בחוף השקט. טקסי הסיום נערכו בחוף השקט כתרומה של משה למפעל לימודי הרמב"ם. בכל מפגש כזה השתתפו כחמש מאות איש. בכל פעם שצולמו טקסי הסיום של המשתתפים, עותק מהקלטות נשלח לרבי מלובביץ.

כאשר ביקר משה בארה"ב ידע שהרב קרמר ביקר בעבר אצל הרבי מלובביץ, והחליט לנסוע לברוקלין, כדי לראות אותו. היה זה ביום שישי ונאמר לו שהרב מקבל אורחים רק ביום ראשון. משה השיב שכדאי ללכת בכל זאת ויהיה מה שיהיה. ינסו את מזלם. הם עלו על מונית עם בני זוג נוספים מבאר שבע ונסעו ביחד לברוקלין לראות את הרב. משה היה בהרגשה שהוא כבר ימצא את הדרך איך לראות אותו. כשהגיעו לברוקלין שאל משה את אחד מתלמידיו של הרב, איך אפשר לפגוש אותו. התלמיד השיב שבשעה עשרה לשלוש בדיוק, הרב הולך לבית הכנסת, ועובר בדרכו במקום שהצביע עליו.

"אם אתה רוצה לפגוש אותו, תעמוד בשעה הזו בדרך שבה הוא יעבור," הציע התלמיד. משה לא ויתר. יחד עם הנלווים איתו החליט להמתין במקום מהשעה שתיים עשרה ועד שהרב יגיע.

בדיוק בשעה שציין התלמיד, הופיע הרב ועבר במקום בדרכו אל בית הכנסת. משה בירך את הרב לשלום והרב השיב לו בברכה, "שלום יהודי, מאיפה אתה?"

"מישראל, השיב משה, מופתע מהפנייה הישירה של הרבי אליו.

"אם אתה רוצה להתפלל איתנו מנחה, אז בוא איתי," הוסיף הרבי.

משה המופתע הלך עם הרב לבית הכנסת והתפלל איתו מנחה ביחד עם הבחור שנלווה אליו. בקומה השנייה בבית הכנסת נכחה נורית אשתו יחד עם האישה של חברו מבאר שבע. משה חזה כיצד הרב הלהיב את המוני המתפללים. היה זה בשבילו אירוע מלהיב וחד פעמי.

כשחזרו הביתה, עבר משה בצרכנייה של יהודים וקנה משם אוכל ויין לקידוש, והחליט להישאר בבית למשך כל השבת עם הקדושה שקיבל מהרב, לפחות עד יום ראשון. היום משה זוכר את האירוע יוצא הדופן הזה, כאילו היה היום. חרות בראשו לעולם.

כשחזר משה לארץ וסיפר לרב קרמר על המפגש רווי החוויות שהיו לו עם הרבי מלובביץ, שאל אותו הרב קרמר: "למה לא אמרת לו שאתה הוא המארח של כל המפגשים ללימודי הרמב"ם."

כי תעביר ממשלת זדון

בבית הכנסת 'אוהל יעקב ולאה' שברחוב אוהל יעקב, נהג להתפלל שלמה כהן, מנהל בנק לאומי, אביה של נאוה, שנישאה לאהוד ברק. בחגים כיפורים ובראש השנה, יש מתפללים רבים. באחת התפילות אומרים: "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה. כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ". משה אמר את המשפט הזה לפני אהוד ברק, ושמע אותו אלי ענתבי, מזכיר העירייה. "איך אתה אומר דבר כזה?", אמר למשה.

"אם זו ממשלת זדון צריך להסיר אותה מעלינו," השיב לו משה. הוא אמר את שהיה על ליבו ושמע אותו אהוד ברק שנכח בבית הכנסת.

החרדי התימהוני

בתקופה מסוימת כשהיה יום האזכרה של הרב ישעיהו הלוי הורביץ, מחבר השל"ה, ביום ה-44 לעומר, הגיע משה למלון לאחר נסיעה ארוכה ופגש אדם דתי חרדי. הדתי יצא מן המלון בשעת ערב. משה שאל אותו למעשיו והדתי השיב לו שעשה טבילה בכינרת. באותה הזדמנות שאל אותו אם הוא נוסע העירה. משה השיב לו בחיוב.

"אתה יהודי?" שאל הדתי החרדי.

"כן," השיב משה והוסיף: היום יום ה-44 לספירת העומר. "מתוך הנחה שאין הוכחה טובה יותר מהפגנת הידע שלו לאשר שיהודי הוא.

"אולי תיקח אותי לקבר רבי מאיר," ביקש הדתי.

"עכשיו כבר השעה שמונה בערב. הכול סגור שם."

הדתי ביקש ומשה נאות לבקשתו ונסע עימו לקבר רבי מאיר. במקום מצא הדתי נרות והדליק אותם במתחם הקבר.

"האם תוכל להסיע אותי לקבר הרמב"ם, לשל"ה הקדוש?"

משה הסיע אותו לקבר הרמב"ם ומשם המשיכו לבקשתו הנוספת גם לקבר רבי עקיבא. בסופו של הסיור שאל משה את הדתי היכן הוא ישן, שהרי הלילה מתקרב ועוד מעט חצות.

"איני יודע. אלך לבית של דוד דרלי," השיב לו. משה ידע שדוד דרלי באמריקה ולא יעלה על הדעת שהבחור הזה ילך לביתו בשעה כה מאוחרת בלילה כשבבית נמצאת רק אשתו. מה יגידו השכנים? דבר כזה בהחלט לא מקובל. לאחר שיחה קצרה ביניהם משה התקשר למלון שלו לבדוק אם יש חדר פנוי בשבילו.

"האם המלון טוב?" שאל הדתי. משה הופתע מעצם השאלה. לבחור אין מקום לישון והוא מעז לשאול אם המלון טוב או לא טוב. בסופו של דבר שיכן אותו במלון ונתן לו את הסוויטה האחרונה שהייתה פנויה באותו לילה. הייתה זו סוויטה עם ג'קוזי. משה הסביר לו שבמלון יש בית כנסת ויש שם טלית ותפילין. הבחור לן במלון. למוחרת בבוקר אכל ארוחת בוקר ולפני

שעזב את המקום השאיר למשה מכתב שבו תיאר בפניו שפגש אדם צדיק כמוהו.

כעבור תקופה מסוימת נפטרה האישה של דוד דרלי ומשה הגיע לביתם לניחום אבלים בזמן שישבו שבעה. הוא ישב ליד דוד דרלי וסיפר לו את הסיפור המוזר שקרה לו עם הבחור הדתי התימהוני. תוך כדי השיחה עם דוד דרלי נתקבלה שיחת טלפון מארה"ב ועל הקו היה הבחור הדתי. דוד דרלי אפשר למשה לשוחח איתו ובשיחה אף הזמין אותו לבקר שוב אצלו כאשר גיע ארצה. זאת הייתה דרכו של משה. תמיד כיבד את המקומות הקדושים ואת היהודים שעסקו בקדושה.

אבו רוזה

אבו רוזה ואשתו מרים היו השכנים להורים של משה בשכונת מימונייה. משפחת אבו רוזה הייתה משפחה ענייה, היה להם מחסור באוכל ובלבוש. ישנם סיפורים שרק מאוחר יותר נודעו למשה במקרה מאימו ומאנשים אחרים.

למשפחה אבו רוזה הייתה בת מוצלחת בלימודים ותמיד ניסו להלביש אותה בבגדים יפים כדי להסתיר את עוניים.

באחד הימים באה האם מרים וסיפרה לאימא של משה שהמשפחה האשכנזית של מלון 'גני מנורה', זאב ואחרים רוצים לבוא אליה הביתה לבקש את ידה של בתה. היא אמרה לאימו שאין לה כלים בבית, לא סכו"ם ולא אוכל. איך תוכל לארח אותם? הסתבר למשה שאימו חשבה על המצב והשיבה למרים שלא תדאג. "אני אבוא באותו יום בבוקר ואביא הכול מוכן, כל מה שצריך, גם כלי אוכל וגם אוכל." כך היה. אימו בישלה אוכל ודאגה לכול, ממנה ראשונה ועד למנה האחרונה. המעשה הזה נודע למשה כשאימו הייתה כבר בגיל מאה. ברוב צניעותה, אף פעם לא סיפרה את זה קודם. היה זה מתן בסתר. הנערה היפה התחתנה וכיום ילדיה בארה"ב. בני המשפחה חיים בבית יהודי מפואר באושר ובעושר.

יחזקאל מורד

יחזקאל מורד, איש עסקים טברייני, בעל חברה גדולה לעבודות עפר ופיתוח.

כאשר משה עסק בניהול 'החוף השקט', החשבון העסקי שלו היה בבנק לאומי. מנהל הבנק, שלמה כהן, ביקש ממנו להביא לו לקוחות לבנק. משה נענה לבקשתו ודאג להביא לו אנשים רבים שפתחו שם את חשבונותיהם. היו אלה אנשי עסקים, כמו משה מלמה, ראובן מילשטיין ואחרים.

באחד הימים קבע משה פגישה עם המנהל והביא עימו את יחזקאל מורד שהיה בתחילת דרכו, כקבלן צעיר לעבודות עפר. בפגישה עם מנהל הבנק נכחו גם בעלי תפקידים בכירים מהסניף. מנהל הבנק הצביע על יחזקאל מורד ושאל את משה מי האיש.

"חבר שלי, שעובד בעבודות עפר, השיב משה והוסיף,

"אני מבקש ממך שתיתן לו חמשת אלפים לירות אשראי בחשבון."

"אבל מי האיש?" המשיך לשאול מנהל הבנק. הוא רצה לדעת ככל

האפשר פרטים נוספים עליו. באותה עת היה יחזקאל מורד אלמוני.

"הוא מטבריה, גר בשיכון ג." כששמע מנהל הבנק שמדובר על בחור

משיכון ג, לא רצה להמשיך עוד בשיחה.

"אלה לא לקוחות טובים," אמר למשה.

"אתה לא יכול לעשות לי דבר כזה. אני הבאתי את האיש במיוחד אליך."

אבל מנהל הבנק התעקש ורצה לדעת פרטים נוספים על הוריו של הלקוח החדש.

"אבא שלו נפטר ואימא שלו עקרת בית. הם משפחה של עולים חדשים."

דבריו של משה הספיקו למנהל הבנק ובהחלטה מהירה השיב שאין לו כל עניין לפתוח לו חשבון בבנק. הוויכוח התלהט ואז משה אמר למנהל הבנק בקול שלא משתמע לשתי פנים,

"אם לא תפתח לו חשבון, אני אסגור אצלך כמה מהחשבונות שלי."

מנהל הבנק ראה את רוגזו של משה והתרשם ממנו, עד כמה הוא רוצה לעזור לידידו.

”אם תחתום לו על ערבות בלתי מוגבלת בסכום, נפתח לו חשבון,“
 התרכך מנהל הבנק. משה הסכים, חתם על הערבות ויחזקאל מורד יצא עם
 חשבון בבנק הנושא אשראי של עד חמשת אלפים לירות. קודם לכן, לפני
 השיחה עם מנהל הבנק אמר יחזקאל מורד למשה שיש לו חשבון בבנק
 הפועלים שבשיכון ג, ושם אין לו אשראי ולו אפילו ללירה אחת.

לימים כאשר יחזקאל מורד הגיע לגיל שישים והיה כבר מבוסס כלכלית
 ועתיר נכסים, ערך מסיבת יום הולדת ובין המוזמנים היה גם משה. רצה הגורל
 ומשה ישב עם מנהל בנק לאומי שהיה באותה עת, דני מאיר. הוא סיפר לדני
 מאיר את הסיפור על האשראי ליחזקאל מורד. בשורה אחת לפניו ישבו שלמה
 כהן ואשתו. לפני המוזמנים הוצגה מצגת על הקיר ובה נראה שלמה כהן
 מופיע ומספר: ‘בא אליי בחור צעיר, פתחתי לפניו את הבנק ונתתי לו מה
 שרצה’. משה פנה אל שלמה שישב שתי שורות לפניו ואמר לו: ‘הרי שנינו
 יודעים שהסיפור לא מדויק’. באותה עת עבר לפניו יחזקאל מורד, ומשה
 קרא לו, מנהל הבנק אמר לדני מאיר, מנהל הבנק הנוכחי: “איך בכל זאת
 הסכים?” השיב משה: ‘איימתי עליו שאעזוב את הבנק, אם לא יסכים’. השיב
 לו: “דע לך שבזמנו, אם משה היה רוצה, היה קונה את כל הבנק’.

באחד הימים נסע משה עם יחזקאל מורד לתל אביב והתארח איתו במלון
 על חשבוננו. היו לא מעט מקרים כאלה, ולא מעט נושאים שבהם משה
 ויחזקאל עזרו זה לזה. אולי יחזקאל שכח חלק מהם.
 יחזקאל מורד ביצע למשה את עבודות העפר בחוף השקט ומשה מצידו
 דאג שיחזקאל יקבל את העבודה נגד מתחרים אחרים, כמו מפעלי עמק הירדן.
 הוא השתדל שהוא יקבל את העבודות ואכן קיבל.
 באותם ימים פורסמו מכרזים לעבודות עפר ומשה עזר ליחזקאל לזכות
 בעבודות. היה גם עניין של יחזקאל מורד במס הכנסה וגם שם משה עזר לו,
 במסגרת היחסים שהיו לו עם המשרד.

אחד החברים של יחזקאל מורד, ששמע את הסיפור בעניין הבנק, אמר למשה: "מה שעשית בעניין פתיחת החשבון ליחזקאל מורד עם הגדלת האשראי, היה מעשה גדול. אתה פתחת לו דלת בתחילת דרכו, והוא צריך להעריך את זה מאוד מאוד." "

חבר נוסף של יחזקאל אמר פעם למשה: "אני יודע מיחזקאל מורד, בדיוק את מה שעשית בשבילו בימים ההם."

באחד הימים במפגש אקראי עם יחזקאל מורד, נשאל אם נכון הסיפור בעניין הבנק. יחזקאל השיב שכן, זה נכון, והוסיף: "מה שאמר משה זה מדויק, אבל גם אני עשיתי לו טובות, נתתי לו כסף לשלם בעבור הגדלת חיבור החשמל למלון שלו." וזה היה נכון.

משה מכר באותה עת ליחזקאל את 'בית הפרי והפיצה' שברחוב הבנים. הנכס היה בטאבו על שמו ובבעלותו. הוא מכר אותו במחיר מוזל יחסית. העדיף את יחזקאל מורד, הוא הבטיח לו וקיים את הבטחתו. העדיף אותו על פני אחרים שעמדו בתור ורצו לקנות את המקום. משה לא התמקח איתם כדי להעלות את המחיר, אלא פעל לפי הסיכום שהיה לו עם יחזקאל, וכך שילם בשעתו על חיבור החשמל.

כשהמשרדים של יחזקאל היו ברחוב הגלבוש בעניין 'חמת', הוא נזקק למגרש חנייה לרכביו. המשרדים שלו היו בסמוך למגרש שבבעלות המשפחה. משה אישר ליחזקאל להחזיק את כל רכביו על המגרש וגם לבנות סככה למכוניות שלו. יחסי החברות היו כה טובים מאוד ביניהם.

באחד הימים, כאשר יחזקאל מורד פנה למשה וביקש את עזרתו ברכישת חמישה טרקטורים, משה לא היסס ובא לקראתו. המכרז התפרסם באחד היישובים בדרום, באשדוד או באשקלון. יחזקאל שאל אותו אם יש לו עורך דין בתל אביב שיוכל לסייע לו ברכישה. משה נתן לו את מספר הטלפון של בן דודו שמואל אוחנה. יחזקאל נסע לתל אביב ונפגש עם שמואל שסייע לו בכל תהליכי הרכישה עד לזכייתו המלאה במכרז.

בסיום העסקה רצה יחזקאל מורד לתגמל את שמואל אוחנה על עזרתו שבלעדיה לא היה זוכה במכרו. אבל הופתע כשמואל השיב לו: "אם משה שלח אותך, לא מגיע לי שום דבר, תהנה ותצליח."

לפני כשנתיים נפטר שמואל בן דודו. משה לא הודיע ליחזקאל על פטירתו משום שלא רצה להטריח אותו להשתתף בהלוויה שנערכה בערב חג. כשיחזקאל שמע על פטירתו של שמואל, השיב שלו היה יודע על פטירתו, היה נוסע להשתתף בהלוויה שלו, משום שהייתה לו אליו הערכה רבה.

אירוע בגרמניה

בשנות השבעים, בדרך מישראל לארה"ב, שהה משה בגרמניה. בערב גזבר העירייה וחלק מחברי הקבוצה שהיו עימו, הלכו למועדון לילה. הקבוצה הייתה בדרכה לארה"ב לביקור רשמי בעיר אלנטאון, העיר התאומה של טבריה.

במועדון הלילה היו הופעות שונות וזמרים ששרו לפני הקהל על הבמה. בין היתר היה מופע של שני להטוטנים איטלקיים. במסגרת המופע שלהם ביקשו מתנדב מהקהל. היות ומשה נמנה על הצעירים שבין חברי המשלחת, האיצו בו להתנדב ולעלות על הבמה.

הלהטוטנים דיברו באנגלית ובמועדון שררה אווירה של בידור. משה מצא את עצמו יושב על כיסא על הבמה. בין צחוק ולקולות הצחקוקים של חבריו, שני האיטלקים החלו לטפל בו. האיטלקים החזיקו בידיהם בקבוק עץ גדול וכבד שמשה לא הביין מה יעשו בו. תוך כדי הסבר לקהל באנגלית, נעצו סיגר עץ גדול בפיו. הרכיבו על פניו משקפי עץ גדולים ועל ראשו הניחו כובע מיוחד שעליו בלט מוט עץ קצר. בעוד הקהל מריע מצחוק ומשה מנסה להביין את כללי המשחק, שבו שיתפו אותו, ראה ששני האיטלקים עמדו משני צדדיו, במרחק מטרים אחדים ממנו. תוך רגעים ספורים החלו להשליך את בקבוק העץ איש אל רעהו כשמשה יושב באמצע ולא מביין מה חלקו במשחק. בתחילה הוא נהנה מההתמסרות ביניהם כשהם משליכים זה לעבר זה את

הבקבוק. בהדרגה הרגיש שהבקבוק במעופו מיד ליד, הולך ומתקרב אליו. כשראה שהבקבוק פגע במוט העץ שהיה מונח על כובעו, 'נפל לו האסימון'. מעתה היה ברור לו שהוא ממש בסכנה. שני האיטלקים מנסים להסיר מעליו את הסיגר ואת המשקפיים שעל פניו בעזרת השלכת הבקבוק האימתני. רק המחשבה שמא הבקבוק יפגע בו, גרמה לו לצמרמורת. מה יהיה על פניו עם המשקפיים? היו אלה רגעים נוראיים עבורו. האם מישהו בכלל הבין שהוא רואה בעין אחת בלבד? מצד אחד לא רצה לצאת כ'לוזר' ולהפסיק את ההצגה שכולם נהנים ממנה, אבל מצד שני, הוא חש בסכנה מוחשית ואמיתית. בעודו מלא מתח ומהרהר בהשלכות של מעשה הלהטוטים הזה, ראה כיצד האיטלקים מצליחים בהשלכות הבקבוק להסיר מעל ראשו את מוטות העץ בזה אחר זה. לא נותר למשה, אלא לעצור את נשימתו ולקרוא 'שמע ישראל', מה שיהיה יהיה. אולי זה הגורל שנכון לו. הוא לא הפסיק את המשחק ושיתף פעולה עד לסופו לכל תשואות הצופים, ורק בליבו נשאר החשש הכבד.

אנשי המשלחת צפו בו ונהנו. כולם היו בכירים מעיריית טבריה, אנשי ציבור מהעיר. מאוחר יותר, כששבה המשלחת מאלנטאון, דאג משה לארח אותם בחוף השקט, עם כיבוד ושתייה כיד המלך, אבל בלי בקבוקי עץ שמושלכים באוויר ומהווים סכנה...

הפקידה הראשית בחוף השקט

מרים, הפקידה הראשית בחוף השקט, נקלעה למשבר כספי. יום אחד התקשרה אליו והודיעה לו שאינה יכולה להגיע לעבודה, כי עשו לה עיקול. יש לה מעקלים בבית בגלל חוב של 18,000 שקל. משה שאל אותה מי המעקל והיא השיבה "מויאל", שהיה בעל חברה להלוואות בריבית. היא סיפרה למשה שקיבלה הלוואה של 2,000 שקל ושילמה ממנה כבר 8,000 שקל והחוב שנוותר לה עומד על 18,000 שקל, כולל ההצמדות והריביות. משה לא שכח איך בצעירותו ניסה לעבוד במס הכנסה כמעקל. זכר עד כמה

כאב לו כשראה את בתייהם הדלים ואת מצבם הכלכלי של אלה שנגזרו עליהם העיקולים. הוא החליט לעזור לפקידה הראשית שלו.

הוא התקשר למויאל ואמר לו שהוא בא להיפגש עימו. בשיחה איתו הבין שריבית הפיגורים של מרים אקוקה הכפילה את עצמה, עד כי החוב הגיע לסכומים ענקיים. משה סיכם עם מויאל שישלם לו סכום נוסף של כ-6,000 שקל על החוב הראשוני וגומרים את החוב באותו הרגע. כך בעזרתו נמנע ממרים לשלם את הסכום הגדול שבעטיו באו אליה המעקלים. משה אכן שילם את הסכום למויאל ולמרים דאג שתחזיר אותו בתשלומים חודשיים ללא ריבית, תוך ניכויים ממשכורתה.

אמרגן לתעודות מזויפות

יום אחד פנה למשה אמרגן בשם אבן חן ואמר לו שאם הוא רוצה תעודה של מהנדס, או של רופא, הוא יכול לתת לו. משה המופתע שאל לפשר הדבר. "כדי שתוכל לתלות את התעודות במשרד ולשים שלט מתאים בכניסה, זה יקנה לך כבוד. יעלה לך בסך הכול 400 דולר." משה השיב לו שאין לו כל עניין בכבוד השקרי הזה. מאוחר יותר נודע לו שלא מעט אנשים בטבריה קיבלו תעודות מזויפות כאלה והוא שמח שלא נמנה עימם.

מנהל בנק דיסקונט

משה נהג להיפגש עם מנהל בנק דיסקונט. מדי פעם היו מתאספים הוא ואלי דורה יחד עם הסגן שלו אריה ואנשים מכובדים נוספים מטבריה כמו מאיר סמאג'ה, איש ציבור וידען גדול בתורה. במפגשים נהג סמאג'ה לספר להם על החגים ועל ענייני היום. הם נהגו לאכול יחד ארוחות צוהריים במסעדה של אבא שלו, או בחוף השקט.

באחד הימים ישבו יחד ומאיר סמאג'ה סיפר להם על חג מסוים, איך ולמה ופרשנויות על מה שנכתב עליו בתורה. באותו הזמן בצד המסעדה ישב אבא שלו עם יוסף בהלול. יוסף בהלול שאל למעשייהם והם סיפרו לו. מרגע

זה הצטרף אליהם ושמע את הפירושים של מאיר סמאג'ה. בתום דבריו של סמאג'ה אמר לו בהלול שהוא מבקש ומורה להם שבכל מפגש כזה יקראו לו, כי הוא רוצה לשמוע את הדברים המרתקים שהושמעו על ידי מאיר סמאג'ה. מאיר סמאג'ה היה אחד האישים החשובים והמוערכים בטבריה. היה איש חכם ומלומד בתורה. פעם אף הציעו לו להתמודד על תפקיד הרב הראשי. כשהיה משה בארה"ב בשנת 1977 במסגרת ברית הערים התאומות טבריה ואלנטאון, נפטר מאיר סמאג'ה באופן מפתיע. בקבוצת המשלחת ידעו על האסון, אבל גם ידעו על החברות העמוקה שבינו לבין משה, לכן שמרו את הידיעה על מותו בסוד ולא סיפרו לו. הם חששו שמא הוא יפסיק את הסיור וישוב ארצה. כשנודע הדבר למשה הצטער מאוד.

ציון בהלול

ציון בהלול היה ממשפחה ותיקה בטבריה, היה איש עשיר ולו ארבעה בנים מוכשרים. אחד מהם, יוסף, היה ממקימי בית המשפט בנצרת ולימים נשיא בית המשפט המחוזי בנצרת. היה בעל אישיות מרשימה. הבית של ההורים של משה היה הבית של החתן של ציון בהלול ברחוב תל חי. הוא היה בעל מגרש ברחוב הגלבוע. בני משפחת אוחנה קנו את החלק של חכם רבנו אבולעפיה והיו שותפים לבהלול. "זה היה כבוד להיות שותף עם ציון בהלול", אמר משה.

בני משפחת בהלול היו פעילי ציבור, החתן של ציון היה פרקליט מחוז חיפה. בני המשפחה האחרים היו תמיד בוועד הקהילה של טבריה, ברבנות ומילאו תפקידים בעלי השפעה בעירייה.

ציון בהלול עזר למשפחת אוחנה בכניית 'החוף השקט'. למשפחת בהלול הייתה טחנת קמח ברחוב גדוד ברק והיא שייכת לבני המשפחה אולי עד היום, על אף שמזמן אינה פועלת. פעם היו מייצרים בה קמח ומפיצים אותו בטבריה ובאזור הצפון. היום הטחנה סגורה והמקום מושכר. בהלול עזר לחוף השקט גם במימון ההשקעות שם. משה העריך אותו כאדם מעניין ומלומד.

הצעה מפתה שגדחתה

בתקופת מלחמת יום הכיפורים כשהמצב במדינה היה קשה והאווירה הייתה מתוחה, הציבור כולו היה בתחושה קשה שמהו נורא קרה וביטחון התושבים אינו עוד כפי שהיה קודם.

חברים מסוימים של משה הגיעו אליו והציעו לו בפשטות לרדת מן הארץ ולעבור למדינה אחרת.

“אתה בעל נכסים ואיש עסקים גדול, תמכור את רכושך וצא מן הארץ, למען ביטחונך וביטחון משפחתך.”

משה השיב להם: “אם המדינה שלי נדונה לכיליון, הרי שאין לי כל מקום בחוץ לארץ. אם כך ירצה הגורל, אני ובני משפחתי נישאר בארצנו.”

משה, אימו וביקור בכותל

באחד הביקורים של משה בירושלים, כשהיה בכותל המערבי, צלצל לאימו. באותה שנה מלאו לה מאה שנים.

משה: “אימא, אני נמצא כרגע בסמוך לכותל המערבי. אם את רוצה לבקש משהו, תבקשי. זה המקום הכי קרוב לשמיים ולקדוש ברוך הוא.”

אימו השיבה: “משה, אני מבקשת שתתפלל בשבילי. אולי הקדוש ברוך הוא שכח אותי. אני מחכה לו, ואני עייפה. אולי הגיע הזמן שייקח אותי, כי קשה לי מאוד.”

משה: “אימא, כשהקדוש ברוך הוא ירצה לקחת אותך, הוא יבוא אלייך. בינתיים את תבקשי מה שאת רוצה.” אימו ביקשה מבנה שיעשה כרצונו ויברך את ילדיה, את נכדיה ואת כל משפחתה באושר, בהצלחה ובאריכות ימים. כעבור כשנתיים מאותה שיחת טלפון הלכה אימו, רחל אוחנה, אל עולמה בשיבה טובה.

הביקור בפולין

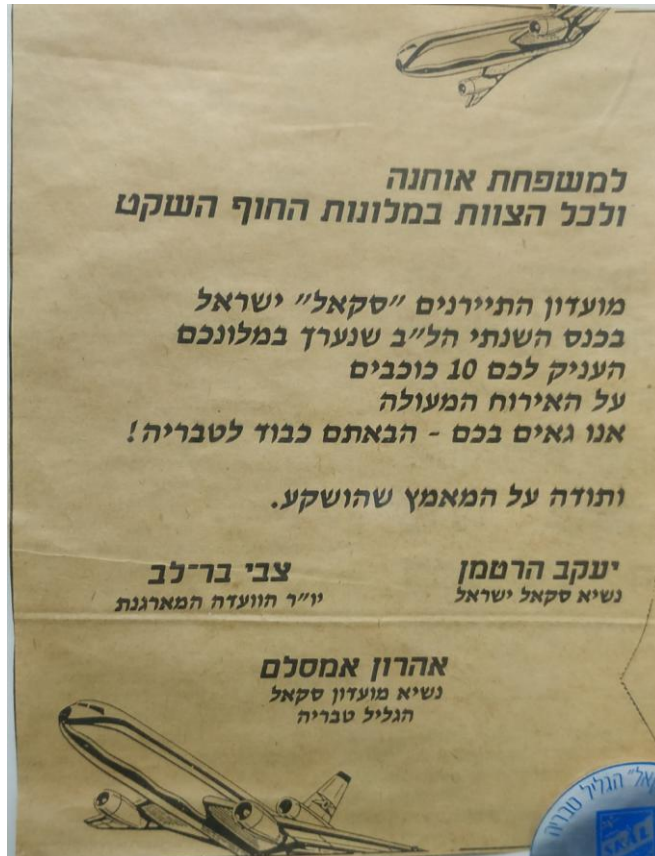
במסגרת ארגון 'סקול', השתתף משה במשלחת מיוחדת שיצאה לסיור במחנות ההשמדה בפולין.

ארגון "סקול" הינו ארגון תיירות בינלאומי בעל השפעה רבה בתחום התיירות בכל רחבי העולם, ומונה אלפי חברים. מדי שנה עורך הארגון כנסים ואספות בערים שונות ברחבי העולם. קיים שיתוף פעולה פורה בין הארגון לבין עיריית טבריה.

אחת הוועדות של הארגון התקיימה בטבריה ומשה זכה לארח את החברים בה בחוף השקט. האירוח מצא חן בעיניהם. היה זה אירוע מוצלח של סוף שבוע ארוך.

בזמן שהות המשלחת בפולין, קרא משה קדיש ואשכבה בכל המחנות שביקרו בהן. חברי המשלחת ביקשו ממנו והוא נענה ברצון.

בימי הביקור, היו חברים שהלכו בערכים החופשיים שלהם, לבלות במועדונים שונים, כמו מועדוני לילה ומועדוני חשפנות, אבל משה הסתגר במלון ולא יצא לשום מקום. מצב רוחו השתנה מאוירת הביקור במחנות, והוא לא שכח לרגע שאשתו נורית, בת למשפחה שעברה את השואה. על כן בחר להישאר במלון ונמנע מכל פעילות שהיה עימה בידור או בילוי עם חבריו.

עשרה כוכבים על האירוח בכנס השנתי של 'סקאל'
בחוף השקט

בית כנסת 'אבולעפיה'

משה קיבל פנייה מוועד בית הכנסת 'עץ חיים', בפנייה ביקשו ממנו תרומה לבית הכנסת.

בית הכנסת 'עץ חיים' נבנה בטבריה בשנת 1740 על ידי הרב חיים אבולעפיה, מחדש הישוב היהודי בעיר, ונקרא על שמו. בית הכנסת הוקם על שרידי בתי כנסת קדומים יותר ובהם בית כנסת שהתפלל בו האר"י הקדוש.

חברי ועד בית הכנסת, יוסי רווח, סבג ושלמה, ביקשו ממשה תרומה לרכישת לוחות שיש להצבה על הקיר של ארון הקודש. נדרשו להם לוחות שיש גדול באורך של 17 מטר וברוחב של מטר לחיפוי הקיר המזרחי. באותה עת היה משה בתהליך בנייה של המלון הגדול בחוף השקט. הוא בדק עם אנשי הבנייה שלו שעבדו עם מנהל העבודה ונאמר לו שיש להם עודף של שיש ואפשר לתת ממנו לבית הכנסת. משה דאג שלוח השיש שתרום יגיע ליעדו עם כל התוספות הנדרשות לבנייתו.

כעבור כשלושה שבועות שוב פנו אליו חברי הוועד וביקשו, אם אפשר, לקבל חתיכת שיש נוספת ברוחב של מטר לכל אורך הקיר. בהמשך פנייתם נפגשו איתו ובישיחה אמרו לו שמוטב היה אם היו בונים את השיש לאורך כל הקיר שזה בערך 15-17 מטרים נוספים. כשהם מודעים לעלות השיש הציעו למשה לשתף בתרומה את חבריו לעסקים.

"אולי תשתף את יחזקאל מורד, את יוסף ורדי ואנשים נוספים מעשירי טבריה, על מנת שכל אחד מהם יתרום את חלקו."

השיב להם משה: "אני בדקתי את הנושא וראיתי שיש לי מספיק שיש שהבאתי מפורטוגל לבנייה בחוף השקט. אני לא אפנה לחבריי, אני מוכן לתרום את כל השיש לבדי, בתנאי שתקצו לי מרצפת אחת בבית הכנסת שבה יצוין שהתרומה ניתנה על ידי משפחת אוחנה לעילוי נשמת אביהם שלמה אוחנה." כך בדיוק קרה. משה תרום את השיש לכל הקיר, והמרצפת מנציחה עד היום את אביו שלמה אוחנה.

אביו שלמה אוחנה התחתן בבית הכנסת הזה. כל המשפחות שלו ושל אָחיו גרו במרחק קצר מבית הכנסת. מסיבת בר המצווה של אביו הייתה בבית הכנסת וכך גם כל השמחות של ילדיו ואָחיו.

אם יש סיכוי, ולו אפילו סיכוי קטן, שאביו בודק ורואה מלמעלה שבנו תרום למקום הזה, והנציח את שמו, הרי שללא ספק ימצא המעשה חן בעיניו. כך הרגיש משה לאחר התרומה.

משה ליד השיש להנצחת אביו בבית הכנסת ע"ש אבולעפיה בטבריה

אשר יעיש

בין משפחת אוחנה לבין משפחת יעיש היו יחסי חברות קרובים. שתי המשפחות היו גם שותפות בחלק מהעסקים. באותה תקופה מרכז הבילויים היה באזור בתי הקולנוע 'אביב' ו'אלישבע', שם נהגו להתאסף צעירי העיר. באחד הביקורים שלו במקום, פגש משה את אשר, בן למשפחת יעיש, שלימים יכהן כסגן ראש העיר. אשר יעיש היה בגיל עשרים בערך, עדיין בשירותו הצבאי. הוא נראה ליד בית הקולנוע עם חברתו פנינה, שלימים תהיה אשתו. אשר החזיק בידיו סיגריה. העישון שלו לא מצא חן בעיני משה והוא לקח לו את הסיגריה מהפה, כיבה אותה ומעך אותה ברצפה. אבל הוא לא הסתפק בזה והוסיף לאשר סטירה בפניו. אשר ההמום השיב לו: "דוד,

תודה. " ושום מילה נוספת. החברה של אשר שהייתה עדה לאירוע המביש
שאלה אותו: "מי זה שהעז כך לסטור לך?" השיב לה יעיש: "זה שכן שלנו."
"אז באיזו רשות סטר לך?"

"יש לו זכות. הוא דואג לי, לא לסיגריה," השיב לה אשר.

משה זכר את אשר יעיש ואת משה יעיש כאשר היו בני 12-13 משתתפים
במשחקי האגרוף. הם נהגו להתחרות במשחקי אגרוף לראווה לקהל. זאת
הייתה הסיבה שהעישון שלו לא מצא חן בעיניו. איך יכול ספורטאי טוב
לעשן סיגריות? בהמשך דרכו הספורטיבית הפך יעיש לשחקן כדורגל מוכר
בהפועל טבריה.

הסיפור על אנדרי

באחד הימים נקרא משה לשירות מילואים בחיל הים בבת גלים שבחיפה.
באותה עת עבד אצלם במסעדה מלצר יהודי צרפתי, בשם אנדרי. נאמר למשה
שאנדרי קיבל הלוואות מגיסו על חשבון פיצויים שהיה אמור לקבל מגרמניה.
חובותיו לגיסו הגיעו לסכום של 700 עד 800 אלף שקל. עם תום המילואים
נסע משה למסעדה שבה עבד אנדרי בכרמל בחיפה וביקש ממנו לפרוע את
חובו. הוא ביקש ממנו לצאת איתו לרגע אל מחוץ למסעדה וכשעמד מולו
ראה שעל צווארו תלויה שרשרת זהב עם מטבע גדולה. ללא מילים לקח לו
אותה. שאל אותו מה יש לו עוד בכיסו. אנדרי השיב לו שבכיסו היה הפדיון
של המסעדה שהסתכם בכמה אלפי שקלים. "מה עם החוב של גיסי?" שאל
אותו משה. אנדרי השיב שעדיין לא קיבל את הכסף המגיע לו מגרמניה
וכאשר יגיע, יחזיר מייד את חובו. משה לקח ממנו את הפדיון שהיה בכיסו
ואת שרשרת הזהב עם המטבע וגם את שעון הזהב שענד על ידו.

"כשתחזיר את הכסף תקבל אותם בחזרה." אמר לו.

אנדרי השיב לו: "עכשיו נשארתי בלי פדיון הקופה. הכסף שייך לבעל
הבית שלי. הוא יזרוק אותי מהעבודה. אני יכול למות ואף אחד אפילו לא
ישאל עליי."

רחמיו של משה נכמרו עליו. הוא הבין את מצבו וויתר לו. להפתעתו של אנדרי, משה החזיר לו את כל פדיון הקופה ואת שרשרת הזהב עם השעון שלקח ממנו. לאחר שיחה קצרה ביניהם כשמשה הבין לליבו של אנדרי, העניק לו הלוואה קטנה נוספת בסך של חמישים שקל. היום משה לא זוכר אם אנדרי החזיר לו את אותה הלוואה. מה שהוא זוכר מאנדרי שהוא נסע לאנגליה, והתחתן שם עם אישה שהיה לה מלון קטן. כשהיה מגיע לעיתים לארץ היה תמיד מחפש את משה, כדי להודות לו על העזרה הבלתי צפויה שקיבל ממנו בעבר. משה זוכר מקרה דומה כאשר הלך לבקש החזר חוב מסוכן נסיעות שלא עמד בהתחייבותו. הוא הלך אליו לבית והסוכן בכה בפניו שאין לו איך לפרוע את החוב. גם במקרה זה משה ריחם עליו והמתין עד שהחוב נסגר בדרך כלשהי. נראה שאותה תקופה קצרה שבה עבד כמעקל במס הכנסה, נתנה בו את אותותיה.

משה ואפי איתם

באחד הימים קיבל משה הזמנה מהרב יצחק דוד גרוסמן שקיבל פרס ישראל. טקס חלוקת הפרס נערך בכפר המכבייה בתל אביב. היו שם אורחים רבים וביניהם הנשיא שמעון פרס וגם אפי איתם חבר הכנסת והשר. כאשר לחץ את ידו של אפי איתם אמר לו ששמע הרבה אודותיו וזמן רב חיכה להזדמנות להיפגש איתו פנים אל פנים. עניין אותו איך איש דתי גר בקיבוץ עין גב ששם אוכלים מאכלים לא כשרים. "אני לא מבין איך הסתדרת." אמר לו משה, כששוחחו על הקיבוץ החילוני. "במסעדה של הקיבוץ האוכל כשר. אני הסתדרתי." השיב לו אפי איתם ושאל: "איך יש לך ידיים חזקות כאלה. אף אחד לא לוחץ לי את היד ככה. אתה לוחץ בצורה מרשימה."

היזם והים

משה השיב: "אני רוצה לספר לך שבזמנו הייתי לוקח חמצן או אוויר דחוס ולוקח איתי את אחותי או מישהו אחר, הייתי מסתובב סביב המזח שלכם בעין גב. יש שם דגים מושטים והייתי תופס חמישים ק"ג תוך חצי שעה והולך הביתה עם שלל הדגים."

משה זכר אירוע לא נעים בעין גב. באחד הימים כשהגיע לשער הכניסה לקיבוץ מצא אותו סגור. השומרים שעמדו בכניסה אמרו לו שקיבלו הוראה לא לאפשר לו להיכנס. משה השיב להם שאי אפשר לבלום ממנו ללכת לכינרת, אבל הם אמרו שהדגים שלהם, התעקשו ולא אשרו לו להיכנס. באותו יום הגיע לקיבוץ עם מכשירי הצלילה שלו שהיו מועמסים על הרכב. לשווא ניסה להסביר לשומרים שהכינרת הינה נכס שכל אחד יכול להגיע אליו ולא רכוש בלעדי של הקיבוץ, אבל ללא הועיל.

שמחה עבו

בהילולה של רשב"י, ניגש משה לשמחה עבו, אימא של חמו של יחזקאל מורד, כדי לנסוע איתה להילולה במירון. היא העמיסה על מכוניתו של משה דברי מתיקה מיוחדים מסוגים שונים, שתייה, עוגיות וכיבוד להילולה. הם נסעו לצפת ומשם בתהלוכה למירון. שמחה הייתה אישה בעלת לב רחב שלא חסכה מעצמה דבר, כדי לפאר את המעמד בהילולה. היום הזה לא יישכח ממשה עד עולם.

כשהגיעו למשפחת עבו בצפת, הורידו שם את כל הציוד והמתקים. כל מי שעבר בדרך התכבד. שמחה ארגנה את הריקודים עם ספר התורה ומשה השתתף בהם. במשך כל זמן ההילולה האישה המיוחדת הייתה דוחפת להם שקיות עם דברי מתיקה לפה וסוכריות דבש.

פעם הגברת שמחה עבו הזמינה דרכו עבודה בביתה להתקנת 'תריסולים' במרפסת ולכיסוי גג לבית. משה והצוות שלו עבדו שם יום עד יומיים ובמשך כל זמן שעבדו היא הביאה להם כיבוד בממתקים ושתייה בלב רחב וטוב.

כשמשה וצוות עובדיו עסקו בביתה של שמחה בסגירת המרפסת ובהתקנת התריסים הגיע לבית בעלה שמעון חי. הוא לא ציפה לראות אנשים זרים עובדים בביתו ושאל: "מי אתם ומה אתם עושים פה?"

משה: "אשתך הזמינה אותנו לביצוע העבודה. כרגע אנחנו עובדים בסגירת המרפסת." הסתבר למשה ששמעון חי לא ידע כלל על הזמנת העבודה על ידי אשתו. היא הייתה אשת חיל בביתה. דאגה לכל התשלומים וניהלה את משק הבית. בעלה סמך עליה וקיבל את החלטותיה.

משה התמהמה קצת בעבודה בביתה וניסה ככל האפשר להאריך את זמן עבודתו שם מהסיבה הפשוטה: ביתה של שמחה שכך מול בית הוריה של נורית. העבודה בביתה של שמחה אפשרה לו לראות את אשתו לעתיד.

במלחמת השחרור לא היו מספיק כלי נשק, לכן נהגו היהודים לירות ממקומות שונים מתוך העיר, באותם כלי נשק. בדרך זו ירו ממקום מסוים ואחר כך דילגו למקום אחר וגם ממנו ירו. בכך יצרו רושם שהם מחזיקים במספר רב של כלי נשק. בשכונת אחווה גרו הכורדים שהגיעו לטבריה. בשכונת מוארס גרו האחרים. היו אלה שתי שכונות נפרדות. בבית משפחת עבו היה מרכז של כלי הנשק. והמשפחה נודעה בפעילותה במלחמת השחרור. המשפחה חיה בטבריה דורות רבים. מוצאה ממרוקן, ספרד.

פוליטיקה

במהלך חייו טעם משה גם את טעם החיים הפוליטיים בטבריה, או לפחות ניסה. אבל הסתבר לו שזה לא לרוחו ומאס בהם. כך זה התחיל והסתיים:

בבחירות של שנת 1973 היה משה חבר ועדה ברישוי עסקים והיו עימו בועז נורקין וחברי ועדה אחרים. הוועדה התכנסה ואריה גבאי, מנהל מחלקת התברואה בעיריית טבריה, הביא רשימה של עסקים שביקשו רישיון. אריה אמר בתחילת דבריו שחברי הוועדה הם למעשה חותמת גומי, כי הם בלאו הכי יאשרו את הבקשות לפי הרשימה שהגיש להם. "ככה נהוג", אמר לחברי

הוועדה. משה סירב לקבל את האמירה הזו והשיב לו שהוא לא חותמת גומי ואם ככה נהוג, הרי שהוא פורש מהוועדה.

אריה מיהר להסביר: "לא, לא, אתם צריכים לחתום, כי אם לא תחתמו, אז לא יהיו רישיונות." לאחר ויכוח ארוך הודיע להם אריה גבאי שהתהליך הזה לא יימשך עוד. כשישבו פעם נוספת בוועדה, כדי להמשיך את התהליך, הסביר להם אריה שהם צריכים לאשר את הרשימה ואחר כך זה ילך הלאה לטיפול. הוא ציין שהם נבחרו ציבור והם לא חייבים לשבת בוועדה, כי לא

באירוע בחירות (1992), ביקור שמעון פרס בחוף השקט.
מימין לשמאל: שמעון פרס, משה אוחנה ופאיק גבאי, סגן ראש
העיר טבריה. ברקע רואים את צבי בר לב, שהיה מנהל המלון,
גבעתי בן יוסף ויובל חורש

מקבלים משכורת. משה אמר שזאת הוועדה, זה תפקידה ולשם כך נבחרה. כששמע משה את ההסבר של אריה בקשר לרישיון, הציע שמהוועדה ימונו שלושה חברים שיבדקו במקום ויבדקו אם הוא עונה על הדרישות לפני מתן הרישיונות. הסיכום זה שאריה גבאי הבין שאין עוד אישורים כך סתם, אלא כל בקשה נבדקת לגופה ואין עוד חותמת גומי.

בשנת 1973, בזמן הבחירות, היה משה מועמד מספר שתיים ונחום עב היה מספר אחת. במפלגה 'לע' היו מועמדים נוספים, כמו בועז נורקין ואחרים. המפלגה לכנסת נקראה 'לע' שפירושו 'ליברלים עצמאיים'. לבחירות ברשות המקומית פירוש ה'לע' היה 'למען עירנו'. הליברלים העצמאיים תמכו במפלגה שקמה בטבריה. בתוך חודש של פעילות הצליחו לקבל אלף ומאה קולות, כאשר הליכוד והמערך קיבלו שלושת אלפים ושבע מאות קולות. ללא ספק היה זה הישג מרשים של המפלגה. כתוצאה מכך המפלגה היוותה את לשון המאזונים בקביעה מי ימונה לראש העיר. נציגי המפלגה בטבריה שמעו את הבטחות נציגי הליכוד והתרשמו שהיו אלה דיבורים בלבד. כשמשה ראה שהם רק צעקנים ללא טעם, בחר במשה צחר לראש העיר. הקימו ועדה ציבורית, שהייתה יועצת לראש העיר בענייני פרויקטים ופעולות מיוחדות אחרות.

נחום עב נבחר לסגן ראש העיר ולממלא מקומו ובנוסף גם אחראי על ועדת בניין ערים ובנייה. בין נחום עב לבין משה נעשה סיכום דברים שכל אחד מהם ישמש בחצי קדנציה. יתחיל נחום עב ומשה יחליף אותו בהמשך. לימים משה ויתר לנחום עב על חלקו בתפקיד, כך שנחום עב המשיך למלא את התפקיד לכל אורך כהונתו. הוא כיהן בשנים 1973-1977. משה מימן את כל הוצאות הבחירות ונחום עב נהנה מקצבת הגמלאות שהתפקיד הקנה לו, עד ימינו אלה. כך הסתיימה הטעימה של משה בפוליטיקה המקומית.

עם הרב דוד גרוסמן, משה מימינו ואסתר, אחותו, משמאלו. בצד שמאל: יהודה שכטר, נדבן אמריקני שתרם ספרי תורה ל'מגדל אור' של הרב גרוסמן

שמעון נחמד והצ'ק

שמעון נחמד היה סוחר גדול, איש עסקים אמיד וסוכן של חברת 'תנובה' ששיווק את מוצריה. התעסק במשקאות, בשימורים ובמוצרים רבים של החברה. בחוף השקט הכירו אותו היטב ורכשו ממנו מוצרים רבים. בשלב מסוים במהלך הקריירה המסחרית שלו, התקשר שמעון למשה וביקש ממנו לתת לו צ'ק על סך של כ-6,500 לירות. סכום זה היה שקול למחיר של דירה באותה תקופה של שנות השישים.

שמעון הסביר למשה שהבנק סגר לו את החשבון ב'תנובה' והוא נקלע למצב כלכלי קשה. משה שהבין ששמעון נפל מנכסיו והשיב לו בחיוב. "בהחלט אעזור לך, למה לא? תבוא אליי ואתן לך צ'ק על הסכום הנדרש." שמעון הגיע למשה וקיבל ממנו צ'ק בסכום של 6,500 לירות. אבל כאשר הלך לפרוע את הצ'ק, הופתע כשהבנק סירב לכבד את הצ'ק.

כשהדבר נודע למשה, כעס על פקיד הבנק וביקש לשוחח עם המנהל בטלפון.

“למה אינכם מכבדים את הצ'ק?” שאל את שלמה כהן, מנהל הבנק. הסירוב לכבד את הצ'ק היה מוזר למשה משום שהוא ידע שמנהל הבנק ביחסים חבריים טובים עם ידידו שמעון נחמד.

“תשמע, משה, שמעון נחמד נפל מנכסיו. לא מכבדים חשבונות שלו. אתה יכול גם כן לא לשלם לו,” השיב לו שלמה כהן.

“אני ממתין עשר דקות ובא מייד לבנק,” אמר משה.

כשהגיע לבנק עמד לפני המנהל וחזר על בקשתו: “תשלם לשמעון נחמד את הצ'ק.”

“אני לא יכול לשלם.”

“אם כך, תן לי את הצ'ק,” אמר משה. הוא לקח לידידו את הצ'ק ולעיני מנהל הבנק שינה את שם הנמען משמעון נחמד למשה אוחנה.

“עכשיו תכבד את הצ'ק ותיתן לשמעון נחמד את כל הסכום,” אמר לו בכעס.

משה הופתע מאוד ממה שקרה. היה לו קשה להבין איך חבר טוב יכול להתייחס ככה לחברו. הוא כטברייני שרוצה לעזור לחבר טברייני שנקלע למשבר כספי, ראה במעשהו כמשהו חיובי. אין יותר טוב מעזרה לחבר שנקלע לצרות. מדוע להקשות?

בהמשך דרכו הועסק שמעון נחמד במסעדה של אבא של משה, כמנהל חשבונות וכאחראי על העובדים. הוא העריך מאוד את מה שמשה עשה למענו. לימים כאשר נפטר אבא של משה, השתתף שמעון בלווייה שלו וקרא הספד נוגע ללב, שבו העלה על נס את אישיותו, טוב ליבו והפרנסה שהעניק למשפחות רבות בטבריה.

כעבור שנים כשמשה עצמו נקלע למשבר כלכלי בחוף השקט, חש כיצד חברים מפנים לו עורף. היו לא מעט חברות שעימן עבד בקשר שוטף, שלפתע התרחקו ממנו. להערכתו היו חייבים לו כארבעה מיליון שקל. חלק מהן ניצלו לרעה את מצבו ולא שילמו לו את חובותיהן. משה זוכר לרעה את מנהל משרד התיירות 'מדינה טורס' בתל אביב שבזמנו העביר לו סכום גדול של עשרות אלפי דולרים לחשבון. לפתע נוכח משה לדעת שעל אף ההעברה, בוצעה משיכה חזרה של הכסף, פעולה לא חוקית. המעשה השאיר אצל משה

היזם והים

משקעים שליליים. מובן שהיו גם מקרים אחרים שבהם חברים ואנשי עסקים נתגלו במלוא המובן החיובי שלהם. הם חיזקו את משה וניסו לעזור לו. כאלה זכורים לטובה סוכני נסיעות כמו 'נפטור', 'טרה סנטה' ואחרים. אלה, על אף העובדה שידעו על העיקולים שלו, לא עצרו את תשלומיהם והעבירו אותם כמתחייב ובזמן.

פרק יז – משלים ופתגמים

(משלים ופתגמים שמשה אהב)

שליחי מצווה לא יזיקו

משה נהג לקנות חומרי בניין מיוסף ממן. על החנות של ממן התנוסס שלט עם הכיתוב 'א.א.א.'. משה שקנה ממנו פריטי סחורה רבים, שאל אותו יום אחד לפירוש שלוש אותיות האל"ף שעל החנות. יוסף ממן השיב: "ראשי תיבות של המילים אנשי אמונה אבדו." הוא סיפר למשה שיום אחד בא אליו אחד מצבעי טבריה וביקש לקנות ממנו צבע. יוסף קם במיוחד למענו באמצע הלילה ופתח את החנות, כדי לספק לו את הסחורה שביקש. הצבע קיבל את הסחורה ומעולם לא שילם תמורתה. השאיר ליוסף חוב שנאמד באלפי שקלים, שעד היום לא טרח להשיבו. זאת הסיבה שגרמה לו לכתוב את מה שכתב על החנות. כשמשה שמע את סיפורו שאל אותו: "ולמה לי אתה נותן סחורה בחיוב?" יוסף השיב לו: "אתה ממשפחת אוחנה מטבריה, אתן לך את כל החנות."

"הצל של הבעל בבית שווה יותר מעשרים ילדים בבית" (הבעל מביא ביטחון לאישה). את המשפט הזה נהגה לומר אימא של משה בערבית.

שואלים אדם פשוט: "מה חסר לך, איש רעב?" והוא עונה בציניות: "טבעת!"

ללא ספק תשובה טיפשית ולא מקובלת, שהרי מצפים מאדם כמוהו שישלב: אוכל, בית, משפחה, ביטחון, או כל תשובה אחרת שתיתן מענה לחסרונו. כאשר תשובתו 'טבעת' אפשר להסיק שהוא זומם משהו.

חָגַר בְּמַחְלוֹ אוֹנָטָאָר, כלומר אם מוציאים את האבן ממקומה נוצרות בעיות.

מילולית: אבן במקומה שווה מיליון.

אילי וְאֵלָא בְּחֹב וְאֵלָא בְּלִחָאב בְּעִישׁ וְזֵי חֶמְאָר וּבִימֹות וְזֵי כְלָב. מי שלא אוהב ולא נאהב חי כמו חמור ומת כמו כלב (כלומר לא מתייחסים אליו).

”תשועת השם כהרף עין” - כשיש בעיה ופתאום נזכרים במשהו ונמצא לה הפיתרון. אדם שנמצא בצרה, יכולה הישועה לבוא לו כהרף עין. כלומר, השם יכול להושיע אותו תוך שניות אחדות.

היו נותנים לאנשים מסוימים שזקוקים למצווה, אוכל כצדקה בימים מסוימים. היה אומר להם: קונו מג'בורין ומסתורין יא אבנו. כלומר, תהיו כך שהשם יסתיר מתגברים על בעיות ושאלוהים ישמור עליכם, ואם תתגברו על הדעות שלכם, זאת ברכה מעניינת מאוד. הצדיק שזקוק לאוכל היה משתמש בברכה הזו.

החוב לגבר

אָדִין עֲלָה אֶלְגַּ'אל דִּין, וְעֲלָה אֵינְדָאל חֶסְנָה.
אינדאל - אדם ריק, פוחז. הקליפה של השערה.
אם אתה נותן למישהו זה חוב, ועל אינדאל כמו הקליפה של השעורה שזה שום דבר.

כאשר דינר כהן עבד אצל משה בחוף השקט נתגלעו ביניהם מדי פעם חילוקי דעות. לא פעם דינר הביע את דעתו ומשה לא קיבל אותה.
במקרה אחד כזה נואש דינר ואמר למשה: ”לָאוּ עֲנִדִי מְסָאָרִי, קוֹן בְּתַסְדִּיאָנִי”, המשמעות: שלו הייתי עשיר, היית בוודאי מאמין בי.

זה למעלה משלושים שנה שמשה מתפלל שלוש פעמים ביום בתפילות בבתי כנסת. במהלך שהותו בבית הכנסת הוא זוכה לשמוע דברי תורה וסיפורים שונים מהתורה, מהתלמוד ומהגמרא.

יום אחד, בזמן שמשה היה בבית הכנסת, שאל מישהו אם יש פירוש נוסף ל'משיב הרוח ומוריד הגשם'. זאת תפילה שמתחילה מהמוסף של שמחת תורה ונמשכת עד תחילת פסח, בערך כשישה חודשים. בתקופה הזו מתפללים לגשם.

"האם יש לזה פירוש נוסף?" שאל המתפלל. ציבור המתפללים חשבו על אפשרויות שונות ואז משה השיב:

"הפירוש הנוסף יכול להיות בכוונה שהקדוש ברוך הוא משיב הרוח כשהכוונה לרוח האדם, כלומר נפשו של האדם. והכוונה בגשם היא לגשמיות שבאדם. כלומר משיב את הנפש לגוף. ללא ספק הסבר מעניין ולא שגרתי.

שְׁמַחְנוּ פִּימוֹת עֵינֵינוּ שְׁנוֹת רְאֵינוּ רְעָה – פנייה לקדוש ברוך הוא. באותה המידה שעניית אותנו, כך תשמח אותנו. כלומר, יש ציפייה שאלוהים ישמח אותנו לפחות כמספר הימים שבהם עינה אותנו.

פרק יח - לזכרם

אחים של משה שנפטרו: שמואל, יחיעם ותקוה.

יחיעם

אחיו יחיעם נפטר בחודש אפריל בשנת 2016. יחיעם נולד עם קום המדינה, בשנת 1948. במשפחה רצו לקרוא לו 'יחי עם' אוחנה, על שם מדינת ישראל, ולבסוף השם קוצר ל'יחיעם'. עם לידתו הייתה שמחה גדולה במשפחה, וכל חייו של יחיעם היו סוגים בשושנים. בצעירותו היה ילד מוצלח ומפונק. בצבא שירת בחיל המודיעין. במהלך חייו היו עליות וירידות והוא נע בכיוונים שונים.

כאשר יחיעם השתחרר מהצבא התחיל לעבוד אצל משה ב'סוכנות לכול'. באותם ימים 'סוכנות לכול' הייתה כבר עסק גדול שהעסיק כעשרים עובדים. המשרד היה ברחוב אלחדיף בטבריה. בסוכנות עסקו בהתקנות דודי שמש, תריסים, דלתות ומצנני אוויר. משה ביצע עבודות לחברת 'סולל בונה', לקיבוצים בסביבה ולחברות שונות.

בתחילה כל ההנהלה והחשבונות היו אצל משה, אבל בהמשך העביר אותם לאחיו יחיעם, שבהדרגה נכנס לעניינים. משה היה עסוק מאוד בעבודות בחוף השקט ולא מצא זמן לעסוק גם בניהול 'סוכנות לכול'. הם קנו את הזכויות בחנות ברחוב העצמאות ושם פתחו את הענף למכירת מקררים, מזגנים, מכונות כביסה ומכשירי חשמל שונים. מדי בוקר כשהיה משה בדרכו לחוף השקט, נהג לעבור דרך 'סוכנות לכול' ולבדוק שהכול בסדר. הוא בדק בעיקר את החשבונות ואם היה מוצא שחסר כסף, היה מפקיד וכך בהדרגה העסק הלך וגדל.

משה ויחיעם נהגו לקנות מוצרים מפיינגולד בחיפה ולמכור אותם בטבריה. קנו מוצרים מתדיראן, הבונה, דודי שמש ומוצרים נוספים מחברות שונות. במשך הפעלת החנות, לא עזבו את עניין התריסים וכד בוד המשיכו

להגדיל את המסחר במוצרי החשמל. דורה מבנק דיסקונט היה מסייע למשה בחשבונאות.

המשבר שפקד את יחיעם

בשנת 1980 העלילו עליו עלילת שווא, דבר שלא היה ולא נברא. העלילה הייתה למשפחה כרעם ביום בהיר. הייתה זו עלילה קשה מאוד ואביו וכל בני המשפחה קיבלו אותה קשה ונרתמו לעזור לו. לשם כך גייסו את מיטב עורכי הדין שהכירו באותה עת, ביניהם אהרן חוטר ישי ודרור חוטר ישי. במאמציהם לעזור לבן המשפחה, הגיעו גם לשמואל תמיר שהיה שר המשפטים וליצחק טוניק, מבקר המדינה. למשימה לטהר את שם אחיהם גייסו גם את מיטב החוקרים שידעו עליהם באותה תקופה. כל זה היה כדי למנוע את עלילת השווא שנרקמה סביב יחיעם. המשפחה השקיעה במשימה משאבים רבים והרבה מאוד כסף, כדי להוציא את האמת לאור. העלילה הייתה קשה מאוד והאפילה על המשפחה כולה.

העלילו עליו שבשני מקרים סחר בסמים. במועדים 17/8/1980 וב-24/8/1980.

הסתבר שבאחד המועדים היה בתל אביב ונפגשו איתו אנשי משפחה שחגגו אירוע בר מצווה, והשני היה בסג'רה, בחתונה של הבן של תת אלוף אברהם ברעם, שהיה ידיד נפש של יחיעם.

לדעת המשפחה, המשטרה והפרקליטות עשו יד אחת כדי לסתור את האליבי של יחיעם, ועורכי דינו לא הצליחו למנוע בעדם. באותה עת מונה מפכ"ל למשטרה שבא מן השירות הצבאי, הרצל שפיר. לדעת המשפחה, עם מינויו לתפקיד המפכ"ל ניסה שפיר לכאורה למנות קצינים בכירים מהצבא למשטרה, כפי שמינו אותו. הסתבר שהמפכ"ל מינה את אברהם ברעם להיות מפקד המחוז הצפוני של המשטרה וקיבל אף את המכונית ומדים של המשטרה בדרגת של מפקד המחוז הצפוני. המשטרה ניסתה להראות שאברהם ברעם מתרועע כביכול עם יחיעם, סוחר סמים מטבריה. יחיעם

בקושי עישן סיגריות, לכן גם פנו לשר הפנים יוסף בורג. למשפחה היה ידוע שאמרו לשר שהמינוי שלו מתרועע עם סוחר סמים מטבריה, וכתוצאה מזה השר ביטל את המינוי. בזמנו היה מקובל דבר כזה וחבל מאוד שבמדינה הנאורה שלנו קרו דברים שאי אפשר לתקן אותם.

העניין היה שאז המשטרה פעלה במסגרת המבצע 'ניקוי העמקים'. השופט היה תיאודור אור ששפט עוד 70 נאשמים יחד עם יחיעם, ולכן המשטרה עשתה כל שרצתה, כדי לנסות להציל את התיק הזה ולהרשיע את יחיעם ויחד איתו לסלק מהמשטרה את ברעם ואת שפיר.

חבל מאוד שמדינת ישראל הנאורה, בעלת פרסי נובל וקידום בכל שטחי החיים, לא הוציאה את האמת לאור ובמקום זאת, לדעת המשפחה, פנתה לצדדים פסולים, כדי להשיג את מטרותיה. יחיעם ישב בכלא שנתיים וחצי ולאחר מכן כשניסה פעם נוספת לטהר את שמו, שוב נגזר עליו מאסר. ליחיעם נותרו צלקות משתי הפרשות ולימים הוא נפטר בצער מהעולם.

יצחק טוניק ושמואל תמיר היו עורכי הדין של יחיעם במשפט שהתנהל נגדו. לימים יצחק טוניק מונה למבקר המדינה ושמואל תמיר היה בעבר שר המשפטים.

עורכי הדין לא הצליחו למנוע את ההרשעה נגד אחיו יחיעם, ולא הצליחו לשכנע את בית המשפט בצדקתו. משום כך יצרו קשר עם משה והגיעו אליו לחוף השקט.

מטרת ביקורם הייתה לשכנע את משה ובאמצעותו את המשפחה לכתוב ספר על כל העניין שקרה עם יחיעם, בהאשמות נגדו ובהרשעתו.

"תשמע, אנחנו לא הצלחנו בבית המשפט להוכיח את חפותו של יחיעם, אבל הבאנו עיתונאי שיכתוב ספר על כל הפרשה מראשיתה ועד לסיומה." אמרו לו והוסיפו,

"נכתוב בספר שאנחנו הגענו למסקנה שיחיעם לא היה יכול בשום פנים ואופן למכור סמים, כפי שיוחסו לו. זאת משום העובדות שמראות, כמו שני קווים מקבילים שלא ייפגשו לעולם, כך יחיעם לא יכול היה להיות בשני המקומות בתאריכים שצוינו בתביעה. מכאן שכל מי שיקרא את הספר יבין

שאחיד בשום אופן לא יכול היה להיות במקומות האלה ולכן אי אפשר להאשימו.

“האם כתיבת הספר יכולה לעזור לעניין של יחיעם?” שאל משה.
“לא, הספר לא יכול לעזור, אבל יהיה לו ערך רב בקרב המשפחה. המשפחה תמצא בו עניין והוא בהחלט יעזור לה להתמודד עם מה שקרה.”
“אם כך הדבר, אני לא צריך את זה,” השיב להם משה והרעיון נגנז. יחיעם היה יפה תואר וזקוף קומה.

תקוה

תקוה עבדה בחוף השקט כעשרים שנה. באחד הימים בסיום יום עבודה בעריכת חתונה למשפחה, התארגנה ועזבה את החוף בערך בשעה שתיים עשרה וחצי בלילה. היה זה יום שגרתי בעריכת חתונות שנמשך עד השעות המאוחרות של הלילה. בדרכה לבית כשהגיעה לסיבוב הכביש שברחוב אוהל יעקב, ליד בית הכנסת 'אוהל יעקב', ראתה שלפניה נסע טריילר ענק. הטריילר היה עמוס בלולים של עופות הודים. במהלך הסיבוב ובמפתיע התפרקו הלולים מקשירתם ברכב, ונפלו מן המשאית בזה אחר זה. תוך שניות יצאו ההודים מן הלולים והחלו לרוץ ולהתפזר על הכביש. היו אלה עופות גדולים, אולי כל אחד מהם שקל כעשרים ק"ג. תקוה ראתה את הנהג נואש, צועק, "אלוהים, מה אני אעשה? איך אעמיס חזרה את ההודים ללולים? איך ארוץ אחריהם על הכביש?"

היא מייד עצרה את רכבה וניגשה לנהג בניסיון להרגיעו.
"אל תדאג, אנסה לעזור לך. תיכף אזעיק אנשים ויעזרו לך באיסוף ההודים." תקוה חזרה עם מכוניתה לחוף השקט ואספה חלק מהעובדים שכללו טבחים ומלצרים, כעשרים אנשים, והסיעה אותם למקום שבו נפלו הלולים. העובדים שהגיעו מ'החוף השקט', במקום לסיים את העבודה הנדרשת מהם בחוף השקט, אספו את העופות והחזירו אותם ללולים. את הלולים העמיסו חזרה לטריילר. הפעם וידא הנהג שכל הלולים קשורים כנדרש. היו בין 30 ל-40 לולים שנפלו ונפתחו על הכביש.

הנהג היה המום. הוא עמד לפני תקוה ואמר לה עד כמה הוא אסיר תודה למעשה שעשתה: "גברת תקוה, את מלאך. מאיפה באת אליי? לא חלמתי שמישהו יבוא אליי באמצע הלילה ויפתור לי את הבעיה. אני אפרסם את המעשה הטוב שעשית." לנהג לא נמצאו המילים המתאימות להודות לתקוה על המעשה הטוב שעשתה ושכל כך אפיין אותה בהתנהגותה.

תקוה עבדה אצל משה כעשרים שנה בחוף השקט ועוד כעשר שנים אצל יחיעם. הייתה בזמנו השכנה של נורית אשתו, כשגרה עם אימה בשיכון ותיקים. הייתה חברה טובה שלה. תקוה עבדה אצלו בחוף השקט בשיא היושר ובשיא האיכות. היא עבדה ללא הגבלה של שעות, עבדה ימים ולילות. מילאה תפקיד של מנהלת אירועים ושמה ידה בכל דבר. עסקה בחוף הרחצה ובאירועים, אם כי לא הספיקה להגיע למלונות. משה העריך לאין שיעור את עבודתה ומסירותה לתפקיד. הוא עזר לה ברכישת שתי חנויות ברחוב הבנים. למעשה מכר לה אחת מהחנויות שלו. היא בנתה עסק לבעלה ולבניה שפועלים עד היום הזה בשגשוג חיובי. בנתה לעצמה בית ברחוב השומר למשפחה. חבל רק שחייה נקטפו בשנת 1996, בשנות החמישים לחייה. בזמן שפעלה בחוף השקט, עזרה למשה לשלוח אוכל לחיילים ולהכין את האולמות לקבוצות של חיילים לנשף סיום מלחמת ששת הימים שהתקיימו בחוף השקט. הגיעו אז קבוצות גדולות שמנו כ-500 עד 600 חיילים. היא גם ערכה וקישטה את במת הניצחון ברמת הגולן למשה דיין, שהיה אז שר הביטחון. הייתה אישה מוצלחת, חיובית בכל רמ"ח אבריה. יהי זכרה ברוך.

שמואל

שמואל, אחיו הבכור של משה, נולד כילד פינוקים של המשפחה. כל בני המשפחה פינוקו אותו בזמנו, וכך גדל. היו בחייו עליות ומורדות, אבל השכל הטוב שלו תמיד פעל טוב. היו לו רעיונות טובים מאוד. במשך כל שנות הפעילות של משה בחוף השקט, במועצות ובמלונות, הוא היה לצידו ושניהם עבדו בנאמנות זה לזה. לקראת סוף חייו היחסים ידעו עליות ומורדות, אבל משה שמח שמכל מה שבנו יחד, נשאר למשפחתו מספר עסקים שבהם ילדיו

יכולים לחיות בכבוד. היום משה זוכר משמואל את הדברים הטובים שעשה למשפחה ולאחרים מתושבי טבריה.

משה זוכר שיום אחד ישב עם אחיו שמואל ועם אליעזר בהלול, יו"ר סניף הליכוד בטבריה, וחיכו לאריק שרון שהיה אמור להגיע אליהם לחוף השקט. שרון היה שר הביטחון ואחרי מלחמת לבנון השנייה והמשבר שנוצר בעקבות סברא ושתילא, בוטל מינויו על ידי ראש הממשלה מנחם בגין. בזמן שהמתינו אמר שמואל למשה שהוא חושב שפעם שירת עם שרון ביחידת סיור. משה צחק מההערה של אחיו.

"מה אתה מדבר? אתה היית בשנות החמישים. מה פתאום היית עם אריק שרון."

כשהופיע אריק שרון בשער הכניסה לחוף השקט, הלכו לקראתו שלושתם וקיבלו את פניו באהבה. זה היה אחרי שמרבית מתושבי המדינה יחד עם ראש הממשלה נטשו אותו. ברגע שאריק שרון הביט לעברם, קלט את שמואל במבטו.

"אתה לא שמואל מיחידת הסיור?" פנה אריק שרון לשמואל ומשה הופתע לחלוטין. אחרי שיחה קצרה ומלאת חוויות בין שרון לאחיו הבין ששמואל זכה לשרת במחיצת אדם שהעריכו מאוד. מאותה פגישה נוצרו ביניהם יחסים חבריים ובכל פעם שעבר אריק שרון בטבריה, היה נכנס אליהם לביקור בחוף השקט. הם פנו אליו כשכיהן כשר התשתיות. לעיתים היו מכינים לכבודו ארוחות כיד המלך ו... בהתאם לממדי הגוף שלו.

משה זוכר שבאחת השיחות שניהלו שעות רבות במשרדו או במשרדם, סיפר להם שרון שבאחד הימים השתתף בפעולה ברמת הגולן ונקלע לכפר נוקייב עם פצועים. הוא המתין לכוח חילוץ שיגיע אליו מהים. כשמכוח החילוץ יצרו איתו קשר שאלו לאן לפנות את לוחמיו.

"לטבריה, השיב להם שרון.

"איפה בטבריה? אם נגיע לטבריה, להיכן ניגש?"

"לשמואל אוחנה, הייתה התשובה של אריק שרון. "הוא כבר ימצא לנו

את הדרך."

היזם והים

מה שחשוב שבמפגשים עם שרון נהגו ללכת למסעדה של בן דודו שמואל אוחנה ואוכלים שם ארוחות בשריות. כל ארוחה של אריק שרון הייתה מעל שני קילו. בכל פעם שהיה בא לביקורים בחוף השקט נהגו לאכול איתו בחוף או במסעדה.

באחד הימים אירחו את ביבי נתניהו בחוף השקט ובמפגש השתתפו כשלושת אלפים תומכים מהליכוד. משה הכין לביבי סוויטה מיוחדת בקומה ה-9 של המלון. הכינו לו מזנון גבינות עם כל סוגי הדליקטסים שהיו בהישג יד בטבריה. ביבי נכנס לאירוע, הסתכל על השתייה ועל הסלטים ואמר שהוא בטבריה אוכל רק דגים. הפליא את משה שלא נגע באוכל שהכינו לו והרגיש שלא בנוח. העלות של הגבינות שהכינו לו הייתה פי שניים מעלות הדגים. לא חשב שבשעה עשר בלילה ירצה ביבי נתניהו לאכול דגים.

בחוף השקט נהגו גם לארח טייסים והכינו לכבודם ארוחות מיוחדות. בתמורה קיבלו מהם תצלומי אוויר של 'החוף השקט' והמלונות.

יוכבד

יוכבד היא האחות השנייה במספר, לאחר שמואל. ליוכבד סיפור חיים מורכב מאוד. שלושה מילדיה של יוכבד נפטרו.

יהורם

נפטר בתאונת דרכים כשנסע על אופנוע. הוא למד בבית ספר חקלאי בפרדס חנה והיה אחד מהתלמידים המבריקים שם. כתב מספר מאמרים על המדינה וכאשר יגאל אלון קרא אותם, ניבא לו עתיד מזהיר. יהורם לא זכה להגיע לגדולה ונקטף בעודו בגיל שש עשרה וחצי.

שלמה צור

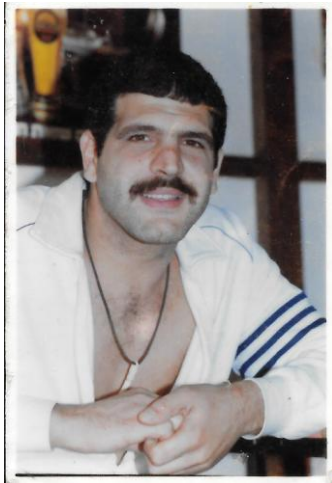
אחיו הבכור של יהורם, שירת בשייטת 13 ונהרג במהלך האימונים. בן תשע עשרה היה במותו.

עודד

האח השלישי נהרג במפתיע כאשר שיחק באקדח של אביו והוא בן ארבע עשרה בלבד.

אסתר

האחות הקטנה מיוכבד והגדולה ממשה.
דני מזור, בנה, שהה שנים רבות בארה"ב. נאלץ לנסוע לשם משום שהתנכלו לו בארץ. המשטרה רדפה אחריו על כל שטות ועל לא עוול בכפו. הוא נפטר באופן טרגי בארץ בגלל מחלה והוא בשנות השלושים לחייו. היה ידוע כבעל לב זהב. השאיר אחריו אישה וילדה. אימו שומרת את זכרו באופן המכובד ביותר עד ימינו אלה.

דני מזור ז"ל, הבן של
אסתר

דני מזור בבר המצווה שלו בחוף השקט. מימין: משה אוחנה ומשמאל:
רחמים אביו

דני מזור, הבן של אסתר, עם אשתו

פרק יט – סיפור הטבעת בגרסה שונה

מאת לוי שייקביץ

מעשה שהיה

מהומה בטבריה

צעקות רמות בקעו מתחנות של חכם שלמה אוחנה בשוק של טבריה, עד מהרה נוצר שם מעגל של מתקהלים. הרוחות התלהטו. הניצים השמיעו את טענותיהם בטונים גבוהים.

חכם שלמה היה יהודי תלמיד חכם, שהתפרנס ממסחר. הייתה לו חנות בשוק. כמה ימים בשבוע ישב בחנותו ובימים האחרים נדד בכפרים והציע את מרכולתו לתושביהם. מי שלא היה יכול לשלם במזומן נתבקש להפקיד משכון עד תשלום החוב.

זמן מה קודם אותו אירוע נכנס לחנות סוחר ערבי נכבד, קנה סחורה רבה, והפקיד משכון יקר – טבעת זהב משובצת אבן חן נדירה.

כעבור כמה ימים בא הערבי לשלם את חובו ולקבל בחזרה את משכונו. פתח חכם שלמה את מרת השולחן כדי להוציא ממנה את הטבעת – ופניו חזרו: הטבעת איננה. הוא חיפש בכל מקום אפשרי בחנות, אך לשווא – הטבעת נעלמה כאילו בלעה אותה האדמה.

צער רב מילא את ליבו. עד שתימצא הטבעת לא יוכל לקבל את כספו. ומדובר היה בנזק גדול.

חכם שלמה עשה מה שנהג לעשות בכל עת שנוקק לישועת ה' – הוא ירד לטבול בכייירי לבט את בגדי השבת. ופנה לקברו של רבי מאיר בעל הגם. שם קרא פרקי תהילים בדמעות. וכססיים – ביקש שלוש פעמים: "אלקא דמאיר עניני".

חלפו ימים מספר. שוב באו לחנותו ערבים נכבדים מכפרי האזור. מקצתם ביקשו לקנות סחורה חשודה. ואחרים באו לשלם את חובם. אחד מהם, שהיה לקוח מוכר לחכם שלמה. בא לבקש הלוואה של עשר מג'דות. חכם שלמה מנה את הכסף ונתנו בידו. הערבי מסר לו במשכון מקסרת עתיקה מצופה כסף.

התבונן חכם שלמה במקסרת, מנסה לאמוד את שווייה, ופתאום קרא הערבי: "נתת לי תשע מג'דות בלבד".

"לא יתכן", השיב חכם שלמה במחצות, "ספרתי בעצמי עשרה מסבעות".

חבריו של הערבי ספרו את המטבעות ואף הם תמכו בטענתו. אולם חכם שלמה התבצר בעמדתו וטען כי מסר ללווה עשרה מטבעות.

הגואה עמד להתפרץ עוד רגע לקטטה אלימה. בתוך עמד חכם שלמה בפנים חיזורים. הוא עצם את עיניו ולחש: "אלקא דמאיר עניני". כשאמר את התפילה שלוש פעמים, פקח את עיניו והרים את ידו. הקהל השתק.

"מבקש אני", הכריז בקול רם, "שהלווה יפתח את קופסת הטבק שלו. אם לא יימצא שם המטבע החסר – מבטיח אני שאתן לו את כל תשעת המטבעות במתנה ואשיב לו את מקורתו. אך אם יימצא המטבע – יועבר למשטרה".

הצעמו של חכם שלמה נתקבלה פה אחד. כולם הביטו בלווה וראו כי מתאם נפלו פניו. עיניו התרוצצו. אנה ואנה בבהלה. מאחר שהתמהמה לעשות כפי שהורכר, ניגש אליו אחד הנכבדים הערבים והוציא מחיקו את קופסת הטבק, פתח אותה ושפך את תכולתה על השולחן. האיש שפשט בערמת הטבק, ולפתע נתקלו אצבעותיו במטבע...

"הנה הוא!", הניף הזקן את המטבע האבוד. הלווה השפיל את מבטו בכלימה. כעבור רגע הבחין חכם שלמה בעוד חפץ המכבצב בתוך הטבק. הוא הסיק את הטבק ושליף את החפץ. זו הייתה הטבעת האבודה!

"זו טבעת הזהב שקיבלתי משכון מערבי פלוני והיא הייתה שמורה בחנותי! אני מחפש אחריה זמן רב!", קרא חכם שלמה בהפתעה.

הלווה הערבי הבין כי כלתה אליו הריעה וקלונו נחשף. עתה התברר כי אם לא די בניסיונו לנגוב מג'ידה מחכם שלמה טוב הלב, הוא גם גנב בעבר את הטבעת היקרה.

"הסגר אותו למשטרה!", תבעו הערבים בוועם מחכם שלמה.

הערבי פרץ בבכי. נפל על ברכיו והתחנן לפני חכם שלמה שיחוס עליו. "נשבע אני שלעולם לא אעשה זאת שוב", בכה.

רחמיו של חכם שלמה נכמרו על הערבי, והוא סלח לו. והתברר בו כי אם ינסה עוד פעם אחת לנגוב – רע ומר יהיה סופו.

הרוחות נרגעו והשרה שבה לשרות בשוק הטברייני. הסוחרים התפזרו אישיאיש לחנותו ולדוכנו. ורק חכם שלמה אוחנה נעל את חנותו ומיהר לרדת לכיורת. הוא טבל והיטהר. לבש את בגדי השבת, וניגש בדחילו ורחימו לקברו של החנא רבי מאיר בעל הגם – לשאת תפילת תורה על הגם שהתחולל לו.

(על פי 'זמרת ארץ')

החסר בארנקו. הערבי חיך חיוך מנצח, ובהפגנתיות הוציא את ארנקו ושפך את תכולתו על השולחן. המטבע לא היה שם.

השוק היה כמרקחה. היהודים והערבים ניצבו משני צידי המתרס, מטיחים האשמות אלו באלו. המתח

נוצרה מהומה. אלה טוענים כי חכם שלמה ניסה לרמות את הערבי, ואילו הסוחרים היהודים שנכנסו לחנות טוענים כי חכם שלמה אדם ישר הוא ולא ירמה איש.

בלהט הוויכוח טען חכם שלמה שבוודאי מסתיר הערבי את המטבע

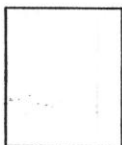
פרק כ – אילן יוחסין משפחת אוחנה

בצלאל אוחנה, אח של סבו של משה, היה רב ראשי של קהילת היהודים באלכסנדריה שבמצרים. לקהילה היה בית כנסת גדול. בניו של בצלאל אוחנה, שנולדו וחיו במצרים, עלו לארץ. הבנים, חמישה במספר, שלמה, אליהו, אריה, מאיר ופליקס, היו אנשים משכילים ומלומדים שעם הגעתם לארץ הגיעו לעמדות חברתיות גבוהות. אליהו שימש כמנהל בית ספר בחולון, אריה שירת בלגיון הזרים, והגיע לארץ לאחר שברח מהשירות. מאיר שירת כמזכיר הרמטכ"ל.

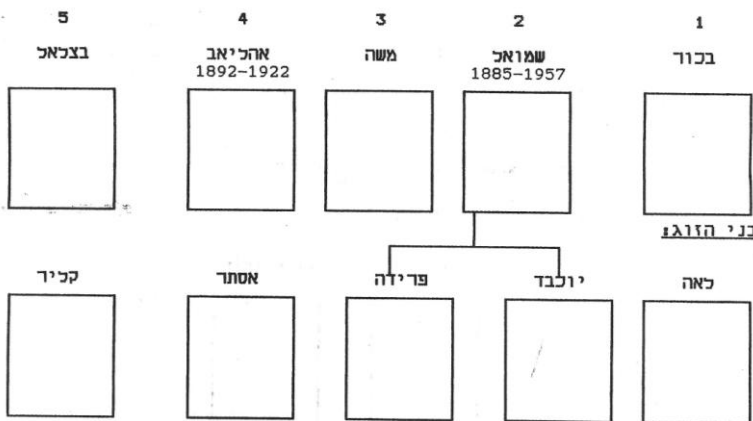
אילנות היוחסין שלהלן הוכנו על ידי בני משפחתם.

היום והים

מסעודה (מזיאנה) עישה חכם שלמה אוחנה

הבנים

הצאצאים

- 1 - שלמה
- 2 - יוסף ז"ל
- 3 - אריה
- 4 - אליהו
- 5 - מאיר
- 6 - פליקס

- 1 - מסעודה
- 2 - חיים

- 3 - שמעון
- 4 - נסים ז"ל
- 5 - מאיר
- 6 - רבקה
- 7 - חנה
- 8 - תהיה
- 9 - שמחה

- 1 - שלמה
- 2 - יהודה

- 1 - שלמה
- 2 - אסתר
- 3 - רחל

1.1 השם :
תאריך לידה:

שכמה

אסתרינה/ג'והרה

הכתובת:

מס' טלפון:

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
06.720841 יגאל, אבי, ארז מיכאל, גבריאל, רפאל, לינה שלמה, אסתר, גיל אסתר, הדס, חנוך, איריס, שלומית	שיפרה מזרחי דוד קובי שרה אשר מיכאל מוסקוביץ	בני אסתרינה שאוכל חנה יעקב לאה בני ג'והרה אשר אסתר רוני עמנואל
נר, רביד, זוהר, לירון מיכאל, אלעד, טיגל, שלמה שלמה, ישראל טלי, יעל, ענת	בלה ברדוגו יוסף אמסלם קלודין כהן ליאורה וינסקר	

2.1 השם :
תאריך לידה:

אסתר

מאיר דרורי

הכתובת:

מס' טלפון:

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
איילה,	1 שלום דרורי רבקה דהאן מזל	רבקה יקירה יוסף דן

1 איילה אבי לוי כנרת, יפחה, נמרוד

דחל

3.1 השם :
תאריך לידה:

הכתובת:

מס' טלפון:

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבני/הבנות
דוד, אברהם, דוד, יוסף, אברהם, דוד, שרה, יעקב, רחל, בנימין	יוסף, יעקב, דוד, יצחק, אליהו, שמואל, שי	אסתר, רחל, אביבה
יהונתן, רבקה, רונן, רבקה, עמי, צבי	רבקה, יוסף, יעקב, יצחק, דוד, אליהו, מלכה	אשרה, מאיר, נאוה, שלמה, מיכאל
ישראל, מאיר, אסתר, חנה	רבקה, יוסף, רינת, סתיו, חיים, יוסף	אריה נהרי, שושנה, אבנר בוסקילה, אביבה, רות

1.2 השם : **שלמה**
 תאריך לידה: **רחל דהאן**

הכתובת:

מס' טלפון:

העבודה:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
רחל, שלמה, נטלי, שרית, אסף ז"ל שלמה ז"ל, יורם ז"ל, עודד ז"ל, מיכל דני ז"ל, שלומי, רון, אורן שלמה, מיקי, ליאור, רחל שמואל, הילה, דלית שמעון, שלמה, דיטל ורד, מרדכי, שלמה, יהונתן שלמה, רחל, יסמין, אלעד שלמה, ים	שושנה מזרחי אכסט צור רמי מזרחי נורית נגלר יעקב טולדנו עמנואל רז יצחק לוי מזל..... לייטפס.....	שמואל יוכבד אסתר משה עליזה תקוה גלילה יחיעם דודי

2.2 השם : **יהודה אוחנה**
 תאריך לידה: **רחל בליכתי**

הכתובת:

מס' טלפון:

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
אודי (דורית), ענת, טלי, זהבי יהודה, אלון, איכנית אורנה [שמעון בוסקיה], צביקה [חגי יפעת, אודית, יהודה יהודה, רחל, רוני עמרי רוחכה, יהודה טל: 09/570708	זיוה..... צביה..... יהודה שכטר ציפי גיטר פנינה..... אילן ברק פנינה.....	שמואל אברהם יצחק ז"ל יוכבד דני יורם עדנה יעקב ורדה

3.2 השם :
תאריך לידה:

שמעון אוחנה מזל שבי

הכתובת:

--	--

טל: 06/720651

העסוק:

הבנים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
שמואל שמחה פרידה ענת דורית אליהו	אליזבט וייס אלברטו וייס שמואל בן סימון ג'ק רוזנטל אברהם אכחדף כינה לוי	מזל, נסים, אשר, מירב, שמעון עוז, יהודית, שי שרון, עינבל, גיא, דן קרן, הדר טל, שי, אל, ורד מזל, שמעון, ירדן

4.2 השם :
תאריך לידה:

נסים אוחנה ז"ל שרה סבירסקי

הכתובת:

--	--

מס' טלפון:

העסוק:

הבנים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
שמואל רחל אופירה יעל	אורלי עובד אריאל פורת עמי משיח דני מזרחי	יסמין, נסים, נטלי, טל גור, מור, שירי בן, נוי ירדן, דור

5.2 השם : מאיר אוחנה ז"ל אסתר בוחבוט

תאריך כידה:

הכתובת:

מס' טלפון:

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
שמואל, מאיר, יעל, מירב מאיר, זוהרית דלית, אלעד, מאיר	בלה ילוז חנה חיימה עופר עוכמי	שמואל ז"ל דוד אלי חיים נאוה

היזום והים

זוהיט ניו

זגל אונגו

השט 6.2.

הכתובת:

תאריך לידה:

טל : 06/722584

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבני/ים/הבנות
אסתר, דפנה רינה, מיכל, עירן, רם מאיה(אינדו), דיקסה, סיון, חן עדי, רבקה, לירן גיא, רביד, ליבנת, אור לירן, אורן, ירדן ספיר י	ויקטר חסון אילן שלגי שכלמה אבנעיס יפה כהן אלישע לוין ברוריה כהן דכית כהן שרית טלמון	חחיה מקסימה אילה מאיר מרידה שמואל עמיר ניר אלו

משה מכמה

חנה אוחנה

השט 7.2

הכתובת:

תאריך לידה:

טל :

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבני/ים/הבנות
מירב, אוהד אסף, מאור, חנה מור, 86 משה, ניר, דניאל אורן, אכמוג בר, אור	מרדכי ארז ראובן מישר ויקי דהאן איילית חביב יריב זוסמן שמה ארז	אושרה נאווה מאיר שמואל אביגל אורית

משה אוחנה

8.2 השם : ונויה אוחנה בנהו פנו

תאריך לידה:

הכתובת:

טל :

העסוק:

הבנים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
יואב שמואל רונית אסנת שגית פרי	אושרה כהן ארז שמיר יאיר שמש אבי מלכה	עירן, מורן, טליה מעין, הדרי, אכירן שלי, שירי, היכית קן

9.2 השם : שמחה אוחנה שמשון מזרחי

תאריך לידה:

הכתובת:

טל :

העסוק:

הבנים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
רחל אסרת בנימין שמואל	רן דרורי תום גרטברגר ענת דהאן	אורי, ליאת, שי שרון, יהונתן גל, צור

1.3 השם : משה אוחנה ז"ל

תאריך לידה:

1.4 השם : מסעודה אוחנה יוסף משה שמרית

תאריך לידה:

הכתובת:

--	--

טל :

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
רם (נסיים), שירה, גילת, יהושע (אפרים), שלומית	1 רחל מילר	עמנואל
ינון (דוד), חנוך, אורית	2 אלקה	מאיר (יגאל)
נוגה (מרים), ברק, גליה, מירב, ורד	3 חוה	אבינועם
אוריה (ישראל), איילת (מרים), אל נתן (יהושע)	4 חנה (אתל)	גד (מיכאל)
אמיר (זאב), אביבה (פנינה) 08/248257		
03/936-7382 מקט: 03/9364246, 03/936-7593		
ראובן, איילה, שמואל, אליהו, יעל	5 בנימין לוי	שלומית
גיל, יפעת, אורית	6 שלום	רותי
ברקת (מרים), אורטל, נורית, סמדר (אסתר)	7 סימה	יעקב (חי ירון)
שרה (רוחמה), הראל (ישראל)		

יסכה, הילה

טליה אדרי

1 רמי

אפרים שלמה

1 שירה

תחיה, עמרם

משה לוי

1 גילת

אפרת, שרה, בנימין-חיים
יהודה, נתנאל, נעמי, שרה

אסתר כהן

5 ראובן

יוסף שוקרון

5 א'לה

תקוה בקשי-דורון

5 שמוליק

2.4 השם : חיים אוחנה הדסה אכנקוה

תאריך לידה:

הכתובת:

--	--

טל :

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
בלחה, חגי, שלומית, אריאל	מיכאל ממליה	נאוה
מירב, עדי, הדס, רון	שרה תמיר	זיו
אלמה, עדן, אלה (אליה)	נוויה ורד	נועם
		ריקי

1.5 השם : שכימה אוחנה
 תאריך לידה: 22.2.1923
 פלורה זיתוני
 17.9.1926
 הכתובת: קבוץ גבת 30-050
 טל: 06/549793
 העסוק:

הבני/ים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
בהירה לאה	משה מגן יוני ינוקא משה ברעם	רויטל, לירון, עמרי, גפן, אופיר מורן דורין, דנה, מיקה, ברק

2.5 השם : יוסף אוחנה
 תאריך לידה:

3.5 השם : אריה אוחנה
 תאריך לידה:
 אורה ליציי
 הכתובת:
 טל :
 העסוק:

הבני/ים/הבנות	בן/בת הזוג	הצאצאים
ניכי יוסי גילה רונית	שלומי שמאי רחל צבי קלמן ציון משה	אייל, קרן, ליאת ניב, נוי רון

ליכי חדד

אכיהו אוחנה

4.5 השם :

תאריך לידה:

הכתובת:

טל :

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבני/ים/הבנות
	אתי, עומר	רונן טלי יובל

יהודית מאיר

מאיר אוחנה

5.5 השם :

תאריך לידה:

הכתובת:

טל :

העסוק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבני/ים/הבנות
	דרור, שחף	בצלאל דדי קלרה שרון

6.5 השם : פליקס אוחנה ארלט מאייב
 תאריך לידה: הכתובת:
 טל :
 העוסק:

הצאצאים	בן/בת הזוג	הבנים/הבנות
אלמוג	מזל חזן	משה יגאל אלון דורית דסי

תודות

לבני משפחתי היקרה, לבני משפחת אוחנה הענפה, על כל צאצאיה.

בראש וראשונה לבני משפחת סבא רבא שלי ולאביו על שהורישו לדורות הבאים את בני המשפחה הנפלאים.

תקצר היריעה מלפרט את כל בני המשפחה בשמותיהם. היום הם מונים מאות ואולי אלפים רבים, הפזורים בעולם הגדול, אם כי רובם חיים בארץ.

תודה מיוחדת לאשתי נורית, לבני ליאור ולכל בני המשפחה שקראו את כתב היד והעירו את הערותיהם והארותיהם לפני הבאת הספר לדפוס.

תודה לאורי מזר, שהמריץ והאיץ בי לכתוב את סיפור חיי.

תודה למאיר דותן, מנהל 'מרכז הורדוס', מוזיאון פרטי ומרכז מבקרים למורשת העיר טבריה, על סיועו בהכנת הספר.

תודה לבית הדפוס 'דותן דפוס דיגיטלי' טבריה על הדפסת הספר.

תודה לנחום סיון על סיועו בהכנת הספר לדפוס.

כתבה על משה אוחנה לקראת השקת הספר 'היזם והים'

משה אוחנה - היסטוריה טבריינית במיטבה

אין הרבה טבריינים שחתומים על הקמת שלושה בתי מלון שונים בעיר. משה אוחנה, אחד מבניה היותר טובים של העיר טבריה, אדם המסתייך לקבוצה המצומצמת הזו של יזמי תירות ומקימי מפעלי תירות בעיר שפיתחו ופיתחו ללא לאות את התיירות בעיר.

חיים חליה

משה אוחנה, הרוח החיה מאז ימי החוף השקט, מה שהחל כחוף רחצה, ודיסקו מהטובים שטבריה זתה להם. לימים, מאז שנות השבעים אירועי השמחות שערך משה באינסוף אירועים למרבית הטבריינים וכל טבריה והסביבה. לימים, בהמשך דרכו, הקים את שני בתי המלון, משני צידי כביש 90 שכיום ידועים כמלון לאונרדו, ויו בוטיק.

בהמשך שיפץ לתפארת את המבנה המפורסם בצפון טיילת אלון, הלו הוא ה"בונג" או ליתר דיוק הבונד שמאז שנת 2009 מוכר לנו כמלון "שירת הים". מלון מיוחד וייחודי המתאים לטבריה העתיקה בת ימנו.

משה אוחנה, החליט כי סיפור חיו חייב להיות מסופר לדורות הבאים בכדי לעודד צעירים ויזמים חולמי חלומות ואנשים בעלי יכולות ומעוף לחלום ולהגשים כך עשה. משה החל לכתוב ספר על חייו וחיי משפחתו, משפחת אוחנה המושרשת היטב בעיר טבריה מזה דורות.

הספר שזור בתוכו סיפורים אישיים, משפחתיים, הכולל בין השאר, את שלבי הקמת העסקים השונים, מתובלים בהרבה מספורי ואנשי טבריה, סיפורים שכיום, במאה ה-21 נראים מחד, רחוקים מהמציאות, אך מאידך, אמיתיים ובלתי אמצעיים ואף יגרמו לגעועים לרבים מבניה הטובים של טבריה ולטבריינים שגדלו על החוף השקט, הדיסקו המפורסם, ריקודי העם של שני רביעי ומוצ'ל סירות הסקי והמים של הכנרת ועם רבים מהבוהמה התל אביבית

של ממש לאיש שניתן לומר עליו כי הוא מבין "מתי מעט". ביום שני ה-24.6.2019 יתקיים טקס להשקת סיפרו של משה אוחנה במרכז הורדוס מוזיאון טבריה בשעה 19:30. ספר חובה לטבריינים וניתן יהיה לרכשו בטקס השקת הספר וכל ההכנסות ממכירת הספר יהיו תרומה לביה"ח פוריה. את הערב כמובן הכין וינחה מי אם לא אורי מור האחד והיחיד בטבריה שידוע להנציח את מה שרבים מאתנו כמעט שוכחים. אז רשמו לפניכם את התאריך והשעה.

שהגיעו מידי שבת לטבריה במיוחד למינס 206 ולחוף השקט.

שם הספר, היזם והים, מסמל את משה אוחנה, כיום סדרתי, וכאחד שמכיר את ימת הכנרת, מכל זווית אפשרית, אולי יותר טוב מכולנו.

לאדם כזה, שהטיע את חותמו בעיר טבריה, ובהחלט שינה את הנוף הטברייני ולטובה. באופן שעד היום, בזכות פעילותו, הועסקו אלפי אנשים ונהנו מאות אלפי אנשים מפועלו ועשייתו למען העיר. טבריה אמורה להוקיר תודה לשכאלה ולהצדיע להם בכבוד ובגאווה, וכאן אני עושה זאת בנגיעה

